Dr. Tihomir Toth.

DESET BOŽJIH ZAPOVIJEDI

(PROPOVIJEDI)

I.

NOVO PROPOVJEDNIŠTVO

Na svakome koraku,po cijeloj Evropi kuka se radi općenitoga nehaja naroda za propovijedi.

U stara je vremena sveto propovjedništvo bilo držano za jednu od sila, koje vode svijet."Ono je bila sila,koja je podizala,svijet do nebesa"-rekao je nedavno jedan njemački socijal-demokrata.Danas,ako hoćemo da budemo iskreni, moramo priznati,da je suvremeno propovjedništvo izgubilo mnogo od svoje privlačivosti i zamamljivosti.I ma kako se činilo čudnim slušati nas kako ovako javno priznajemo ovu neugodnu činjenicu,ne okrivljujemo s pretjeranoga pesimizma te konstatacije.

Treba priznati, da je relativno malen broj onih, kojima je stalo da prisustvujući nedjeljnoj Misi poslušaju propovijed, koja je uz nju vezana.Jednako se jadikuje, da pó selima najbolji župljani za vrijeme propovijedi prednjače svojom otsutnošću, i dodaje se,da, bilo u gradu bilo na selu, kler ne poduzima ništa protiv ogoga nehaja, da bi se došla poslušati riječ Božja.

Taj nehaj, bolje ta gotovo reka odvratnost prema propovijedi, koja je nekoć bila tako voljena, dolazi od dvaju uzroka: materijalističkoga poimanja svijeta, koje stalno sve više udaljuje duše od vrhunaravnih misli, -nagonsko oslanjanje na same sebe jednoga čovječanstva, koje sve više srlja u grijeh, jer je zanijekalo svoga Spasitelja i napustilo moral,koji traži odricanje i pregorenost,duboki nemir ,koji je skršio već jako oslabljeno vjerovanje naših suvremenika;eto, to su očevidni razlozi, kojih ne smijemo smetnuti s uma.

Sa svim tim ništa ne pomaže bacati krivnju na "svijet, koji je pokvaren i koji kvari."

Lojalno-to će nam ujedno dopustiti da najsigurnije doskočimo takovu stanju stvari-recimo svoje "mea culpa" i priznajmo da jedan od glavnih uzroka toga žalosnog nehaja dolazi od zastarjelog načina propovijedanja, koji nije prilagođen vremenu.

Ovih se posljednjih godina s veseljem odobravala utješljiva obnova na svim područjima duhovnosti. Zar je samo umijeće i znanost Božje riječi morala ostati u nepromijenjenu stanju?

Promotrimo na pr. zapažljive uspjehe, koje je ostvario liturgijski pokret u nastavi, dotjeranoj modernim odgojnim metodama, ilustracijama, likovima i projekcijama; slično se dojima, kada se to usporedi s katehističkim razlaganjem, koje je bilo u modi prije pedeset godina, kao kada suprotstavimo naše poštanske avione dobrim starim poštanskim kolima prošlih vijekova.

Sve odgojne i apostolske ustanove pokazuju isti duh poduzetnosti.Ovdje "pokret mladih", koji bukti od života sa svojim predavanjima, pokroviteljstvima, različitim sportovima, kongresima, novinama i smotrama. Drugdje je liturgijski pokret, misijska ustanova, domovi duhovnih vježbi, laička katolička akcija, it.d. Na svim stranama zanimljiva djela, poduzeća, koja mnogo obećaju za budućnost.

Jedino propovjedništvo ostaje ukrućeno u svojim starim stereotipnim uzorcima (modelima), bilo u teoriji,bilo u praksi. Na svom području riječ sv.Klementa Hofbauer-a: "Trebaju nove metode za propovijedanje Evanđelja" nije našla odjeka.Praznina oko propovjedaonica naših crkva možda je najuvjerljiviji dokaz potrebe da se postaramo oko jedne ozbiljne reforme.

Mi posjedujemo jedinu nauku, koja može osigurati spasenje, no formule, kojima se služimo, ne zadržavaju uvijek svoje snage.

Kroz deset vijekova homilija, je bila jedini oblik svetoga govorništva;uvjereni smo ipak, da ne bi bilo u stanju danas uspaliti onoga strastvenoga zanosa, kako to svjedoče o njoj prvi slušaoci.

I hoćemo li se očajnički držati te propovjedničke metode čineći odvratnom Božju riječ i stvarajući prazninu oko sebe

Sigurno ne. Propovjedničke metode posvećene uporabom ne postoje. I kada tradicionalna pravila, službeni i ustaljeni oblici, trpljeni kroz toliko vremena, postaju trošni, moramo bez oklijevanja tražiti nove.

Berchtold iz Regensburga u XIII. stoljeću izlagao je iste dogme kao i sv. Ivan Zlatousti, slavni propovjednik iz IV. stoljeća, i njegova je riječ posve drukčija. Sveti Bernardno je propovijedao isti Credo kao i Abraham od sv. Klare i Segneri, ali kolike li opreke u njihovu izlaganju i govorničkoj vještini, kojom su se služili!

Za svoje propovijedanje sveti propovjednik naših dana mora imati u ruci Evanđelje ne smetnuvši s vida svakodnevne novine. Da budem jasniji: ako je nadnaravni svijet besmrtan, svijet je, u kojem se krećemo prolazan, svijet od jednoga dana od jednoga časa - i propovjednik mora promatrati oba ta svijeta i nastojati da ih približi jedan drugome.

Govori sv. Bernarda imali su u XII. vijeku neusporediv odjek. A danas? Danas, daleko od toga da bi bili kadri unovačiti za Križarsku vojnu zanesena mnoštva, jedva bi uspjeli sabrati dvanaestak slušatelja. Sv. Bernar bi danas sigurno govorio o istim stvarima kao i nekoć, ali njegov uvod, njegovi dokazi, čitavo njegovo izlaganje poprimilo bi jedan drugi oblik.

Kad bi slušateljstvo, koje je pred pedesetak godina posjećivalo naše propovijedi, moglo danas čuti i dati svoj sud o našim propovijedima, iskreno govoreći proglasilo bi ih lošima.

Problemi tada nepoznati stavljaju se pred nas, nova pitanja traže nove odgovore; poredbe, slike, stil nisu isti. Moramo se dakle siliti da shvatimo potrebe modernoga čovjeka.

Mi izabiremo samo jedan dio iz djela sv. Ivana Zlatoustog, jednog od najjačih i najglasovitijih govornika svih vremena, jer njegovi govori, najbolji u vrijeme, kad su bili izrečeni, dok su potpuno odgovarali potrebama svoga vijeka, danas u velikom dijelu ne bi pobudili zanimljivosti.

Osrednja cijena, u kojoj se drži propovijed, i nemar u dolaženju da se posluša pokazuje nam jasno, da ćemo, ako ne promijenimo svoga tradicionalnoga načina propovijedanja, ako ne imadnemo odvažnosti latiti se smjele, energične i temeljite reforme, sve više udaljivati vjernike od naših propovjedaonica na sramotu i štetu Crkve i vjernika.

Htio bih reći sa sv. Pavlom: "Verbum Dei non est alligatum" (II. Tim. II., 9). - Propovijedanje Božje riječi nije vezano ni na jedan govornički oblik.

+++++

Uvjeren sam, da, ako hoće da učini nešto korisno, propovjednik mora postaviti sebi tri slijedeća cilja:

1) propovijedati kršćanstvo čisto do svake primjese;
2) privući pažnju slušatelja;
3) okaniti se konačno odviše smišljanih (usiljenih) i odviše apstraktnih propovijedi.

Posjeduje li propovjednik ta svojstva, njegova je propovijed dobra, jako dobra, pa ako se i ne služi pravilima govorničke kompozicije, kako su naučavana do danas.

Do sada su prvi koraci prema novoj orijentaciji bili jako oprezni. Svejedno je u velikim središtima već po koja propovijed dala osjetiti nove akcente: Pflieger u Beču, Fahsel i Sonnensheim u Berlinu, Dondors u Münsteru, Mäder u Švicarskoj, Linhandt u Münchenu, Pierre l' Ermite u Parizu.

Malo je teško točno označiti ono, što mislimo pod "novim propovjedništvom".

Možda ću moći jasnije izraći svoju misao, ako reknem koju riječ o pripravi upravo svojih vlastitih propovijedi.

Predstavim sebi pred svojim pisaćim stolom jednoga od svojih slušatelja i u povjerljivom razgovoru s umišljenim gostom spremam svoju propovijed.

"Vidite, dragi brate u Kristu, moram govoriti iduće nedjelje o jednom točno određenom predmetu. Znam, da vi hoćete da proširite svoje vjerske spoznaje i da izgradite svoj duh; nastojat ću voditi o tome računa u svojoj propovijedi i potisnuti riječi, koje se sile, da pobude velik utisak, riječi bez smisla, polovične istine, kojima je i više nego zasićena atmosfera na našem području. Znadem dobro, kako se nisko spustila kod ljudi moralna razina(niveau) i kako se danas lako zamjenjuje dobro i zlo. Znam isto tako, kakvo mjesto zauzimaju brige i zemaljske želje u životu većine, pa i među katolicima, i kako malo misle, pa i revne duše, o velikim pitanjima- o Bogu, Providnosti, Božanskoj pravednosti i Vječnome Životu.

Moderni čovjek leži pod ruševinama svih moralnih vrijednosti. Vodit ću računa o vašim kritikama i o vašim dvojbama. Tako ću odvagnuti svaku svoju riječ, da ne bude nijedne, kojoj biste se mogli podsmijehivati, i nastojat ću da ne povrijedim ničijeg osjećaja.

No, dragi prijatelju, valja još voditi računa o vašoj grozničavoj revnosti, o vašim napetim živcima, koji su bez počinka u traganju za novim, izvanrednim, nepoznatim...Ne ću se usuditi, na primjer, započeti svoga izlaganja riječima, kao što su ove:"U četvrtom vijeku nakon Isusa Krista..."

Odmah počinju tresti glavama. Budite strpljivi i poslušajte me:"Prije par tjedana putovao je jedan čovjek iz Münchena u Beč avionom..." ili "Neki dan, dok sam prelažio preko mosta Franje Josipa..." Vidite! Već pazite na moje riječi. A ipak to je ista nauka posve jednaka onoj, koja bi bila izrečena u onom primjeru uzetu iz IV.stoljeća, da ste ga izvoljeli poslušati. Ali starinske poredbe, stari događaji, izgubili su svoju zanimljivost; tako ću nastojati uzeti za početak nešto iz svakidašnjega života.

Primjeri, iznesene događaji, poredbe, imat će privlačivost nove stvari. Kad bi naš Gospodin govorio u kojoj crkvi naših velikih gradova, ne bi uzimao za svoje poredbe mreže, barke, beskvasnoga kruha, polja i životinje; nego bi možda govorio o brzim prometnim sredstvima, o elektriciteti, o radiu.

Srebrnim novcem iz vremena Marije Terezije ne može se kupovati, najviše da će poslužiti za obogaćenje kakove muzejske zbirke; taj novac ima doduše svoju vrijednost, ali nije u tečaju; promijenimo ga u tekuću monetu, i poprimit će svu svoju vrijednost, pa i za kupnju. Na isti način moramo iznositi vječno bogatstvo naših vjerskih istina u novom obliku, ako ne ćemo da naše kršćansko pimanje o svijetu i životu bude smatrano jednim starim moralnim sustavom, vezanim na stare ljude i dobrima za muzej starinama.

Kršćansko pojmanje života mora ostati za naše suvremenike ono, što je bilo za ljude svakoga vremena, snaga, koja nas pomaže i uzdiže. Ljudski je život u svojoj cjelovitosti zanimljiv, promatrali ga s kojeg mu drago gledišta. I upravo tim opažanjima, dragi prijatelju, htio sam pobuditi tvoju pažnju, i sedmicama i mjesecima izrađivao sam predmet svake svoje propovijedi uklapajući u nj sve ono, što sam mogao čuti, vidjeti, iskusiti.

Koliko nam zanimljivih i dragocjenih opažanja pružaju prolaz ulicom, znanstvena otkrića, škola, sastanci, novine i knjige! Nastojim upotpuniti svoje propovijedi poredbama, koje djeluju na maštu, biranim događajima, različitim citatima,

ostavljajući po strani, razumije se, svako nekorisno brbljanje i idem za tim, da sve prikažem jasno, na lako shvatljiv način, ni odviše sporo, ni odviše abstraktno, ni odviše hladno, da se ne smanji pozornost.

Zašto da krijem? - Moju dušu često muči odgovornost, koja leži na njoj, kada s propovjedaonice gledam prizor, koji daje puna crkva: tisuću poredanih glava, očiju uprtih u me, u potresnoj šutnji i tjeskobnom očekivanju.

Osjećam u svakoj žilici svoga bića da to poštovanje i to očekivanje zaslužuju dostojnu nagradu.

Ne valja žaliti ni truda, ni vremena, ni sile za to, da se pripravi i uvjerljivo iznese Božja riječ.

"Postaraj se-kaže sv.Pavao-da se pokažeš prokušan pred Bogom kao radnik, koji ne treba da se čega stidi, koji pravo upravlja riječju istine." (II.Tim.II,15). a psalmista:"Timor et tremor venerunt super me et contexerunt me tenebrae" (6. Knj.).

Ne oklijevam priznati: propovjednik našega vremena, radi mnogostrukih potreba svojih slušatelja, laća se ozbiljno zadatka, zadatka, koji može riješiti samo nakon duge i savjesne priprave.

Mnogi odviše drsko nose ovaj teret.

Trebalo bi misliti na predmet naše propovijedi danima, kroz čitave sedmice:mozgajući, dotjerujući,da ga zatim u cijelosti složime prije nego stupimo pred slušateljstvo.

Nemoguće je,da jedan svećenik, čija je duša zaokupljena propovijeđu, ne potrese jako slušatelja. Znam vrlo dobro,moj prijatelju,da naučeni na odviše dinamičan i drastičan život ne trpite više svečanih frazeologija klasičnih govornika.Zato ću nastojati biti kratak i jasan. Do drugoga mi je malo stalo, glavno je da me vi slušate.

Vi volite jednostavnost. Ulašteni i brižno izglađeni govori starih govornika ostavljaju vas indiferentnima:"Predraga braćo,po svetoj i dragocjenoj Krvi našega Gospodina Isusa Krista prolivenoj za nas.." Lijep način govora, ali zastario. Danas:"Predraga u Kristu braćo", ili još kraće:"Moja braćo!"

Vi pridajete veću vrijednost mislima, jasnoći živoga izlaganja istine, nego li dotjeranoj i biranoj riječi. Da se odgovori na vaše očekivanje, treba odstraniti iz propovijedi svaku ispraznu frazu.

Božja riječ ima neizmjernu unutrašnju vrijednost.Pustimo dakle kraju lijepe izvještačene plamene riječi, koje ne donose nikakve koristi.

Bitno je misao, atil je samo zaodijeva. Loše iznesenu misao teško da će slušateljstvo odobriti, još manje kakvu ispraznu frazeologiju, kakvu razvučeno i šuplje izlaganje. Vjernici teško znaju povezivati narav i ono što je nadnaravno,Božje zapovijedi praktični život, znanost i vjeru. O svima tim problemima moram poučiti duše onih, koji me slušaju.

I upravo radi toga, da odgovorim ovoj potrebi, nastojao sam razraditi apologetiku, proširiti je do praktičnih zaključaka iz obrađenog predmeta. Ne nalaže nam toga samo vjera,nego i ta činjenica, da smo ljudi, kao i politički i socijalni problemi, koji čine ovakova promatranja sada, više nego ikada,aktuelnima.

Vi želite napokon da vam se iznesu ovi problemi u pristupačnu obliku, u obliku familijarnog razgovora. Bez sumnje, kod nekih pitanja ne ćemo zaboraviti upozorenja svetoga Pavla: "Non sumus..adulterantes verbum Dei, in Christo loquimur." (II.Kor.II.17.). Vi biste se utrudili slijedeći nizove misli jednoga Bossueta, malete jednoga Lacordaire-a. Slušateljima,

koji dolaze iž ureda, ili iz kluba ili od kućnog posla i iz kuhinje, ili od glačala, iz radionice ili s ulice, bilo bi smiješmo i posve beskorisno govoriti o nadahnuću mistika, o egzegetičkim i dogmatskim raspravama+ te čestite osobe ne bi od toga svega razumjele ništa. Sv.Pavao je svojoj "djeci" davao mlijeko, a ne tvrdi kruh. (I.Kor.III,2.)

Ja sebi želim, misleći na svoje propovijedi,da se na njih mogne primijeniti ono, što je rekao kardinal Petar Pazmany, prvi primas Mađarske u XVII.stoljeću, o svojim spisima: "Nisam upotrijebio ni same jedne riječi, koja ne bi bila pristupačna i koja ne bi služila na pobudu mojim čitaocima". Uistinu ovo mora biti temeljno pravilo: ništa ne reći, što ne bi bilo uistinu korisno, pristupačno i aktuelno.

U doba Efeškoga sabora trebalo je na svečanim zborovima braniti čast Materinstva Svete Djevice. Danas bi bilo dosadno navoditi u obranu "Filioque" sve decizivne tekstove Svetoga Pisma i Otaca.

Gotovo je beskorisno u naše vrijeme govoriti o Pričesti samo pod jednom prilikom, o pravom karakteru Sakramenta Potvrde ili o čemu drugome iz dogme, kako se to činilo u prošlo doba, nego treba naprotiv govoriti o temeljima kršćanstva, osnovima vjerskog osjećaja, o Božjoj moći, besmrtnosti duše, vječnom životu, Božjim pragima, o grijehu, o Kristu, Sakramentima: to su pitanja, koja zadržavaju svoju aktuelnost.

I još, nije dosta ograničiti se na izlaganje nauke, treba u to unijeti duše, žara, vruće želje uvjeriti: jer naša propovijed, makar bila puna nauke, dobro zamišljena i savršeno napisana, ne će imati nikakva učinka, ako ne umastojimo pokrenuti dušu, uzbuditi čuvstva i osjećaje, ako ne uzmastojimo učiniti riječ živom.

A postići ćemo to,ako pustimo da nas osvoji naš predmet, ako se naša duša uspali u doticaju s mišlju, koju razmatra: "In meditatione mea exardescet ignis".

Po ovom nutarnjem uzbuđenju govornika propovijed dobiva svoje posvećenje;vlastiti naglasak, neusporediv, jedini, originalnost, koja se sviđa našim savremenicima, koji traže iznad svega, u govorniku/i u piscu, osobnost.

Prožimanje sama sebe vlastitim mislima nadahnjuje propovjedniku izbor predmeta, izradbu, riječi i rečenice, koje traži. Iz usplamtjela srca sama od sebe izbija riječ, točan i zgodan izraz. Tako govornik s propovjedaonice glasno misli pred vjernicima. Zašto ne bismo prilično bolje označili ovoga novoga propovjedništva riječju "razmatranje"?

Napokon neizmjerno koristi svećeniku povezati svoju propovijed sa svim duhovnim vježbama kroz tjedan: razmatranje,čitanje, pohod, radni sastanci i t.d. Dozrio razmišljanjem i svakodnevnim iskustvom govor stiče jednu duboku nadu, koja podiže govornika.

Nakon naših propovijedi slušatelji bi morali zaključiti: ovaj Božji čovjek ne govori samo tako, da nešto rekne, da umiri savjest, jer je na to vezan po svojoj službi, nego jer je za nj radost srca i potreba duše naučavati istinu, jer ga neka nutarnja sila pokreće i tjera i jer mu se neprestano vraćaju na pamet vječno lijepe riječi sv.Pavla:" Teško meni, ako ne propovijedam Evanđelja". (I.Kor.IX.16). On se sjeća i onih drugih riječi:"Zaklinjem te pred Bogom i Isusom Kristom...karaj, moli,opominji sa svom strpljivošću i naukom".

I u naše dane ostaje istinita ona riječ Svetoga Pisma:"Moja riječ nije poput ognja, govori Gospodin, poput čekića,koji razbija kamen." (Jer.).

Da, predragi brate, tako se razgovaram s vama, ne samo u svom studiju, nego i za vrijeme svoje propovijedi. Jer, dok govorim...gledam, kako moje pažljivo slušateljstvo prima jednu ili drugu moju riječ.

Dok sam sastavljao propovijed, vidite, nisam mogao uočiti posebne pozornosti kod neke točke, koja se čini da vas zahima, i sada ne bi bilo dobro, da je opširnije ne razvijem. Ta disgresija, istina, može doduše škoditi poređaju moga govora, no taj lijepi predaj nije glavna stvar: prije svega moraju me voditi potrebe i dojmovi mojih slušatelja.

Sveti Augustin, na primjer, jednoga dana iskoristi uzbuđenje naroda, koji je bio duboko potresen sjećanjem na smrt. Sveti Ambrozije je rasplakao svoje slušateljstvo. Sveti Ivan Zlatousti glasoviti govornik, produljivao bi svoje govore kad bi vidio, da se to sviđa onima, koji ga slušaju, da ih ushićuje ili da na njih pobudno djeluje.

Kad se ne mogu živom riječju razgovarati sa svojim slušateljima, treba da im se približim, što je više moguće, sabirući njihove prigovore protiv ove ili one stvari i nastojaći da im odmah odgovorim. Tako držim u pokretu pasivno slušateljstvo i vežem ga uza svoju riječ aktivnom suradnjom.

Eto tako se razgovaram sa svojim zamišljenim gostom za vrijeme minucioznoga spremanja svoje propovijedi.

Kada moje nevidljivo slušateljstvo moli u sabranosti i stvara čvrste odluke, neka bude blagoslovljen Bog. Cilj, koji sam si postavio, postignut je.

Nemojte mi govoriti, da je ovako prikazana propovijed možda protiv posvećenih pravila vaših priručnika o govorništvu, jer

1) naviještao sam Božju riječ;

2) naviještao sam je slušateljstvu, koje me je slušalo, koje je razmišljalo i koje hoće da bude bolje.

To je dovoljno - i to je važnije od svega drugoga. Osiguravši nauku Crkvu, od koje ne treba odstupati ni za korak, možemo posve slobodno izlagati na nov način, tražiti u njoj i otkrivati zajamčene primijene, koje će odgovarati potrebama i težnjama moderne duše.

No ako ne napravimo nikakve koncesije "svijetu", ne bismo znali onda biti "moderni", a ipak nam je dozvoljeno biti ljudima svoga vremena u ispitivanju aktuelnih problema. S propovjedaonice, govore takvi, slušamo tvrdnje propovjednika, koji ne poznaju naše potrebe.

Da ne dadnem povoda za sličnu jadikovku, prignuo sam se k duboko izboranim čelima ljudi, koji su krvavo patili u svom životu, k nemirnim pogledima najmlađih, k svim patnjama, što ih život nameće mojim slušateljima.

Iz tih znakova nastojim otkriti nepovjerene muke, zapreke, koje udaljuju od istine one, koji me slušaju: njihovu nestašicu, njihove tužaljke, okove, koji ih stežu.

Tako slušateljstvo ne će imati isprike, da je govornik potpuni nepoznavalac svoga vremena. Briga za to da budemo moderni objašnjuje revnost mnoštava, kojom dolaze, da čuju to novo propovjedništvo, da bi pohlepno uhvatili svaku našu riječ.

Konferencije o "Kristovu kraljevskom dostojanstvu", održane 1927.g. i propovijedi, koje su ih slijedile, jesu rezultat mojih napora oko novog propovjedništva.

Za vrijeme tih propovijedi, koje su slijedile jedna za drugom iz sedmice u sedmicu, pokazao nam se jasnijim put, koji pripravlja hitnu i nužnu reformu propovjedništva, koja bi bila u skladu s našim vremenom.

Želim da bi ovi napori pridonijeli reformi svetoga propovjedništva. Posvuda se nešto malo uznastojalo, da bi se skršili stari ucrvotočeni okviri govorničkog umijeća.

Kad se napori umnože, iskustvo će reći koliką je njihova vrijednost, i odmah će se moći uvažiti nova pravila i napisati jedno novo poglavlje o propovjedništvu, poglavlje, kojeg će najbolje stranice biti uzete iz propovijedi, koje će odmah služiti kao njihova potvrda. Želim da što prije ta "obnova propovijedi", koja je još u svojim počecima, iziđe iz perioda tepanja, da postigne puni uspjeh i dadne svetom propovjedništvu mjesto i značenje, koje je ono imalo nekada.

PRVA ZAPOVIJED

"JA SAM GOSPODIN BOG TVOJ"

I.

Draga katolička braćo!

Na putu štono vodi u klasičnu Atenu, još dobro daleko od zlatnog hrama na Akropoli, daleko od nepregledne množine poganskih bogova stajao je jedan jednostavni samotni oltar. U napušteni kamen bijahu uklesane samo ove dvije riječi: agnoto theo - "bogu nepoznatomu". Oltar nije bio urešen mramornim kipom, cvijeća nikada nije primio, nitko od putnika nije stao pred njim, da prikaže žrtvu....

Ipak...jednom nekoga dana nepoznati je putnik počinuo pred oltarom...Kao da je došao iz daleka, s vrlo daleka puta, a činilo se po njegovoj vanjštini kao da i nije Grk. Nijemo je stajao nepoznati muž i vatreno mu je oko gledalo prema Ateni... Mislio je na strašno vjersko i ćudoredno lutanje atenskoga puka... Svuda nećudoredno mnoštvo...razvratnost tjelesnog života... razuzdana želja za uživanjem i oporo klanjanje kumirima:ulice, kuće, hramove puni isklesanih bogova, bogova, koji su nijemi, bogova, koji su i sami razvratni, bogova, koji su idoli. I dok je putnik-sveti Pavao-bez riječi promatrao grad, uhvatila mu je srce bezimena bol. Uđe u poganski grad i kako Sveto Pismo kaže:"uzruja se silno duh njegov gledajući grad pun idola". (Dj.Ap.XVII.16). Stupi nasred Areopaga i među epikurejcima,koji su propovijedali neobuzdano uživanje i među materijalističkim stoicima poče naviještati "Boga nepoznatoga", Gospoda našega Isusa Krista.

"Muževi Atenjani! - progovori im-kad sam prolazio gradom i promatrao vaše svetinje, nađoh žrtvenik, na kojem je bilo napisano: Bogu nepoznatomu. Što dakle ne znajući štujete, to vam ja propovijedam". (Dj.Ap. XVII.22.-24.) I onom vatrenom ljubavlju, kako je samo sveti Pavao znao propovijedati,počeo je navještati u gradu ugrezlom u uživanju i obožavanju idola jedinoga istinitoga Boga.

Braćo! I danas bismo trebali oduševljenje Pavla i danas bi trebalo, da u našim dušama gori vatrena ljubav svetoga Pavla, kada nastupamo s naviješćivanjem "Deset zapovijedi" pred svijet, koji je zaboravio sama sebe i kad hoćemo da prve i temeljne riječi tih zapovijedi dođu do vrijednosti među današnjim ljudima.

Ja sam Gospodin Bog tvoj! Nemaj drugih bogova uz mene!(II. Mojs.XX.2.3.) Tako glasi prva zapovijed Božja.Ali, ah, što znade današnji čovjek o štovanju jednoga pravoga Boga?! Ne zahvaća li i naše srce bol poput svetoga Pavla, kad vidimo kako je štovanje pravoga Boga kod velikog mnoštva ljudi doprlo do sudbine napuštenoga oltara na državnoj cesti prema Ateni i kad vidimo, kako se današnje mnoštvo sedam puta savija pred poganskim kumirima.

Braćo! Posvetimo današnju i buduće nedjelje propovijed slijedećoj misli:Kako bi se čovjek trebao vladati prema Bogu. A u daljnim dvjema nedjeljama govorit ćemo o tome: kako se zapravo veliki dio ljudi vlada prema Bogu.

"Ja sam Gospodin Bog tvoj!" - govori prva zapovijed Božja. Kada mislimo na to iskrsavaju pred nama dva pitanja: prvo, što razumijevamo pod tim, da je Bog naš Gospodin i drugo, kakovi trebaju biti odnosi između Boga i čovjeka?

"Ja sam Gospodin Bog tvoj" - odjekuje uz grmljavinu oblaka na sinajskoj gori riječ besmrtnoga Boga i pognute glave sluša to smrtni čovjek. Pod utiskom Božje riječi pojavljuje se pred nama sva naša nemoćna sićušnost i naša slabost. Padaju nam napamet

tisućljeća, stotine tisuća, da, milijuni godima, kada osim Boga ništa nije opstojalo...Pada nam na pamet uzvišenost Stvoritelja, koji jednom jedinom riječju stvara svijet... Pada mi na pamet moj dolazak na ovu zemlju: dolazak maljušnog mrava na malu ovu kuglu zemaljsku...Mislim na svoju smrt: udaljenje jednog atoma, jednog praška sa zemlje...No iznad svega toga mislim na moju dušu, koja je pozvana na vječni život, koja je došla iz ruke Božje i k Bogu natrag teži.

"Ja sam Gospod Bog tvoj" zvuči riječ Božja i svaki kucaj moga srca, svaki udar moga bila, svaka moja želja i moj uzdisaj samo su jaka jeka Božje riječi.

Iz ove uzvišene činjenice, da sam potpuno Božji izvire dvostruka obveza:

1. Ljubiti Boga i 2. živjeti u Bogu.

1. Ljubiti Boga! Mi ljubimo Boga, kažemo. Lako je izgovoriti te riječi, ali pripazimo, da one u našim ustima ne postanu laž! Gledajte braćo! našu duhovnu dušu opkoljavaju ograde tvarnog (materijalnog) nam tijela. Odatle slijedi, da mi hoćemo sve najprije osjetilima primijetiti t.j. vidjeti, čuti, opipati. Što ne pada pod dohvat naših osjetila,to za nas lako postane tek udaljen, taman, maglovit pojam.

Pa zato kažem, braćo, da pripazite. Boga ne vidimo, ne čujemo, nemamo osjeta o Njemu, a ipak Ga moramo ljubiti nada sve! Kako je to moguće? Kada je ljubim Boga nada sve? Zar onda, ako se neka nadzemaljska toplina, neka ganutljivost, što usrećuje i otajstvena radost, da osjećamo Boga, prelijeva mojom dušom, kadgod mislim na Boga? Nikako! I Gospodin Isus Krist nas jasno poučava:"Ne će svaki, koji mi govori: Gospodine,Gospodine, ući u kraljevstvo nebesko, nego onaj, koji čini volju Oca mojgga, koji je na nebesima". (Mat. VII.21.)

Ljubi Gospoda Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom mišlju i svom snagom svojom-to je temeljni stup Kristove etike. A znate li, tko ljubi Boga? Znate li što znači to: srce, duša, misao, snaga? Znači cijelog čovjeka, cijeli život.

2. S time smo već kod drugog zahtjeva: da cijeli naš život ima biti prožet Bogom i mišlju na Boga, koji je svudašnji i koji sve vidi. S Bogom sam, bila nedjelja ili radni dan u tjednu. S Bogom sam, bilo da sam u tvornici ili u dućanu, u uredu ili u školi. S Bogom sam, bilo to kod pisaćeg stola, u radionici, u kuhinji, u crkvi, ili na zabavi. S Bogom sam i kad tama tihe noći stere nada mnom koprenu. Znate, tko uistinu ljubi Boga? Onaj, koga bi Bog našao pripravnog, pa ma pozvao ga k sebi u kojigod čas dana, od bilo kojeg posla. Onaj, koji bi hrabro mogao ići k svetoj pričesti, pa ma odkudgod ga dovukli, a da prije ne bi morao duše oprati.

Božji smo rod!- možemo odvažno reći.U nama živi Božja iskra, jedan trak Božjega svijetla, jedna žilica žive vode od Boga. Ta iskra teži natrag k vječnom početku svakoga ognja, to svijetlo juri natrag k neiscrpivom izvoru svake svjetlosti, ta žilica uporno si krči put k neizmjerni ocean svakoga života. Sveti Augustin, nedostižívi poznavalac dubina ljudskoga srca, piše u svojim Ispovijestima:"Jer si nas stvorio za sebe (Bože) i nemirno je srce naše, dok se u Tebi ne upokoji!" (Ispov.I.knj.I.)

Da, Gospode, Ti si naš Gospod, naš Bog. Amen.

.....

"JA SAM GOSPODIN BOG TVOJ."

II.

Prošle smo nedjelje govorili o tome, da Boga moramo nada sve ljubiti, da u Njemu živimo i jesmo, da smo i Njegov rod. A ako je tome tako, braćo, onda iz toga nastaju za nas neprispodobivi izvori životne snage (energije). Jer, ako je Bog naš Gospodin, odatle ne slijedi samo to, da On ima pravo zapovijedati nam. Bezuvjetno slijedi i to pravo. Ako je Bog naš Gospod, odatle ne slijedi samo to, da ja treba da se bez krzmanja i mudrovanja bezuvjetno podvrgnem Božjim zapovijedima. Da i to slijedi. Ali slijedi i to: ako sam ja vjerni, poslušni sin svoga nebeskog Oca, to sam u Njegovim dvjema rukama našao oslon, za koji se uvijek sigurno mogu grčevito uhvatiti pa makar se nada mnom i zvjezdano nebo naoblačilo!

Da, braćo, upravo zato, jer ima ljudi, koji misle, da se vjera u Boga samo na drugom svijetu ukamaćuje, upravo zato hoću posebno da istaknem, da vjera u Boga ima već i ovdje na zemlji i te kakovo neisporedivo djelovanje i snagu.

Sjetite se samo jednog uzvišenog evanđeoskog prizora. U kasno jedno popodne Spasitelj umoran od naučavanja ukrca se u lađicu sa svojim učenicima...Bilo je mirno nebo bez oblaka... Niti povjetarac se ne miče nkti ptica ne prhne... Pod jednakim udarcima vesala apostola mirno klizi lađica po vodi. I Gospodin umoran Krist zaspi... Najednom odnekale doleti osamljni ćuh vjetra...Nadolaze oblaci... Nanovo vjetar, ali već jačim udarcem...Vihor...Orkan...Praskaju i lome se rebra lađice... Valovi se već prebacuju preko nje... Apostoli se bore, crpu vodu, ali uzalud. Na koncu probude Gospodina. Evanđelje svetoga Mateja sačuvalo je njihov prestrašeni povik (možda da bismo se i mi znali njime Gospodu obratiti): Gospode, spasi nas, izgibosmo! (Mat.VIII.25.) Gospodin otvori oči: "Što ste strašivi, malovjerni?"

Malovjerni! Samo toliko je Gospodin rekao, samo toliko govori. On, dok oko Njega bijesni najveći orkan, Malovjerni kaže Gospodin. I možda uz to misli: o zar će od svih postati apostoli? Zar da ove pošaljem, da obraže svijet? Ovoga Petra u Rim, ovoga Jakoba u Španjolsku, ovoga Andriju u Traciju? Ovi li će ići pred pandže divljih zvijeri? No da ne zaboravite, što znači s Kristom biti, što to znači, ako je Bog s vama - nato ustaje Gospodin, stane na kljun lađice...stane kao kip... i progovori moru...i pjenušavi valovi mora priviju se ponizno Kristovoj nozi kao kada ohijestan lovački pas potrči jako naprijed pa mu gospodar zafićuka, da se vrati... I za jedan trenutak divno i mirno sjaji se opet glatka površina vode...

Braćo! Da vam još tumačim, što znači ono: "Ja sam Gospodin Bog tvoj". Koju li uzvišenu snagu znači to, ako osjećam, da je Bog samnom! Što znači to, ako Gospod bilo na bučnim valovima griješne napasti. bilo u carstvu mirnih grobova kaže: što se bojiš malovjerni? S tobom je Gospod!

a) Što znači u napasti, da je "Gospodin samnom". O braćo moja, kršćanske vjere naše davni mučenici! Kada ste se stotinama u vlastitoj krvi valjali po pijesku rimskoga koloseja -što vam je davalo snagu? S vama je bio Gospod!

Brate! ti koji u ogromnoj peterokatnici modernoga velegrada nepokolebivo provodiš svoj kršćanski život, dok se oko tebe obožava zlato, vrijeđa Bog i valovi nečudorednosti gutaju sve i svakoga— brate, nemoj se pokolebati, izdrži - Gospod je s tobom!

Ti, koji poslužuješ u barovima, kome daje kruh pozornica, oko koga udaraju valovi Sodome i Gomore, nemoj se pokolebati, Gospod je s Tobom!

Ti, šesnajstgodišnji naučniče, kada u ponedjeljak rano ujutro stupiš u tvornicu među dvije stotine drugih naučnika, među dječake, od kojih si možda ti jedini juče bio na svetoj misi, među dječake, od kojih si možda ti jedini, koji prošlu noć nisi lumpovao, među drugove, koji možda kroz cijeli dugi dan grde tvoga Krista, tvoju vjeru i tvoj ćudoredni život- brate, ti šestnajstgodišnji mladiću, nemoj se pokolebati -Gospodin je s tobom!

No reći ću još i više. Znate, kako je starozavjetni prorok ogorčen sazivao vatru na griješnu Ninivu. I poznate legendu iz "Quo vadis"-a. Sveti Petar, kada je već beznadnom smatrao borbu protiv pokvarenosti poganskog Rima, htjede pobjeći iz grada. No izvan Rima već dođe mu ususret iskrvavljen Krist s velikim križem na ramenima. "Quo vadis Domine"? izleti s Petrovih usana pitanje puno čuđenja. Kamo ideš Gospodine? "Idem u Rim, da se dadem po drugi puta razapeti." Pouka je koristila i sveti Petar se vratio.

Jao, braćo, koliko puta dolazi na nas, koji danas radimo i kao poslanici Božji navješćujemo Kristov život, utučenost i pokunjenost, koliko puta bi htjela s naših usana iskočiti ogorčena tužnjava: Gospođe, vatru, kamenje i sumporni oganj na ovaj gadan, strašan i pokvaren svijet! Koliko puta kao da će i našu dušu osvojiti klonulost svetoga Petra: dalje, dalje iz ovoga do moždine poput kuge pokvarenog svijeta!

Ali tada...tada pada nam na um, da je "Gospod s nama", Gospod, koji zapovijeda valovima i vjetrovima. Pada nam na um, da je s nama Krist i da se iza tragova Njegovih nogu i suho lišće zeleni kao u proljeće i ljiljani rastu iz kaljuže...

Da, ako je Bog s nama!

Dakle, braćo, osjećate li već sada,što znači za nas tvrda vjera u Boga u danima napasti, duševnih borbi, duhovne suhoće i klonulosti?

b) Ali ići ću još dalje s jednom misli.

Što također znači u mirnom carstvu grobova, da je Bogmas nama. Na Dušni dan sjedimo stisnuta srca kraj grobova dragih nam pokojnika. I dok žuto lišće nečujno pada...spušta se u sumračju maglovitog studenoga na drhtavu našu dušu sjeta,koja nas guši. Mislimo na prolaznost svega...

Ne, ne, braćo! Gore glave! Znate, što to znači: ima Bog? Znači, da ima život i iza groba! Oko mene sve propada, sve trune, izumire... a ipak: ima život vječni, ima Bog. On mora biti! Upravo misao o vječnom životu, daje kršćanstvu njegovu uzvišenu ozbiljnost. Oduzmi to od njega i što još ostaje? Lijepo sagrađen sustav o ljubavi, o miru i t.d. no manjkat će hrbtenjača, koja drži sve uspravno.

Bez drugog svijeta, bez priprave za nj bilo bi kršćanstvo limunada, slatka voda, pjesma, ukras, ali nam ne bi moglo dati snage, kad na nas navale napasti.

Poslije toga razumljiva nam je sada zanimiva činjenica, da griješni sinovi griješnoga svijeta znadu veselo živjeti, ali umiru u očaju, a kršćani ozbiljno žive, ali umiru u miru. A taj mir daje im misao na drugi svijet.Gdje ne koristi ni znanost ni umjetnost ni ljekarne ni liječnik ni odvjetnik ni rođak ni prijatelj-tamo kod samrtničke postelje,tamo gdje blago i sjaj, ljepota i moć, slavno ime i čast i sve ostalo ostavlja čovjeka, koji umire; tamo nema ništa drugo niti jedne jedine misli, koja bi dala čovjeku snagu osim pomisao na to:ima Bog! Kome je Gospod bio Bog, njemu smrt nije konac nego početak, nije strahota nego vrata, kroz koja treba proći. Njega poslije zemaljske domovine čeka vječna domovina, iza predgovora dolazi knjiga, iza zemnoga nestanka rođenje nan

novi život. Jedan stari liječnik rekao je:"Kroz pedeset godina moje liječničke prakse gledao sam hiljade ljudi umirati. Bilo ih je, koji su tupom, životinjskom rezignacijom, bilo ih je, koji su nemoćnom srdžbom, očajnom obranom i drščući čekali smrt. Samo jedna vrsta ljudi gledala je na smrtnoj postelji uvijek spokojno, mirno u smrti u oči: vjerni katolici!"

Da, braćo! Znate li, zašto može čovjek, koji vjeruje, gledati mirno i samoj smrti u oči? Jer u tami, u koju oko njega tone cijeli svijet, svijetli pred njima zraka nade, utjehe i spasa.

Čovječji je život sličan brodu, koji tone. Približuje se katastrofa. Putnici prestrašeno gledaju smrti u oči. Brod se bori...bori, ali tone. Panika nastaje sve veća. Ali najednom izdaleka u noćnoj tami opaze putnici reflektor broda, koji dolazi u pomoć. Brodolomci odahnu, kao da je skinut s njih ogroman teret. Sada će biti-nadaju se-spašeni.

Nije li takav i čovječji život, braćo? Nije li takav i smrtni strah čovjeka, koji umire? A nije li i naša nada slična brodu s reflektorima, štono dolazi u pomoć? Smrtno ranjeno tijelo mrtvo doduše proguta grob, ali dušu moju čeka krasota Božja, samo, ako sam dostojno živio po prvoj zapovijedi Božjoj, koja glasi:Ja sam Gospodin Bog tvoj.

Draga braćo! Htio bih završiti današnju propovijed poredbom uzetom iz vrtloga modernoga života. U Sjedinjenim Državama sjeverne Amerike živi oko 13o milijuna stanovnika. Zemlja je to, u kojoj ima preko 2o milijuna automobila. Tamo nije teško kupiti automobil, ali je tim teže automobilom negdje stati. Da se bezbrojni automobili jednoga grada gdjegod zaustave, ne bi se moglo kretati ulicama. Zato na svakom koraku čitamo na ulicama ovakove natpise: No parking here-ovdje se ne smije stajati. Ako hoćemo negdje izaći, treba katkada kroz četvrt sata voziti automobilom okolo po susjednim ulicama, dok se ne nađe mjesto, gdje je na koncu slobodno stati. Ali i tako se još dogodi, da ako tko izađe, kad se vrati među mnoštvom kola ne može tako lako naći svoj automobil. "No parking here" -tu se ne smije stajati. Tako zvuči u našim ušima i upozorenje naše svete vjere na svakom koraku. Kakogod ti dobro išlo na zemlji, kakogod te vabili tijelo, nagon, sjaj, uživanje- no parking here-tu ne smiješ stati-ne smiješ se posvema izgubiti u tom zemaljskom životu. Pazi, siđeš li na stanicama zlata i uživanja ne ćeš više naći svoja kola, koja su te imala odvesti u vječni život.

"Dakle, onda je najbolje, ako o modernom životu, o modernoj kulturi ništa i ne znamo.

O, ne, ne tako!

Braćo! Duboka vjerska uljudba srednjega vijeka izrasla je u sjeni gotskih katedrala. I tada se to smatralo posvema naravnim. Da natrag dakle pođemo u srednji vijek? To ne! Nego naša je zadaća novu vjersku kulturu dalje razvijati u sjeni tvorničkih dimnjaka i u šumi tutnjavih strojeva. Ne smijemo biti pesimisti! Nâ o jednom razdoblju povijesti ne možemo reći unaprijed, da je do kraja bezbožno. Ako je Krist s nama "do konca svijeta" dakle i u svakom razdoblju povijesti, to onda vrijedi i za dvadeseti vijek.

Budi moderan čovjek, upotrebljuj iznašašća ljudskoga uma, goji znanost, ljubi umjetnost-sve je to lijepo i dobro-samo jedno ne zaboravi-no parking here-nije ovdje na zemlji zadnja postaja. Nije tehnika tvoj bog, nije znanost tvoj bog, nije tvoj bog ni umjetnost ni uživanje-nego nama je i dalje naš Bog naš najveći Gospod.

Životom ćemo pokazati, da znademo biti moderni, a ipak vjerni katolici. Pokazat ćemo, da se u našem životu "Deset Božjih zapovijedi" slažu s aeroplanima i turbinama, da se tornjevi naših katedrala skladno dižu u visinu s dimnjacima velikih tvornica, što da govorimo dalje- da i današnji čovjek može i mora ponizno prikloniti glavu pred riječju Gospodnjom, koja ima vječnu vrijednost, a glasi: Ja sam Gospodin Bog tvoj. Amen.

.....

" NEMAJ DRUGIH BOGOVA UZ MENE!"

I.

Draga braćo u Kristu!

Danas ću propovijedati o idolopoklonicima.

- Kako? Nismo dobro razumjeli! O čemu?

- O idolopoklonicima!

- O kakvim idolopoklonicima? O Sioux-Indijancima, koji plešu pred svojim totemima? O Hotentotima, koji dršću pred svojim fetišima?

-Ne, ne! O našim domaćim idolopoklonicima!

- O našim domaćim idolopoklonicima? No molim!... Ta valjda se ne može ozbiljno tvrditi, da u prosvijetljenom dvadesetom vijeku, u vijeku najmodernije kulture, u sjeni knjižnica, škola, sveučilišta i laboratorija da žive ljudi, koji se klanjaju idolima?...

Samo pričekajte, draga braćo! Prije odgovorimo na pitanje: što mislimo pod idolopoklonstvom? U idolopoklonstvo ubrajamo svako djelo, riječ i poštovanje, ako time ljudskim stvarima dajemo božanski ugled, božansko štovanje.

Stari su pogani obožavali kamenje, drvo, sunce, zvijezde, kravu, crnoga bika, mačku i t.d. - i mi se zgražamo, kad na to pomislimo. Starozavjetni židovski narod, kad bi napustio štovanje pravoga Boga, prostirao se pred Baalom, Dagonom, Molohom i zlatnim teletom. Žalostive li zablude! Da, civilizirani čovjek to ne čini.

Ali ipak!

Za idolopoklonstvo nije bezuvjetno potreban tvrdi komad kamena ili drveni kip, pred kojim se klanjamo. Idolopoklonstvo je i to, ako nešto štujemo i ljubimo više nego Boga, ako se u nešto uzdamo više nego u Boga. Naš Bog je ono, čemu u našem srcu dajemo prvo mjesto. A ako je to istina, onda doista moramo o našem vijeku ustanoviti žalosne činjenice. U našim gradovima ne stoje doduše kipovi idola, kako su stajali na ulicama Atene i Rima, u našim stanovima nema istina 30.000 kumira, kako je to bilo u Panteonu, ali pogledajmo ulicom našega srca i među tajne nabore naše duše i našeg mišljenja. Što ćemo vidjeti? Morat ćemo o vrlo mnogim ljudima-siromašnima i bogatima, učenima i neukima zbunjeno priznati: jao, koliko se idolskih nakaza ceri i u duši današnjega čovjeka!

"Ja sam Gospodin Bog tvoj. Nemaj drugih bogova uz mene", glasi prva zapovijed Božja. U propovijedima prošlih nedjelja bavili smo se prvim dijelom zapovijedi, a sada pogledajmo drugi dio. Prije smo ispitivali, kako bi čovjek morao misliti o Gospodinu Bogu. Danas promotrimo, kako stvarno mnogi današnji ljudi misle o Bogu. Pogledajmo li točnije razne vrste ljudi od danas, zaprepašteno ćemo vidjeti, kako svuda hara raznovrstno idolopoklonstvo.

Draga braćo! Promotrimo najprije najnesretniji tip modernog čovjeka, čovjeka, kome se već duša zamrzla i mozak umorio i koji se sav već svinuo k zemlji sve boreći se za

svoj opstanak...Na svakom koraku namjeravamo se na našu ljudsku braću, za koje bi površno sudeći mogli reći:to su ljudi bez vjere,ljudi koji niječu Boga, to su bezbožnici. Jesu li doista ti ljudi bez vjere? Ni govora! Da li je današnji čovjek bezbožnik? Jedva jedan dva tu i tamo. Dakle što onda? Ne, nisu to bezvjerci, nego to su ptice podrezanih krila,to su orlovi privezani za zemlju, to su kao dnevničari, koji prikukane k zemlji glave kopaju u rudokopu. To su ljudi,koji u brzoletnom tempu modernog života nemaju vremena misliti na to, da i oni imaju dušu i da ima Bog. Mislim, da govorimo pravu istinu,braćo. Nije današnji tako zvani "bez vjere" čovjek nikakav okorjeli bezvjerac, nego samo on nema vremena, da deset minuta posveti Gospodu Bogu svome.

Jer kad bi za to imao samo deset minuta vremena, ne samo da ne bi ostao bezvjerac, nego bi postao katolik i klekmuo bi tamo pred uzvišenog donosioca zakona sa Sinajskog brda.

-Doista? Zar je deset minuta dosta za to da čovjek postane vjernik? pitaš se u čudu.

-Dosta! Kratko jedno razmišljanje, kao brzojav kratko razmatranje, bilo bi dostatno, da tako zvani čovjek bezvjerac postane kršćanin katolik, koji vjeruje u Boga.

-Ne vjerujete li? Pokušajte. Pripazite samo ovamo deset minuta!

-Ti dakle brate, ne vjeruješ ni u što?

-Ne, ni u što ne vjerujem!

-Dakle, gledaj molim te, odeš li u Saharu i ondje u pustinji nađeš jedno puce od kaputa ili odeš li na sjeverni pol i ondje nađeš jedno zarđalo pero, što ćeš reći?

Posve točno! Sigurno znadeš, što je povikao Kolumbo, kada je na dugom, beznadnom morskom putovanju napokon ugledao jedan pougljenjen list s drveta, gdje se svijetli na morskoj površini.

-Zemlja, zemlja! - povikao je.

-No dakle, dragi brate, kad gledam točni vozni red nebeskih tjelesa, koja vrtoglavo jure, ili promatram tako umišljeno izrađena krila leptira, da se to ne da oponašati; kad gledam sjajni svemirski stroj točan kao najtočnija ura ili promatram umjetnički izrađeno gnijezdo sjenice-zar ne moram i ja povikati: Nebo! Nebo! Bog! Bog! I kad bi svemir bio samo kao ura, koja svaki tjedan stane i namovo je treba navinuti i onda si to ne bismo mogli predstaviti bez urara. Zar ne, kako je to slaba poredba? Rekao sam kao ura, koja svaki tjedan stane! Ta svemirska ura ide već tisuće, stotine tisuća ili ne znam, koliko godina, ide na vlas točno.

-Ide, ide, veliš-ali ima i pogrješaka!

-Da, ima ih. Kao što i na suncu ima pjega. Ali upravo ovi nedostatci traže tumačenje, koga se put ovršuje pred prijestoljem Božjim. Gledaj trpljenja, borbe, gledaj oskudicu, gledaj sve to...i kaži: ako nema Boga, ako nema nastavka zemaljskog života, zar nije ludnica ovaj cijeli život na zemlji?

Moj se razum i moje srce,moje mišljenje i moji osjećaji smiruju samo u zakonu sa sinajskog brda,koji glasi:Ja sam Gospodin Bog tvoj!

-No dobro je i ja priznajem Boga. Ali vi govorite, da čovjek ima i dušu.

-Duša! Promisli samo, zar ne čutiš nikada, kako se kolebaš između dobra i zla, kako si neodlučan, kako te napast progoni i neki veliki boj počinje u tebi?

-Da, istina je. Često se odigrava u meni velika neka borba...

-No vidiš. Tijelo se bori! No s kime? Zar borbu su, zar ne, potrebna barem dvojica? I kada neprijateljska paklena zaporna vatra opkoljuje vojnika i kada tijelo dršće i nastoji se skriti, tko zapovijeda drhtavom tijelu:naprijed? Netko zapovijeda! Zar nije to duh, koji znade i tijelu zapovijedati?

-Da, da...Ali između Boga i čovjeka, između neizmjerne Uzvišenosti i neznatnog praška ipak je ogromna daljina i razlika. Zar se uzvišeni Bog brine time, kako na maljušnoj zemlji još maljušniji mravi vrve, okolo lutaju, što čine, govore, kako žive? Zar to nije Bogu svejedno?

-Gledaj, brate! Nas ljude zanima sudbina naših djela. Ako smo napisali kakovo kazališno djelo, knjigu, naslikali sliku, sagradili kuću i t.d. zanima nas daljnja sudbina tih naših djela. Što je postalo od toga? Kome je došlo u ruke? Dakle i sudbina neživih djela, slika, kipova, kuća zanima njihova stvaraoca. Da i ne govorim o sudbini živih nam potomaka, o toplom odnosu roditelja i djece i t.d. Ima li mati, koju ne bi zanimala sudbina sina, koji je dospio u tuđinu? Ima li mati, kojoj bi bilo ravnodušno, da li joj kćerka živi čistim životom ili raspušteno? No, ako je tako s nama ljudima, zar bi samo neizmjerna dobrota, Bog postupao drukčije? Samo Njega bi ostavljala ravnodušnim naša sudbina. Samo Njemu bi bilo svejedno, da li mi živimo čistim životom ili smo do vrata ogrezli u nečudorednost.

-Da, da... Ali na svijetu ima toliko vjera, i često se puta jedna drugoj toliko protive, da je napokon najbolje, da se čovjek ne drži ni jedne.

-No, to baš ne bih rekao. Dragi prijatelju i o načinu, kako se valja hraniti razilaze se mišljenja. Mnogi govore: ako nema mesa, objed ne vrijedi ništa. Drugi veli:samo nemojte ni za sav svijet jesti mesa. To nije dzdravo. Dakle jer se mišljenja razilaze, slijedilo bi iz toga, da je najpametnije, ako uopće ništa ne jedemo?

-No, dobro, potrebna je neka vjera. No nije li svejedno, koje sam vjere? Ta svaka hoće dobro. Svaka je vjera kao po jedna zvijezda i sve jednako svijetle na Božjem nebu.

-Dakle neka bude. Svaka je po jedna zvijezda! Svatko voli zvijezde i toliko su drage. No da bismo mogli čitati, da li je za to dostatno zvjezdano svijetlo? Da možemo raditi, da mirno i sigurno možemo putem ići naprijed, da li je za to dovoljno svijetlo zvijezda?

-Ne, nego treba sunce, sunce s potpunim svojim sjajem-treba Krist-potpuni, pravi čitavi Krist.

Svejedno je, koje sam vjere? O, nije tako. Od dviju stvari, koje su jedna drugoj protivne ne mogu odjednom i u istom smislu biti obje istinite. A značilo bi, da su obje istinite,ako bi bilo svejedno, koje smo vjere. Starozavjetni vjerski zakon Židova kaže: oko za oko, zub za zub... a Krist veli:ako te tko udari po desnom obrazu, pruži mu i lijevi...no, između ovoga dvoga nije jedno pravo! Neka vjera naučava:uzmi toliko žena, koliko možeš uzdržavati,a Krist uči, da možeš imati samo jednu ženu i samo smrt te od nje može rastaviti, no netko nema pravo. Katolička vjera uči, da je u Presvetom Oltarskom Sakramentu prisutan sam Gospodin Isus Krist i to ona naučava, jer vjeruje Kristovoj riječi, Ali ima kršćanskih vjera, koje usprkos jasnih Gospodinovih riječi, uče. da je Oltarno Otajstvo samo spomen, samo komad kruha i ništa drugo-no netko ipak nema pravo. A ako samo jedan ima pravo, onda moramo birati. Promislim svaki dokaz i nemam drugog izbora nego katolička vjera, kako je jednom netko zgodno primjetio:čovjek je ili bezvjerac ili katolik!

Gle, braćo! Pogledajte uru: deset minuta govorim i za deset minuta došlo smo od bezvjerstva do svete naše vjere, do katoličke vjere. Ali nažalost: mnogi današnji čovjek nema ni tih deset minuta vremena za Boga i neumrlu dušu i zato estaje bezvjerac. Amen.

.....

NEMAJ DRUGIH BOGOVA UZ MENE.

II.

Već tri nedjelje propovijedam o prvoj zapovijedi Božjoj. Ipak s do sada rečenim još nisam rekao sve. Govorili smo o jednoj vrsti ljudi, koji se ogrješuju o prvu zapovijed - o t.zv.bezvjercima. A sad da posvetimo nekoliko minuta drugoj vrsti krštenih ljudi-katolicima, koji su prema maticama istina kršteni, ali su u svome načinu života zaboravili na Gospodnju zapovijed:nemaj drugih bogova uz mene.

Pogledaj samo nekoliko slika iz života takvih ljudi.

a) Svećenik jedan pričao mi je ovaj svoj doživljaj u vlaku. Sjedim u kupeu međunarodnog D-vlaka. U istom odjelu putuje s dvoje male djece i s odgojiteljicom fino odučena dama, žena vrlo bogatog posjednika. Idu na mali - "oporavak" u jedno kupalište. Manje dijete-djevojčica od po prilici tri godine-strašno je neodgojena. Više, zahtijeva, zapovijeda. No još je gori petgodišnji dječak. Već sad samosvijesno osjeća i pokazuje,da je prvo dijete bogatih roditelja i da je zato rođen na svijet, da bude netko, tko će odgojiteljicu sekirati. A on to i čini...A tamo uz njih sjedi mama:elegantna, namirisana, zakopana u gomilu vrlo sumnjivih ilustriranih listova. I mali dječak prolistava listove. Još se ne sablažnjava nad njima. "Ta on je još tako malen", rekla bi mama, kad bih je upozorio.

A ipak obadvjema od te djece visi o vratu medaljica Majke Božje. Dakle katolici! Ali-Bože moj- kakav smisao može imati tu ta medaljica? I što može vjera kod te djece? Istina učit će uskoro i oni malo vjeronauka ("ta tko bi s njima izašao na kraj u ovim vjetrogonjastim godinama?!") no kad će oni čuti nešto o vjeri kod kuće, u društvu, od odgojiteljice, od svoje majke ili od svoga oca? Kada i što?

Bog? Danas, znate, nije više moderno o njemu govoriti.

Katolička Crkva? Prestroga je! Dandanas bi već mogla ublažiti svoje zakone!

Molitva, sakramenti? Ta djeca će ići na prvu svetu pričest. Više od toga? Ne više ne će činiti. To je samo za jednostavni puk. Bit će dosta, ako buda jednom na osmrtnici tiskano, da je "primivši pobožno sakramente umirućih..." Toliko je dosta!

Gledajte braćo, toliko znači "vjera" mnogim današnjim ljudima: mala jedna sigurnostna mjera, neka bez ikakvog duha naslijeđena izvanjština...i ništa više...

Ja samo gledam...i gledam i kao da čujem dalje damu,gdje mi govori:

-Zašto gledate na nas tako prestrašeno? Nismo mi bezvjerci! Gledajte, kada ja u nedjelju prije podne idem s mužem u posjete, običavam odgojiteljicu i jednu sobaricu poslati na misu. Neka malo čuju svećenika. To izgubljeno vrijeme od pola sata dobijem ja natrag, jer su one nakon toga čestitije. Kad odgojiteljica bude išla na ples, ne će obući moje cipele od krokodilove kože, a Marica ne će iz smočnice hraniti mesarskog pomoćnika...Vjera je doduše malo zastarjela stvar, pogotovo za nas, naobražene ljude...Ali ipak ima neka korist od nje... i eto zato je čovjek ne napada...

Ne znam, što bih još sve čuo u brzom D-vlaku, da se mali dječak nije popeo upravo nad moju glavu, uspuzao u mrežu za prtljagu i odanle počeo vući odgojiteljicu za kosu. Odgojiteljica se počne braniti, mati pogleda gore i progovori srdito: ali, gospodice, nemojte neprestano ljutiti toga siromašnog malog Juricu.

Siromašni Jurica! Hoćeš li ti ikada znati, što je to stega i poslušnost? Hoćeš li ti ikada ma samo naslutiti, kako su uzvišene crte lica Krist-, našega Gospodina? Hoće li se uzvišena slika Kristova ikada živo utisnuti u tvoju dušu i živjeti u njoj, da ti bude izvor snage u vrtlogu napasti, koje će te napadati? Nikada, nikada!

Braćo! Nemaj drugih bogova uz mene!

b) Pogledajmo drugu sliku, drugi tip ljudi. U jestionici otmjenog hotela subota navečer u devet sati...Pred hotelom cijeli logor najelegantnijih automobila: Fiat, Steyer, Renualt, Rolls, Roys...Unutra: bijelo pokriveni stolovi, prigušeno crveno svijetlo malih električnih žarulja, u čašama crno vino pa šampanjac, glazba...život kuca. Ulazim. Stanem na sredini i sine mi misao: Gospode Bože, što si Ti ovim ljudima!

Što znači Bog, vjera, čudoređe n.pr. onome veletrgovcu uz prozor, koji večera s jednom damom, ali ta dama nije njegova žena?! A čini se, da su kršćani! Što znači Bog, vjera, čudoređe onim dvjema još posvema mladim aristokratima, koji se eno tamo zabavljaju sa ženom nekoga odličnika iz t.zv. višega društva. No da, a oni su katolici! Nedavno su tako ozbiljno išli iza lijesa svoga strica! I na potvrdi kćerke odličnog nekog njihovog prijatelja bili su u crkvi... I kad im je baka bila bolesna, dali su odmah pozvati časne sestre, da je njeguju. Zar to nije dosta?!

Moj Bože! Zar je to sva njihova vjera? To je kao kada za jedan film kažu, da je "odlični, vjerski" komad. A znate zašto? Jer na 3000 metara loših prizora dolazi na 15 metara portal jednoga gotskog hrama i 5 metara filma drugi prizor, gdje udata žena prije, nego će se podati nečudorednom životu, moli pred slikom Majke Božje. - Na to je ipak katolički film - vele gledaoci na to.

Dragi Bože! Znači li još nešto vjera tima ljudima?

-Da je danas neki post, vele, i ne bi smjelo jesti mesa- kaže jedan. - No gledaj, ima li to smisla? -Dobro, mogao bih doduše kupiti ribu, dati načiniti posni ručak. Ali ima li smisla život tako obvezivati! Dandanas još dolaziti s takovim ukočenim formama?

-Sjutra je svetak i trebalo bi-vele-ići na misu! Ta, prijatelju, cijeli se tjedan čovjek kini i znoji. Ta barem u nedjelju imam pravo jedno jutro dobro se ispavati. A kada ustanem imam valjda pravo na mali izlet.

-I šesta zapovijed: ne sagriješi bludno! Što je to? Da li vi to govorite kineskim jezikom? Ne razumijem, što govorite. U današnjem svijetu biti toliko-zaostao! I tako dalje. Novac! Uživanje! Uspjeh! Moć! Jurnjava naprijed! Proračunanost u svemu. Gnušanje. Velegradski život!...Ti drugi bogovi vrve u sjajno rasvijetljenoj dvorani...I ja bih želio povikati u dvoranu, jako i glasno, da nadglasam jazz-band:

-Ljudi, braćo, zar nikada niste čuli gromovitu Gospodnju zapovijed: nemaj drugih bogova uz mene.

c) Da govorim dalje? Govorit ću još o jednom novijem idolopoklonstvu. Mnogi katolici klanjaju se modi. Jao, sad će se oboriti na način, kako se odijevamo, na uljepšavanje, na rumen za usta, na kratke haljine!

O ne! Sada ne mislim u prvom redu na to. Premda tko bi mogao nijekati, da i taj idol nalazi mnogo poklonilaca? Ne ovaj čas ne mislim na to. Nego mislim, kako često ljudi lakoumno slijede kriva mnijenja drugih. Da i na vjerskom polju ima krivih moda. Pokapaju istaknutog gospodina. Eto lijesa stoje ozbiljni muškarci u crnom odijelu i s polucilindrima. Izgovaram zadnju molitvu nad mrtvacem...."Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji...." Tu stanem. Čekam, da nastave molitvu. Odnekale straga čvrče starice nastavljaju:"Kruh naš svagdanji daj nam danas..." A ostali? Jedan gospodin sumorno gleda u grob, drugi prevrće cilindar, treći se zamislio nekamo u oblake, što mu prolaze...ali moliti? Ne, ne moli ni jedan. Zašto? Jer nije običaj! Nije moda!

No ima i drugih stvari, koje nisu "u modi". Je si li bio u nedjelju na misi? "Znaš, u našoj obitelji to nije običaj". -Je si li bio na ispovijedi?Znaš, molim te, ta ni moj muž ne ide.

Postiš li petkom? -Nismo u našoj obitelji uveli taj običaj.

Brate, nemaj drugih bogova uz mene!

Zar da još dalje govorim o idlopoklonstvu? Jer još uvijek ima što dalje govoriti. Jao, samo kad bi samo dotjecalo vremena, što bi sve još trebalo govoriti!

Četvrtome je idol jaka mišica, špor, neki boksač. Petome je idol stroj, moderna tehnika. Šestome zlatno tele, nezasitne želje,hajka za novcem. Da bi zbog toga udovice mogle zaplakati-on to ne vidi, da bi pogaženi ljudi zbog toga mogli jadikovati-on to ne čuje.

Gle-koliké li neiskrćene prašume idola upravo usred najmodernijeg dvadesetog vijeka! Idolopoklonstvo ima jednu osobitu izraslinu-praznovjerje. Ono upravo toliko bijesni među današnjim ljudima, da ću o njemu govoriti u cijeloj jednoj propovijedi kasnije.

Poganski mudrac napisao je negdje ove značajne riječi: kada se muškarci stanu bogovima rugati, žene počnu prozirno odijelo nositi-to je početak svršetka.

Braćo! Do našeg jakog čudorednog shvaćanja stoji, do našeg dosljednog katoličkog načina života stoji, da se ova tvrdnja i prijetnja poganskog mudraca ne obistini na nama.

Braćo! Neka naše srce ne bude idolsko, nego neka budu Božji naše srce i duša, naš um i volja, svaki naš dah i kucaj bila i neka se na nama izvršuje prva zapovijed Božja: Ja sam Gospodin Bog tvoj. Amen.

.....

Molitva

"GOSPODINU BOGU SVOMU KLANJAJ SE!"

I.

Draga katolička braćo!

Mnogo se puta povede riječ u društvu, koji je jezik na svijetu najljepši. Ima ih, koji na prvo mjesto među francuski, drugi hvale ljepotu talijanskog jezika, a opet drugi,koji su već čuli govoriti španjolski, najviše se oduševljavaju za taj jezik.

Znate li, što ja mislim, braćo? Svaki je jezik lijep, kad se njime čovjek Bogu moli. Pa ma bio jezik ne znam kako jednostavan, primitivan i nerazvijen, na njega se odmah slijeva neka tajanstvena nadzemaljska ljepota, čim slabi čovjek slabe njegove riječi uzima kao krila da se njima uzdigne do prijestolja uzvišenoga Boga. Lijep je svaki jezik, kad mati njime guče igrajući s malim djetetom, uz riječi, koje mi

odrasli ne razumijemo. Lijep je jezik, kad zaručnici njime izlijevaju tople osjećaje svojih srdaca. Ali svaki jezik je najljepši, kada ljudski govor, taj od Boga primljeni čovječji ures, upotrebljavamo, da njime izlijemo osjećaje duše pred uzvišenim nebeskim Ocem t.j. kada molimo.

"Kada molimo!"...Molitva je, braćo, najuzvišeniji posao, koji je čovječji duh kadar izvesti i upravo zato je među svim ljepotama svijeta najdirljiviji pogled na lice u molitvu uronulog čovjeka,koji kleči pred uzvišenim Bogom.

"Ja sam Gospodin Bog tvoj" - glasi prva zapovijed Božja. Kao da bi htio reći:ja sam tvoj Stvoritelj, a ti si moje stvorenje! Mogu dakle očekivati, da ćeš mi se klanjati molitvom. Ja sam uzvišen, a ti si maljušna točkica - budi dakle veseo, da se možeš molitvom obratiti na mene. Ja sam jak, a ti si slab - traži dakle od mene jakost, pomoć, utjehu molitvem.

Eto, braćo, zašto molim. 1. Molim, jer je to moja dužnost; 2.molim, jer je to čast za mene; 3.molim, jer je to izvor jakosti za mene. Danas ćemo razmatrati o prve dvije točke, a drugi puta razmotrit ćemo treću.

1. Molim, jer je to moja dužnost.

Ja sam Gospodin Bog tvoj! Braćo, znate li, kakovu nam obvezu nameće ova kratka rečenica? Nameće nam dužnost, da se molitvom klanjamo Bogu i time se s Njime, našim Gospodom, usko sjedinjujemo. Nameće nam toplo unutarnje priljubljenje uz Boga i ne zadovoljava se hladnim omjerenim pogledom ili tako samo katkada na dan plašljivim promatranjem Boga,koji negdje daleko stoluje. Da li je Bog daleko od nas? Nikako! U Njemu živimo, krećemo se i jesmo (Djel.Ap.XVII,18).

Gospodine, kaži, gdje stanuješ? pitali su jednom zgodom apostoli Krista Gospodina. Znate, što znači to, da smo mi obvezani moliti se? Da i mi često pitamo Boga:Gospode,gdje stanuješ?

a) I što će biti prvi odgovor? "Slave je Tvoje puno nebo i zemlja". Cijeli je svijet pun Boga. On je počelo svega. On je izvor svake plemenite misli. On je začetnik svakoga našega dobrog djela. Zar dakle nije moja dužnost-Bogu se klanjati?!

b) Gospode, gdje stanuješ? U svakoj čistoj duši, t.j. koja je bez grijeha. Svaka je čista duša hram, oltar, monstranca. I moja duša i tvoja duša. S najfinijom dakle samo nježnošću slobodno mi je doticati se svoje duše! Ja sam Teofor-Bogonosac, Kristonosac i ja Bogonosac i Kristonosac klecam i klanjam se svome Bogu, svome Kristu!

c) Gospode, gdje stanuješ? U sitnim,malim prigodama svakidanjeg života. Kada dobro činiš i kada bez riječi trpiš. Bog stanuje u tebi,ako zbog Njega činiš dobro i podnosiš trpljenje. Kada dođe koji neugodan gost, neka neočekivana zapreka, bolest, koja te prikuje za krevet ili neugodna kakva nužnost, Bog stanuje u tebi, ako zbog Njega činiš dobro i podnosiš sve to zlo. I sve je to molitva i sve je to klanjanje pred uzvišenim Bogom. Sve je to molitva! Dakle ne moli s Bogu i klanja se samo riječima, nego i mišlju, uzdahom, djelom i cijelim životom.

Molitva je i najljudskija i najkatoličkija dužnost.

Braćo! Čudit ćete se možda tomo, što ću sada reći: Ponizno klanjanje Gospodu Bogu i svakidanja molitva, toliko je organski dio katoličkog vjerskog života, toliko smo na to obvezani, da onoga, tko ne običaje moliti s punim pravom i ne ubrajamo među katolike.

U našoj vjeri nije osta samo to, da netko pripada crkvi po maticama, nego svaki katolik treba da životom, čudoređem i kršćanskim shvaćanjem donosi čast katoličkom imenu. Dakle

da kažem još jednom: ne može biti katolik, tko ne običaje moliti. Jer molitva je dužnost pravoga čovjeka.

2. Molim, jer je to čast za mene.

Molitva nije samo obveza nego ujedno i velika čast za mene.

Ovu misao, držim, ni ne treba opširnije da razvijam. I sama pomisao na to ushićuje me, da mogu ja, neznatni zemaljski prašak, kadgod hoću i u kojojgod stvari hoću dobiti audienciju kod veličanstvenoga Boga. I ne trebam nositi sobom pismenu preporuku, ne trebam čekati u predsoblju i ne šalje Gospod Bogu svoga tajnika, da sa mnom raspravi stvar, nego me On osobno prima u svakoj stvari.

Braćo! Koliko li je uzvišena ona nauka Crkve, da molitva ima jednaku snagu, dižala se ona iz kuhinje ili iz palače put neba. Bilo da moli usrdno za komad kruha ili nosi na krilima brigu za upravu države, ona je jednako vrijedna pred Bogom. Ne računa se iz koje okoline dolazi: iz siromaštine ili iz bogatstva, samo jedno se računa: iz kakvog dolazi srca?

Pa ako je molitva za mene čast, čovjek si ne može predstaviti, što ima na njoj, da je se stidiš i da se skrivaš, kad moliš. A ipak, zar ne, braćo, mnogi ljudi se stide, kada bi trebali javno moliti.

Pred nekoliko godina putovala je evropskim gradovima grupa tibetskih lama. U evropskim gradovima ljudi se nijesu mogli načuditi, da lame pjevaju molitve prije časa i da su pred divnim crkvama naših velegradova obuzeti njihovom ljepotom i veličajnošću ne obazirući se na mnoštvo, pjevali vjerske pjesme.

Ne moram valjda ni reći, što kanim iz toga zaključiti. Da treba pohvaliti lame, kojih je vjera bila čvrsta poput Mont Everesta, s kojega su došli i da je to sramota za nas, koji smo postali mekušci civilizacije. Jer doista ne razumijem, da se mi evropejci, kršćani, katolici ne usuđujemo to isto činiti t.j. javno moliti. Recite mi: nije li to kukavičluk, da se zbog zdje le leće, zbog začuđenih pogleda okoline ne usuđujemo izreći molitvu u jestionici u vlaku, na izletima i t.d., dok doma običajemo moliti pače u duši smatramo to čašću za nas.

Nitko, tko hoće biti pošten čovjek, ne smije se stidjeti svoga uvjerenja. Dakle ni katolici. Katolicizam je vjera i kultura. Katolicizam je velika prošlost i sigurna budućnost. Ima li se to što skrivati?

Da, da se molim Bogu, da se katolički molim, to je za mene ne samo obveza nego i velika čast. Amen.

* * * * * * * *

"GOSPODINU BOGU SVOME KLANJAJ SE."

II.

Prošle nedjelje razmatrali smo o tome, da je molitva moja dužnost i velika čast za mene. Ali, braćo, molim se ne samo zato, jer je to moja dužnost i ne samo zato, jer je to čast za mene, nego se molim i zato, jer je to izvor snage za mene.

-Kamo ne dopire sunčana zraka, tamo dolazi liječnik-kaže jedna poslovica. To ima značiti, da je tijelu, da bi ostalo zdravo, potrebno sunčano svijetlo i toplina. A znate li što je životno svijetlo i toplina našoj duši? Molitva! Ona podiže, ona čisti, grije i oživljuje. Kako li se duboko opažanje skriva u riječima svetoga Augustina: "Tko znade dobro moliti, znade dobro živjeti. Tko napušta molitvu, počinje griješno živjeti".

Brate! Molitva je potrebna tebi, a ne Gospodinu Bogu!

Molio ti ili ne, napast će te ipak napadati. Spopadat će te hiljade iskušenja današnjeg života. Ali da se uzmogneš suprotstaviti grijehu ili ne pasti u nj, to već mnogo ovisi o tome, da li običaješ u molitvi sticati si potrebnu snagu za otpor.

Počeo ti dan molitvom ili ne, ipak ćeš možda taj dan imati toliko muke i borbe, ali bez molitve ne ćeš imati sposobnosti za podnašanje, ne ćeš imati snage nositi teret života, ne ćeš imati energije, volje i svijesti dužnosti.

Eto, braćo, molimo zato, jer smo i te kako upućeni na to, a) u duševnim i b) u tjelesnim borbama.

Tko nije došao u položaj, u kome je osjećao, kao da su upravo za njega pripravljene riječi Svetoga Pisma: "Bože naš! to nam samo ostaje, da oči svoje upravimo k Tebi" (II.Knj. Dnev.XX.12). Koliko li puta ispadne s čovječjih usana tužnjava: strašne me napasti muče! Ne može se više izdržati! Među toliko napasti, koje vabe, među toliko zlih primjera, među zlim mislima, koje progone, u zapornoj vatri tolikih tjelesnih želja...ne može se izdržati na putu poštenja!

Brate, ne jadikuj! Kada tuča napasnih misli, želja, nagona, udara na tvoju dušu, da li si pokušao uteći se pod ocijelni štit molitve?

-Kako?-veliš-može li dosta slaba, fina nit molitve služiti kao neprobojni, obranbeni štit?

Da, u Božjoj ruci može i nit paučine postati mjedeni štit. U životopisu svetoga Feliksa iz Nole čitamo ovaj njegov doživljaj: Progonitelji su ga neprestano tražili i progonili. Kamogod je pobjegao svuda su mu bili za petama. Napokon do smrti umoran uteče u jednu špilju... Slijedeći trenutak spusti se jedan pauk s drveta i pred ulazom u špilju isprede veliku lijepu mrežu. Za čas stigoše i progonitelji, no videći paučinu na otvoru špilje pojuriše dalje misleći, gdje na ulazu ima paučine, tu sigurno već od vna nije nitko ušao.

Braćo! u Božjim rukama može i paučina postati obranbeni štit. Što češće napada na te napast, to se češće uteci pod zaštitu molitve.

b) Ali na molitvu smo upućeni i u zemaljskim, tjelesnim, materijalnim borbama.

Ogledaš li se dandanas po svijetu, vidjet ćeš doista veliku nevolju...vidjet ćeš ljude prikovanim glavama k zemlji.. vidjet ćeš izbrazdana lica...mnoštvo ljudi otupljenih u borbi. Dolazi ti da povičeš: Gospode Bože, što bi tek bilo, kada bi ljudi izgubili još i vjeru u Tebe?! Ta i ovako je tužak teret života i tako je strašan broj slomljenih života i samoubojica:no što bi tek tu bilo-bez Tebe?

Koliki ljudi onijeme, slomljene duše jedva vuku svoj jadni život. Nijemo, bez riječi prolaze mimo nas. Ni ne tuže se više . Što će im pomoći? Poboljšanje zakona? Dobra organizacija? Dobrotvorno društvo? Lijepi govori? Sve jento lijepo, no nije dosta, nije dosta. Nikada čovjek ne uviđa toliko vrijednost vjere, u Boga, kao onda kada trpi. Tek s vjerom može bez riječi i junački podnositi svaku bijedu i nevolju. O blažen, koji u katastrofi. koja tako lako snađe čovjeka, spasi barem vjeru u Boga! O, koji li je blagoslov i koji izvor snage za čovjeka, koji pa ma sve izgubio, ima na križ razapetog Krista! Da, tko ima Krista, no ne Krista, koji samo kao slika stoji u otmjenoj vili iza zatvorenih vratiju, ne Krista, pred čijim je očima nepoznat život čovjeka i more ljudskih nevolja-nego Krista, koji razumije zemaljski život i bijedu čovjeka, Krista, koji čuje sve pa i prigušenu tužnjavu, Krista, koji vidi sve pa i noći pune suza probdivene uz kre-

vet, Krista, koji je svijetlo naših oslijepljenih očiju, potporanj naših slabih nogu, čežnja i zadovoljenje žednih nam srdaca.

Braćo! Braćo! što trpite! Molimo!

Teško trpljenje pritište nam srce...i ne možemo mimoići zlo. Braćo! Krist je s nama, On je u našim srcima, On će nam dati snagu za pobjedu. Samo treba od Njega da učimo, kako treba da podnosemo zlo, koje nas ne može minuti. Ta on je kralj, koji je toliko trpio, Kako je Krist podnosio goleme boli? Molio je! "On je u vrijeme smrtnoga svojega života prikazao pranje i ponizne molbe onomu, koji ga je mogao izbaviti od smrti s velikom vikom i suzama, te bi uslišan za svoju smjernost" (Hebr.V.7).

Bi uslišan. Kako? Da li je Gospodin odnio od njega gorki kalež? Nije, nego:dao mu je snagu, da može dovršiti žrtvu.

Braćo! Učimo se moliti od Krista, koji moli! Koliko trpi na križu i kako znade moliti usred trpljenja! Bijesna klatež trese šakama prema njemu, a Krist-moli! Iz otvorene rane teče mu krv, a Krist-moli. Spušta se strašna tama i čini se, kao da ga je i Otac nebeski ostavio, a Krist - moli! Da, u strašnim trenucima i on se tuži, ali i ta tužnjava bila je molitva.

Ej, braćo! Ded da naučimo tu divnu mudrost, podnositi i trpjeti moleći i kad se već čini, da ne možemo dalje, tužiti se Bogu, no i to moleći. Braćo - moleći se i ne buneći se! Ne pokazujući šaku nebu! Ne prijetiti Bogu štrajkom! Ne spominjati samoubijstvo! "U nevolji budite strpljivi, u molitvi budite postojani". (Rim. XII,12). "Trpi li tko u vama, neka se moli" (Jakob V,13).

Ne znam smijem li reći, što duboko osjećam u duši: lakše bismo podnosili današnje veselje, kad bi među nama bilo više ljudi od molitve, a manje onih, koji mrmljaju, tuže se i psuj.

Draga braćo! kad bismo htjeli sakupiti misli propovijedi prošlih nedjelja, morali bismo reći: iz prve zapovijedi Božje da je Bog naš Gospod, jasno slijedi, da sam obvezan na molitvu, iz uzvišenosti Božje slijedi, da je molitva čast za mene, iz blagoslova, koji daje molitva slijedi, da je molitva korisna i da je ona izvor snage za mene. Rosa daje žednoj zemlji plodonosnu snagu- porosica našoj duši je vrijeme posvećen molitvi. U svetim časovima molitve zagledavamo u lice moćnoga Boga, a što više gledamo u Njega, to nam se na duši oštrije utiskuje (formira) slika Božja. A eto cilj cijelog zemaljskog bivstvovanja jest:izgraditi i dotjerati-formirati-u sebi svet sliku Božju.

Dok je Gospodin Isus Krist išao ovom zemljom, uzeo je jenom zgodom na svoje blagoslovljene ruke malo dijete i rekao apostolima ove vječnog spomena riječi:"Ako ne budete kao djeca, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko". (Mat.XVIII,3). Legenda kaže, da je ovo dijete postalo kasnije sveti Ignacije, antiohijski biskup i mučenik. Da li je to istina, ne znam. Ali znadem, da je sveti Ignacije sigurno mnogo molio i da je za vrijeme molitve sigurno vrlo mnogo duhovnim očima zagledavao u lice Krista Gospodina.

Odakle to znadem?

Jer je inače nerazjašnjiva ona duševna snaga, da reknem još više: ona čeznutljiva upravo žudnja, kojim je sijedi biskup usred strašnih muka izdržao i mjesecima čekao sigurnu smrt. Uhvatili su ga i odveli u Rim, da ga ondje smaknu. Vodili su ga kroz Siriju, Malu Aziju, Macedoniju i Dalmaciju. Na putu začuje, da su rimski istaknuti kršćani kod cara posredovali za pomilovanje. N a to im on iz Smirne piše list: -Ljubite li me?-piše im-Pokažite time, da mi dopustite, da padnem kao žrtva...O blago meni, ako svijetu umrem, da u Bogu

uzmognem utonuti...Zrno sam Božje, zubi me zvjeradi samljeli, da iziđem čist kruh Kristov...Već unapred se radujem divljim zvijerima...Neka dođe na mene vatra i križ, neka me razderu divlje zvijeri, svaka muka neka dođe na mene, samo uzmognem li doći k Isusu Kristu!...Izvor živih voda probio je u meni u visinu i uvijek mi samo to žubori: Dođi kući k Ocu!... Dođi kući k Ocu!

Želja se sijedoga biskupa ispunila:2o.prosinca 1o7. god.na pijesku rimske arene smrvile su ga izgladnjele zvijeri doista kao zrno u brašno...

Gospode Bože! Često puta ću zagledavati u lice Tvoje u svojim jutarnjim, večernjim i dnevnim molitvama. I kad budem umirao, zar ne i ja ću čuti riječi:

Dođi kući...kući... k svome Ocu! Amen.

.....

ZAŠTO NE MOLIŠ?

I.

Draga braćo u Kristu!

Dok sam tokom prošloga tjedna razmišljao o tome, što ću danas propovijedati, iskrsla mi je neka osobita misao. Bila je ponešto šaljiva, no zato ću je ipak ispripovijedati.

Ponajprije sam mislio, o čemu sam govorio prošle nedjelje. Govorio sam o molitvi. Božje sam stvorenje, dakle dužnost mi je moliti. Maljušni sam stanovnik zemaljski, dakle molitva je čast za mene. Slabi sam čovjek, koji se bori: molitva je izvor snage za mene...Da, to sam svojim dragim slušaocima jasno rastumačio.

Ali, dragi moj Bože, palo mi je nenadano na pamet-nemoj se srditi, što sam tako znatiželjan, ali želio bih znati,da li je od mojih slušalaca iza prošlonedjeljnog govora više njih koji moli nego prije? Da li je ovaj tjedan više molitve došlo preda Te? Da li su sada počeli moliti, koji prije nisu molili?

I tada Gospod namigne onome anđelu, koji rukovodi "knjigu života", onu veliku knjigu, u kojoj je zabilježena svaka naša riječ, djelo,uzdah i molitva...I anđeo otvori preda mnom knjigu...a ja sam se vrlo, vrlo ražalostio! Kako sam ono govorio prošle nedjelje, braćo? Molimo! S kakvom ste pažljivošću slušali-pa ipak! posljedice se stvarno jedvajedvice vide. Ne vidi se, da bi ljudi zavoljeli molitvu.

No prije nego li sam se međutim mogao podati još većoj žalosti, na sreću padne mi napamet-hop-ta to ja samo tako sanjarim! Možda ipak nije tako! Možda ipak iza onih razmatranja moji slušatelji više i bolje mole!...Možda!...No možda ipak ne mole!Možda treba da razriješi, još mnogo teškoća, prigovora i predrasuda o molitvi, da ih dobijem za život molitve!...

Da, tako je. Čutim, braćo, da moramo još malo razmatrati, da bismo doista zavoljeli molitvu. Rekao sam prošli put: tko ne moli, ne vrši prvu zapovijed Božju. Ali stvarna je činjenica, da jedan dio današnjih ljudi-smije li se reći-jedan dio katolika malo ili ništa ne moli. Ništa!

Postavljam dakle takvome čovjeku u današnjoj propovijedi veliko pitanje:Brate, zašto ne moliš? O čemu ću dakle propovijedati danas? O temi: Zašto ljudi ne mole? A jer je stvar važna, govorit ćemo o tome još i buduće nedjelje.

1. Zašto ljudi ne mole? Najčešći izgovor, koji iznose, sastoji se od ove kratke rečenice: "Nemam vremena moliti". Nisam ja bezvjerac, ne spadam ja među ljude, koji ne mole "iz principa". Ako me baš put nanese pred crkvu, uđem i unutra na par minuta...Ali potpuna mi je nemoguće, da baš svako jutro i veče točno izmolim svoju molitvu. Ta često puta sam navečer do smrti umoran.

a) Nemam vremena moliti! Takovo opravdanje čuje čovjek na svakom koraku. To drugim riječima znači: nemam vremena, da bih imao i mislio na dušu.

I nažalost, braćo, moram priznati u brzoletnoj bujici modernog života nije to uvijek samo prazan izgovor, nego često puta tužna zazbiljnost. Moderan nam se život popeo na glavu! Tvornica! Stroj! Tehnika! Dotle smo se naduvali i razmetali svim time, dotle smo dozivali duha, da ga se sada napokon ne možemo osloboditi. Uhvatio nas je i ne pušta nas.

Hajka modernog života!

Ulicama modernih velegradova juri stotine, hiljade automobila. U Sjedinjenim Državama Sjeverne Amerike ima preko 20 milijuna automobila. Naprijed! Tempo!... povikuje u naše uši današnji svijet. Neprestano samo juriti. Naprijed!

Do pred par godina najviša kuća na svijetu bila je sagrađena na 58 katova. A onda su počeli u New Yorku graditi kuću sa 110 katova. Dalje! Naprijed!

Da li je potrebna ova vrtoglava utrka? Da li je, braćo, potrebna ova luda jurnjava? Da, potreban je stroj, da pomogne čovjeku, da ga izbavi od suvišnog fizičkog posla. Ali jao čovjeku, ako mu stroj postane gospodarem!...Jao čovjeku, kada ga stroj pritište i ne daje mu počinak ...odmora makar samo za pet minuta molitve, da barem to vrijeme osjeti, da je čovjek.

Bučni tempo tehnike! tehnika, na koju smo toliko ponosni! No da li ona odgovara na velika, najviša, vječna pitanja života? Aristotel još nije znao izmjeriti tlak krvi-mi to znamo. Znamo, no jesmo li zato sretniji? Rafael još nije znao jedan kraj naslikati tako točno, kako to danas fotografski aparat učini za jedan trenutak-no jesmo li zato sretniji?

Na konačna i najviša pitanja, zapravo jedino važna pitanja- odakle si došao i kamo ideš-znademo li odgovoriti? Ne! A zar ta pitanja nisu i dalje ostala prvotna pitanja života? A zar ona ne će to biti i onda, kada ljude još napredniji čovjek ponosne tekovine današnje tehnike gledao takovom nadmoćnošću, kako danas putnik u zrakoplovu gleda na diližanse prošloga vijeka? Ali sveto je moje uvjerenje da će i tada kao i danas i uvijek samo čovjek, koji se moli znati odgovoriti na velika pitanja života!

b) Nemam vremena moliti se, jer noć i dan moram raditi, da uzmognem živjeti.

No, slušaj malo, brate! Prekooceanski jedan parobrod polazio je na put. Vladala je velika oluja. Kao svaki parobrod, tako je i njega pratio cijeli oblak galebova, koji su posjedali po jarbolima. I ako se ogromni brod bacio punom parom na bijesne valove, ipak je jako osjećao protivni vjetar. Zaduhano i hripajući radio je svaki stroj, a brod je ipak teško išao naprijed. Siromašni mali galebovi-žalio ih je jedan putnik. Strojevi našega broda rademtu s ne znam koliko stotina i tisuća konjskih sila, a ipak jedva idemo naprijed po toj velikoj oluji! A što vi tu hoćete s dvjema vašim krhkim krilima i sitnim snagama svojih mišića?! Kako ćete vi sada letjeti za brodom?"

Ali iznenada samilosnom čovjeku zapomriječ u grlu i od čuđenja nije znao, kamo bi. Galebovi dražesno rašíriše svoja od Boga dobivena krila i sjedoše na leđa bijesnom vjetru. Dok

je pozemaljac čovjek upućen samo na svoj rad, svoje napinjanje, na vlastitu snagu, stroj i tehnika uz tešku borbu i znoj sa svojim brodom jedva jedvice išao naprijed, dotle galebovi lako poput pahuljice ostaviše brod, koji se borio. Slabim snagama njihovih mišića došla su u pomoć po dva spretno raširena krila.

Braćo! Brod, to je čovjek, koji hoće da ima uspjeha samo u pustom radu. Dva krila galebova, to su dvije ruke čovjekove uzdignute na molitvu.

Reci, brate, držiš li još i sada izgubljenim ono vrijeme, koja si upotrebio i posvetio za molitvu? Kažeš li još i sada:"nemam vremena moliti". Ne braćo, za molitvu se mora naći vremena, jer je to vrijeme najbolje, i najkorisnije upotrebljeno. Amen.

.....

ZAŠTO NE MOLIŠ?
II.

Prošlu smo nedjelju propovijedali o onima, koji "nemaju vremena moliti". A sada pogledajmo drugu grupu onih, koji se ne mole, t.zv. molitvene štrajkaše. To će pokazati još žalosniju sliku.

a) Negdje za užine padne riječ o molitvi (kako se rijetko govori o vjerskim temama!) i jedna dama onako posve olako kao da se to samo po sebi razumije, nabacit: "Znate, otkako mi je umrla jedinica kćerka, ne vjerujem više u Boga, ne idem u crkvu i ne molim se". Tako dakle "odtada štrajkujem". Sa sličnim mislima bori se sigurno mnogo naše druge braće, i ako se ne izražavaju na tako nezgrapan način.

-Iza kako sam izgubila muža-kaže jedna utučena udovica -izgubila sam duševnu ravnotežu i ne molim.

-Toliko oskudijevamo - kaže drugi. Neprestano sam molio, Bog mi nije pomogao. Sad više ni ne molim..."

Braćo! Ako na vrijeme ne platimo telefonsku pristojbu, iskopčat će nam centrala telefom. Jasno, to razumijem. Ako ne platim, iskopčat će. A da li je nama slobodno isto tako činiti s Gospodinom Bogom? Molio sam, prosio nešto od Boga. Nisam primio. Sluga pokoran! Iskopčam se, prekinem vezu s Bogom!

Da li je pravilan i razuman takav postupak? A ipak tako čine mnogi ljudi. A ne čine s pravom! Mnogo toga mogu rastumačiti kod ljudi zbog boli, udaraca kušnja, koje ih stizavaju. Ali ne razumijem, da ljudi upravo onda napuštaju molitvu, kada bi je najviše trebali, kada se najviše moraju boriti s mukama, koje na njih navaljuju.

Grčka mitologija priča, da su jednom Herkul i Antej, sin Zemlje, podijelili mejdan. Kadgod se Antej iscrpljen dotaknuo Zemlje, svoje majke, uvijek je dobio novu snagu za boj. To je samo mit. Ali nije više mit, braćo, nego sveta istina, ovo što ću reći:kadgod se usred iskušenja znadem uhvatiti za ruku Božju, ulazi pobjedonosna snaga u moju već iscrpljenu dušu.

b) Ali molim, tuži se možda netko-koliko sam puta molio Boga, usrdno Ga molio za nešto, a ipak me nije uslišio! A Isus je obećao: "Štogod uzmolite od Oca u moje ime, dat će vam". Koliko puta sam molio za nešto i nisam dobio.

Priznajem da je tako:ne dobivamo uvijek ono, što molimo. Ali rastumačit ću vam, zašto je tako.

Pripazite samo malo, braćo! Ideš s malim djetetom i put te vodi kroz tamnu šumu. "Tata, ja se bojim! Daj mi ruku!" Naravno, dat ćeš mu ruku, jer voliš svoje dijete. "Tata,umo-

ran sam! Uzmi me na ruke!" Učinit ćeš i to, jer voliš svoje dijete. "Tata, gladan sam, daj mi kruha iz naprtnjače!" Dat ćeš mu, jer voliš svoje dijete. Međutim tvoj sinčić ugleda zavodljivo crvenkasto otrovne bobe među grmljem. "Tata, daj mi te bobice, vrlo bih ih rado jeo!" Hoćeš li mu dati? Ne ćeš. Upravo zato ne ćeš, jer voliš svoje dijete. A nesvijesno malo dijete počinje bivati goropadno, počinje se derati. Na to ćeš učiniti po njegovoj želji? Ni onda, upravo zato, jer voliš svoje dijete.

Braćo! Da još tumačim, zašto ne primamo sve onako, kako u molitvi prosimo, niti onako, kako smo to po našim malim zemaljskim mislima zasnovali, nego onako, kako to vječni Bog svojom providnošću, kojom vidi cijeli svijet, za nas najboljim drži.

Usuđujem li se nakon toga još reći: ne ću moliti, ta i onako je uzalud!

c) Ti i onako uzalud moliš?...

No, gledaj, brate! Ribar je izvukao mrežu...nije uhvatio ništa. Što je naravnije, nego da napusti posao-ta i "onako uzalud sve". Mi ljudi radimo sve zbog uspjeha, zbog vidljivog uspjeha. Političar, trgovac, radnik, vojnik, odgojitelj -sve, sve bi htjelo vidjeti uspjeh svoga rada. I ako nema uspjeha, izgubimo volju: ta i onako je uzalud!"

Dakle, braćo, ljudski uzevši to je još razumljivo, pače u zemaljskim odnosima to je i prihvatljivo. No u korjenu krivo razumije cijelu narav molitve, tko njenu vrijednost sudi po vanjskim, vidljivim uspjesima. Tko, ako izvađena mreža bude prazna, odmah je gotov sa sudom: uzalud sam molio; tko odmah počinje štrajkovati, ako je kratko vrijeme prividno "uzalud" molio. Molimo, jer smo na to obvezani, a ne iz trgovačkog računa. Molimo, jer nam topla zahvalnost stvorenu dušu tjera prema svome Stvoritelju. Molimo, jer govoriti s Bogom nije samo naša najpreča dužnost nego i najčasnija ljudska nam odlika.

"Znam, znam! Ali izvolite samo saslušati moju tužbu. Suprug mi je bio bolestan i tako toplom molitvom jurišala sam na nebo:"Gospode, samo sad još ne! Samo sada da ne umre! A ipak je umro!" - tako se tuži udovica.

"Moj odrasli sin ide putevima, koji vode daleko od Boga. I ne prestajem sa suzama, za njega moliti:"Gospode, vrati ga natrag, njega razmetnoga sina, daj ga natrag meni i Sebi!"... a sinovljeva se duša ipak ne će da gane-tako se tuži po koja majka.

Osjećam, braćo, da su ovi i slični slučajevi duboke tragedije ljudskog života! No ipak nemoj reći brate, nemoj reći, da si uzalud molio. Vjeruj i budi uvjeren, da nisi poslao Bogu ni jedan jedini list, na koji ne bi dobio odgovora. Možda ne onakav odgovor, kakav si ti očekivao, ali ćeš u svakom slučaju dobiti bolji odgovor, nego li si ti u svome uskom zemaljskom vidokrugu zamišljao.

Da ti ne umre suprug? Jednom valja umrijeti. I ako je sada umro, Gospode, Ti znaš zašto upravo sada!

I ako se rasipni sin još nije vratio, zar si zato "uzalud molila?" Ne! U mnogo slučajeva ne možemo ustanoviti, kako će Bog odgovoriti na tvoju molitvu. Moli, moli, brate, bit će uspjeha. Kada? To prepusti Bogu. Sjeme dugo ostaje u zemlji, dok proklije, a ipak proklije. Sjeme, koje je i mnogo godina stajalo, bačeno u zemlju proklije, dok je u njemu životna klica. Brate, i tvoja će usrdna molitva, tvoje suze, tvoje neprekidne zabrinute riječi jednom proklijati.

U IV. vijeku živjela je sveta Monika i imala sina Augustina. Bio je to čovjek divan umom, ali nekršten i poganin.

Siromašna majka drhtala je zbog sina videći njegove zemaljske ambicije, ali i njegov nevaljali život. Mladi Augustin bio je bez vjere, imao zle prijatelje i živio nećudoredno. Može li jednu majku snaći veći udarac od toga? Mati je korila - nije koristilo ništa. Prijetila - uzalud. Plakala i molila bez uspjeha. Druga bi mati napustila svaku nadu. No Monika je samo molila za izgubljenog sina, molila je noću i danju, mjesecima, godinama. Kroz šestnaest godina!...I sjeme je ipak proklijalo. Sin se obratio, pokrstio se i postao jedan od najvećih svetaca Crkve: sveti Augustin.

Brate! Samo ne štrajkuj! Samo nemoj prestati! Samoj nemoj reći, da si uzalud molio.

Pregledali smo, braćo, dvije grupe ljudi, koji se ne mole: one, koji ne mole, jer "nemaju vremena" i one, koji se ispričavaju, da i "onako uzalud mole", Nemaš vremena? Moraš ga imati, Što nas život više udara lihvarskom šakom i što više izažimlje iz nas znoj i muku, to većma treba da nekoliko minuta u jutarnjoj i večernjoj molitvi posvetimo Bogu i svojoj neumrloj duši. Uzalud molimo? Što se više naoblačuje nebo nad tobom, to čvršće treba da se molitvom prihvatiš za pomoćnicu ruku Božju.

Ali ima, braćo, i treća grupa ljudi, cijelo mnoštvo ozbiljnih i vjernih duša, koje se na drugi način tuže i tužba im nije bez temelja: Ja bih htio moliti, ali - ne znam! Htio bih eto sav uroniti u Boga, kad se molim, ali se brige svakidašnjeg života i tisuće raznih sitnica neprestano umješavaju u najtoplije moje molitve. Htio bih za vrijeme molitve upravo letjeti i za ništa ne znati osim za Boga, a ipak neprestano opažam, da me tvarno ovo tijelo stalno vuče na zemlju! Htio bih najljepšim riječima dati izraza svojim osjećajima prema Bogu, a ne znam se izraziti. O, tako bih želio bolje moliti, ali ne znam!...

Tako se tuže katkada i ponajbolje duše. Zar da ovima danas ne kažem nijednu riječ?

O da, braćo!

Htio bih utješiti ih riječima svetoga Augustina: "Ako nas boli, što ne znamo dobro moliti, to je već molitva". (Si vel dolemus, iam oramus).

Ali htio bih im ispripovijedati malu jednu pripovijest, neka vide, da Bogu nije draga neka molitva zato, jer je lijepo sastavljena i puna govorničkih fraza, nego da Mu je draga svaka molitva, pa ma bila riječ ne znam kako naivna, pa ma bila rečenica ne znam kako nespretna, pa ma bila to jedna strašljiva misao, djelo, izraz života; samo da sve to izlazi iz dubine našega srca i ako time nastojimo Njega najbolje moliti, kako samo možemo.

Pripovijeda spomenuta pripovijest - i time da ujedno svršimo današnju propovijed - da je nekoć živio jedan slavni cirkuski lakrdijaš. On je svojim majstorijama i svakovrsnim budalaštinama do smrti nasmijavao gledaoce. No kada je svršila predstava i siromašni "dummer August" oprao s lica bijelo i crveno ličilo, podbočio je glavu rukama i neizmjerna mu je žalost spopala dušu. "Kako je prazan i neizmjerno pust ovakav život!"...otrgnula mu se s duše gorka tužba.

Jednoga dana napokon skoči: Ne, ne mogu više!

Znate, što je učinio? Pokucao je na vrata nekoga samostana i molio, da ga prime u red.

I primili su ga...

Neizmjerna sreća ispunila mu je dušu. Da, sada eto može Bogu služiti! Da sada će mnogo moliti. I doista: svaki dan rano ujutro, prije podne, poslije podne i navečer klečao je

i on tamo u svetištu među mnoštvom braće, koji su molili i htio je moliti s njima. Ali uskoro mu je klonula duša. On siromašni neki lakrdijaš nije znao latinski, niti jednu riječ o molitava nije razumio i kolikogod bi želio, nije se ipak znao Bogu onako klanjati kao ostala braća.

Dugo je razmišljao i koprcao se siromašni lakrdijaš, dok nije svojim naivnim, bezazlenim razumom pronašao nešto posve neobično.

U tihim noćima, dok je u samostanu svatko spavao, u potpunoj tajni skupio je svoje davno na stranu metnuto cirkusko odijelo, obukao ga na sebe i na vršcima prstiju smuknuo je u glubu crkvu. Tajanstveno je plamsao plamičak vječnoga svijetla i titrao ovamo onamo, dok je lakrdijaš - brat stajao tamo pred kipom Blažene Djevice i uz ponizne naklone pokazivao Majci Božjoj sva svoja stara umjeća, vještine i spretnosti.

Ali jednom netko načuje stvar i stalo se šaputati po samostanu, da je novi redovnik poludio. Opat je odlučio stvar istražiti i jedne noći stade u zasjedu na prozoru oratorija.

Čeka, čeka...odjednom se otvore crkvena vrata i u tajanstvenoj tišini uđe novi brat u cirkusmom odijelu. Pokloni se pred kipom Majke Božje i započne spretno izvoditi svoje cirkuske predstave. Opak ukočeno gleda neko vrijeme...zatim htjede skočiti, da luđaka odstrani iz svetog mjesta...

I opat upravo pođe, kada...kada ugleda, kako se lagano, tiho pokrene ruka kipa Blažene Gospe. Opat gleda, gleda. Ruka Blažene Djevice stane blago otirati znoj, koji je tekao s čela brata-lakrdijaša.

Opat se ne krene s mjesta, jer mu je postalo jasno, da se pred uzvišenim Bogom kao molitva računa svaka riječ, misao i djelo, koje u najboljoj namjeri i Bogu na slavu izvršujemo.

Braćo! Katolička braćo! Molimo! Amen.

.....

PROTIV PRAZNOVJERJA

I.

Draga katolička braćo!

Imao sam jednom posla u nekom ovećem gradu. Trebao sam proći preko jednog mosta iz jednoga dijela grada u drugi. Preda mnom na mostu išlo je troje djece, moglo im je biti oko 6 godina. Veće - mala jedna djevojčica - ogleda se...ugleda me... i prestrašeno poviče nešto svojim družicama.

Što je povikala, sada još ne ću reći, nego na koncu ovih dviju propovijedi, koje kanim reći o praznovjerju. Ali kad sam začuo povik - sine mi misao: o tome treba jednom da propovijedam. Nije mi onaj čas bilo još jasno, kako ću to na propovjedaonici izreći, ali čekao sam na zgodu, jer mi je bilo jasno i izvan sumnje, da jednom i o tome moram govoriti.

I ta je zgoda-braćo-sada došla.

Danas je već osamnaesta nedjelja, otkako se bavimo tumačenjem prve zapovijedi Božje. Vidjeli smo, da nas ta uzvišena zapovijed Božja obvezuje, da Boga štujemo i da mu se klanjamo, ali ne samo da nas na to obvezuje Božja zapovijed, nego nas i ljudska naša narav vuče i slaba naša snaga i svijest o vlastitoj našoj ništetnosti prisiljava nas na koljena pred prijestoljem moćnoga Boga. I Božja me zapovijed obvezuje i ljudska me moja narav vuče na to, da živim vjerskim životom...

No, a ako netko ne živi vjerskim životom? Ili ako ne živi onako kako treba? Ako netko misli, da je moguće potisnuti

težnju ljudske duše, kojom ona čezne za Bogom? Da li je moguće? Da li je moguće ljudski život proživjeti bez vjere? Ne, to nije moguće, braćo! Čovjek može nanijeti svojoj duši silu i potisnuti njene vjerske težnje, ali ne može zapriječiti, da ta elementarna težnja potisnuta ne prodre i izbije van drugim putevima i da se ne pojavi kao nagrda (karikatura) vjerskog života, kao neko podrugivanje vjerskog života kao - praznovjerje.

Predašnje propovijedi posvetio sam pitanju, kako treba da uzvišenoga Boga pravo prema njegovoj zapovijedi i ljudskoj naravi štujemo. Današnju i naredne nedjelje propovijed posvetimo ovoj svrsi: kako ne smijemo štovanje Boga izvrtati i nagrđivati, i kako ne smijemo vjerski osjećaj ponizivati praznovjernim besmislicama i time ga sramotiti i izvrtati ruglu.

1. a) Dakle danas ćemo govoriti o praznovjerju?!

Ali molim, - čudi li se možda gdjekoji slušatelj -možda bi o tome trebalo govoriti Hotentotima, štono skaču oko vatre. Ili - nama je sv ejedno- može se o tom govoriti starim seoskim teticama, koje će daju liječiti od nadriliječnika i baba vračara. Ali ovdje kod nas? Ovdje usred srijede prosvijetljenoga modernog doba! Ovdje usred našega prosvjećenoga kulturnoga mjesta? U našoj zemlji, u sjeni naših visokih učilišta? Zar je tu potrebno, da tko govori protiv praznovjerja?

Da, braćo, upravo ovdje u ovom našem mjestu - u ovom vrtlogu modernog života treba o tome da govorimo.

Pod praznovjerjem razumijevamo nagrđivanje (karikaturu) vjerskih sklonosti ljudske duše. Na takovo praznovjerje nailazimo ne samo kod neukog puka, nego nažalost i kod učenih i civiliziranih ljudi.

Što uči katehizam? Tko počinja praznovjerje? Praznovjerje počinja, tko nekoj stvari pripisuje silu i moć, koju joj Bog nije dao. Ako tako shvatimo stvar, jasno nam je, da je kod neukih ljudi njihovom praznovjerju uzrok nesumnjivo njihova neukost. Zbog toga svoga neznanja manje griješe. Ali bezuslovno više odgovornosti leži na naobraženom, izučenom čovjeku, ako postane rob smiješnih, praznovjernih običaja. On to ne postaje iz neznanja, nego zbog pomanjkanja pouzdanja u Boga, zbog znatiželjne jurnjave za tajanstvenim stvarima, jednom riječi njegova religioznost biva izobličena (karikirana).

Čovjek ili vjeruje ili je praznovjeran! Zatvori vrata pred pravim Bogom i ući će kroz prozor aveti u bijelim ponjavama. Odbaci "Vjerujem u jednoga Boga" i vjerovat ćeš umjesto toga u stotinu i tisuću gluposti.

Ljudska duša želi biti religiozna, ona čezne za pravim Bogom, iako moderan čovjek otkine dušu svoju od Boga, ova vjerska čežnja izbije kao čir u smiješnom obliku praznovjernih običaja.

b) Prašuma praznovjernih besmislica može uspijevati samo na tlu, gdje je uginulo ovijeće i osušilo se zdravo drvo prave vjere. Pa bilo to makar i kod izobraženih ljudi.

-Sjutra putujemo? - pita prestrašeno naobražena gospođa svoga muža. Molim te, nisam doduše praznovjerna, ali ipak...znaš... sjutra je petak! Možda ipak radije da putujemo prekosjutra...

Medaljicu Majke Božje nositi o vratu, to je "zaostali srednji vijek", ali objesiti na sebe četverolisnu djetelinu, to "donosi sreću!" Križ postaviti na zid u svojoj sobi, to više nije moderno, ali uže iza obješenog čovjeka pa makar kao zečja repić mali komadić, to "donosi sreću".

Zar takovo vjerovanje vlada među neukim ljudima? Ne! Ono preotima mah u najotmjenijim društvima! Ima tome već dulje vremena, što je neka glumica stradala životom u automobilu na neobičan način. Zapeo joj šal o kotač automobila, stegnuo joj vrat i udavio je. Taj je šal kupila neka otmjena gospođa za 40.000 franaka - za onda velika svota- i od onda, kadgod je igrala u Monte Carlu, uvijek je nosila taj šal o vratu! Jer to "donosi sreću". I tako dalje!

Prašuma praznovjernih običaja. Čovjek niti ne zna, o kojem bi govorio. Ali ipak pokušat ću izbližega pogledati u oči jednome ili drugom tipu praznovjerja, kako ono vlada u našim krajevima.

2. Tu je odmah ovaj nesretni broj 13! Ima velikih gradova, u kojima su kod označivanja brojeva kuća ispustili broj 13. Radije su zabilježili 12 B. Ima gradova, u kojima ni u hotelima, ni u bolnicama nema sobe br. 13, pogotovo u hotelima. Dolazim u hotel, nema prazne sobe. Kažem sobaru: no bit će br. 13. Trinaest! Takove nema! U nju ne bi nikada dobili gosta. Ali ako je pun sav hotel? Svejedno! Gost će radije zaspati u kadi za kupanje, nego u sobi br.13. Pa to je nesretan broj. A tako?!...Donedavna nije u nas bilo ni tramvaja br.13. Uzalud si pitao konduktera, kamo vozi broj 13. Takova broja nije bilo. To je nesretan broj!

Tako to ide. Usred srijede oholo samosvijesnog XX.vijeka.

Siromašni broj 13! Zašto si upravo ti nesretan. A broj 12 nije nesretan. Niti broj 14.

U posebnoj sobi neke gostionice skupilo se društvo na večeru. Prestrašene opaze, da ih je trinaestorica...Molimo vas, gospodine - kažu konobaru - mi nismo doduše praznovjerni, ali ipak - znate, molim...pošaljite koga...makar koga!

Uđe jedan, dosta otrcan nepoznat muškarac, dobro se navečera na račun društva i iza večer ode. Kada se zatim društvo htjede razići, nastane velika zaprepaštenost-najljepša krznena bunda manjka. Četrnaesti ju je odnio,a ne trinaesti!

3. Ali pogledajmo sada jedno novije praznovjerje, tipičnu gradsku glupost, koje smo žrtve redom mi katolički svećenici.

Idem ulicom ništa ne sluteći i odjednom opazim, da se tu i tamo po koja djevojčica, djevojka i gospođa primi za petu, čim me ugleda. Opet jedno novo praznovjerje! Netko im je rekao: Pazi! Iz katoličkih ti popova izbija neka strašna, štetna i škodljiva sila. Ako se dakle sretneš s njima odmah se uhvati za petu (u nekim se zemljama n.pr. u Mađarskoj, hvataju za puce na kaputu), jer samo to jedino može pomoći. Peta od cipele. Samo to može pomoći! To odnosi škodljivu silu. Pače, da još sigurnije ostaneš pošteđen od škodljivog utjecaja, povikni što možeš glasnije: joj, ne ću imati sreće!

Draga braćo! Vi ćete pobožni katolici možda pomisliti:ta to je nevjerojatno, zar ima takovih budala? Ta valjda ljudi nisu sposobni i za takove gluposti.

Nisu sposobni? Da ste unatrag više godina prošli prometnim ulicama, kada su one pune elegantnoga svijeta, pa biste vidjeli.

Tih je praznovjernih običaja bilo i među katoličkim svijetom. Sjećam se jedne učenice iz viših razreda gimnazije. Svaki dan je prije škole pošla malo u crkvu. Vidim je:upravo izlazi iz crkve, ugleda jednoga redovnika i uhvati se za petu. Moć običaja! Tako i jedna djevojčica. Ide mi ususret. Ugleda me, gotovo se prestraši, uhvati se za petu i kada prođe mimo mene lijepo pozdravi: Hvaljen Isus! Da li vam je to smiješno, braćo? Ali čovjek doista ne zna,da li bi se tome smijao ili

bi plakao?

Jer, braćo, to nije bezazlena igra, to je đavolji posao! Unosi u ljudske duše ovu misao: pazi, katolički svećenik ti je neprijatelj. Katolički svećenik je zao čovjek! Nemoj ga slušati, nego sa strahom makni mu se s puta...

Da, to se skriva iza toga praznovjerja. Jer znate, tko je to izmislio i tko je ljudima u njihove lakovjerne glave utuvio tu glupost? Oni, koji hoće svećenstvo učiniti smiješnim i ne samo to, nego hoće zatrti i samu vjeru. Dok im ne stoje na raspolaganje snažnija sredstva, dobro im dođe i praznovjerna lakovjernost. A kad mogu, počinju sa surovijim sredstvima, pa i sa samim ubijanjem.

Eto dakle, ta su praznovjerja izmislili protivnici crkve i vjere i oni ih promiču i zato pametan i dobar vjernik ne će im nasjedati. Amen.

.....

PROTIV PRAZNOVJERJA

II.

Draga katolička braćo!

I prošle i ove nedjelje govorimo o jednom grijehu protiv prve zapovijedi Božje: o praznovjerju. Kada već govorimo o praznovjerju, draga braćo, treba da spomenem najmodernije, najgospodskije praznovjerje, tako zvanih naobraženih slojeva: dozivanje duhova, spiritizam. Znam, da se time dotičem tajanstvenog i još ne posve pročišćenog pitanja, no katolička propovjedaonica ne smije izmicati ni pred jednim vjerskim ili ćudorednim pitanjem.

U predašnja vremena mogli ste kakovu seosku babicu čuti gdje priča, kako je kasno noću prolazila upravo kraj groblja i kada je ura na tornju udarila 12 sati, opazila je sa zaprepaštenjem, kako je iz jednoga groba izašla duša, umotana u bijelu ponjavu i s velikim lancem oko vrata. Babica je čula posvema jasno, kako je lanac zazvečao. Duša je stala lebdjeti oko križa i odjednom je počela kopati, a plavi je plamen udario iz zemlje i t.d. Babica je pričala, a seljacima se dizale kose u zrak.

Tako je to bilo nekoć u neukom selu, među neukim pukom. A kako je danas među naobraženim ljudima?

Navečer sastadoše se poznate gospođe i gospoda, odlične dame i odlična gospoda, da se porazgovore i pozabave. Kako će se pozabaviti? Ugase svijetlo u sobi, jedan sjedne uz glasovir, a drugi se prime za ruke, sjednu oko malog stola i jedan, t.zv. medij - t.j. onaj, koji se razumije u dozivanje duhova, dozivlje duše davno umrlih ljudi. Stol se stane kretati, udarati i plesati. Zadaju mu i pitanja i stol odgovara s udarcima. Na slova abecede stave komad kovanog novca, medij stavi ruku na novac, a duh vodi ruku medija: vodi je, i odgovara na pitanja, da ostaneš zabezeknut.

Živci prisutnih skoro da se raspuknu od uzbuđenja. Ali tajanstvene stvari dolaze istom sada.

Osvane duša Heroda, Napoleona, Cezara i daje odgovore. Medij zove sad dušu svetoga Pavla. I ona se pojavljuje. Zadaju mu neko bogoslovsko pitanje i sv. Pavao- taj dubokoumni teolog- daje na jednostavno vjersko pitanje tako neznalački odgovor, da bi se svaki pučkoškolac, koji je učio tek mali katekizam, grohotom nasmijao. Pojavljuje se duša Paskala, znamenitog matematičara i taj veliki vještak u ra-

čunanju ne zna sada svršiti ni jedna stavno potenciranje. Međutim već se miču slike na stijenama...ruže padaju iz zraka.. ormari stanu praskati i naginjati se na stranu. Međutim se duhove "fotografira"... i time je seansa svršena. Otvore se prozori, u sobu pušta svježi zrak na upala, izmučena, oznojena lica... I ljudi vjeruju, fanatično vjeruju, i zakleli bi se na to, da su razgovarali s duhovima.

Braćo, tako to ide u otmjenim, prosvijetljenim društvima po našim većim i manjim mjestima.

No dakle, a što kaže o tome katoličko naziranje, katolička vjera?

a) Najprije, draga braćo, nemojte se čuditi, ako se te tajanstvene pojave dobrim djelom usudimo označiti njemačkom poslovicom : "Geschwindigkeit ist keine Hexerei"- brzina, okretnost nije čarobnjačtvo ili drugim riječima da kažemo,da su spiritističke pojave velikim dijelom samo vještačke produkcije, trikovi ili prevare. Usuđujem se to reći posve otvoreno upravo zato, jer su se u zadnjim desetljećima, odkako je epidemija spiritizma zahvatila ljude, upravo svjetski znameniti i najglasovitiji mediji razskrinkani kao varalice. A činilo se, da duhovi s njima izvode stvari, koje su čovjeka zapanjivale. Raskrinkani su ti mediji i dokazalo se, da su mjesto duhova sve to oni sami izvodili. A pitamo se još: kad duhovi dolaze, čemu treba tamna soba? Zašto ne dolaze po svijetlom danu?

b) Ali mislite li, braćo, da je nakon takvog pojedinog raskrinkanja spao broj spiritista? Nikako! Odmah su bili pripravni s tumačenjem: istina i taj i onaj bili su varalice, ali zato se ne može sve objašnjavati prevarom...

I to je istina, braćo! Nije tamo sve baš prevara, ima vrlo mnogo i samoobmane. Ta o tome ne treba ni da govorim. Ako u večernjem sumraku, dok još nisu upaljena svijetla u malo nervoznom uzbuđenju gledamo u tamni kut sobe, što li sve ondje ne vidimo, no to ne treba ni da spomenem!

c) Ali molim, upada opet spiritista, tamo se događaju tako tajanstveni događaji,da se to ne da rastumačiti niti prevarom niti samoobmanom. Ne može se na ino, nego da su tamo duhovi.

Dakle dragi brate! Što se mene tiče, ja ne vjerujem da su tamo duhovi. Pa makar se na spiritističkom stolu događale ne znam kako neobjašnjive stvari, mislim da je pravilnije i dostojnije za ljudski razum reći: da ondje rade još neistražene ljudske sposobnosti i skrivene još ljudske sile, nego to, da su duhovi prisutni.

A kad bi doista tako bilo, kako spiritisti tvrde, ponavljam, ja u to ne vjerujem - ali kad bi ondje doista bile prisutne duše, jedna je stvar bezuvjetno sigurna: ljudske duše to ne mogu biti.

Ne? A zašto?

Braćo! Ne slaže se s uzvišenom pomisli na Boga i s ozbiljnošću vječnog života, da bi duše preminulih nam ljudskih drugova dolazile među nas po miloj našoj voljici.

Ne slaže se nikako s pojmom Boga, da bi On dopustio,da se pojavi duša pokojnika na cirkuska prikazivanja za volju osmorice, desetorice ljudi, koji se naveče dosađuju i ne mogu svladati svoju znatiželjnost. Ako se dakle na spiritističkim sjednicama doista pojavljuju duše-ponavljam-ja u to ne vjerujem-ali ako su one tamo-ne mogu to biti drugi duhovi nego pali anđeli, zli duhovi! Ali zapamtimo braćo,da vrag badava ne čini cirkusa! Ako se on tu producira, to si daje platiti sigurno tešku ulaznicu.

B) I tako smo tu došli do vjerske strane toga pitanja i sad razumijemo, zašto katolička Crkva pod grijeh zabranuje svojim vjernicima, da prisustvuju spiritističkim sjednicama. Ona doduše dopušta ozbiljna istraživanja zamršenih pitanja parapsihologije i psihologije uopće psiholozima, liječnicima, učenjacima i ostalim istraživačima, ali zabranjuje spiritističke sjednice, koje se drže iz same znatiželje.

Zašto? Mnogi se tome čude i kažu, da bi se katolička Crkva radije trebala veseliti spiritističkom pokretu.

Ovi mudruju ovako: među ljudima ima danas mnogo materijalista, koji ne vjeruju, da postoji duša. Katolička Crkva doduše dokazuje raznovrsnim teškim razumskim dokazima opstojnost duše. Ali ipak ima ljudi, koji ne vjeruju. A gle: spiritiste razgovaraju pače s dušama! Fotografiraju ih! Ta to su ipak dokazi za opstojnost duše.

Što odgovara na to sveta naša katolička Crkva? Hvala! Ne trebamo toga! Ne, draga braćo! Katolik nije upućen za život na onom svijetu na tako maglovite i tamne dokaze. Kome za dušu, za drugi svijet i vječni život nije dovoljan dokaz od sunca jasnija nauka Gospodina Isusa Krista, taj i tako ne će steći ozbiljnu religioznost uz tamne i maglovite događaje na spiritističkim sjednicama, uz stolove, koji lebde i plešu, kolebljive sjene u tamnim sobama.

Priznajemo, da među zanesenim svojim vjernicima spiritizam doista rađa neko vjersko čuvstvo. Tko je spiritista, taj ne može biti materijalista-to je činjenica. U spiritistima tinja neki magloviti, nesiguran vjerski osjećaj, no kako je to daleko od svijetlog, sunčanog carstva pravoga vjerskog života?

Možda ću stvar jednom poredbom bolje objasniti. Često puta idem da služim sv.misu već rano ujutro. Biva to osobito nedjeljom. Tu i tamo znao sam osobito nedjeljom ujutro sresti ljude, koji su lumpovali cijelu noć i sada se rano ujutro vraćali doma i tražili svoje kućne brojeve. I tu sam doživljavao zanimivo iskustvo. Ljudi, koji su, dok su trijezni prolazili mirno mimo mene svećenika ni ne pogledavši me, ovako malo iluminisani pozdravljali su me duboko i s poštovanjem. Sad bi netko mogao reći: pijmo, jer od toga čovjek postaje religiozniji. I onaj, tko eto trijezan ne priznaje vjeru i ne poštuje svećenika, pijan ga pozdravlja s poštovanjem. Što je to? Zar iz toga možemo zaključiti, da je taj čovjek postao doista religiozniji? Zar možemo nazvati religioznim onoga, koga ni Krist ni crkvena nauka ne može takvim učiniti, a čini ga naoko religioznim tamna magla spiritizma, koji tapa u nesigurnosti?

Ne, braćo! Nisam još čuo, da bi spiritisti sa sjednice pošli na sv.ispovijed ili na sv.misu, ali sam čuo, da su spiritisti sa sjednice išli lumpovati. I eto zato Crkva brani prisustvovanje spiritističkim sjednicama, jer to potkapa tjelesne sile i zdravlje, škodi živcima, a nagriza i pomalo uništava ozbiljni religiozni život.

Ali gle, već je druga propovijed o praznovjerju m koncu i vrijeme je prošlo, i eto sam sad opazio, da još uvijek nisam rekao, što je povikala ona mala djevojčica, kada me je spazila na mostu.

Idem dakle mostom i kada me je najstarija, oko osamgodišnja djevojčica opazila, prestrašeno poviče: joj, ne ću imati sreće! A manja, čini mi se, da sam joj se sažalio, predbacujući kaže starijoj: a što! Prošli puta smo također srele jednoga pa smo ipak imale sreću! Ali joj starija odgovori: da, ali onaj prošli puta nije bio pop, ono je bio dimnjačar.

Dakle, tu čovjeku stano pameti Da u našoj sredini, u našem kulturnom svijetu ima roditelja, koji uče svoju djecu: ti, pazi, ako sretneš popa, bit ćeš nesretan, a ako sretneš dimnjačara, bit ćeš sretan.

Braćo! Vjera je prava rijeka blagoslova za čovječanstvo, a praznovjerje je potop, što pustoši i preplavljuje svojim blatom livade, one livade, gdje bi trebalo da cvjeta cvijeće prave vjere u Boga.

Ne,ne,braćo! Ja ne vjerujem u djetelinu s četiri lista, ne vjerujem u gatanje ciganke, ne vjerujem u bacanje karatanego vjerujem u jednoga Boga.Ne vjerujem u papigu s planetama, ne vjerujem u graktanje gavrana, ne vjerujem u zarđalu potkovu-nego vjerujem u jedinstvenog Sina Božjega, Gospodina našega Isusa Krista. I ne vjerujem u obješenjakovo uže i ne vjerujem u pojavu aveti, ne vjerujem u spiritizam-nego vjeruje, u uskrsnuće tijela i život. vječni. Amen.

....

O ŠTOVANJU MARIJINOM

I.

Draga katolička braćo!

Kudgod se okrenemo po širokom katoličkom svijetu, svuda vidimo u čast Majke Božje sagrađne bilo divne katedrale,bilo obične crkve, crkvice ili barem kapelice i Njoj u čast podignute oltare.

Otvorimo li pak kalendar nailazimo kroz cijelu crkvenu godinu na veće ili manje svetkovine Majke Božje. Štovanje Majke Božje kao zlatna nit provlači se cijelom poviješću katoličke Crkve, cijelom katoličkom Crkvom i cijelom crkvenom godinom.

Rekoh: po cijelom su katoličkom svijetu sagrađene katedrale, crkve i crkvice i kapelice u čast Blažene Djevice Marije. I dok vani vrvi svijet sa svojim dnevnim brigama za opstanak, u crkvama se skupljaju vjernici, da se pomole Majci Božjoj. U crkvama su postavljeni i kipovi i slike Majke Božje. Blažena Gospa s dvanaest zvijezda oko čela lebdi u zraku i nogom tiče zemlju-a ljudi u borbi za svakidašnji život bacaju poglede k blagom nasmješljivom licu blažene Djevice i ćute smirenje i olakšanje i sućutnu spremnost da pomogne, ćute veliku utjehu za svoju dušu, koja se lomi u životnoj borbi!

Sjajno lice blažene Djevice! Drage svetkovine blažene Djevice! Starinske pjesme u čast Majke Božje! Marijina prošteništa! Pa kada zvoni pozdrav Gospi! Slike Marijine, pa kipovi, pa litanije! Sveta krunica i toliki prebogati izdanci raznih vrsta Marijina štovanja!...Braćo!

Da li je to drago, puno vjere unutarnje i duboko Marijino štovanje u duhu prve zapovijedi Božje? Riječi Božje jasno obvezuju, da se samo Bogu klanjamo: nemaj drugih bogova uz mene, ne čini sebi lika rezanoga, da bi mu se klanjao. Mogao bi dakle netko možda prigovoriti tome štovanju Majke Božje, da smo uz Boga postavili i Mariju i svece i da se to protivi prvoj zapovijedi Božjoj!...Pa da progovorimo i o tome.

1. Da li je pravo, da štujemo blaženu Djevicu Mariju?

a) Draga braćo! Prije svega da naglasimo i riješimo to pitanje: dali je pravo, da štujemo Majku Božju. Jer katolici štuju doista Majku Gospodina Isusa Krista, ljube je, iska-

zuju joj nadštovanje ili veleštovanje. Ali to nije obožavanje.

Majku Božju štujemo, ali je ne obožavamo. Osim Boga ne obožavamo nikoga. Kada bi Majku Božju obožavali, onda bi se to protivilo prvoj zapovijedi Božjoj. No već nas mali katekizam uči, da blaženoj Djevici pripada veleštovanje, svecima štovanje, ali ne obožavanje. Već kad molimo:"moli za nas sveta Bogorodice, da dostojni budemo obećanja Kristovih", pokazujemo da ne obožavamo Majku Božju, jer je molimo, da se zauzme za nas, da moli za nas Boga.

B) Dakle: iako je ne obožavamo, a to je mi katolici štujemo nad sve ljude, nad sve svece i anđele - nju blaženu Djevicu! Katolika je puno srce i duša štovanja Majke Božje! To uvijek ponosno ističemo. Zašto štujemo Majku Božju?
1. Jer je ona Majka Gospodina našega Isusa Krista. 2 Štujemo je, jer je eto već skoro dvije hiljade godina štuje cijela katolička Crkva.

1. Dakle ponajprije štujemo Djevicu Mariju, jer je ona Majka Gospodina našega Isusa Krista.

Tko je bio Gospodin Isus Krist? Sin Božji! Tko to ne vjeruje, nije kršćanin. A tko vjeruje i klanja se Isusu kao Bogu, zar može bez riječi i hladno, bez štovanja proći mimo Majke Isusove?! Ako obožavamo Isusa Krista, red je da štujemo Njegovu Majku. To može biti samo drago Isusu! To ne umanjuje štovanje prema Njemu. Gdje bi se na svijetu našao jedan sin, koji ne bi htio, da mu poštuju majku? Koji bi se sin uvrijedio, ako mu poštuješ majku? Upravo obratno! ne bi ni nogom stupio u onu kuću, u kojoj ne poštuju njegovu majku!

Mi tražimo Isusa. To je dobro. No gdjegod nađemo Isusa, svuda uz Njega nalazimo blaženu Djevicu. Ako ga tražimo o Božiću, na čijem krilu počiva u hladnoj štalici? Ako ga pratimo na bijegu u Egipat, na čije grudi polaže svoju glavu, da počine? Ako stupimo u nazaretsku kućicu, tko će nas primiti, tko nastoji i tko se brine za maloga Isusa? Ako pratimo Isusa na krvavom križnom putu i stojimo pod drvetom križa, ne ćemo li osjetiti posebno štovanje za onu Majku, koja je uz svoga Sina za njegove muke izdržala do posljednjega njegovog daha? Kada polažu Gospodina u grob, u čijem krilu nalazimo prije ukopa mrtvo tijelo Isusovo? I ako uzdignemo dušu u vječnu slavu nebesa, ne nalazimo li uza sjajni prijesto Krista blaženu Djevicu gdje sudjeluje u Kristovoj božanskoj slavi, kao što je ovdje na zemlji bila dionica njegovog trpljenja kao čovjeka?

Draga braćo! Obožavanje Isusa Krista i nadštovanje bezgrješne Djevice, Njegove Majke nerazrješivo je spojeno! Kada molimo "Oče naš", ne smirujemo se, dok kao jeka ne zazvoni u našoj duši "Zdravo Marijo". U duši podižemo Bogu hram, ali s ljubavlju podižemo u tom hramu poseban oltar neokaljanoj Djevici. Tako je bilo uvijek, otkako smo kršćani već dvije hiljade godina i eto, to je drugi razlog zašto štujemo blaženu Djevicu Mariju.

2. Jer, draga braćo, zar bi smjeli mi, potomci starih kršćana, da napustimo štovanje Majke Božje, one Djevice, koju je samo anđeo Gospodnji pozdravio sa "Zdravo" i od tega vremena kršćani neprekidnim štovanjem ponavljaju taj pozdrav? Zar možemo zaboraviti, da je na najstrašniji dan ljudske povijesti, na prvi Veliki Petak sam Isus Krist umirući na križu dao nam Mariju za majku, kada je majci i svetom Ivanu rekao:"Ženo, evo ti sina!" i "Sine, evo ti matere"!

Ne, braćo, pravo kršćanstvo, prava Kristova vjera nije nikada mogla zaboraviti štovanje Marijino.

Da govorimo o tome, kako su kroz 2000 godina štovali Majku Božju naši kršćanski predi nije dosta ovo par minuta. O tome bi trebalo govoriti sate i sate i niti dani ne bi nam dostajali.

Proði svijetom uzuž i poprijeko...gledaj, koliko je s ka i kipova i crkvi sagrađenih u čast Majke Božje! I nemoj misliti, da samo slaba djeca i žene meka srca traže pmoć Djevice Marije. O ne! I muževi, hrabri, srčani muževi tako đer zazivlju pomoć Marijinu. Srce cara Maksimilijana pokopano je u znamenitom Marijinom prošteništu Altötting. Na žari stoji napisano: "Tu počiva srce Maksimilijana I. Za života je kucalo za najvećim djelima i za ljubav prema Majci Božjoj. Znaj, putniče, da Maksimilijan i iza smrti iz puna srca ljubi Mariju". Brod Kristofa Kolumba-prvi brod, koji je iz Evrope stigao u novi svijet, zvao se "Santa Maria". Prvi poglad novoga svijeta pao je najprije na sliku Majke Božje, koja je bila postavljena na kljunu broda. Mletački duždevi dali su se slikati, kako kleče do nogu Majke Božje. Na maču Eugena Savojskoga, velikoga vojskovođe, bila je obješena slika Majke Božje. Najljepše slike Murilla i Rafaela jesu Madone-slike Majke Božje, najveći glazbenici skomponirali su njoj u čast najljepša djela.

Ima li zemlja, u kojoj nema već stoljetnih Marijinih prošteništa, gdje su se tisuće i tisuće vjernika po Djevici Mariji susreli s njenim božanskim Sinom? Molim vas, braćo, koji ste već bili na ovom ili onom svjetskom prošteništu Majke Božje n.pr. u Lurdu, Mariji Bistrici i t.d., koliko ste veliko štovanje Majke Božje mogli tamo vidjeti? Tamo ste mogli vidjeti, što za katoličanstvo znači štovanje Majke Božje i kolika li neuporediva vjerska snaga izvire za nas iz štovanja Majke Božje! I time so došli do pitanja: zašto štujemo Majku Božju? No o tome buduće nedjelje. Amen.

.....

II.

ZAŠTO ŠTUJEMO MAJKU BOŽJU?

Draga katolička bračo!

Iz svega, što rekosmo prošle nedjelje jasno je, da je štovanje blažene Djevice Marije posvema u duhu prve zapovijedi Božje. Štovanje Majke Božje neophodno je popunjenje i bitni dio kršćanske vjere, a pogotovo ćemo uvidjeti, kako je to istina, ako razvijemo još i ovu misao: Što znači za ljudsku dušu štovanje Marijino? Velike li snage izviru za vjerski život iz štovanja Marijina? Koje li značenje ima za nas štovanje Majke Božje? Pomislimo samo, koliko bi neuporedivo blago izgubili, koliko li bi životvornih, osvježujućih izvora nestalo, kada bi se odrekli štovanja Majke Božje.

O tome ne ću ni govoriti, što bi s prestankom štovanja Majke Božje izgubila kultura ljudska i umjetnost!

Nestali bi najljepši izdanci sveukupnih grana ljudske umjetnosti. Kada bi prestalo štovanje Majke Božje, ne bi bilo ni onih divnih crkvi njoj na čast sagrađenih, stajale bi prazne najljepše galerije, ne bi bilo divnih slika Tiziana, Rafaela, Guido Reni, Tiepolo, Carlo Dolci, Parugino, Coreggio i Murillo. Kada ne bi štovali Majku Božju, nikada se ne bi rodila kompozicija "Ave Maria".

Da, koliko bi izgubila umjetnost, kad ne bi bilo štovanja Majke Božje.

No velim, o tome ne ću sada govoriti.

Nego što bi izgubila naša duša, braćo, kolikh nenadokna-
vi izvori snage bi presušili, kada bi prestali štovati Maj-
ku Božju.

Samo ću tri misli naglasiti:
1. Izgubili bi našu nebesku Majku.
2. Izgubili bi našu žalosnu Majku.
3. Izgubili bi našu zaštitnicu.

1. Izgubili bi našu nebesku Majku.

Meni je blažena Djevica uzvišeni ideal, uzor, kojemu
je dosta samo moliti se, ka kojemu nije dosta samo pogled
irati, nego ga treba i slijediti i nasljedovati.

Djevica Marija je naša nebeska Majka. Znate, što slijedi
atle?

Slijedi velika, sveta obaveza: život dostojan Djevice Ma-
je! Sveta naša vjera neprestano naglašuje: nije to još
ovanje Marijino, ako medaljica Majke Božje visi o mome vra-
ili slika Marijina nad mojim krevetom. Ne, to nije dosta!
go moja nutrina, moja duša neka bude dostojna Marije. Kod
je kuće i u cijelom mome životu neka vlada onaki duh, da se
ažena Djevica bude dobro ćutjela kod nas.

Djevica Marija je moja draga Majka. Neka se dakle kod
ne ćuti kao kod kuće. Ona sve vidi, što činim-neka ne nađe
šta, čemu bi mogla prigovoriti. Ona sve čuje, što govorim
eka se ne sablazni nad nijednom mojom riječi. Ona sve zna-
o čini-neka dakle sva moja djela budu takova, da ih ona mo-
odobriti.

Kada štujemo Mariju, time ne zaboravljamo Krista-naprotiv
a nas stotine puta sjeća na Krista i približuje nas Njemu.
r ne štuje pravilno Mariju onaj, koji samo pjeva njojzi i
li "Zdravo Marijo", nego tko pred pogledom Neokaljane ot-
iva svoje misli, riječi i djela i onda je pita: Djevice,
jko, je si li sa mnom zadovoljna?

To je katoličko štovanje Marije. Želite li znati, kako
snaga izbija iz takovog štovanja Marijina?

Pođite sa mnom na svibanjsku pobožnost, u koju veću i
znatiju crkvu. Pođimo ranije, da dobijemo mjesta. Stanimo
kut i pogledajmo okolo. Dragi će nam Bog oprostiti, što
malo ogledavamo, jer hoćemo nešto naučiti.

S oltara gleda na nas blago lice Djevice Marije s dva-
est zvijezda oko glave...Neznutljivo se dižu put neba za-
vi litanija: Majko Božja moli za nas, Zdravlje bolesnih, mo-
za nas. Kako pobožno moli mnoštvo vjernika.

Pogledajmo malo, tko su ti ljudi. Tu preda mnom kleči
arica navorana lica, kraj nje troje male djece, sigurno
njeni umuci. Tamo kleče dvije vrlo lijepo obučene mlade
jevojke, kleče na kamenu, ne štede svoja odijela. Poznam
- nisu ni katolikinje, ali i one ljube Krista i ta ih je
ubav dovela do nogu Majke Božje. Gospoda u godinama, đaci,
dame...sve uzdiže svoje duše Djevici Majci. Blizu do mene
va radnika, još se vidi ulja na njihovim odijelima, sad
baš došli iz tvornice. Cijeli dan zujali su im strojevi
ušima, sad im tako godi blagi glas orgulja. Tamo je jedan
inovnik i taj dolazi iz svog ureda. Kraj njega...kraj nje-
a...vidim li dobro?! Kako je došla ovamo - djevojka s uli-
e iz polusvijeta! Gleda, gleda ukočeno preda se...Bože
oj, kakova tajanstvena snaga ju je dovela ovamo s asfalta
kuda luta njen prazan pogled i još praznija duša! Težak
e zrak zbog jakog mirisa cvijeća i od disanja tolikih lju-
i, a ipak je tako lako, tako svježe i tako daje snagu duši
amornoj, koja se bori i krvari u životnoj borbi. I zrak je

tako čist ovdje do nogu prečiste Djevice. Vani na ulicama u gradu ljudi prodavaju sebe, svoju čast i poštenje, a ovdje eto vjernici pjevaju hvalospjeve prečistoj Majci.

O, kada katolički kult ne bi imao ništa drugo nego ovo toplo, osvježujuće i ohrabrujuće štovanje Majke Božje, zar već samo to ne bi bila vrijednost za sebe? Kako visoko stoji sveti simbol neokaljane čistoće nad bučnim valovima nagonskog života! Tamna je noć, no tu sjaji svijetlo. Bez zvijezda je nebeski svod ćudoređa, no tu sjaji dvanaest zvijezda oko čela Djevice. Sjaje jače nego retgenske zrake: spaljuju grijeh, otstranjuju prljavštine, jačaju slaboga...

Braćo! eto što je nama štovanje Majke Božje!

2. Kad bi napustili štovanje Majke Božje, izgubili bi našu žalosnu djevičansku Majku.

Pogledajte u bilo kojoj od naših crkava sliku ili kip Majke Božje, kako stoji pod križem. Zar niste često puta vidjeli, gdje pred tom slikom ili kipom kleče i žene s brigom na licu i ozbiljni muževi? Pred blaženom Djevicom, koja stoji podno križa razapetog Sina. Pogani su štovali kao boga lijepoga Apolona, zamamnu Veneru i Afroditu? Zašto? Jer njihova vjera nije davala odgovor na otvorena i duboka pitanja života. Naš Bog, braćo, visi na križu u mukama, a pod križem stoji njegova žalosna djevičanska Majka. Da, nama je ta slika izvor najvrednijih snaga. Vani, izvan naših crkvi vlada svakakvo ćudoredno zlo, vlada novac, sebičnost, dok ljudi u crkvama kleče pred slikom žalosne Majke Božje. Kleče oni, za koje ova ovosvjetska dobra ne znače puno, oni, uzdišu pod teretom života, razočarani, prevareni ljudi. A ruka razapetog našeg Spasitelja pruža se prema svakome, a neokaljana Majka obećaje svakome svoju utjehu, pomoć i zaštitu.

O, koliko bi siromašniji, zapušteniji bio i najsiromašniji, najzapušteniji čovjek, kada bi izgubio žalosnu nebesku Majku.

Da, Djevice Marijo, mi te štujemo, jer smo katolici, a ti si Majka našega Otkupitelja i Spasitelja!

Da, Majko Božja, mi te štujemo, jer smo katolici i potomci onih prvih kršćana, koji su te kroz dvije hiljade godina štovali.

3. I na koncu, braćo, kad bismo napustili štovanje Majke Božje, izgubili bismo našu nebesku zaštitnicu. Zar da vam o tome opširno govorim? Tko nije do sada u životu iskusio toliko djelotvornu i blagotvornu pomoć Majke Božje. U svim prigodama i svim nevoljama života? U napastima i teškoćama, dolazile one iz vana od svijeta ili iz naše nutrine od raznih napasti. Koliko je puta jedna srdačno izmoljena "Zdrava Marija" imala snagu da iz naše duše otjera napast, koja je prijetila, da joj popustimo! Majka Božja je pomoćnica naša i zaštitnica naša, posrednica naša pred prijestoljem Svevišnjega.

Eto zato svi vi, koji ste sabrani pred ovom propovjedaonicom prignite ponizno i puni pouzdanja koljena pred našom nebeskom Majkom i pomolimo joj se pobožno i zahvalnim srcem. Amen.

.....

DA LI JE PRAVO ŠTOVATI SVECE?

I.

Draga braćo u Kristu!

Gdjegod na svijetu uđe čovjek u jednu katoličku crkvu, bila to divna starinska katedrala ili kakova jednostavna ka-

pelica novonastalog siromašnog radničkog naselja, prvi utisak, prvo za što zapnu oči jesu slike svetaca na oltarima, na zidovima, na prozorima i razni svetački kipovi u crkvi. U starinskim katedralama nalaze se izvorne umjetnine svjetski znamenitih majstora, a u tišini seoskih crkvica možda kopije i jednostavne uljane slike, ali i ovdje i ondje u svima hramovima izložene su slike i kipovi svetaca na štovanje vjernicima.

Da li je to u duhu prve zapovijedi Božje, koja kaže: nemaj drugih bogova uz mene i ne gradi sobi lika rezanoga ni klesanoga niti mu se klanjaj.

Prošle dvije nedjelje propovijedao sam o tome, što se tiče štovanja Majke Božje i prve zapovijedi Božje. Držim, da je potrebno, da nekoliko propovijedi posvetimo tome pitanju, što se tiče svetaca Božjih. Posvetit ću dakle tome pitanju pet propovijedi kroz pet nedjelja.

Dvije ćemo propovijedi posvetiti pitanju: da li je pravo, da štujemo svece, a tri opet pitanju: zašto štujemo svece?

Danas i buduće nedjelje dakle propovijedati ćemo o tome, da li je pravo, da štujemo svece.

Mislim, da odgovor na to pitanje možemo ukratko obuhvatiti u dvije rečenice: 1. Svece štujemo, jer štovanje junaka odgovara ljudskoj naravi i izvire iz dubine ljudske prirode. 2. Štujemo svece, jer su to doista bili najveći ljudi i najidealniji junaci.

1. Ne treba, braćo, ni da govorim o tome, da svaka ćudoredna ili fizička veličina, svaka spremnost na žrtvu, svaka velikodušnost i junačko držanje naravno i samo od sebe rađa u nama štovanje. To svi znademo iz prošlosti i sami doživljujemo i proživljujemo iz dana u dan u sadašnjosti.

Znamo iz prošlosti i iz povijesti, da svaki narod štuje svoje velike ljude, svoje junake, podiže im spomenike i uzgaja svoje sinove u poštivanju tih velikih predaa.

Ali i iz svakidašnjeg iskustva znademo, kako veličina i junaštvo imponira ljudima. Gledajte samo malo dijete, kad tako ljupko moli majku, da mu nešto priča. Svaka mu se priča sviđa, ali znate, koje priče ima najrađe? Priču o divu i patuljku! Malo dijete osjeća se nekim patuljkom, ali s veseljem gleda u duhu ogromni lik orijaša i poslije priče misli o tome, hoće li i on jednom postati takav veliki orijaš. Dam svaka istaknuta veličina imponira ljudskoj duši i potiče je na nasljedovanje.

To je tako poznata i izvan sumnje činjenica, da o njoj dalje ne treba ni da govorim.

2. Nego radije govorit ćemo o drugoj gore spomenutoj misli: da su sveci doista veliki ljudi, najveći ljudi, najidealniji junaci, koji su zaista zaslužili odušcvljeno poštovanje?

Što ne razumijevamo pod "svetošću"?

U tome pitanju žalostvlada nevjerojatno neznanje i posve krivi su sudovi rasprostranieni obično među ljudima.

Koga smatrate svece? zapitam nekoga. Svetac je čovjek, koji je činio čudesa-odgovara dotični. A taj se ipak vara. Bilo je mnogo svetaca, koji u svomd životu nisu učinili nijedno čudo.

Dakle, tko je svetac? Čovjek, koji je bio bez pogrješke -kaže drugi. I taj se vara. Jer čim kažem "čovjek", već sam time rekao: na zlo sklona ljudska narav, koja se bori s pogrješkama. Protiv napasti i grijeha borili su se i sveci -ali upravo ih karakterizira to: oni su se borili, borili su se do posljednjeg daha!

Tko je dakle svetac? I sada dolazi najsmiješniji odgovor: svetac je čovjek s uvijek žalosnim licem, nikada se ne smije i sve na svijetu drži za grijeh. Jao, braćo, to je nemilosrdna karikatura pojma "svetac". A ipak na svakom koraku susrećemo se s ovakovim ljudskim shvaćanjem. Ako netko nagne glavu na stranu, obori oči, odmah su ljudi spremni da sude: no ne prikazuje se svecem! Ako je netko nespretan, nepametan i tuđi se od svijeta, govore za njega: kako je pobožan!

No, braćo, to je potpuno izvrtanje pojma "svetac", to je karikatura pojma "svetac".

a) Ne! K svetosti ne pak spada niti na stranu nagnuta glava, niti prestrašen pogled, niti oborene oči, niti noge i ruke kao u kostura. I ako gdjegod na kojoj svetačkoj slici ili kipu vidimo takovo nešto, znajmo, da su to umjetnici načinili za volju umjetničkog stila, a da stvarno sveci nisu nikada tako izgledali niti gledali, niti tako držali noge i ruke.

b) Pače, k pojmu sveca ne spada ni nužni izbjegavanje svijeta, niti žalosni i turobni izgled. Ta opće ne poznata stvar, da su mnogi među velikim svecima Crkve bili ljudi puni radosti i duhovnog veselja. Bit će možda dosta da spomenem izreku svetoga Franje Saleškoga: "Un saint trieste est un trieste saint." Svetac, koji je žalostan, to je žalosni svetac. Ili da spomenem svetoga Filipa Neri, koji je u društvu đaka, pun radosti hodao po rimskim ulicama. Ili da spomenem Don Bosca, koji je vesele i pustopašne dječake još poticao: Stammi allegro! Budi mi sav veseo!

Pače idem dalje i jednostavno tvrdim, da katolicizam usprkos sve svoje strogosti upravo zato, jer umiruje dušu, čini da i sam izraz lica bude veseo.

Netko je napisao negdje, da je angleski narod na licu pokazivao više veselja, dok je Engleska bila katolička. Ne znam, da li je tako. Ali znadem, da je opće poznata činjenica, da su katolici Italije i Španjolske poznati kao veseli ljudi, a i kod nas se odmah pozna, kad dođeš iz jednoga katoličkog sela u koje nekatoličko. Nekako im se na licu pozna. Vedrija su im lica.

Kad kažem svetac, ne mislim time čovjeka, komu je dosadan život. Svetost nije neka neprestana zadrinutost. Svetost nije neko neprestano ogorčenje.

c) I još nešto moramo ustanoviti. Svet biti ne znači uništiti svoju individualnost, ne znači izgubiti svoju osobnost.

Divno je svojstvo katolicizma, da ne uništava pojedinačna svojstva pojedinih naroda, nego ih još oplemenjuje i podiže na viši stupanj, produhovi ih i tako i svaki svetac nosi svoja narodna svojstva obilježja i sposobnosti.

Odlike rimskoga naroda nalazimo oplemenjene u jednom svetom Ambroziju, u svetom Leonu Velikom i svetom Duri. Plemenite crte Afrikanaca nalazimo u svetom Augustinu, svetom Ćirilu Aleksandrijskom. Treba samo da pogledamo tri sveta mladića i odmah ćemo vidjeti, da je sveti Alojzije bio Roman, sveti Stanislav Slaven, a sveti Ivan Berchmans German.

Ne, ne, braćo! Nagnuti glavu na stranu, to još nije svetost. Suho lice to još nije znak svetosti! A i nepretnost u životu nije svetost.

Dakle, što mislimo pod svetošću? Tko je svet, tko je svetac? No o tom u narednoj propovijedi. Amen.

.....

ŠTO RAZUMIJEVAMO POD SVETOŠĆU?

II.

Draga kršćanska braćo!

Katolička Crkva proglašuje svetim čovjeka, koji je svoju dušu umjetnički formirao, da bude slična Bogu i koji je ma koju kršćansku krepost posjedovao u herojskom stupnju.

Tko su dakle sveci?

1. Sveci su umjetnici i 2. sveci su junaci.

1. Štujemo svece, jer su oni bili umjetnici kršćanskog života. Kojega god čovjeka promatramo, koga su uzvisili među svece iz kojega god naroda, roba ili društvenog sloja, život svakoga takova čovjeka sveca stoji pred nama kao pravo umjetničko djelo.

No kako je iz ovog krhkog zemaljskog života postalo umjetničko djelo dostojno Boga? Žilavim radom sveca, toga umjetnika duše. Braćo! Ako se divimo velikim kiparima, jer su u neistesan i neizsklesan mramor uspjeli udahnuti život, tako te njihovi kipovi-uz malo iluzije-kao da govore; ako se divimo slikarima, jer su na mrtvom platnu uspjeli naslikati slike - koje uz malo iluzije - kao da govore:kako da se ne divimo, kako da ne poštujemo i ne oduševljavamo se za svece, koji su umjetničkom skladnošću formirali svoje duše tako, te im je najstroži sudac za umjetnička djela sam nebeski Otac izdao diplomu o položenom umjetničkom ispitu. "To je moj ljubljeni sin, koji mi je omilio". Te riječi nebeskog Oca izrečene su za Isusa mogu se primijeniti na svakoga sveca.

Tko je dakle svetac? Umjetnik! Umjetnik, koji ne radi u mramoru, broncu, boji, platnu, koji ne radi s mrtvom materijom. Materijal, koji on obrađuje spada među najveće vrijednosti stvorenog svijeta, taj materijal je živa ljudska duša. Svetac je čovjek, kome je uspjelo kršćanski ideal života u svome vlastitom životu uzorno formirati.

Ako povijest slavi - i to punim pravom - one velike muževe u djelima i u životu kojih se ljudska narav upravo najljepše rascvala: a to su pjesnici, učenjaci, umjetnici, vojskovođe, onda u još povećanom stupnju imamo mi pravo, da vjerski štujemo one, koji su uspjeli doći do pobjede usprkos tolikih ljudskih slabosti i usprkos tolikih napasti na grijeh.

Štovanje svetaca dovodi nas do toga, da još više štujemo Boga. Zar ne, mi se divimo u prirodi veličanstvenim djelima Božjim? Kada vrhunci nebotičnih brda stoje u snijegu, a livade kao da su posipane svibanjskim cvijećem, kada nam nama hiljade zvijezda sjaji u noći, čovjek nehotice ćuti veličanstvenost Božju. A ima li uzvišenijeg Božjeg stvorenja, nego li je duša jednoga sveca, na kojoj se odrazuje nada sve lijepa ljepota, dragost i uzvišenost?

Život svakog pojedinog sveca je pravi panegirik, hvalospjev, pravi "Te deum" Bogu, Božjoj ljepoti, dobroti, milosrdnosti i ljubavi, "U svakoj kapljii krvi i znoja, što su ga sveci prolili, bila je kaplja krvi i znoja Kristovog. U njihovom srcu čuo se kucaj bila Gospodinova, ondje je plamtjela njegova unutarnja pobožnost, gorjela njegova ljubav. S njihovih usana tekle su njegove riječi, iz njihovih ruku dolazila su njegova djela i darovi. Svaka pretrpljena njihova muka bila je jedna treščica svetoga križa. U apostolima častimo riječi Božje, koje su okrenule svijet, u mučenicima

silu strpljivosti Kristove, koja nadvladava sve, u djevic
ma pobjedu njihove nebesko čistoće".

Zašto su veliki mučenici, koji su žrtvovali svoj živ
Jer su u svojoj duši kao naslikali sliku Isusovu, koji je
prinio sebe kao žrtvu. Zašto su veliki svesi, koji su se
istakli u ljubavi prema bližnjemu? Jer su u svojoj duši na
slikali sliku milosrdnoga Isusa. Svaki svetac je Isusova
kopija, svaka drukčija, svaka posebna, no svaka vrijedna,
na svakoj je sveto lice Gospodina Isusa Krista, svaka je
umjetničko djelo.

Da, častimo svece, jer oni su bili veliki umjetnici
kršćanskog života.

2. No svece poštujemo i zato, jer su oni bili junaci
kršćanskog života.

Sveci su bili junaci! Oni su bili smrtni, slabi ljudi
kao i mi, ali ljudi, koje je obuhvatila velika jedna misa
misao vječnog života, i kad ih je ona obuhvatila, nisu se
mogli od nje osloboditi. Zraka te svijetle misli sjajila j
uvijek nad njima, ne samo, kad su se molili, nego i kad su
se zabavljali. Ne samo u crkvi, nego i u učionicama, kod
kuće, svuda. Ne samo u nedjelju, nego i na radne dane. Sve
su imali samo jednu dušu i zato postadoše junaci, junaci
kršćanskoga života, mi imamo dvostruku dušu i zato zaostaj
mo daleko iza njih, ostajemo borioci kršćanskoga života ko
ji se spotičemo i posrćemo.

Što mislim pod tim, kad kažem, da imamo dvostruku duš
Dvostruku dušu ima čovjek, koji misli, da se danas ne može
više živjeti prema Dekalógu, dvostruku dušu ima trgovac, ko
ji u trgovini krši treću, sedmu i osmu zapovijed. Dvostruk
dušu ima onaj liječnik, koji pozivajući se na higijenu pre
poručuje nećudoredni život mladim ljudima i koji matere či
ubojicama svoje djece. Dvostruku dušu ima ona dama, koja s
u ime mode dopušta svaku frivolnost. Dvostruku dušu ima on
umjetnik, koji se ne čuti vezan nijednom zapovijedi Božjom
napose ne petom, koja zabranjuje, da sablažnjujemo svoga
bližnjega. Dvostruku dušu ima cijeli današnji svijet, dvo-
struku u tolikoj mjeri, te ljude poštene, nesalomive i ka-
rakterne smatra nastranim ljudima, čudacima, koji su se hi-
ljadu godina prekasno rodili. Da, tako smo postali jedni, i
romašni, tako smo izgubili dušu.

A sada, braćo, ako gledamo jednog svesa, možemo povi-
kati: evo napokon opet jednoga čovjeka! Potpunog čovjeka!
Karaktera! Tvrda hrptenjača! Junak! Svetac!

Poštujmo stare svece, čete tih nesalomivih junaka!
Ali poštujmo i današnje junake, koji u ovom beznačelnom vre
menu ostadoše karakterni, koji u ovoj velikoj bolnici bez-
kičmenosti, koja se zove svijet, ostadoše uspravni i hodaju
neslomive kičme, koji znadoše ostati dosljedni katolici - š
da kažemo, koji i danas znadoše ostati svecima.

Dakle zar nije vrijedno i pravo da poštujemo svece i
zar nije to posvema u duhu prve zapovijedi Božje i zar to n
odgovara najdubljim sklonostima ljudske naravi?

3. Da pravo je, da štujemo svece. Ali i to štovanje
treba da bude pravo! Ali nažalost sudbina je ljudi, da i
najuzvišenije ideje iskrivljuje i najljepše misli čine, da
se izrode.

Događa se i među katolicima, da štovanje svetaca krivo
tumače i pod plaštem štovanja svetaca izvode takove stvari,
koje naša sveta vjera najoštrije zabranjuje.

Da, svece štujemo, da nam njihov primjer dade poticaj
za naš čudoredni život. Da, u ozbiljnim duševnim a i zemal

skim stvarima možemo zamoliti pomoć i zagovor svetaca. Da i slike i kipove svetaca možemo isticati, kao što na ulicama i trgovima podižemo spomenike velikim ljudima a da nas pogled na njih potiče na plemenito nasljedovanje i kao što u našim sobama postavljamo slike onih, koje volimo i štujemo. To je sve pravo i u redu.

Ali, braćo! Ako netko obeća svetome Antunu hiljadu dinara, ako dobije na lutriji, ili ako netko prije parnice stišće u džepu kipić svetoga Antuna: sveti Antune pomozi mi! te i takove sablažnjive stvari, dozvolite, to više nije štovanje svetaca, to je trgovina sa štovanjem svetaca, to je zloporaba, to je kao sklapanje nekih trgovačkih poslova. Proti tome Crkva diže svoju riječ.

Slobodno nam je pobožno moliti pred kipovima svetaca i Majke Božje. To je pravo i dopušteno. Ali kad učem u koju našu crkvu, često puta opažam čudnu stvar: pred kipovima svetaca moli pobožno mnogo ljudi, a pred Presvetim oltarskim sakramentom jedva se nađe koji taj čovjek. Braćo! Treba da jasno i glasno kažem: kad učemo u tuđu kiću najprije ćemo pozdraviti domaćinu kuće, a onda ukućane. Tko je kućedomaćina u crkvi? Gospodin Isus Krist u Presvetom oltarskom sakramentu. On je središte cijele naše katoličke vjere, on je prvi u crkvi. Zadnji kamečak crkve je tamo zbog Njega. On je prvi. I samo, ako najprije njega pozdravim toplom molitvom, tada tek mogu da pozdravim domaće njegove, svece njegove. Zar to nije posvema naravno?

Ne,ne,braćo! U našoj vjeri nema ništa da se skriva. Ako je gdje pogrješka, treba ju priznati. Dakle pravo je i spasonosno štovati svece, ali pazimo, da to štovanje bude doista pravo, pa će biti i spasonosno.

Draga braćo! Da u kratko sažmemo do sada rečeno. Mi katolici samo Boga obožavamo. Ali pravo je, da štujemo i one, koji su se u svome životu najviše približili onome idealu, koji je donio Isus Krist. Štovanje Majke Božje i svetaca velika je pripomoć za naš vjerski život. Oni su zvijezde, koje nas dovode k vječnom svijetlu Isusu Kristu. Mi častimo velikane i junake čovječjeg roda, pravo je dakle da poštujemo napose i najveće junake čovječanstva:svece.

Ljudi vole mnogo putovati. Čovjek je nemirno stvorenje. Tko ne može putovati u inozemstvo, putuje barem po svojoj domovini, penje se na brda, odakle mu se pruža divan pogled, gdje je svježiji zrak, gdje probijaju izvori bistrih rijeka i potoka.

Braćo! Volimo se penjati u visine. To svojstvo nema samo naše tijelo nego i naš duh. I duh naš htio bi se popeti do onih orijaških ljudskih vrhunaca-svetaca, koji su živjeli u čistom zraku duhovnoga visinskog života, odakle su s visine dalje vidjeli i odakle teku životne duhovne izvor-vode do naših nogu.

Sad znate, tko su i što su sveci. To su nebotični alpinski vrhunci, koji su se visoko uzdigli nad obični svakidašnji ljudski život, vrhunci, na kojima vlada svježi uzduh, s kojih sja sjajno sunčano svijetlo i s kojih se pred nama otvara daleki svijet junačkoga života. Gradski se čovjek dobro ćuti, kada nakon napornog posla u gradu pođe na izlet izvan grada, na čisti zrak. Ne mari za trud i umor, jer znade, da će sve to dobro djelovati na njegovo zdravlje.

Dobro čini! nemojmo dakle žaliti truda i muke, da nasljedujemo umjetnike i junake kršćanskog života-svece, jer tko ide njihovih stopama,odmah će u sebi osjetiti,kako mu dušom počinje strujati duhovno zdravlje,kako se ojačava njegov katolicizam.Slijedeći stope svetaca doći će do njihova uzora kome su oni uvijek težili,do Gospodina Našega Isusa Krista.Amen.

ZAŠTO ŠTUJEMO SVECE?

I.

Draga katolička braćo!

Nedaleko Pariza u Versailles-u u parku nalazi se danas još u punom sjaju palača "sunčanog kralja" Ljudevita XIV. Putnici idu-idu iz sobe u sobu-sve jedna ljepša od druge...i u jednoj stanu pred zanimivim kipom. Na kipu stoji napisano: "Gli ultimi giorni di Napoleone primo". Zadnji dani Napoleona I. U svome naslonjaču bez snage i sav shrvan sjedi car boreći se sa smrtnom bolešću. Pred njim karta Europe... Oči mu tonu u daljinu kao da bi htio svojim orlovskim pogledom svladati ogromnu daljinu između otoka Sv. Helene i Europe.

O to more, koje već hiljadama godina mrmori! O ti vječni, šumeći, bučni pjenušavi valovi do nogu umirućeg cara! O ti maljušni čovječe! Što si htio postati? Vojskovođa? Car? Gospodar svijeta? Milijuni ljudi drhtali su na treptaj tvoga oka, a gledaj, što je sad postalo od tebe? Sjajne krune resile su tvoje čelo, svijet ti se klanjao kao nekom polubogu, a gledaj sudbine svake ljudske veličine, gledaj, kako je prolazna svaka zemaljska slava....

Valovi bučno navještaju svoju hiljadu godišnju nauku, a potresene duše sluša teško bolesni car njihove riječi.

Zar ih sluša samo teško bolesni car? O ne! Sluša ih cijelo današnje teško bolesno čovječanstvo! Cijelo čovječanstvo, koje se divi junaštvu, veličini pojedinih ljudi, znanosti, umjetnosti, herojstvu, ali koje ipak mora shvatiti, da najvredniji ljudi čovječanstva nisu oni, koji rade u bronci ili mramoru-ili oni, koji rade na platnu ili koji se nadviše nad učenim knjigama ili dobivaju bitke na bojnim poljima protiv neprijatelja-da, mi cijenimo, častimo i štujemo zemaljske veličine, ali pravi umjetnici i junaci kršćanskog života su oni pobjedonosni borioci, koji su probili horizont zemaljskog života, da bi mogli kršćanski živjeti: sveci.

Sveci su umjetnici, sveci su junaci, te smo dvije misli razvijali u prijašnje dvije propovijedi o svecima, kad smo govorili o tome, da li je pravo, da štujemo svece?

Za danas i buduće dvije nedjelje ostalo je da govorimo o pitanju: Zašto štujemo svece? Jer nije samo pravo da štujemo svece, nego mi imamo i razloga za to, jer štovanje svetaca unosi toliko poezije u naš život, pruža idele našim nastojanjima, daje nam izdržljivost i snagu u našim borbama kršćanskog života. U tri naredne propovijedi razvit ćemo ovo pitanje: Zašto štujemo svece? U prvoj, današnjoj, propovijedi govorit ćemo o tome, kako štovanje svetaca unosi poeziju u naš život, u drugoj propovijedi o svecima kao našim idealima, a u trećoj o tome, kako nam štovanje svetaca daje snagu u borbama života.

1. Štovanje svetaca unosi poeziju u naš vjerski život.

Draga braćo! Neoboriva je činjenica, da je nauk katoličke vjere vrlo ozbiljan i dubok i da su njeni ćudoredni propisi teški. Istinitost i sveznajući Bog! Vječni život! Odgovornost za svaku riječ i svaku sakrivenu misao! Veliki obračun konačnog suda! Borba, borba, vječna borba s trpljenjima i napastima!... Temelji hrama katoličke vjere i ćudoređa sagrađeni su iz orijaškog, masivnog granitnog kamenja. Uzvišena, nebotična građevina, ali kako bi nas tištila ta zgrada, kako bi nas uznemirivala, kako bi nas zastrašivala i uzrujavala, kada ne bi njenu ozbiljnu uzvišenost i strogost ublaživala četa

svetaca, kada ne bi pred nama stajalo hiljade i hiljade nam sličnih ljudi, krhkih ljudi, na grijeh sklonih ljudi, sv[illegible] koji nam govore: ne bojte se! braćo; ne bojte se! Naše vjero vanje i naše čudoređe tvrdo nam svjedoči, što morate vjero vati i činiti, ali na hiljade i stotine hiljada s veseljem vam ujedno svjedočimo, da je i mogućem da sve to vjerujete i činite.

Neki su od vas, braćo, već možda vidjeli divnu milansk katedralu, sagrađenu svu od bijelog mramora ili ste vidjeli katedralu u Kölnu, to čudo gotike. A sada pomislite, što bi ostalo od katedrale u Milanu ili u Kölnu, kad bi iz njih od stranili sve kipove svetaca, sve divne slikarije na prozori ma, sve svete slike! Ostali bi veliki svodovi i stupovi, ali bi stajali tako pusti i prazni, žalosni, nestalo bi iz tih crkvi one topline, one neke domaće umiljatosti i poezije. Da štovanje svetaca čini našu vjeru toplom, privlačivom, punom poezije.

U stara vremena činila je vjera takovih i cijeli naš svakidašnji život i to se odrazivalo na ulicama i u kućama. Po svim našim mjestima-tolike crkve, kapelice i oltari! vid se, kako su naši stari znali poštivati svece—i koliko je to pline i poezije unosilo to štovanje u njihov svakidanji ži vot. Danas osobito po gradovima malo dijete dok se uzgaja rjeđe vidi na stijenama soba i stanova slike svetaca, nego češće razne aktove i na tom se sablažnjava. Danas se rijetk nalaze obitelji i, koja bi se barem jednom u tjednu—u subotu ili nedjelju sastale da počaste blaženu Djevicu zajedničkom toplom molitvom. Prije su kipovi svetac stajali na vratima gradskim, na pročeljima kuća, na raskršćima ili uz putove podizale su pojedine obitelji svete slike, kipove ili kape lice. Danas je nažalost sve to pokopao moderni život.

O caru Hadrijanu pripovijeda povijest, da je na Kalvari ji, na mjestu gdje je Krist razapet, postavio kip nećudorednu božice Venere. Moderni život kao neki drugi Hadrijan puni naše ulice nećudorednim slikama, plakatima, reklamama. Gleda ći svete slike, duša je postajala bolja, na časak se iz ze maljskog prahu uzdigla put neba, a tko gleda današnje ulice osjeća, da mu duša postaje gorja, da više i nije čovjek nego plijen razularenih nagona.

Braćo! Poštujmo kult svetaca, kao bujni vrt naše vjere pun ruža, kao cvat pun poezije.

Time smo već došli do druge misli naše propovijedi. Štovanje svetaca ne unosi u naš život samo poeziju nego nad daje još puno više od toga, a o tome ćemo razmatrati drugi puta. Amen.

.....

ZAŠTO ŠTUJEMO SVECE?

II.

Sveci, to su naši ideali.

Draga kršćanska braćo!

Braćo! Junake čovjek uvijek poštuje i to poštivanje či ni čast čovjeku. Samo ovdje se najviše radi o tome, što uz mamo i izbiremo kao predmet štovanja i što uzimamo kao na ideal.

Posve s pravom ću kao predmet štovanja izabrati velike učenjake, umjetnike, istraživaoce, koji su čovjeku pomogli da ispuni uzvišenu kulturnu zadaću, koju nalaže biblija: podvrgnite zemlju. Nama imponira Dante, koji je u uzvišeni svojim vizijama naslikao čovjeka kakav jest. Nama imponira Murillo, koji je nadzemaljske ljepote prenio na platno. Im

ponira nam Beethoven, čija je muzika lijepa kao da ju je s neba skinuo. Imponira nam Karlo Veliki i svaki drugi veliki vladalac. Imponira nam onaj, koji je pronašao električnu struju, parni stroj, podmornice i radio. Još nam više imponiraju duševne veličine, bezimeni borioci i junaci svakidanjeg života, tihi junaci, koji ostaju pošteni u nevolji i bijedi, čestiti i čisti u vrtlogu gradova, i koji u napastima ne podlegnu.

Da, sve nam to vrlo imponira.

Ali, braćo, kao što je štovanje pravih junaka znak, da je narod zdrav, tako je oduševljavanje za lažne heroje znak propadanja jednoga naroda.

A braćo, ako je ova tvrdnja istinita, moramo sa zaprepaštenjem priznati, da je vrijednost ideala današnjeg čovjeka strašno pala, gotovo uništena. Pogledajmo samo širom svijeta! Da li su ideali današnjeg modernog čovjeka duhovne i čudorednе veličine? Prije više godina pisale su novine, da je jedan plesač u Barceloni postigao svjetski rekord plešući neprestano 240 sati i kroz to vrijeme se svaki sat samo tri minuta odmarao, nešto pojeo i presvukao. To je junak! To je veličina! O tome treba pisati!

One siromašne časne sestre po bolnicama, to nisu junakinje. Oni misionari u dalekim krajevima, to nisu ideali. Nego dva boksača, od kojih je jedan pred 80.000 gledalaca uspio da u nekoliko minuta pusti drugome krv, to je junak. "Knock out! Knock out! Udri! Tu je junaštvo, to je veličina, o tome se govori, to su ideali!

Skromni učenjaci rade po desetke godina u laboratorijima i promiču pravi napredak čovječanstva. To nisu junaci, to nisu ideali. Ali nogometaši, plesači, krotitelji zvjeradi, filmske zvijezde, plivači, što preplivaju Kanal la Manche, avijatičari, što prelete ocean, to su junaci. Ne podcjenjujmo taj rad i te uspjehe, ali vrijednija su duševna i duhovna dobra. Kolumbo je prebrodio Ocean, danas ga mnogi preletepoštujem jedne i druge, ali ćete dozvoliti, da ipak u Kolombu gledan pravog junaka. On se uspeo na brod u nadi, da u novom svijetu, ako ga otkrije predobije duše za Krista, a nije se uspeo u aeroplan u nadi, da dobije hiljade dolara ako uspije preletjeti Ocean.

I, braćo, propadanje duhovnih vrednota i čudorednih ideala biva još očitije, ako se bavite uzgojem mladeži i promatrate tu mladež? Opazit ćete, da su vrlo čudni ti ideali, za koje se oduševljava često puta današnja mladež.

Koliko si škola svršio, sinko? - pitam jednoga mladića. "Tri razreda građanske škole i četiri godine plesne škole" -glasio je odgovor. Nemojte se čuditi! Znate, koji su ideali velikog dijela današnje mladeži? Veliki učenjaci? Istraživaoci? Umjetnici? Prvi predstavnici duševnog života? Ni govora! Njihovi su ideali: boksači, plesači, razni svjetski rekorderi, trkači. Njihovi su ideali lukavštinam šaka, mišica, gruba fizička snaga. Dobar dio mladeži nema pojma o tome, tko su bili Michelangelo, Rafael, tko je bio Keppler i Pasteur, sveti Augustin i sveti Franjo Asiški, ali da ih iz sna probudiš, znali bi na dušak nabrojiti cijeli tucet filmskih zvijezda. Ne znaju za pojedina znamenita mjesta svoje domovine, ali znaju za Hollywood i američke gradove i t.d., i t.d.

Da li je, dakle, braćo, potrebno, da tumačim zašto štujemo svece u katoličkoj Crkvi? Štovanje svetaca ima za svrhu, da dade čovječanstvu dostojne ideale, da športske pretjeranosti naravnoga heroizma pretvori u heroizam nadnaravnoga života i svjetskerekorde tjelesnih snaga u vrednote duševne veličine. Svjetski trkač trčao je toliko i toliko vreme-

na, vrlo dobro, ali tko je protrčao svoj životni ~~xxx~~ put idealno ispunjujući svoje dužnosti-nije li to veći junak? Svjetski plivač preplivao je sto metara u nepunoj minuti -ali tko je svladao pobjedonosno burni ocean života, nije li to veći pobjednik?

Ljudi, braćo! Duševni uspjesi stoje nad športskim rekordima i propala bi svaka kultura i nestao bi sa zemlje humani život, kad bi mišice više vrijedile od duha, znanje više nego dobrota, gruba snaga više nego li duša. Dakle, štovanje svetaca daje nam jamstvo za prevlast duha nad materijom i čisto tehničkom kulturom. Amen.

III. .....

ŠTOVANJE SVETACA DAJE SNAGU U ŽIVOTNOJ BORBI

Draga kršćanska braćo!

Dosada smo govorili o tome, kako štovanje svetaca unosi poeziju u naš život, daje nam potrebne ideale, ali time još nismo svršili. Još ćemo istaći jednu misao za konac naših razmatranja o štovanju svetaca.

Štovanje svetaca daje nam izdržljivost i snagu u nasljedovanju Krista.

Na svakom koraku podižemo spomenike znamenitim ljudima, slikamo njihove portrete, vijence stavljamo na njihove grobove i to sve svi držimo i smatramo posvema naravnim. Nije li, dakle, posve naravno, da i naša vjera štuje svoje velike ljude, svoje junake.

Na godišnjice raznih domovinskih događaja drže se sjednice, govori, predstave uz veliko oduševljenje naroda. Posvema razumljivo. Time hoćemo da ojačamo ljubav prema domovini u budućim pokoljenjima, da pojačamo domovinsku samosvijest naroda. Tako i mi katolici hoćemo, da ojačamo u dušama ljubav prema nebeskoj domovini i pokažemo vjernost i odanost svetoj našoj katoličkoj Crkvi.

Da, konačni cilj svega našega duševnog razvitka jest Isus Krist. No, On stoji toliko uzvišen iznad naše slabosti i nevrijednosti, da čovjek gotovo postaje malodušan i stane uzdisati: Gospode, ne ide! Ti tražiš od nas, da te slijedimo, da stupamo Tvojim stopama. Ne mi to ne možemo, mi posrćemo i teturamo, mi pozemljari ljudi. Ne, ne ide! I Crkva tada stavlja pred naše oči svece, da se naučimo: Ipak ide! Ipak je moguće!

Promislite malo, braćo, ovu poredbu. Imaš sina i hoćeš ga dati izučiti za slikara. Kako ćeš to početi? Hoćeš li mu pokazati jednu sliku od Murilla, Rafaela ili Carla Dolcia? "Eto, sinko, budi i ti takav! Naslikaj brzo ovu Rafaelovu Madonu, naslikaj brzo ovoga Isusa od Dolcia. Hoćeš li tako učiniti? Nikako! Jer će tvoj sin onaj čas prestrašeno odložiti kist: Oče! Zar bih ja ikada ovakovo nešto znao naslikati? Ta to je nemoguće!

Dakle, što ćeš učiniti?

Postavit ćš pred njega jednostavne kopije i vježbat će njegovu još nespretnu ruku u jednostavnim ornarijama. I tako se ne će prestrašiti od velike zadaće, nego će iza svake vježbe osjetiti, da je vještiji i sposobniji izvršiti svoju veliku zadaću.

Gospodin Isus Krist bi nas svojom božanskom duševnom veličinom možda prestrašio, te bismo držali nemogućim, da se popnemo na vrhunce kršćanskog čudoređa, ali gle, tu pred nama stupaju ljudi kroz dvije hiljade godina, ljudi svake vrste, dobi i stališa i glo idu, idu i penju se na nebotične vrhunce kršćanske vjere i čudoređa.

Sa svih strana čujemo prigovore: malo ima među nama karaktera, malo ljudi, koji bi davali primjer prave veličine. No dakle čije ćemo primjere slijediti? Iz grčke mitologije, Herkula, Muciju Scevolu?

Ne! Tu su naši sveci!

U Svetom Pismu u IV. knjizi Kraljeva čitamo ovaj događaj: prigodom jednog sprovoda u brzini bacili su tijelo mrtvaca u grob Elizeja proroka. Čim se je tijelo dotaklo mrtvog tijela proroka, ušao je život u mrtvaca. (IV. knj. Kralj. XIII. 2o.).

Kad mi je volja slaba i neplodno nastojanje i ja pogledam samo u junački život kojega sveca i odmah očutim, da u mene ulazi snaga i kao neka sveta vatra, koja me vuče do visokih svetih brda.

Pitajte samo, braćo, strastvene turiste, kako se vole penjati na visoka brda, da dobivaju pravu "brdsku groznicu" (Bergfieber) kada u oblake obavita brda, snijegom pokrivene gore privlače dušu čovjeka, vuku ga one svojom tajanstvenom snagom gore...gore...i on se penje...nema tu stanka...treba ići dalje...dalje...prema nedohitnim vrhuncima.

Što je svetac? Veličina, zavita u duhovne oblake, granitni vrhunac, koji se visoko uzdiše nad svakidašnji ljudski život. Koga ona stane privlačiti k sebi...taj više ne poznaje stanje...treba ići...neprestano naprijed...neprestano gore prema najfinijim djevičanskim uzvisinama duhovnog života, prema Kristu.

Brate! Gledaj onu djevojku, koju je počela privlačiti divna duhovna veličina Male Terezije iz Lisieuxa! Gledaj onoga mladića, koga vodi od pobjede do pobjede duhovna ljepota svetoga Alojzija Gonzage. Gledaj onu udovicu majku, koja stupa stopama svete Elizabete-gledaj sve to, pa ćeš razumjeti, koliku snagu daju nama sveci za naš kršćanski život.

Draga braćo! Poštivanje svetaca daje nam prvorazrednu pomoć, da nasljedujemo Krista. Samo onaj, tko to razumije, razumjet će n.pr. red naših svetkovina. Božić je blagi blagdan, betlehemski blagdan. A čiji je blagdan odmah drugi dan Božića? Odmah slijedi blagdan jednoga sveca: svetoga Stjepana đakona, koji je prvi žrtvovao svoj život za kršćansku vjeru.

Čovjek bi u prvi čas možda ovako mudrovao: koje li štete, da ta bajna pjesma božićne tajne traje samo 24 sata? Zašto se Crkva toliko žuri, ta tako je draga i mila ta betlehemska noć: zvijezde, pastiri, janjci, anđeli...

Ne, ne, braćo! Crkva nije pretjerana, Crkva nije sentimentalna.

Znaj, čovječe, govori Crkva, da nije dostatan samo ugođaj božićne noći. Nije dovoljan! Za pravi kršćanski život treba i žrtve! Znate, zašto krv svetoga Stjepana teče ispred betlehemskih jaslica? Zato, da nas nauči veliku jednu istinu. Koju? Da Krist ne želi neku pobožnu, dirljivu mekoću čuvstva, nego žrtvu, da, on ne voli miris jele, nego mio miris požrtvovnog kršćanskog života. Zato odmah iza Božića slijedi blagdan požrtvovnog mučenika i zato Crkva svaki dan u godini slavi po kojega sveca.

Da, da to naučimo. A od koga da naučimo? Od junaka volje, od svetaca! Tko treba da to nauči? Svi mi i mladi i stari, ženski i muški, građani i seljaci, mi mekušci!

Mi da smo mekušci? Ta svaki dan tjeramo šport. Zimi hodamo bez šešira. Penjemo se na visoka brda. Ne mislim tako, braćo! O, današnji čovjek znade trenirati, ali ne zna pridonijeti nijednu žrtvu za dušu. Cijeli dan će se penjati po vi-

sokim brdima, ali ako mu je crkva udaljena samo 25 minuta, već ne ide na nedjeljnu misu. Daleko je crkva! Da bi istrenirao tijelo, znade i tjednima postiti, ali teško mu je podnijeti crkvene postove. Današnji čovjek na najmanju životnu teškoću odgovara često otrovom, revolverom, samoubijstvom- dali to znači otvrdnuti? Današnji se čovjek straši svakog čudorednog poleta, svake najmanje samostege, svakog samosvladavanja - zar to znači otvrdnuti? Današnji je čovjek junak mišicama, ali voljom je dijete u povojima, - u sportu hrast-u karakteru trska.

I u taj i takav svijet dovikuje Crkva, da valja naslijedovati veliku nauku i primjer svetaca.

Put, koji vodi Kristu načinjen je iz granitnog kamenja samih žrtva.

Zapamtite, braćo, nije dosta raznježiti se nad malim Isusom ili nad razapetim Isusom, nije dosta paliti svijeće, nije dosta pjevati crkvene pjesme i nije dosta radovati se Spasitelju, nego treba ostvariti u vlastitom životu nauk svetaca samostegom, samosvladavanjem i požrtvovnim životom, jer je put koji vodi ka Kristu načinjen od granitnog kamenja samih žrtava podnesenih za Njega. Amen.

—

oo—oo

D R U G A Z A P O V I J E D B O Ž J A

"NE IZUSTI IMENA BOŽJEG UZALUD!"

1.

Draga braćo u Kristu!

Neki bezvjerac htijući jednom biti duhovit reče: "Ako opstoji Bog, pa zašto nije na nebeskom svodu napisao svoje ime dobrano velikim slovima, da uzmogne svatko vidjeti? Onda ne bi više bilo bezvjeraca na svijetu!"

Tako je mudrovao dotični naš čovo. Ali je zaboravio kazati, kojim bi zapravo jezikom želio, da Bog napiše svoje ime na zvjezdano nebo. Hrvatski! Tada bi to samo nekoliko milijuna ljudi razumjelo. Neka napiše njemački, engleski, francuski! I tada drugi ne bi razumjeli!...

-Pa neka napiše takvim jezikom, takvim govorom, koji svatko razumije! - rekao bi netko na to.

No, to je već pravilno. Postoji li takav govor, braćo, koji razumije svaki čovjek? Postoji. To je red, stega, mjera, srodnost, točnost. To je govor, koji svatko razumije. I Bog je tako doista napisao svoje ime na nebu. Divni sklad (harmonija) ogromnih svemirskih tjelesa, što jure nebeskim svodom, navješćuje u sav svijet slavu Božju, navješćuje ju takovim jezikom, koji svaki čovjek može razumjeti. Uzvišeno sveto ime moćnoga našeg Boga! Nebrojeno mnoštvo zvijezda, što jure nebom, slavi već tisućljećima ime Božje, a krhki čovjek počevši od prvoga čovjeka na zemlji kroz cijeli kratki otsjek svoga života, sagiblje glavu pred Božjim imenom. Ima jedno ime u našem jeziku - u jeziku svakoga naroda, -koje ima osobito mjesto među svim imenima. Ima jedno ime, koje je prodrlo duboko u naše mišljenje, proželo sav naš nazor na svijet, koje je neizbrisivo upisano u tisućim pojavama svakidašnjeg života. To ime je: Sveto ime Božje! Ne ćeš naći naroda, - gdje ne bi u njegovim spoznajama naišao na pojam Boga. Ne ćeš naći jezika - pa makar bio posve nerazvijen-u kome među njegovim jezičnim blagom ne bi našao

Božje ime.

Uzvišeno sveto ime Božje!

Čovjek bi vjerovao, da nema bića na zemlji, koje ne bi ovo ime u najvećoj časti držalo! Čovjek bi pomislio, da stvoreno biće ovo ime ne izgovara drukčije nego glasom najdubljeg poštovanja.

A ipak, braćo, sve to nije tako! Čovjek ima tu žalosnu prednost, da je sposoban i to najsvetije ime u blatu pogaziti, te se zato Bog morao u posebnoj zapovijedi pobrinuti za zaštitu svoga svetog imena.

Propovijedajući o Deset zapovijedi Božjih došli smo danas do druge zapovijedi:Ne izusti imena Božjega uzaludu Naredna dva mjeseca u devet propovijedi razmatrat ćemo o toj drugoj zapovijedi Božjoj. U prve dvije propovijedi razmotrit ćemo, što zabranjuje ta zapovijed,a u slijedećima, što ta zapovijed od nas zahtijeva.

Draga braćo! Sadržaj druge napovijedi posvema je jasan: sveto ime Božje ne smijemo izgovarati drukčije nego samo glasom najvećeg poštovanja. Bilo dakle da netko iz mržnje ili u srdžbi ili iz lakomislenosti izgovara Božje ime, griješi protiv druge zapovijedi Božje - i ako ne jednako teško.

Ima bezakonih ljudi, kojima kada psuju neko sotonsko uživanje ispunja dušu. To su pravi buntovnici protiv Boga. O tima ćemo danas propovijedati. Ima opet mnogo ljudi, koji psuju zavedeni srdžbom-o tima ćemo govoriti u narednoj propovijedi. Dakle najprije da govorimo o buntovnicima.

A) Plutarh spominje u jednoj svojoj knjizi (životopis Marcela), da je bio neki bik, koji je - veli- govorio kao čovjek i svi su se tome čudili. A danas, braćo, stoji stvar obratno - ima mnogo ljudi, koji govore kao podivljali bikovi i - nitko se tome ne čudi.

Zvuči nevjerojatno, da ima ljudi, koji znadu grditi Boga ne iz srdžbe ili nepromišljenosti nego potpuno promišljeno i s nekom paklenom mržnjom i sotonskim uživanjem. Ima bezvjernika, koji psuju Boga i ako ga niječu i vele, da ne vjeruju u Njega. Ima ih, koji psuju đavla a čude se, ako se na propovjedaonici spominje, da on opstoji i vele: ta kako pametan čovjek može u takovo što vjerovati. Ima ih, koji psuju sakramente, Majku Božju, svece...

Ima inače finih, naobraženih, učenih ljudi, pisaca od imena, koji nalaze uživanje u tome, da grde Boga. Jer kad ne bi u tom nalazili uživanje,ne bi u svojim knjigama dali svojim junacima da govore onako krvave uvrede o Bogu. Za ove bezvjerske psovače nemam riječi, samo će smrt biti kadra,da obuzda njihov jezik.

Ali htio bih kazati koju riječ o psovačima kršćanima, katolicima.

Jer ima i među kršćanima buntovnih psovača.

To su ogorčeni ljudi, satrveni od života, koji misle -o kako pogrješno! - da će popraviti svoju kob, da će si olakšati srce i skinuti teret s njega, ako se bune protiv Boga. Te bih htio jasno dovesti k svijesti, da uvide, što rade, kako grde Boga.

B) Zar je dakle psovka tako veliki grijeh? mogao bi netko zapitati. Napokon "ime" je nešto neživo. Zar je povreda imena Božjega tako ozbiljna i potresna stvar?

a) Braćo! Ako pročitamo iz Svetoga Pisma Staroga Zavjeta od riječi do riječi Deset Zapovijedi, vidjet ćemo, da je svjesna kletva, psovanje Boga kod čovjeka, čija je duša ispunjena mržnjom, daleko veći grijeh, nego bi to ljudi na prvi pogled mislili.

Uz nijednu od Deset Zapovijedi Gospodin ne veže posebnu kazneni opomenu nego samo uz ovu. Cijeli tekst II.zapovijedi prema II.knjizi Mojsijevoj glasi naime ovako:"Ne uzmi imena Gospoda Boga svoga uzalud, jer ne će ostati bez kazne pred Gospodom, tko uzme ime Gospoda Boga svojega uzalud". (Gl.XX. r.7.) Poput Staroga Zavjeta isto tako i novi Zavjet drži važnim štovanje imena Božjega. Što je Gospodin Isus Krist stavio u "Oče naš" odmah iza nagovora na prvo mjesto? "Oče naš, koji si na nebesima, svetim se ime Tvoje !" Odatle vidimo, da nije čovjek sastavio "Oče naš". Jer kad bismo mi ljudi pisali "Oče naš", taj bi sigurno počinjao ovako:"Oče naš,koji si na nebesima, kruh naš svagdanji daj nam danas". Ali Gospodin Isus je prije kruha svagdanjega stavio ime Božje.

Katkada se možda i u glavi ozbiljnih ljudi pojavi misao: nije li pretjerana ta druga zapovijed?Zar je napokon zbog takve sitnice, kao što je obrana imena Božjega trebalo donositi posebnu zapovijed? I još k tome s tako strogim kaznenim dodatkom?

b/ Ali ako malo razmišljamo uvidjet ćemo,da je tu riječ o nečemu mnogo većem nego u obrani samo jednog kratkog imena. Da, samo izgovor jednog kratkog imena ne bi bio takav grijeh, ali iza imena stoji osoba označena tim imenom. Izgovaranje imena Božjega bez štovanja i psovanje imena Božjega, jest uvreda osobe, označene tim imenom.

Onaj dakle, tko psuje, ne vrijeđa ime Božje nego samoga Boga.

Već nam i ljudska imena mnogo znače i štujemo ih-koliko dakle više treba to činiti s Božjim imenom!Ima imena kao što su n.pr. imena roditelja, dobročinitelja, prijatelja, kad ih samo čujemo, srce nam se napunja toplinom.S koliko bi dakle većim štovanjem trebao čovjek izgovarati ime Božje, ime onoga Boga, koji je naš otac, najmoćniji Dobročinitelj,najvjerniji Prijatelj! Nema djeteta, koje bi ravnodušno slušalo,da mu grde majku, nema pravog vojnika koji bi podnio, da mu pred njim psuju vrhovnog poglavara, reći ću više: nema psa, koji bi podnosio,da mu vrijeđaju gazdu, samo ima ljudi, koji mirno neprestano slušaju,gdje se grdi nebeski Otac,samo ima ljudi, koji s mržnjom sipaju grdnje na Kralja Kraljeva!

O, zar bi se usudio čovjek bez štovanja uzeti u usta ime Božje, kad bi mu u umu sinula samo jedna zraka, tko je Bog i koga se usudio psovati!

Tko je Bog? draga, braćo, tko je taj Bog?

Mojsije kleči tamo pred kupinom koja gori, a ne sagorjeva i pita:Gospodine,kako se zoveš,kako ti je ime? I reče Bog Mojsiju:Ja sam sam koji jesam", (II.Mojs.III.14.) t.j. ja sam onaj, koji obstoji, kome biti njegovoj pripada,da obstoji, da jest. Tkogod je drugi još na svijetu izvan mene, sve je to ne nužno, sve to može biti i ne biti. Sve je to zato, jer ja hoću. I sve je to dotle, dok ja hoću. Ja sam vječni izvor života, sve je od mene, kao što je svaka kaplja vode iz izvora, svaka zraka iz sunca. Bog, svemogući Stvoritelj! Bog,neizmjeran Gospod!Bog,Otac, koji ljubi! Bog, strogi Sudac-a brate,ti ogorčeni,razsrđeni brate, usuđuješ se Boga psovati?!

Jao,brate, pritište te život? Naoblačuje se nebo nad tobom? Ipak, ne psuj Boga!Ne okrivljuj Njega za svoje borbe! Ne govori, kako mnogi govore, da je i tebe "Bog ostavio", da se "ne brine za tebe", da "nema Providnosti", da je ljudski život jedna besciljna pustoš i praznina. To je sve kletva!

Pogledaj samo stotine i stotine brzojavnih žica u kojem velikom gradu. Kako li isprepleteno i naoko bez cilja trčka-

raju nad krovovima kuća! A ipak svaka ima svoju svrhu! Zar ne, svaka na koncu ide u jednu kuću, sve se stječu u jednoj središnjici.Gdje? Kamo? Ljudi to ne vide,ali-znadu. Ja ne vidim, ali znadem, vjerujem, da se milijuni i milijuni događaja u mojem životu i životu svakoga čovjeka i cijele svjetske povijesti stječu u ruci neizmjerno mudroga Boga. Ne, ne vrijeđajte Boga! Jer svijesna i mržnjom izrečena riječ,kojom psuješ Boga potiče iz pakla i svaka svijesna psovka je goruća iskra, koja se rađa u paklu.

Brate, ne vrijeđaj Boga! Amen.

.....

"NE IZUSTI IMENA BOŽJEG UZALUD."
II.
Psovači iz srdžbe

Draga kršćanska braćo!

Ljudi,koji bi psovali iz mržnje i s nekim sotonskim uživanjem,-ako ih ljudima možemo nazvati-ne žive u velikom broju na ovoj kori zemaljskoj.

A) Ali zato nažalost ima tim više onih, koji grde sveto ime Božje ne doduše s punom voljom i sviješću,nego kad u srdžbi izgube trijezno razmišljanje. Psovači najvećim dijelom pripadaju toj drugoj grupi, t.j. među psovače iz srdžbe, koji se slijedeći trenutak više ne sjećaju i ne brinu zato, što su rekli.Sjećam se,koliko sam se začudio, kad sam negdje pročitao ovu rečenicu:"Ljudi kunu i proklinju više, nego se mole", To je sigurno pretjerivanje, pomislio sam. Ta to ipak nije moguće! I ipak, draga braćo, ako se tko mnogo kreće među ljudima,osobito, da i to kažem među našim ljudima, počet će napokon vjerovati,da je istinita ova gornja rečenica,počet će vjerovati,da je istina,da je kletva rekao bih običaj našega naroda.

Koliko kunu, koliko proklinju ljudi kod nas! Ne iz mržnje, ne iz zlobe nego iz srdžbe! Na ulici, u tramvaju, u prenapunjenim čekaonicama, u vlakovima, u trgovinama,u krčmama,radionicama! Muškarci pače i žene! Staro i mlado! I djeca! Sa žalošću moramo priznati, da je naš narod poznat sa svoje kletve. Ima roditelja po selima, koji s ponosom svome susjedu javljaju,da su im sinovi već tako veliki te "već i kunu". Ima naših ljudi, koji kunu,ako su pijani, kunu,ako su trijezni,kunu,kad ih je snašlo zlo i kunu,kad su dobre volje.

Molim,ja ne običajem kleti,nego samo,kad moram-ispričava se po koji naš dobriković. Jer, znate, takovo je moje zanimanje. Eto tako kažu. Majstor mora kleti, jer drukčije ne može izaći na kraj sa svojim pomoćnicima! Kune sluga,kune gazda.Ima predpostavljenih, koji kunu podčinjenje, roditelja,koji-strašno je i izreći-proklinju svoje dijete. Ima ljudi, koji kunu sunce, jer prevruće pali, kišu, jer je bilo premalo. Kletva je eto naš običaj!

U Starom Zavjetu su bogopsovače ubijali kamenjem. Jao, kada bi danas tako činili sa svakim psovačem,ne znam, da li bi bilo dosta kamenja na rubovima puteva!

B) Istina je,da su naši živci danas temeljito stavljeni na kušnju,i nesumnjivo je,da današnji čovjek brže ispadne iz kolotečine. Ali zato, ipak, braćo, nemojmo se time ispričavati i govoriti:uzalud!Ja sam tako nagle naravi! Ja si više

ne mogu pomoći!...Doista može netko imati vrlo razdražljivu i naglu narav i tu si ne može pomoći, ali si može mnogo pomoći i te kako je odgovoran zato, da li tu razdražljivu svoju narav nastoji obuzdati!

a/ Sigurno, braćo, drugo ne pomaže, nego neprestani samouzgoj i nadzoranje. Dakle ne tužakati se: uzalud, ja sam već takav!... Nego svako jutro na koncu jutarnje molitve jedan časak pomolit ću se još Bogu: Gospode, čuvaj danas moj jezik! Predviđam da mogu doći u položaj, da se razljutim, dakle već unaprijed bit ću oprezan!

b/ Zatim, brate, vježbaj se, u ovom naoko neznatnom pravilu: dok si srdit, ne govori ništa. O poganinu Juliju Cezaru zabilježili su, da je, kad je bio srdit, prije u sebi brojio do dvadeset, nego li progovorio. Ah sigurno koliko blaže, koliko drukčije je govorio, nego bi to učinio u prvom nastupu srdžbe! Gruba bi kletva tako reći na koncu nestala sa zemlje, kad bi ljudi naučili ovo malo svladavanje. Jer doista kletvi je ponajviše uzrok ne u prvoj propovijedi spomenuta paklena mržnja na Boga, nego srditost i naglost. U slijedećem već trenutku jedni se kaju, a drugi ni ne misle na to, što su rekli:

c/ Da, - reći će netko - lako je o tome u crkvi s propovjedaonice govoriti. Ali ako pomoćnik ne će slušati? Ako je čeljad zloćesta? Ako su djeca doma nevaljala? Ako konj kod oranja ne će krenuti? I čovjek ih moli i moli lijepom riječi pa ne ide i ne ide - e tada treba nešto reći, nešto strašno poviknuti, jer bi se čovjek inače raspršnuo od srdžbe!...

Tako objašnjavaju mnogi, braćo, ne kažem, da nemaju posve pravo. Imaju pravo u tome, da ima sangvinika, koji svoju preveliku napetost živaca moraju nekamo svesti. I napokon vjerujem, kad je netko jako srdit, uzrujanost se ublažuje, ako udari čašom o pod ili zalupi vratima. To bi mu još pregledao, ali zašto psuje upravo Boga? A povrh toga roditelji, koji kunete svoju djecu i time i njih učite tome, ne pada li vam na pamet strašno teška prijetnja Gospodina Isusa Krista: "A tko sablazni jednoga od ovih malenih, koji vjeruju u mene bolje bi mu bilo, da mu se objesi mlinski kamen o vratu njegovu i da potone u dubini morskoj". (Mat. XVIII.6.) Napokon zločesto ti je dijete? Konj ne će da te sluša? No dobro, poviči na njega glasom, da zaječi zemlja, ali ne grdi Božje ime! Neki je seljak vikao na volove: "jež ti u njedra" ili "pas, mačka i lisica" i jednako su ga poslušali kao da je psovao. Povikni i ti kakogod hoćeš jakim glasom, pa ćeš vidjeti, da će te jednako ili poslušati ili ne poslušati na štogod povikao. Upravo kao da si opsovao Boga.

Braćo, ne vrijeđajte Boga!

C/ Kada čovjek sluša, kako neki paklenom mržnjom siplju psovke protiv Boga ili kad vidimo, kako se na zemlji razmeću pokvarenjaci, uhvati nas osjećaj ogorčenja: Gospode, dakle, dokle ćeš to moći trpjeti? Zašto ne otvoriš zemlju ispod onih, koji kunu? Zašto trpiš, da zloća pobjedonosno prsplavljuje zemlju?... Zar ne, braćo, kolika su usta pripravna da s njih odlete takova tužnjava, kada vidimo pojedine ljude, kako si iz dugotrajne Božje strpljivosti kuju oružje zato, da ga hrabrije vrijeđaju i kada vidimo preuzetno čovječanstvo, koje iz mirne strpljivosti uzvišenoga Boga crpe smjelost, da živi u pokvarenosti! Braćo, ne varajmo se: Gospod je strpljiv, čeka, ne žuri se, ali zadnja riječ je ipak Njegova!

Dosta je, da zato navedem samo dva primjera:

Prvi iz prastarog doba čovječanstva, iz pokvarenog, pogan-

skog, nečudorednog svijeta, kada je pomno trebalo tražiti poštena čovjeka, jer je sve uhvatila kuga nečudorednosti i tama nevjere. To je ono doba, o kome Sveto Pismo na svoj značajan način izražavanja piše, da se Bog pokajao, što je stvorio čovjeka na zemlji. /I.Mojs.VI.6./

A Bog ipak nije udario odmah! Čekao je. I dao je Bog Noi nalog, koji je bio najljepši znak Njegova strpljiva srca: da sto godina gradi ladu, da sto godina propovijeda ljudima, koji su plivali u grijehu. Možda će se ipak obratiti!

Obratiti! Nijedan se nije obratio. Rugali su se "staromе", kako pod stare dane gradi kolosalnu zgradu! I kako kroz crne naočale gleda budućnost! Da, ljudi, Bog će vas kaznitiKazniti! Haha! Da li je tko već čuo, da bi tko bio kažnjen? Zar su takove priče za današnji prosvijetljeni vijek? Današnje stanje znanosti je već davno prošlo preko toga!...

Ali, kada je već bilo toga dosta...Bog je progovorio. I razvališe se izvori velikoga bezdana i otvoriše se ustave nebeske..i dubine izvora provriješe..i potop potopi brda i doline,ljude i životinje, grijeh i bogatstvo, život i sve...Ljudi, koji kunete,Gospod čeka dugo... ali zadnja riječ je ipak Njegova!

Pogledajmo sad drugi primjer!

Nikada na svijetu nije odzvanjala strašnija kletva nego ona na Kalvariji protiv Isusa, koji je umirao u svojoj krvi.Nikada pokvarenjaci nisu tako strastveno i pobjedonosno triumfirali kao ono pod križem...a ipak što je tada učinio Bog?

Što bismo mi tada učinili? Jasno:munje,vatru,sumporno kamenje treba sasuti na taj grješni smet i bunjište! A što je učinio Bog? Podnosio je,šutio,čekao. I Krist je umro na križu. Mrtvo tijelo pod pečatom počiva u grobu.Pobjeda je protivnika podpuna.Sve je izgubljeno. Sve!

Ali - gle - svanjiva treći dan...zemlja drhće.. anđeo silazi s neba...stražari padaju na zemlju kao mrtvi...a lice pobjedonosnog Krista sjaji se kao munja...Aleluja! Pobijedio je Bog! Onaj Bog, koji je šutio pod bičevima u noći velikoga četvrtka, onaj Bog, koji je i krvario na Golgoti na Veliki Petak, onaj Bog, koji je bio pokopan i počivao u grobnom miru u Veliku Subotu ljudski sudeći bez nade-pobijedio je, pobijedio je Bog! Ljudi, koji kunete ljudi,koji gutate grijeh,a zatim obrišete usta: no što mi se zlo dogodilo zbog toga?! ne zaboravite: z a d n j e ć e r i j e č i m a t i G o s p o d B o g!

Još da i ja kažem za danas zadnju riječ! Braćo! Da li čovjek psuje ili se moli na koncu konca sve to ne će ništa promijeniti na uzvišenosti Božjoj. Psuje li čovjek, Bog stoga ne će biti manji, moli li se Bogu, Bog ne će biti veći. Ali manji ili veći bit ćeš ti, siromašni zemaljski stvore. Bog će ostati Bogom i ako ga je jedan zaslijepljeni čovjek opsovao, kao što sunce svijetli i onda, ako se u srdžbi nabaciš na njega blatom. Sunce će doduše i dalje sjati, ali će na tebe natrag pasti ono blati, koje si bacio na njega. Braćo! Božje ime je sveto i sveto ime Božje ne uzmi uzalud.Amen.

.....

POŠTUJ IME ISUSOVO!

I.

Draga katolička braćo!

Vjeroučitelji u pučkim školama, kada tumače drugu zapovijed Božju i govore o kletvi, preporučuju djeci obično,da se odmah udalje od onoga čovjeka, koga čuju da psuje i da u sebi s puno

ljubavi kažu:hvaljen budi Isus Krist. Isusu će to biti isto drago-drugi psuju,a dječica mu odaju hvalu.

Draga braćo! Propovijedajući vama odraslim slušateljima o drugoj zapovijedi Božjoj i ja ne znam dati drugi savjet,nego što ga vjeroučitelji daju malenim svojim učenicima: ako drugi psuju Boga riječima i djelima, vi slavite Boga i Gospodina Isusa Krista riječima i djelima.

Druga zapovijed Božja zabranjuje, da kunemo i uzimamo Božje ime uzalud. O tome smo razmatrali u pređašnje dvije propovijedi. Ali svaka zapovijed Božja ima i svoj pozitivni dio i o tome ćemo govoriti u naredne dvije propovijedi. Govorit ćemo o tome, da nije dosta samo ne psovati Božje ime, nego da ga treba častiti i štovati.

A jer je Gospodin Isus Krist pojam Boga na posebno blizu donio našem umu i našim srcima, sasvim je naravno, da govoreći o štovanju Boga nekoliko misli posvetimo i štovanju svetoga imena Isusova. Ta što bismo mi znali o Bogu bez Isusa? I pogani su vjerovali da nad nama ima Netko-ali kako su malo znali o pravome Bogu! Starozavjetni židovski narod poznavao je već pravoga Boga, ali samo kao strogoga Suca i kao strašnoga Gospoda. Uzvišenu misao, da je Bog naš "Otac", kome s toplinom djetinje ljubavi možemo uzdizati duše, upoznali smo istom po Isusu Kristu. Lijepo to kaže Predslovlje božićne svete mise: "~~otajstvene~~ "otajstvom utjelovljene Riječi zasjalo je očima naše duše novo svijetlo Tvoje sjajnosti".

U dvije propovijedi obradit ćemo dva pitanja: 1. Zašto moramo štovati sveto Ime Isusovo. 2. Kako moramo štovati sveto ime Isusovo?

Danas ćemo razmatrati o tome zašto moramo štovati sveto ime Isusovo?

Draga braćo! Nema nijednog imena na ovome svijetu, kojega bi zvuk takovu melodiju izazvao u ljudskim dušama, kao sveto ime Isusovo. Nije ualud već u XIII. vijeku rekao sv. Bernard iz Clairvaux-a, da je ime Isusovo "med na ljudskim usnama, pjesma uhu i radost srcu". A vidimo i sami, da je ovo kratko ime proželo cijeli život čovječanstva i dnevice zvoni na usnama milijuna i milijuna ljudi slava toga imena.

Spomen na Ime Isusovo nalazi se svuda. Milijuni križeva na zidovima crkava i škola, na vršcima zvonika i gora, na uliš~~cama~~ nim kapelicama, nad uzglavljem postelja i na grobovima sjećaju čovjeka na smrt Raspetoga. Ostružite freske u crkvama, odnosite slike iz kuća i s oltara, i život Kristov će napuniti galerije i muzeje. Pobacajte u vatru misale, brevijare i molitvenike, opet ćete naći njegove riječi u svim knjigama i u svim književnostima. (Papini).

Nema imena, koje bi dnevice toliko puta prešlo preko ustiju ljudi, kao sveto ime Gospoda našega Isusa Krista!

A odakle to toplo štovanje, braćo, s kojim se prema tome imenu odnosi cijelo kršćanstvo? Odakle ona neisporediva nježnost, kojom izgovaramo to sveto Ime? Odakle ono veliko pouzdanje, da naša sveta Crkva nijednu molitvu ne zna svršiti drukčije nego: per Dominum nostru Jesum Christum-po Gospodinu našemu Isusu Kristu?!

Na to pitanje odgovara samo značenje toga imena. Jer, braćo, Isus znači: "Spasitelj". Ono bezgranično štovanje, kojim obkoljujemo Isusa, odmah postaje razumljivo, čim promislimo:

1. od kakvog zla nas je oslobodio Isus.
2. uz cijenu koje žrtve nas je spasio.

1. O d k a k v o g z l a n a s je s p a s i o I s u s? Spasio je naše duše, kojima je prijetilo da pođu u propast! Slavimo čovjeka, koji je stavljajući na kocku vlastiti život spasio nekoga, koji se već utapljao, slavimo onoga, koji je jednu obitelj spasio iz vatre. Često spominjemo te spasioce života. A ipak ti su spasili samo smrtne ljudske živote. Kakva dakle hvala pripada spasiocu života cijelog svijeta Gospodinu Isusu Kristu, koji nije spasio jednoga samo čovjeka, nego cijelo čovječanstvo i to ne samo stavljajući svoj život na kocku, nego žrtvujući se sasvim. I taj je Spasitelj spasio ljude ne od tjelesne smrti, nego od vječne smrti duše!

Eto, braćo, naš Gospodin Isus Krist jest Spasitelj svijeta.

a) Čovjek ima dvostruki život. Ima prolazni tjelesni i ima vječni duševni život. Što je sve učinio prvi grijeh iz ova dva života? Nadnaravni je uništio, a naravni je pokvario, oslabio. O čovječanstvu prije Krista s pravom piše sv. Augustin: "Kad je veliki liječnik, Spasitelj došao s neba, teški jedan bolesnik ležao je na zemlji. Taj bolesnik bilo je čovječanstvo. Doista cijelo čovječanstvo bilo je bolesno. Europa, Azija, Afrika, Australija. U malenim potleušicama i u palačama jednako bijahu bolesnici. Koja im je bila nevolja? Bolestan je bio svaki njihov član, svaki dio, volja slaba, razum bez snage, srce pokvareno. U tjelesima su vladali neuredni nagoni. I tada je došao veliki liječnik: izlio je milost svoju nad slabu volju i ona je ojačala, izlio je milost u razum i on se prosvijetlio, izlio u srce i ono se uzdiglo k Bogu.

b) A ipak to nije bila naša najveća bolest, od koje nas je Gospodin oslobodio. Ne! Od tisućstrukog tjelesnog zla gorča je bila smrt duše, nadnaravna smrt.

Nadnaravna smrt!, što je to draga braćo? Ako je strašna tjelesna smrt, što može tek biti duševna smrt!? Smrt, koja stiže ne samo tijelo nego i dušu i razara sličnost duše Bogu, uništava radost, odnosi mir! Strašna smrt! A bez Krista mi bi svi postali njenim plijenom!

A tko je tu pomogao? Tko je imao snagu pomoći? Tko je imao ljubavi pomoći? Tko je udahnuo život u mrtvaca? Krist, Spasitelj svijeta. Sv. Pavao kaže: "Ali Bog, koji je bogat milosrđem radi velike ljubavi svoje, kojom nas ljubi, koji bijasmo mrtvi u grijesima, oživi s Kristom-i s njime uskrisi i s njime posadi na nebesima. (Ef. II. 4.-6.)

2. Ali još više će porasti naša ljubav prema Isusu, ako promotrimo, u z c i j e n u k o j e ž r t v e n a s j e s p a s i o? Ima jedna rečenica svetoga Pavla, koja bi i kamena srca morala omekšati: "Ljubio me je i predao sebe za mene" (Gal. II. 20.) Ljubio me je! Pomislimo na to, što smo bili, a zatim recimo: ljubio je!...Mene!...Mene, koji sam bio zao, koji sam bio buntovnik...mene je ljubio!

Ali još više: i predao je sebe za mene.

To nadilazi i shvaćanje anđela, ali vjera me uči, da je tako. Kako je? Tako: sašao je na zemlju-zbog mene. Radio je -zbog mene. Molio je - zbog mene. Podnosio je-zbog mene. Umro -za mene. Srce je otvorio-zbog mene. Do današnjega časa radi -za mene. Pazi na mene bolje nego mati na svoje dijete, k meni dolazi, jača me, tješi me i čeka, čeka u nebu!

Zar ne osjećate, braćo, kako s pravom povikuje sveti Pavao: "Ali Bog dokaza ljubav svoju prema nama, što je Krist, kad bijasmo još grešni, umro za nas". (Rim. V. 8.) Gdje ima na

svijetu čovjek,koji umire, pa makar i za svoga dobrog prijatelja?A Krist je umro za svoje protivnike! Kako li je teško samo malu žrtvu pridonijeti za vlastitu dušu;molitvu točno obaviti,otići na nedjeljnu misu,odustati od opasnoga poznanstva,vježbati se makar u malom samosvladavanju...O, mi sve to ne znamo učiniti! Ne znamo učiniti za vlastitu dušu. A Krist? Ti se na post i nemrs ne znaš odreći mesa za svoju dušu, a Krista su octom napojili zbog tebe. Ti se bojiš izrugivanja svijeta (jao, izsmijat će me),a Kristu su se narugali-zbog tebe. Ti ne znaš doprinijeti žrtvu za vlastitu dušu, a Krist je umro na drvetu križa-zbog tebe. O, priznajmo, braćo, da je Krist nas više ljubio, nego mi ljubimo sami sebe, više učinio za nas nego mi sami za sebe!

"O Isuse, što Te je stajalo,da postaneš Isusom (Spasiteljem)", povikao je sveti Bernard, i u tome poviku je najkraće tumačenje prvoga zadanog pitanja:zašto moramo štovati sveto ime Isusovo. Amen.

.....

POŠTUJ IME ISUSOVO!
II.

Kako treba poštivati sveto ime Isusovo?

Draga katolička braćo!

U francusko-njemačkom ratu dogodio se jednom lakoumnom francuskom natporučniku vrlo poučljivi događaj. On je svaku rečenicu-imala smisla ili ne-običavao počinjati s "Mon Dieu!" (Božje moj!) tako te su ga od šale nazivali nadporučnik Modieu. Bijesni bitka, udaraju kugle kao pljusak i nadporučnik bude smrtno ranjne. Tek kasno navečer našli su ga na bojištu...mogao je još samo šaptati...Nagnu se nad njega s velikom mukom šaptao je još: Mon Dieu, Mon Dieu-(moj Bože,moj Bože)... Ali, braćo, zar ne kako drukčije zvuči to s usana čovjeka,koji umire,nego kad se samo onako nabacivao ovamo onamo s Božjim imenom.

Da je barem u svome životu poštovao ime Božje!

Braćo!Poštujmo ime Isusovo 1.riječima, 2.životom svojim.

1. Poštujmo sveto ime Isusovo riječima.

Gospodin Isus je naš Bog, naš brat, naš Spasitelj, dakle nemojmo se bojati izgovarati s poštovanjem njegovo ime. Ali upravo zato, jer je On naš Bog, naš brat, naš Spasitelj, moramo se bojati izgovarati njegovo sveto ime nepromišljeno. Božje ime nam je sveto, ime Isusovo nam je sveto:ne spominjimo ga uzalud! Križ nam je svet, to je smrtna postelja Isusova natopljena njegovom krvlju-ne spominjimo ga uzalud!

Smije li se uopće spominjati ime Isusovo? Naravno, s poštovanjem izgovarati ime Isusovo ne samo, da je slobodno nego i spasonosno. Sveti Pavao u svojim poslanicama više od dvije stotine puta upotrebljava ime Isusovo, sveti Petar u ime Isusa nazaretskog ozdravljuje uzetog prosjaka. U "Djelima apostolskim" kaže sveti Petar o Isusu:"Nema ni u jednom drugom spasenja, jer nema drugoga imena pod nebom danoga ljudima, u kojem bismo se mi mogli spasiti. (Djela Ap.IV,12.).

Sveto ime Isusa Krista našega Gospodina prolazi dvijehiljadegodišnjom poviješću naše svete Crkve kao blagoslovljena melodija.Njega su navještali apostoli, njega su navještali prvi kršćani i milijuni i milijuni mučenika vjere. Kadgod su

pred svetim Franjom asiškim izgovorili ime Isusovo, on je tako pozorno slušao, kao da je čuo akorde na harfi. S tim imenom umirali su prije 1800 godina mučenici u staro kršćansko doba, umirali su mučenici kroz cijelu povijest kršćanstva, umiru i danas uz riječi: živio Krist! Da, slobodno je ime Isusovo s poštovanjem izgovarati.

Kada je slobodno?

Kadagod imam ozbiljan razlog.

Sveti Pavao piše Kološanima:"I sve štogod činite riječju ili djelom, sve činite u ime Gospodina Isusa". (Kol.III.17.) Slobodno je u molitvi, slobodno je u pogibelji povikati k Bogu. Sam Gospod potiče nas na to.Prizovi me u dan nevolje,tada ću te izbaviti (Ps.49.15.)

Slobodno je,kad počinje posao reći:"Počnimo u ime Isusovo!" Slobodno je,kad polaziš na put reći:"Pođimo u ime Božje!" Slobodno jedan drugoga pozdravljamo:"Pomoz Bog,hvaljen Bog,hvaljen Isus." Slobodno je u napasti povikati:"Isuse,Sine Davidov,smiluj mi se!" Slobodno je-i te kako slobodno-onome,koji se bori sa smrću uzdahnuti:"Gospodine Isuse,budi mi milostiv!"

Katolička Crkva daje pače oproste onima, koji časte ime Isusovo našim lijepim pozdravom:"Hvaljen Isus!" I možemo samo žaliti, da se taj mio, topli i posve kršćanski katolički običaj sve manje nalazi među ljudima.

U jednom velikom gradu u Njemačkoj-U Bonnu-operirali su teškog bolesnika.Siromašnomu čovjeku morali su odrezati jezik, jer je imao rak na jeziku. Kad je već ležao na stolu za operaciju,prije nego li će početi operaciju primarni liječnik i sam malo ganut reče bolesniku:"Dobri čovječe,znajte,da više nikada u životu ne ćete moći izgovoriti niti jednu riječ.Što biste htjeli za zadnji puta reći?"

Tišina..Bolesnik promišljava:što bi rekao? Da poruči štogod svojoj siromašnoj djeci?Da pošalje zadnji pozdrav svojoj dobroj ženi?

Napokon progovori bolesnik i reče samo jednu rečenicu i zadnje njegove riječi bijahu: neka bude hvaljen Isus Krist!

Braćo! Kad bi jednom to bile i naše zadnje riječi!

Da sve je to slobodno,sve su to pače hvalevrijedne stvari, jer svim se time časti ime Gospodnje.

2. No ime Isusovo, braćo, ne valja častiti samo riječima punim poštovanja, nego još više životom dostojnim Krista.

Da mi častimo to sveto ime i tim da ne govorimo jednostavno Isus,Krist, kao da bi to bili za nas hladni pojmovi bez osobitog značenja, nego mi govorimo "Gospodin Isus Krist", "naš Gospod Isus Krist". Međutim, braćo, još većma ćemo pokazati,da štujemo Isusa, ako ozbiljnim kršćanskim životom zaslužimo i dokažemo da to sveto ime za nas doista znači "Isus" to jest "Spasitelj".

Zar je moguće-zapitat će možda netko-da ima ljudi kršćana, za koje spasenje po Isusu Kristu ne će vrijediti? Za koje je Gospodin Isus Krist uzalud umro?

Osjećam,braćo, da je to strašna misao,ali-nažalost-ne možemo nijekati,da je to moguće. I Gospodin Isus je to znao. I u tom vidim najveći znak njegove ljubavi.

Jer da je On bio samo čovjek,pred kojim je sakrivena budućnost, mogao bi se tješiti za vrijeme muke:"Treba da izdržim, ta svojom mukom spasit ću cijeli svijet!" Ne, kako će po cijelom svijetu naviještati moju ljubav! I kamena srca će se na to ganuti! Noću i danju misliti će na mene,neprestano će ljudima pred očima biti moja muka. Neka teče moja krv, neka

bode trnov vijenac, krv će moja oprati siromašne ljude, ona će ih odvesti u vječni život." Da, da je bio samo čovjek, tješio bi se time.

Ali Krist, naš Gospod, bio je i Bog, koji je vidio budućnost. Što je vidio, dok je visio na drvetu križa? Kao jednu nepreglednu povorku vidio je mnoštvo ljudi, za koje je umro, ali-uzalud je umro! Uzalud-jer oni ne će da se spasu! Tu teče njegova krv, teče za nas-a on vidi one, koji se valjaju u grijehu, nećudorednosti, koji lete na grijeh kao muhe na med. A sve te ljude htio je On podići k Bogu.

I eto u tom je bila najveća ljubav našega Gospoda! Ne samo u tom, da nas je izbavio od tako velikoga zla, nego u tome, da nas je spasio uz cijenu tolikog trpljenja, i u tome, da je sve učinio za nas, a vidio je, kako ćemo biti prema njemu zahvalni!

Svakoga je vidio Gospodin..I mene je vidio..I tebe!...Gdje te je vidio? U kakvom društvu? Kriste, nije li i za mene uzalud tekla Tvoja krv?

Strašno pitanje: zar je moguće da je Krist Gospodin za nekoga uzalud umro? O da! Možda i za mene?

Brate! Što je s tobom? Živi li tvoja duša? Ili je umrla? Zar ju puštaš, da takova ostane? Ne ideš da se ispovjediš? Je si li i ti neprijatelj Križa Kristova,-inimicus crucis Christi" (Fil.III.18.) Strašna je to rečenica svetoga Pavla. Ako živiš u grijehu, ne možeš s pouzdanjem gledati na Križ. Vidiš li to, ćutiš li to? Eto pravim kršćanskim životom možeš častiti sveto ime Isusovo!

Draga braćo! Srce legendarnog poljskog junaka Kosciuska bilo je dugo vremena pohranjeno u Švicarskoj, daleko od domovine. Iza prošloga rata donijeli su ga Poljaci u slavlju natrag u domovinu. Presveto Srce Gospoda Isusa Krista iztrgli su iz modernog života čovječanstva. Osjećamo, da nam ono svuda fali. Osjećamo, da smo bolesni na srcu, dah nam zastaje, hvatamo zrak, na svakom koraku nailazimo na zapreke u našem društvenom životu...I ne pomaže nam ništa drugo, nego da natrag među nas donesemo Presveto Srce Isusovo, ne pomaže drugo, nego da srce čovječanstva stane kucati prema kucajima Njegova Srca, ne pomaže drugo, nego da Kristovo ime častimo time, da živimo prema njegovim zakonima-što da kažem dalje?-da Gospodina Isusa Krista opet doista primimo kao našega Spasitelja.

Braćo! Današnji svijet je bolestan! Može li se još izliječiti? Može!

Kada?

Kad jednom stanemo častiti Isusa ne samo jezikom, nego svojim životom, kada ne budemo izgovarali samo riječima nego dosljednim kršćanskim životom navješćivati svetu, jedinu najvišu našu želju, a ta je: d a b u d e h v a l j e n I s u s K r i s t u v i j e k e. Amen.

.....

"NEDAJTE SVETINJE PSIMA"

I.

Draga braćo u Kristu!

Svibanjski mraz uništio je vinovu lozu, a tuča u lipnju usjeve. Tapitamo li iza žetve gospodara: "No, kakova je bila ljetina?" potužit će se: "Ah, gospodine, neznam, zašto me je Bog tako kaznio! Nije urodilo ništa!"

Slijedeće godine usjevi su sjajno uspjeli,žetva je obilna,pšenično zrnje kao čelik, a mošt sladak."No, gazda,kako je urodilo?" zapitam opet. "Tako,tako, izađe se,gospodine. Ali sam se zato i naradio dan i noć kroz mjesece", odgovara ponosno gazda i samosvjesno se udara u prsa...

Evo, bračo,jedan primjer iz našeg svakidašnjeg života! Jedan potez iz prosječnog ljudskog načina mišljenja: ako te stigne zlo:zašto me je Bog kaznio, ako dobro ide sve-to je "moja zasluga!"

Kako lakomisleno znadu ljudi izušćivati sveto ime Božje! I religiozni ljudi! I oni, koji nikada ne psuju! Koliko puta ljudi, koji se inače sa strahom drže daleko od grube psovke, znadu ipak zlorabiti ime Božje i razne religiozne pojmove i misli!

A ipak je Isus jednom vrlo ozbiljno i str go zapovijedio:"Ne dajte svetinje psima ni ne bacajte biserja svoga pred svinje". (Mat.VII.7.) Ili nije dosta, da se suzdržavamo samo od grube kletve,nego morate imati toliko duhovne finoće, u vama mora živjeti tako sazrelo štovanje prema Bogu, vjeri i svetim stvarima, te ćete se uvijek čuvati, da ne uzimate svete stvari isprazno.

"Ne dajte svetinje psima"-veli Gospodin.I ovo će biti misao vodilja triju propovijedi:kroz tri slijedeće nedjelje. Hoću da pokažem, da današnji čovjek često putazaboravi gornju zapovijed i uzalud uzima ime Božje i na razne načine zlorabi razne ideje svete naše vjere.

Grubo vrijeđanje Božjeg imena, kletvu u užem smislu zabranjuju ne samo Božji zakoni,nego-hvala Bogu-i pravila pristojnosti naobraženog društva.Današnji svijet pregledat će čovjeku mnogi grijeh, ali čovjeka, koji grdi i psuje Boga nijedno naobraženo društvo rado ne prima.Zato je među pravo naobraženim ljudima gruba kletva prosječno rijetkost.

Ali zato nije rijetkost lakoumno izgovaranje imena Božjega, onaj po vršni pokvareni način mišljenja, koji ne poznaje poštovanja, koji za svaku sitnicu povlači ovamo onamo ime Božje i svetaca. Ne kažem, braćo, da je to smrtni grijeh,ali je svakako takova površnost, koja se ne slaže s finoćom kršćanske duše.

Bog je naš nebeski Otac:dakle mi kršćani ne živimo tako u strahu kao starozavjetni Židovi,koji se ime Božje,"Jahve" nijesu usudili izgovoriti nikada i nikako pače niti u molitvi! Ova pretjerana tjeskobnost izvire iz pogrješnog tumačenja Svetoga Pisma.Ali obratno opet treba da u nama kršćanima živi ono fino suzdržavanje, koje ime Božje i stvari svete vjere ne miješa površno u svakidašnji razgovor. Pa niti onda, kada to ne bi značilo grijeh!

U tome, braćo, moramo mnogo paziti na sebe svi, a osobito, čemojte se srditi za to, žene!

Dolazi kući kuharica iz tržnice. -Koliko stoji patka?-pita gospođa. Kuharica kaže cijenu. "Za ime Božje!" skrsti ruke milostiva gospođa. Što je to,brate? Veliki grijeh? To ne! Da li je uopće grijeh? Možda i nije! Samo! Samo:lakoumnost nedostojna kršćanina.

Ide netko ulicom...zablene se nekamo..spotakne se."Ježuš Marija" ispadne mu iz ustiju. Da li je to veliki grijeh?Nije! Nego što? Nepromišljenost,koja ne dolikuje jednoj kršćanskoj duši.

Gospođa sjedi na večer u kazalištu.Sluša glazbu.Najednom kaže mužu:"Puccinija ja obožavam. Koja li božanska glazba!"

Da li je to veliki grijeh? Nije!Samo? Samo nepromišljenost, koja se ne dolikuje finoći jedne kršćanske duše. Jer zašto upravo Božje ime uzalud uzimati, ako zbog nečega hoćemo izraziti svoje stanovito raspoloženje! Nije to veliki grijeh,ali svakako je lakoumnost.

Ali ima još gorih lakoumnosti!

Sin je došao kasno uveće kući. Mati dolazi preda nj: gdje si bio?

-S prijateljem-odgovori sin.

-Nije istina! Zakuni se!-zahtjeva mati.Nepromišljena mati!Ne ću sad govoriti o tome, kako i s čisto odgojnog gledišta škoditi pokazivati da sumnjaš u istinitost sinovljeve izjave...Kad mi i onako ne vjeruju, pa ću lagati,da budu barem imali pravo-zaključuje na to mnogo dijete.Ali ne gledajući na to, grijeh je lakoumno prisiljavati dijete da se za ovakovu sitnicu zaklinje.Jer zaklinjati se ili zazivati Božje ime za svjedoka dopušteno je samo u najdolučnijim časovima života:kod sklapanja ženidbe, kod svjedočenja na sudu,kod nastupa u službu i t.d.

I oni dakle zloupotrebljuju Božje ime, koji se iz običaja,nepromišljenosti na svakom koraku zakljinju pa makar i za istinsku stvar. A tako čine danas i odrasli ljudi, a ne samo nepromišljenja djeca. I to najbolje pokazuje, koliko je među ljudima rašireno-lažljivost. Jer kad ne bi bilo lažljivosti, ne bi se nitko morao zaklinjati! Dostatna bi bila jednostavna ozbiljna riječ:"Molim, tako je.Ne običajem lagati!". Kako bi to bio postupak daleko dostojniji kršćanina!

Zakletva nije zabranjena u svim okolnostima.Bog je dopustio,da Njegovo sveto ime pozovemo za svjedoka u potvrdu istine u važnijim pitanjima društvenoga života.I sam Isus se zakleo pred sudom, kada je odgovorio na pitanje velikoga svećenika:"Zaklinjem te živim Bogom, da nam kažeš, jesi li ti Krist,Sin Božji?" Reče mu Isus:"Ti kaza". (Mat.XXVI.63.) Ali zaklinjati se zbog smiješnih sitnica, kako je to danas na dnevnom redu među ljudima-reći ću otvoreno često puta i među takozvanim "dobrim kršćanima", to je zloupotreba svetoga imena Božjega! Ako ta bezpotrebna zakletva nije lažna ili za kaku griješnu stvar, nije onda težak grijeh,ali je ipak grijeh,kakav fina kršćanska duše ne može uzeti na sebe. Amen.

.....

"NE DAJTE SVETINJE PSIMA"

II.

Draga kršćanska braćo!

Zloupotrebljuju Božje ime i oni, koji se zavjetuju, a ne izvršuju zavjeta.Koji u nevolji, u pogibelji, u bolesti obećaju Bogu učiniti neko dobro djelo,a kad su dobili, što su molili, lijepo zaborave na svoje obećanje.

Braćo! Lijepa je kršćanska misao, obećamo li Bogu prijatno dobro, ako nam usliši neku molitvu.

Ali onda obećanje treba držati! Jer Sveto Pismo govori: "Mnogo je bolje ne činiti zavjeta, nego iza kako si se zavjetovao, obećanje ne držati." (Eccl.V.4.)

Jednako je zloupotreba svetih stvari, ako netko uzvišene ideje svete vjere, osobe ili ustanove povlači po uličnom prahu svakidanjeg života. Ako netko vjerske ideje upotrebljava u plitkom smislu,ako ih profanira. Ima za to krupnih primjera, nad kojima bi se svatko sablaznio (kao na pr.kad je ono neki

češki glazbenik skomponirao misu za orkestar jazz-banda!) a ima i manje zlih primjera, preko kojih ljudi običavaju prelaziti na dnevni red, ali koji ipak vrijeđaju u finije vjersko mišljenje. Tako na pr. ako tko imena svetaca povlači u nezdravi zrak trgovačkog života, pa trgovačke firme nazivlju imenima svetaca, vrijeđa ne samo naše vjersko uvjerenje, nego razara i idealne vrednote ljudskog društva.

"Ne dajte svetinje psima!"

Zloupotrebljuju ideje svete vjere i one tajne ili javne vjerske sekte, koje zavode jednostavni puk i zloupotrebljuju instinktivne vjerske težnje naivnoga puka koji bi želio da dozna i najnevjerojatnije stvari na pr.:"skoro će doći konac svijeta", "Krist će se nanovo pojaviti i dati novo objavljenje"...i t.d., da "ne valja svetkovati nedjelju nego subotu i t.d.

Ali zloupotrebljavaju svete stvari i oni i to strašno zloupotrebljuju, koji govore da ne napadaju vjeru, ta "vjera je privatna stvar" i to navješćuju svuda i na svojim sastancima i u listovima i časopisima, a svuda govore protiv vjere i šire mržnju na vjeru samo da bi iz duše i srdaca vjernoga puka isčupali vjeru u Boga.Oni svi i te kako zloupotrebljuju sveto ime vjere.

Braćo! Ne dajte svetinje psima.

Ima još jedno zloupotrebljavanje svetinja i o tome moramo malo podrobnije da govorimo,a to je kada čovjek kuša Gospodina Boga.

Kako? reći će netko na to.Do sada sam znao, da smo običavali moliti:i ne uvedi nas u napast...Zar je moguće obratno, zar je moguće,da čovjek-slabo,maljušno stvorenje-kuša Gospodina, uzvišenoga Boga?

Da - to stoji pisano: "Ne kušaj Gospodina Boga svojega". Mat.IV.7.)

Boga kuša na pr.ako se tko bez potrebe izvrgava pogibelji. "Bog će već pomoći!"

Boga kuša, tko od Njega traži čudo, da bi se dokazala neporočnost nekoga. "Božje sudove", kako su se obavljali u ona stara žalosna vremena poznamo još -hvala Bogu-samo iz knjiga. Danas još samo čitamo-i čitajući zgražamo se-da je bilo vremena, kad je netko svoju nevinost morao dokazati tako, da je bosim nogama morao ići po živom ugljevlju, a da se ne opeče i da je ruku morao turiti u vrelu vodu, a da se ne ofuri.Govorili su:"Ako je nevin, neka ga Bog spasi čudom!" Crkvu je stajalo mnogo borbe, dok je te "Božje sudove", koji su potekli iz starog poganstva iskorjenila i uputila ljude da imadu posve krive pojmove o Bogu oni, koji u ovakovim sudovima hoće Boga poniziti do svoga sluge.Hvala Bogu,danas nema više "Božjih sudova"! Danas dakle ljudi više ne kušaju Boga. O, da! Više nego ikada!

Jednom zgodom počeli su se farizeji prepirati s Isusom i tražiti čudo od Njega "kušajući Ga". A Gospod Isus, koji je molbu stotnika i na povik prosjaka na rubu puta pokazao Božju moć, sada je tražnje moćnih farizeja najodlučnije odbio. Sveto Pismo piše: "I uzdahnuvši u duhu svome, reče: Zašto ovaj rod traži znak? Zaista vam kažem! Ne će se ovome rodu dati znak. (Mark.VIII.12.).

Na prvi pogled ne razumijemo postupak Gospodina. Ta sada je imao priliku uvjeriti farizeje o svojoj Božanskoj moći, da bi i oni povjerovali u njega!...

Ne,ne! Evanđelista bilježi,da farizeji nisu zato došli k Isusu, da bi vjerovali u njega,nego "da ga kušaju". Da povjeru-

ju u Isusa? - ne, zato su bili preoholi! Nego očekivali su od Gospodina jednu malu predstavu, da vide, što može i umije taj prorok? Htjeli su vidjeti čudo. Da se obrate? Nikako! Ta o djelima Isusovim znalo se toliko i govorilo po cijeloj zemlji, da su ona bila dostatna, da obrate sve ljude dobre volje. Ali oni se nijesu htjeli obratiti! Nego htjeli su vidjeti čudo- htjeli su vidjeti nešto interesantno, senzacionalni događaj, prizor, koji bi im podražio živce, sve bi to prijalo ljudskoj znatiželjnosti! Eto i oni su htjeli, da kušaju Boga tražeći od Isusa čudo, da se mogu nagledati senzacionalnih stvari. Da ni mnogi današnji ljudi nisu ništa bolji od ovih farizeja primjer zato navest ćemo u slijedećoj propovijedi. Amen.

.....

"NE DAJTE SVETINJE PSIMA"
III.

Dragi kršćani!

Ima mnogo ljudi, koji traže u svemu samo svoje vlastito uživanje i zadovoljenje svoje znatiželjnosti i ne će da uvide, da se svetim stvarima čovjek smije približiti samo sa strahopočitanjem, a ne sa grozničavom željom profanih očiju. Tako su na primjer mnogi od onih ljudi, koji su dolazili u malo njemačko selo Konnersreuth, tražili ne vjeru nego zadovoljenje svoje profane znatiželjnosti promatrajući tajanstvene događaje, koji su se tamo odigravali.

Što se događalo u Konersreuthu? Tamo je jedna jednostavna djevojka, koja svaki petak proživljuje muke Isusove. Gleda kako sude Gospodina, sluša grube povike, pred njom se odvija cijela potresna golgotska tragedija, ona to sve proživljuje trpeći sama pri tom smrtne muke. Pet Kristovih krvavih rana pojavljuje se na njenom tijelu i krv teče iz njenih rana... Sve to ona pretrpi i svaki petak. I kroz mjesece i mjesece ne uzima ništa za hranu, osim u svetoj pričesti maleni komadić hostije.

To bi bilo ukratko činjenično stanje. Cijeli svijet govori o djevojci, u stanu koje skupljalo se mnoštvo ljudi, da zadovolji svoju znatiželjnost.

A što je rekla, braćo, katolička Crkva?

Jedno od temeljnih načela katoličke Crkve jest, da je Isus doista činio čudesa, da njima dokaže svoju božansku moć, a tu je svoju božansku moć u povijesti Crkve često puta pokazivao preko svojih svetaca, kad je to trebalo zbog proširenja i utvrđenja svete vjere. Ali opet i to je činjenica, da je sam Isus upozorio na opreznost, kad je govorio o lažnim prorocima i lažnim čudesima i znakovima i time opomenuo svoje pristaše, da ne lete za tajanstvenim i naoko čudesnim stvarima. Katolička Crkva doduše priznaje, da Božja svemoguća volja može u pojedinim izvanrednim važnim slučajevima prirodne zakone-promijeniti? to ne!-nego u pojedinom slučaju učiniti nešto mimo prirodnih zakona-i to zovemo čudo. Dakle Bog može učiniti čudo, to naučava naša vjera. Kada na pr. Crkva proglašuje nekoga svecem, u procesu za proglašenje svetosti moraju biti dokazana barem dva čuda. Ali s kakvom neisporedivom strogošću postupa Crkva kod utvrđivanja tih čudesa, o tom može imati pojam samo onaj, koji pozna stroge i točne odredbe, kojih se valja držati u prosljedovanju svjedoka, na sjednicama crkvenih komisija i uopće u cijelom postupku.

Jedan je odlični nekatolik imao nešto posla kod jednog rimskog kardinala, i dok je u predsoblju čekao, prelistavao je

spise procesa glede proglašenja jednoga sveca. Nije se mogao dosta načuditi, s kakvom točnošću je istražena i dokazivana i najmanja sitnica u procesu. To je svoje čuđenje izrazio i pred kardinalom: "Tako se radi! To valja! Ako Crkva svako čudo utvrđuje ovakovom točnošću i strogošću, onda..." Ali mu kardinal upadne u riječ: "A znadete li, da od ovih čudesa, koje ste vi sad ovdje pročitali nije komisija prihvatila nijedno...Nijedno nije pronašla dovoljno dokazanim!..."

Draga braćo! Da Bog može činiti čudesa i da ih je i činio, da dokaže istinitost vjere Kristove, to je istina, to naučava naša sveta vjera. Ali da li se u pojedinim slučajevima može doista govoriti o nadprirodnom utjecaju Božjem, to jest o čudu kod rješavanja toga pitanja Crkva je izvanredno suzdržljiva i oprezna i čeka i čeka. Mnogo više nego ljudi, novine i široke mase. Crkva ne hlepi za čudesima i to je upravo ono, što mi se sviđa! Ljudi su hiljadama jurili u mali Konnersreuth u Bavarskoj, jurili su, da gledaju djevojku, koja nosi rane Kristove-a Crkva? Bavarski su biskupi jednostavno zabranili svećenicima i vjernicima da idu onamo. Zašto? Jer je naša sveta vjera oprezna! Tek nakon dugih istraživanja, koja traju godinama i desetljećima ona daje svoju izjavu, da li je neki događaj čudo ili nije. Braćo! Zar to nije sa strane Crkve ozbiljnost, koja svakom imponira? To je onaj uzvišeni mir, koji može dati samo svijest, da ona posjeduje potpunu istinu.

Ne vidimo li tu ujedno i onaj profinjeni osjećaj, što ga posjeduje Crkva, kad ima posla sa svetim stvarima? Jer kakvogod bilo rješenje, što se tiče Konnersreutha, da li se tu radilo o nadnaravnim ili naravnim događajima, sigurno je, da je ta djevojka jedna pobožna duša, koja mnogo trpi za Krista.

A ako je tako, tada svatko smije onamo da pođe samo sa strahopočitanjem. Ali što su često činili današnji nasljednici farizeja željnih vidjeti čudo, ljudi znatiželjni, pohlepni za senzacijama! Pokrivene glave, s cigaretama u ustima zurili su u djevojku, koja je trpjela...Dolazili su elegantni gosti iz raznih kupališta u automobilima, kao da se na večer idu malo pozabaviti u kazalište. Jedna joj je pače tvrtka ponudila, da će od njene male seljačke kuće načiniti kazalište i tamo pokazivati tu djevojku. Jedno joj je filmsko poduzeće obećalo milijune, da može njene muke u petak snimiti na film pa bi onda djevojku, koja trpi iz ljubavi prema Kristu pokazivali po velikim gradovima Europe na kričavim plakatima možda među dva pornografska filma. U jednom je pače panoptikumu njena figura bila pokazivana poreč voštanih figura zloglasnih ubojica! Braćo! Evo to je surovost i netaktičnost čovjeka od danas! I najsvetije stvari povlači on po blatu i prlja ih gdjegod samo može kao prljavi puž. To je današnjja frivolnost ljudi niske duše, koji bi bili kadri i samoga Krista, dok je na Veliki Petak trpio na Kalvariji fotografirati! Eto toliko im vrijedi cijela vjera!

Braćo! Htio bih jasno reći: da li se u Konnersreuthu događa čudo ili ne, naša se sveta vjera nije još izjavila ni za ni protiv. Ali kakvogod bilo rješenje, to na našoj katoličkoj vjeri ne će ništa promijeniti.

Kada su farizeji znatiželjnom nametljivošću tražili čudo od Gospodina, Sveto Pismo piše: Uzdahnuo je u duhu. Tako i danas boli Gospodina, ako nekome nije dovoljan dokaz Njegov život i Njegova djela, ako im nije dosta djelovanje Crkve kroz dvije hiljade godina i svi oni vjerovjesnici, koje Crkva

šalje,nego hoće kroz zabranjena vrata spiritističkih sjednica prodrijeti u drugi svijet i znatiželjno juri za čudesima i time-navodno-hoće utvrditi svoju vjeru.Što je to drugo nego opet zloupotreba svetih pojmova naše vjere!

"Ne bacajte svetinje psima!" govorie Gospodin i s time je zapovjedio,da s vjerskim stvarima uvijek sa strahopočitanjem i dostojnom ljubavlju postupamo i da svete stvari ne povlačimo po prahu svakidanjeg života ne samo iz zlobe nego niti iz nepromišljenosti ili lakoumnosti. Ljude,koji znatiželjno jure za tajanstvenostima posramljuje duboka vjera liječnika iz Chikaga.I to ću vam ispripovijedati za konac propovijedi.

Ima tome već dosta godina, čulo se, da u južnoj Italiji jedan otac kapucin nosi na sebi rane Kristove.Neki liječnik iz Chikaga dao se na put.Dalek je to put,brzovlakom kroz Ameriku, nekoliko dana brodom i opet vlakom do malenog talijanskog sela, gdje je bio samostan.I sav taj put bio mu je uzalud!Nije mogao vidjeti ništa, jer je međutim pater iz Rima primio nalog,da nikome ne smije pokazivati rane i da neprestano mora nositi rukavice,tako da mu samo vršci prstiju budu slobodni toliko,da može služiti svetu mis.

Liječnik je govorio o svojim utiscima:"Rane nisam vidio. Pater je rekao kao neštó posve naravno:vrlo žalim, da ste toliko daleko putovali,ali vi ćete razumjeti,da ja kao redovnik moram slušati.To je na mene učinilo dublji upliv-rekao je liječnik-nego da sam vidio njegove rane"...

Eto,tako je braćo! Kako je ono rekao Spasitelj nevjernom Tomi? "Pošto si me vidio,vjeruješ. Blaženi oni, koji ne vide,a vjeruju". (Iv.XX:29.). Dogodilo se više puta u životu Crkve,da je ovaj ili onaj svetac nosio na sebi znakove rana Gospodinovih i to je bez sumnje veliko odlikovanje sa strana Božje.Ali,braćo događa se ne samo jedanput,nego svaki dan i svaki čas, događa se ne samo na jednom mjestu nego posvuda, gdje se prikazuje sveta misa, da se na našim oltarima na tajanstven, nevidljiv način obnavlja kao na križu smrt Gospodina našega Isusa Krista. O, tu je više nego u Konnersreuthu! Ovdje ne trpi samo jedna djevojka, koja ljubi Krista, nego se prikazuje ovdje sam Gospodin Isus Krist, prikazuje se za nas,iz Njegovih rana poput biserja kaplje rosa blagoslova na naše duše. A ipak, dolaze li mnoštva onih kupališnih gostiju sa automobilima i stoje li po četvero u redu samo da dospiju onamo?!

Braćo! Ova njemačka djevojka, koja proživljuje muke Kristove, ma kakogod sud izrekla o tome Crkva-svojim strpljivim i mirnim trpljenjem u svakom slučaju dovikuje u današnji površni svijet:ljudi,ne buljite u mene znatiželjnim očima,nego gledajte toplom ljubavlju i razkajanim dušama na Krista na križ raspetoga, koga ja toliko ljubim i iz ljubavi prema kome trpim.

Ljudi, poštujte svetinje!
Braćo, poštujte svete ideje vjere!
Braćo! poštujte Krista, koji trpi. Amen.

.....

SVJESNO ŠTOVANJE KRŠĆANSKOG IMENA

I.

Draga braćo u Kristu!

Godine 1926.održan je u Chikagu međunarodni euharistijski kongres.Bile su priređivane svečanosti u nedostiživim

dimenzijama,no bez sumnje najdirljivije je bilo noćno zasjedanje "Društva Svetoga Imena"("Holy Name Society")Društvo muževa osnovano sa svrhom, da proslavljuje i štiti sveto ime Božje sabralo se na to noćno zasjedanje stotine tisuća mužcva u čikaški stadion i ne bješe duše, koja nije bila ganuta,kad su u tome bučnom velegradu među tim milijunima ljudi, koji se trgaju samo za dolar i kruh, kad su u noći toga pokvarenoga velegrada,koji se ruga svakome idealu, gorjele svijeće u rukama 250.000 muževa simbolizirajući svijetlo vjere,koje svijetlo i gori u dušama tih 250.000 ljudi usred babilonske pokvarenosti toga grada.

Svijetlo koje svijetli,grije i oživljuje,svijetlo svetoga Imena Isusova i svete vjere Isusove u labirintu današnje pokvarenosti!

Jesmo li svjesni toga, draga braćo, mi današnji pristaše Kristovi,jesmo li svjesni toga uvijek, kakovu nam je dragocjenost povjerio Gospodin u svojoj svetoj vjeri? Živi li u nama ponosna svijest,da uvijek kažemo:"Hvala Bogu,ja sam kršćanin katolik!"

"Noblesse oblige!", "plemićko porijeklo na mnogo toga obvezuje"-običavali su govoriti stari.Koliko dakle više možemo reći: "Le christianisme oblige",-kršćanstvo obvezuje! Da smo kršćani nije to samo počast za nas nego i velika obveza. I upravo u toj obvezi, koja proističe iz toga, što smo kršćani, a spada svakako u drugu zapovijed Božju, govorit ćemo u dvije propovijedi i to danas i naredne nedjelje. U dvije dakle propovijedi govorit ćemo o svjesnom štovanju kršćanskog imena.

Jer, braćo draga, da čovjek ne psuje i uzalud ne uzimlje ime Božje, to je tek jedan dio druge zapovijedi Božje: negativna strana.Katolička se duša međutim ne zadovoljava time: time hoće da ispuni i pozitivnu stranu te zapovijedi.A pozitivno se pak ispunjenje ne sastoji samo u tome, da Božje ime s poštovanjem spominjemo(o tome smo već govorili u predašnjim propovijedima) nego i u tome, da kršćanskome imenu pripis bavimo poštivanje idod drugih, to jest da kršćansko ime, koje ima svoje porijeklo od Krista i sami štujemo, u kršćanskoj svijesti živimo i o tome, ako ustreba dadnemo svjedočanstvo i pred drugima.

Svjesno štovanje kršćanskog imena!, o tome ćemo govoriti u dvije propovijedi.U prvoj ćemo promotriti one, kojima fali kršćanske svijesti,a u drugoj one, u kojima živi ta kršćanska svijest.

Koji nemaju kršćanske svijesti.

-Ti dakle priznaješ,dragi brate, da si kršćanin katolik? -nagovorim jednoga takvog čovjeka.

-Da! S ponosom priznajem! I svi su predci moji bili katolici.

-Da li bi to mogao dokazati?

-Dokazati?! Zar nije dosta,da sam pred cijelim svijetom-ako ustreba-spreman udariti se u prsa i reći,da sam katolik?

-Sigurno nije dosta! I sveti Jeronim se udarao u prsa,a ipak mu Gospodin Bog nije vjerovao!

-No, to je zanimivo!Kako se to dogodilo?

-Nije to samo zanimivo, nego i ujedno vrlo poučno.Znaš, tko je bio sveti Jeronim?Jedan od najvećih muževa kršćanstva! Zbog Krista je ostavio sve:udobnost,prijatelje,ondašnju civilizaciju i povukao se kraj Betlehema u samoću.Došao je veliki post i od mnogo odricanja jedva je na njemu još što ostalo osim kosti i kože. Dobio je tešku groznicu i svi

oko njega već su mislili:sad mu je konac.I teški bolesnik došao je izvan sebe i ugledao se odjednom pred Božjim sudom. Počinje suđenje.Prvo je pitanje:"Tko si?" Jeronim hrabro odvrati pred Sucem:"Christianus sum!", "Kršćanin sam!" Lažeš! zagrmi prema njemu sudac.Ti si Ciceronac! I odmah ga pograbe i dobro ispremlate. Oni, koji su stajali kraj bolesnika začuđeno su gledali,kako se tijelo bolesnika trga u strašnim bolima.Istom,kad mu je postalo bolje,saznali su od njega što mu se dogodilo u grozničavom bunilu.

Dakle, što je to bilo, braćo?

Sveti Jeronim,koji je za Gospodina Isusa Krista mogao podnijeti najveće žrtve, za njega se odrekao svega-jednoga se samo nije mogao odreći:knjiga poganskog klasika Cicerona. Umjetnički način njegova pisanja toliko ga je osvojio, da je tog pisca i u svojoj pustinjskoj ćeliji čitao. I eto,kad se pred vječnim Sucem u prsa lupao-ja sam kršćanin - sama tvrdnja nije bila dovoljna i zbog Cicerona je dobio batina. Istina je,da se,kad je prebolio ovu groznicu, temeljito izliječio i od ciceronske groznice...Sad razumiješ brate,zašto nije dosta samo tvrditi:ja sam katolik!...

-Da, to je istina..veliš na to.Ali gle-i turiš ruku u tašku-evo ovdje je moj krsni list!I sada još ne vjeruješ,da sam katolik?

-Dozvoli,dragi brate,ja još uvijek ne vjerujem.Krsni list je veliko blago,no on samo pokazuje,kakav bi i što bi morao biti. A da li si doista takav, o tom on ne govori ništa.Jednom poredbom možda ću se bolje izraziti što mislim. Krsni je list:putnica za nebo.Ali uzalud imaš putnicu-recimo nekamo za inozemstvo-ne će te onamo pustiti,ako nemaš na putnici vizum one zemlje,kamo putuješ. Krsni list je doduše putnica za nebo, ali sigurno je,da ne ćeš dospjeti onamo,ako nemaš gore pečat vječnoga života, vizum kraljevstva nebeskog. A što je to? Kršćanski katolički život! Sada razumiješ, zašto niti sam krsni list nije dostatno svjedočanstvo.

-Razumijem,razumijem! Ali sad na koncu ne znam, kako ću dokazati to,da sam katolik!...

-A vidiš,ništa lakše od toga! Dozvoli,da te posjetim na pola sata.Za to vrijeme uredit ćemo cijelu stvar.

-Molim,bit će mi vrlo drago!

I pođosmo prema kući prijatelja.Uljudnom susretljivošću otvori on vrata.

-Izvoli unutra! Uđosmo u veliki salon, ali već na otvorenim vratima sam zastao.

-Molim te, ti si katolik?

-Kako ne! Ta već sam ti rekao!

-Da,da...Ali pogledaj na stijenama ove golišave slike!...

-Ali molim te! Za to su aktovi, koje su naslikali ovi i ovi znameniti umjernici!

-Nisam ja rekao nijednom riječju, da to nisu umjetničke slike, A ipak-kako da kažem, zar jedan katolik ne bi mogao naći i druge umjetničke slike nego upravo ove?Da ti iz dana u dan neprestano golotinja podražuju osjetila? I da smetaju očima gostiju! Da sablažnuju duše tvoje djece!

-Duše djece? Ta Ladislav ima tek dvanaest godina,a Marija istom deset.Što bi oni mogli vidjeti na tome.Ta oni to još ne razumiju.

-Ali dozvoli mi i vjeruj meni,koji već odavna odgajam i vodim duše mladeži:roditelji doma nemaju pojma o tome,koliko takove nekoputne frivolne slike po domovima kvare dječje duše!

-Ali, molim te, to su ipak umjetničke slike! Teško bih se od njih rastao.

-Dobro,dobro! Samo nemoj onda govoriti,da si katolik!... Vidim,da imaš i bogatu knjižnicu. Slobodno pogledam?

-Kako ne.Izvoli!

Tek sam jedan pogled bacio na knjige i opet sam ga zapitao:

-Molim te, ti si katolik?

Prijatelj nije više ni odgovorio,samo me je gledao.

-No, da, jer da si katolik,taj bi izbor knjiga bio posve nerazumljiv.Od književnih djela jedno mnoštvo francuskih romana od najsumnjivijih pisaca.Od naučnih knjiga Darvin,Haeckel, i Bölsche i nekoliko pornografskih knjiga-nazovimedicinske knjige.Nigdje nijedne katoličke knjige. Nigdje nijedne vjerske knjige...

-Vjerske knjige? Imam i takovih.Pogledaj! Tu je Renanov: "Život Isusov", tu je "Povijest inkvizicije", tu su cijeli svježnjevi spritističkih knjiga.Tu su časopisi "Vojska spasa" i t.d.

-Da to vidim. A Sveto Pismo? Onakvu jednu knjigu, koja bi pisala i branila temelje katoličke vjere ili jednu nabožnu knjigu?

-Joj,molim te,nemoj se uvrijediti,ali takove su knjige tako dosadne.

-Dobro,dobro! Ali onda nemoj reći,da si katolik!

Međutim pozvoni netko. Dolazi pošta.

-Molim te,ti si katolik pa si pretplaćen na taj list,koji se bijesno bori protiv svake kršćanske ideje?

-No, no. Mome uvjerenju to ne će škoditi.Treba znati,što pišu na drugoj strani! Uostalom to je vrlo dobro uređivan list. Tako zvani katolički listovi su tako suhi, tako dosadni!...

-Dakle, u čemu si ti onda katolik?

-Ajde,nemoj se toliko jediti! Idemo k mojoj ženi...Upravo su kod nje neke gospođe na južini.

Priđemo preko! Dekoltirani kipovi ne vise više samo na zidovima, nego u živom izdanju sjede kod stola za južinom! I kakvi se tu prazni razgovori vode usred ovoga namirisanoga društva. O čemu govore i kakvim glasom govore! A svaka bi od njih mogla pokazati svoj krsni list!

Braćo! Krsni list? Zar je dosta krsni list? Krsni list obvezuje na ozbiljni kršćanski život! Da vam kažem jednu poredbu svetoga Augustina - malo neobičnu,ali vrlo jasnu (Tract. 17.in Joan.): Dva čovjeka počnu pjevati istu pjesmu. Jedan je posve trijezan i pjeva je umjetnički, a drugi nije baš trijezan te pjeva vrlo loše-miješa same krive tonove. Kakove li disharmonije u ovome duetu! Upravo tako je-veli sveti Augustin-kad se netko ustima moli Bogu:sveti se ime tvoje, a životom svojim neprestano vrijeđa Boga.Ili:tko u džepu nosi doduše krsni list,a od svega se toga ne vidi u njegovom životu ništa.

Ne uzmi ime Božje uzalud! I onaj uzima uzalud ime Božje, koji kršćanskim imenom vara druge ljude.Kako je moguće varati koga s kršćanskim imenom? Tako ako tko samo nosi na sebi kršćansko ime, a iza toga ne stoji i kršćanski život, ako je kome na vratima kršćansko ime samo cimer i to lažni cimer!

Na nekim trgovinama sukna mogli ste čitati gdje piše: ovdje se prodaje pravo englesko sukno. Naivni kupac tek je kasnije opazio,da je u tkanini više pamuka nego vune,jedno je bilo napisano na cimeru, a drugoga je bila puna trgovina.Tako isto uzima uzalud ime Božje i onaj kod koga je jedno kršćan-

sko ime, kojim se kiti, a drugo je čega je pun njegov život, njegovo srce i njegove misli. I za takove vrijedi ono, što je već u starom Zavjetu Gospodin predbacio Židovima, a Isus je primijenio na farizeje:"Ovaj me narod časti ustima svojima, ali je srce njegovo daleko od mene."

Eto, to je jedan tip kršćana:oni, kod kojih fali kršćanske svijesti.

A drugi tip su oni, koji imaju kršćansku svijest.O tima ćemo razmatrati drugi puta.Amen.

ONI, U KOJIMA ŽIVI KRŠĆANSKA SVIJEST
II.

Draga kršćanska braćo!

A) Ja sam kršćanin katolik! Znaš li, brate, što to znači? Znači,da je Božje ime neizbrisivo upisano u mojoj duši po kršćanstvu i da tome imenu treba da pribavim slavu i čast!

Vijelom stvorenom svijetu je zapravo zadaća navješćivati Božju slavu,navještati,da je On jedini Gospodin.On jedini Neizmjerni. Nebo i Zemlja,zvijezde i oluje,vrhunci i brda i pjev ptica, divlje šume i skromna potočnica...sve to navješćuje slavu Božju,ali ime Božje nije upisano u njih, kao što je upisano u moju krštenu dušu! Između svih stvorenih bića samo u meni postoji svjesna ideja Boga,samo u meni živi Bog! Ime Božje pogrditi sposoban je samo čovjek,ali i imenu Božjem dati čast na zemlji sposoban je opet samo čovjek.

Braćo! Koja li bi uzvišena samosvijest morala prosticati iz ove pomisli:Bog živi u meni! Kako li dakle treba da poštujemo sama sebe! Kakovo li sveto poštovanjem moram da osjećam prema samome sebi! Eto sad razumijem ono, o čemu sam toliko i toliko puta čuo govoriti:što je to ljudsko dostojanstvo i dostojanstvo kršćanske duše!

Znate li,tko časti kako treba Božje ime? Onaj kod koga u mislima, riječima i djelima tinjaju, žive i pokazuju se Božje misli, riječi i djela.

Treba da budemo živo izdanje svetog Božjeg imena i njegove slave! Kršćanskom imenu treba da pridonosim čast ne samo onda kad sam u crkvi, ne samo onda,kad molim,nego i onda, kada radim, kad se odmaram i kada se zabavljam.Boga neka slavi obiteljski moj život, rad u mome zvanju, moja trgovačka djelatnost, moj rad u tvornici i svuda. Braćo! Sunce slavi Boga time što svijetli.Zvijezda ga slavi time, što svjetluca.Ptica ga slavi time, što pjeva. Cvijet ga slavi time, što miriše. A čovjek? Čovjek slavi Boga time, što po volji Božjoj živi.

To bi bilo svjesno štovanje kršćanskog imena!

B) Ali ako ova mjerila pokušamo primjeniti na današnje takozvano kršćansko društvo, naići ćemo na strašne činjenice.

Po kršćanskom brojenju vremena živimo u 1943.godini. Živimo u kršćanskoj Evropi, u kršćanskoj katoličkoj zemlji. Prahazim ulicama, promatram tu jurnjavu i promotanje ljudi, razgovaram s ljudima... Jesmo li doista kršćani? Da li se to gdegod vidi, gdje i u čemu? Razumiju li ovi ljudi, ova ljudska naša braća, što jure i napred se turaju, ovi ljudi, koje izjeda posao, izjeda uživanje, razumiju li oni,zašto je među nas došao Isus. I ako razumiju, da li ga slijede? Da li se vidi u njihovom životu, u njihovim mislima, govo-

rima,namjerama,željama, da je Krist prošao među nama i da nas je naučio, što je prava vrijednost. Da li je ljudima kršćanstvo još izvor snage, da li je to njihovo uvjerenje, načelo, pogled na svijet ili je to za njih samo limunada, samo neka estetska raznježenost,neko svečano, od pređa naslijeđeno odijelo, koje oblačimo samo na svetkovine,ali u kojem se ne može raditi niti više proviđiti svakidanji život!

Jesmo li još kršćani? Pogledajmo samo malo oko sebe! Kako žive ljudi u gradovima i selima, kakav je društveni, obiteljski život?

Jesmo li još kršćani? Pogledajmo samo, što imponira mnoštvu ljudi. Kako je sve to, što njima imponira daleko od kršćanstva!

C) Da ne nastavljam dalje! Samo još jedna misao: Da; usprkos svega gore rečenoga, treba ipak da budemo kršćani! Svjesni, ponosni na svoju vjeru i kršćani, koji će živjeti po svojoj vjeri!

Što da učinimo? Da ostanemo po strani? Da plačemo? Da jadikujemo? Da lamamo rukama?

Ne, braćo! Fatalizam,sudbina,slučaj te riječi katolik ne poznaje! Pustiti svijet da ide svojim putem, to nije katolička misao:"laisser faire, laisser aller", Sramšljivo se povući u svoju sobicu i tamo mirovati, što nije katolički. Katolicizam mora i te kako jakom rukom zagrabiti u vrtlog svijeta! On mora prihvatiti za kotač kola, što jure i odvesti ih onamo, kamo on hoće.

Da: mi vjerujemo,da je Krist vrhunac svega u svjetskoj povijesti.Vjerujemo,da s Kristom stoji ili pada svijet.

Vjerujemo,da Deset zapovijedi Božjih treba opet povratiti u život svijeta,koji ih je odbacio!

Vjerujemo,da bez dosljednoga,svjesnoga katoličkog života nema proljeća, nema cvjetanja,nema društvenoga života,nema novog tisućljeća!

Braćo! Ne krzmam se izjaviti, da nam treba takovih katolika, koji će pobuditi pažnju i udivljenje u ovom svijetu.

Pobuditi pažnju i udivljenje? Čime?

Time, što će ozbiljno shvatiti Deset zapovijedi Božjih te njih i govor na gori primijeniti na svoj svakidašnji život.Time, što će za ženu, za ženidbeni život, za obiteljski život finim poštovanjem osjećati i tako o njima misliti.Takovi ljudi ojačat će evropsko društvo. Bez takovih ljudi postoje još samo:"Der Untergang des Abendlandes" i uništenje cijele evropske kulture.

Draga braćo! Jedan visoko naobraženi Evropljanin mnogo je putovao po dalekom Istoku i onda se vratio u Evropu. Tu u jednom evropskom velegradu sreo nekoga svoga davnog prijatelja.

Znaš-reče on prijatelju-kad bi mi netko dao da biram da rpije svoje smrti proživim još petnaest godina u Evropi ili pet godina u Kini nijedan trenutak se ne bi promišljavao:odlučio bih se za Kinu.Znaš: tamo sam imao jednog dječaka za pomoćnika. Kako li je on na sve mislio, s kakvom je on savjesnošću obavio svaki posao!...Kina je još zemlja, gdje je ljudska riječ još ozbiljna stvar i gdje su ljudi još vjerni...

Tako je govorio taj čovjek o poštenju kineskih pogana.

I sada mi na pamet pada muka naših vjerovjesnika,koje šaljemo na Istok. Koko im često pogani u lice otkrešu: što? vi hoćete nas na kršćanstvo obratiti, a vaši se kršćani kod

kućeme međusobno mrze. Donosite nam betlehemsku zvijezdu? Ta njeno svijetlo niti vama više ne svijetli! Pustite nas na miru!Mi smo bolji ljudi nego kršćani!...

Da, tako govore pogani našim vjerovjesnicima!...A što možemo na to odgovoriti? Što može odgovoriti na to današnji evropski kršćanin, koji je do vrata ugrezao u kaljužu,evropski kršćanin, koji jedan drugoga uništavaju,vječno se bune, žive u nemiru. psuju, proklinju, što mogu odgovoriti na to?

Srce nam se grčevito steže, suze nam curc iz očiju.Imate pravo, daleka braćo! Osramotili (kompromitirali) smo svetu Kristovu stvar. Ali ćemo svom dušom nastojati, da se natrag vratimo Kristovim zakonima.

Braćo! Kad svaki pojedini kršćanin katolik postane čista baklja, koja će gorjeti Kristovim životom, pokazivati put, imponirati, osvajati i svijetliti, tada će biti svijet kršćanski, tada će biti život dostojan Krista, tada će to biti miran ljudski život.

Gospode Isuse Kriste! Mi te ljubimo-ali to nije dosta! Mi te slušamo-ali to nije dosta! Mi te obožavamo-ni to nije dosta! Gospode,Gospode! Mi te slijedimo i to je dosta. Amen.

.....

T R E Ć A Z A P O V I J E D

"SPOMENI SE DA SVETKUJEŠ DAN GOSPODNJI"

NEDJELJNI POČINAK

I.

Draga braćo u Kristu!

S današnjom propovijedi počinjemo govoriti o trećoj zapovijedi Božjoj.

Bit će malo neobično, što ovu propovijed počinjemo malo pjesnički+pjesmom nedjeljnog jutra.Jurnjava i hajka velegradskog života oduzima doduše duši mnogo naravnih ljepota, kojima je ispunjen ljudski život, ali predstavimo si barem u mašti onaj tihi mir, za kojega toliko puta ćutimo, da nam fali.

Nedjelja je rano ujutro...Stojimo na vrhu brda na kraju maloga sela i pogledom obuhvaćamo krovove kuća, ulice,livade i poljane.Sve je to obasjano zrakama svibanjskog sunca..Tajanstveni mir i tišina vlada cijelim krajem...i dok nam duša raznježeno uživa taj tihi mir, odjednom..kao pjesma, koja te primamljuje,da se približiš...zaori ugodni glas zvona na seoskoj crkvi. Zvučni glas zvona proleti selom,pokuca na svaki prozor i kroz vrata malih kuća svečano odjeveni ljudi polaze prema crkvi. Ljudi, koji su kroz cijeli tjedan radili na polju! Ljudi, do kojih ušiju ne dopire kroz tjedan zvono, nego šum strojeva i tulenje tvorničkih sirena..Nego za danas oprali su sa sebe dim ugljena, za danas su skinuli sa sebe odijela zaprljana uljem, danas su otrli sa svojih lica prašni znoj, danas...danas napokon mogu biti ljudi. I idu, idu u kuću Božju. Nedjeljno je jutro...

Recite, braćo, nije li znak prave očinske ljubavi sa strane Boga,da je naredio ovu zapovijed o nedjeljnom počinku?!

"I Bog je blagoslovio sedmi dan", čitamo odmah na početku Svetoga Pisma -"i posvetio ga". (Gen.II.3.). A kasnije veli još opširnije:"Spomeni se da svetkuješ dan subotni! Šest dane radi i izvršuj sve poslove svoje!A sedmi dan je subota Gospoda Boga tvojega, u taj dan ne radi ni jednoga posla ni ti ni sin tvoj ni kći tvoja ni sluga tvoj ni sluškinja tvoja ni živinče tvoje ni stranac, koji je unutar vrata tvojih. (Izlazak XX.8-lo.). Evo, braćo, treći zakon od Deset zapovijedi Božjih, sveta zapovijed o tome, kako treba svetkovati dan nedjeljni. Ova zapovijed sadržaje dvostruku naredbu: jedna zabranjuje, a druga nešto propisuje: na dan, koji je posvećen Gospodu nešto ne smijemo činiti, a nešto moramo činiti! Što ne smijemo činiti jest ovo:teški poslovi,koje obavljamo u tjednu, a što opet moramo činiti jest to:moramo prisustvovati kod nedjeljne svete mise.

Posvetit ćemo, braćo, dvije propovijed-današnju i buduće nedjelje-prvom dijelu treće zapovijedi Božje, t.j. govoriti ćemo o nedjeljnom počinku.Osobito htio bih dati odgovor na dva pitanja:I.koju vrijednost ima nedjeljni počinak u materijalnom i II.koju vrijednost znači on u duševnom pogledu kako za mene tako za mnoga bližnjega.

Što znači nedjeljni počinak u materijalnom pogledu.

1. Draga braćo! Naš čovjek, koji se uvijek nekamo žuri, nekamo hiti kima glavom, kad čuje govoriti o nedjeljnom počinku. On se nikako ne može s tim pomiriti! "Da izgubim svaki sedmi dan"-buni se on. Ne, to se ne može dopustiti! Preda mnom je veliki svijet! Zemlja skriva u sebi mnogo blaga! Sve to moram osvojiti, moram iskopati! Lozinka današnjeg modernog života jest: raditi do krajnjih granica! Što više ugljena iz onoga rudnika! Što više žita na onom polju! Što više automobila iz one tvornice! Naprijed! U današnjem produktivnom životu nema stanke!

Evo, braćo, često puta to je današnje stanovište i što da nijećemo to je ujedno velika tragedija današnjeg čovjeka. Našu kršćansku uljudbu pogodio je prvi ozbiljni potres onda, kada joj je ubrzani tehnički život novijega doba oteo počinak sedmoga dana.

Današnji čovjek nema vremena za nedjelju, premda bismo doista mogli reći,da u nijednom vremenu nije čovjek imao više prava na nedjeljni počinak nego upravo danas. Pogledaj samo onoga radnika, koji kroz šest dana stoji uza onaj stroj, koji mu zaglušuje uši! Ili pogledaj samo onoga ravnatelja tvornice, koji na lijevom uhu drži telefonsku slušalicu,desnom piše i međutim raspravlja s poslovođom,koji stoji pred njim! Ili gledaj samo onoga činovnika, koji cijeli dugi dan sjedni pred svojim spisima u pokvarenom zraku u svojoj pisarni. Samo pogledajmo kako udara ritam ovoga grozničavog posla i onda doista ne ćemo reći, da pretjerujemo, ako ustvrdimo, da u nijedno doba nije čovjek razvio svoju radljivost u onom opsegu kao danas.

Ali onda, braćo, i Božji zakon, koji zapovijeda počinak, nije bio nikada tako važan kao danas!

Prestanak posla prema trećoj zapovijedi-upozorio sam na to uostalom i kod prijašnjih zapovijedi-ne zahtijeva samo pozitivni zakon Božji, nego to zahtjeva i sama ljudska narav, a primjer nam za to daje i sve ostalo u svijetu. Drvo ne donosi plod cijelu godinu, nego se kroz duge zimske mjesece odmara i skuplja snagu, da uzmogne donijeti plodove.Zemlju ne možeš zasijavati svake godine, moraš joj dati, da jedne godine počine.Isto tako se ne smije ni ljudske sile izrabljivati

lihvarskom gramzivošću. Čovjek-taj gramzivi pohlepnik za imetkom -kroz hiljade godina često puta je htio izigrati zakon o počinku sedmoga dana, ali mu nije uspjelo. Naravno+ onaj, tko je donio zakon, bio je Bog, a On je pametniji od čovjeka. Danas već to svatko priznaje. I liječnici i radnici jednako govore: Ne može se! Više od šest dana neprestano raditi ne može se. Kvari nam živce i zdravlje. Oduzima nam snagu za rad. I tako novac zaslužen u nedjelju odlazi nam drugamo. Odlazi za liječnika i ljekarnu! "Sjeti se toga, da svetkuješ dan Gospodnji!".

2. Božja se zapovijed međutim prostire još i dalje. Ne samo da ne smijemo obavljati teške tjelesne poslove, nego ne smijemo takovo šta nalagati niti svojim podređenima.

Draga Braćo! Stav Crkve je pun uviđavnosti i nije ukočen. Stanoviti kućni poslovi: pospremanje, kuhanje i t.d. potrebni su bezuvjetno i u nedjelju, zato su i dopušteni. Dozvoljen je također i onaj sitni ručni posao, koji radiš, da prođe vrijeme, da se rastreseš. Ali tako zvano veliko spremanje, pranje, veliko čišćenje i tome slično...to se već ne može spojiti sa svetkovanjem nedjelje.

Ima poslova, koji ne mogu čekati i ima goruće hitnih radova, koji ne trpe odgađanja. Nije doduše idealna stvar, ali zbog razvijenih i poraslih ljudskih zahtjeva i u nedjelju treba da se radi u električnim centralama, na željeznici, na vodovodu, u gostionicama, u pekarnama i t.d. Ali se ne pristoji u jednoj kršćanskoj sredini u nedjelju obdržavati godišnje sajmove, zbog kojih onda hiljade i hiljade ljudi ne zadovoljavaju svojim vjerskim nedjeljnim dužnostima. Ne smije se u nedjelju također obavljati ni takove službene poslove, gdje ne bi ništa škodilo, ako se za jedan dan odgode.

Malo pažnje molim! braćo! Iako molim malo pažnje za radnike, poštare, željezničare, mislim, da se ne će sablazniti moji slušaoci oženjeni muževi, ako ih zamolim za malo predusretljivosti i obzira prema svojim suprugama i domaćicama. Jer u današnjim teškim prilikama umnožava se doista broj majki, na koje se svaljuje sva briga za uzdržavanje kuće i vođenje kućnih poslova. Te iste majke dušom punom vjere nastoje Bogu služiti-a ipak često puta zapuštaju nedjeljnu svetu misu. Zašto? "S mojim mužem, molim, ne može se izdržati! Ako zbog crkve samo pola sata kasnije svršim objed - no to treba čuti! On nema obzira!".

Molim dakle moje slušaoce oženjene muževe: budite uviđavni. Uvidite, da i domaćica hoće imati svoju nedjelju. A osobinim poslovima. I nemojte čekati, da Gospod Bog prisili vašu ženu na počinak tako te je bolešću priveže uz krevet.

3. I nemojmo vjerovati olako bez promišljavanja, što stanoviti kolovođe glavničarstva običavaju iznositi protiv nedjeljnog počinka, da je u današnjem razvijenom trgovačkom i tehničkom životu nemoguće tražiti nedjeljni odmor, da to umanjuje narodni imutak, da to stoji na putu narodnom gospodarstvu i da je to podcjenjivanje čovječjeg rada, koji treba toliko cijeniti...i tome slično.

a) Nedjeljni počinak škodi društvu? Upravo je obratno istina. Vidimo, da upravo tamo, gdje se poštuje nedjeljni počinak, tamo cvate i obrt i trgovina i ljudi žive dobro. Dalje dođe onaj, tko radi šest dana, nego tko radi sedam dana.

b) A na onu pripomenu, da kršćanstvo omalovažava, podcjenjuje pa makar i grozničavu radljivost i stvaralački zemaljski rad, mislim, da je suvišno, da na to uopće trošimo riječi.

Kršćanstvo da potčinjuje rad?Bog doduše zapovijeda počinak, ali Bog zapovijeda i rad! Isti je onaj Bog, koji je već prije čovjeku palom u grijeh dao zapovijed da radi:"Sa znojem lica svojega jesti ćeš kruh, dokle se ne vratiš u zemlju, od koje si uzet"; isti taj Bog rekao je u trećoj zapovijedi:"Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji". Da, braćo, Bog ne osuđuje samo onoga, tko u nedjelju radi, nego i onoga, tko u tjednu ne radi.

Crkva da je protivna radu? Nije li njezin utemeljitelj, Gospod Isus Krist, i sam bio radnik? Nije li htio, da se rodi iz radničke obitelji? Nije li On htio, da u radničkoj radionici bude do svoje tridesete godine? Nije li između radnika izabrao svoje apostole?Da, danas u doba, kada se uznosi i hvali rad, ne smijemo zaboraviti,da je Isus bio onaj,koji je učio primjerom i riječima, da tjelesni rad, od koga su u staro doba toliko zazirali, treba štovati.

Dakle što je istina?

Istina je, da naša sveta vjera poštuje rad, ali tako da uz to ne zaboravlja na radnika. Poštuje napredak, tehniku, stroj, ali više poštuje čovjeka, napose dušu čovjeka. Amen.

.....

ŠTO ZNAČI NEDJELJNI POČINAK U DUHOVNOM POGLEDU?
II.

Draga kršćanska braćo!

Prošle nedjelje završili smo propovijed ovom mišlju: Crkva poštuje rad čovjeka, ali još više poštuje samoga čovjeka, napose dušu čovjeka. Da se umorno tijelo oporavi od rada kroz cijeli tjedan,to je tek samo jedan cilj nedjeljnog počinka.Da, taj dan nije slobodno obavljati bučni posao niti teške tjelesne poslove,koji tijelo jako umaraju,da bi tijelo dobilo potrebni odmor.Ali nedjeljni počinak ima još i drugi cilj: kroz cijeli tjedan čovjek toliko obuzet brigom za traženjem kruha svagdašnjeg, da mu možda jedva nekoliko minuta ostaje za brigu za dušu. Ali gle, tu je nedjelja, kad moramo napustiti tjedni posao, kad dolazimo do vremena i to vrijeme upotrebljujemo za naše duhovne potrebe. Znate,braćo, da s uredbom nedjeljnog počinka Crkva zapravo spasava našu egzistenciju kao ljudi i zato je se ne bi trebalo koriti, nego zahvalno poljubiti joj ruku!

Jer što je učinio s ljudskim životom čudoviti tehnički razvitak novoga doba, o tome zar neg braćo, jedva da trebam govoriti. Bože sačuvaj,da kažem jednu riječ protiv ljudskog napretka, naprednog rada,žive trgovine! Ta po samoj Bibliji opunomoćeni smo,da si podvrgnemo zemlju i rad je dužnost zadana nam od Boga.Potrebna je dakle upravo grozničava radljivost, potreban je marljivi rad, pače potreban je i stroj,koji olakšava i nadomješta posao čovjeku...

Ali ipak, braćo, ako hoćemo biti iskreni prema samima sebi, moramo priznati,da nismo mislili tako,kako je ispalo. Kada se je pokrenuo kotač prvoga stroja,tada nismo tako mislili. Nismo mislili, da ćemo tako proći sa strojem, kako je u jednoj njemačkoj pjesmi čarobnjački naučnik prošao s duhovima.Od svoga gospodara, čarobnjačkog majstora,naučio je čarobne riječi, kojima je u otsutnosti gospodara sazvao duhove,ali jao, zaboravio je, kako ih treba opet otjerati. I nije više mogao vladati s duhovima, koje je lahko dozvao.

Zar nismo i mi tako prošli s tehnikom? Ponosno i veselo proizvodili smo jedan stroj za drugim, jednu tvornicu za dru-

gom- dok nam napokon ono, što smo dozvali kao pomoć nije preraslo glavu i ne možemo više vladati time. Da, stroj je prerastao glavu današnjem čovjeku i čovjek mu više ne može zapovijedati. On ga goni i goni- nema više stanke....Samo hraniti stroj! Samo njega kljukati! Samo njega ložiti! Samo njega proizvoditi! Nema stanke! Sve oko nas je stroj. Život je kao stroj. Čovjek je sam postao stroj.

Recite, braćo, zar nije tako?

I gle u ovaj posao,što ubija duše, što mrvi živce, u ovu tutnjavu kotača zvone riječi Crkve: Braćo! Ne dopuštam, da vas proguta stroj! Barem jedanput na tjedan budite opet ljudi!

Kako li su dakle površne riječi, što ih čovjek tu i tamo čuje: "Gospod Bog previše traži od nas, kad uzima za sebe svaki sedmi dan." Kako li su to, braćo, nepromišljene riječi. Ne uzima on za sebe sedmi dan,nego ga daje tebi, tebi samome! Da opet jednom budeš svoj, da pripadaš svojoj duši, svojoj obitelji,svojoj djeci! Jer kroz tjedan pripadaš tvornici, kroz tjedan pripadaš svojoj službi, kroz tjedan pripadaš svojoj radionici. Kroz tjedan pripadaš učionici, svojoj trgovini. Eto opet jedan dan, kada si svoj!

Ali treba da pođemo još jednu misao dalje.

2. Na nedjelju nemaš pravo samo ti,nego imadu pravo i tvoji sluge i namještenici.Božja zapovijed jasno govori,da taj ne smije raditi "ni sluga tvoj,ni sluškinja tvoja ni živinče tvoje". (Izlazak,XX.lo.) U prvoj sam propovijedi kazao, da je zaposlivanje namještenika u nedjelju već s čisto zemaljskog gledišta vrlo zla stvar.A sada ću upozoriti na jednu drugu misao:kako li je važan nedjeljni počinak također za dušu radnika.

Gdje će drugdje naučiti radnik,da bude pouzdan, da uzljubi rad i daj savjesno vrši svoje dužnosti negu u nedjelju na svetoj misi i propovijedi! Draga braćo, ne ćutite li,kako sam ovom mišlju napipao bolnu ranu današnjega vremena; Koliko imade danas mržnje među ljudima, koliko ogorčenosti i koliko ljudi,koji su u duši otpali od Boga. Da i ti,koji su otpali od vjere i Boga braća su nam po naravi i djeca nebeskog Oca. Danas je ovo jedno od najgorućijih pitanja svijeta: ova paklena mržnja i zaslijepljenost protiv kršćanske vjere i kršćanskog gledanja na svijetu među tolikim ljudima.

Zaslijepljenost?Da ti ljudi su zaslijepljeni.Nije im se davalo dovoljno svijetla.Čitao sam negdje,da su u jednom rudniku one mule,koje su upotrebljavali u rudniku u zato priređenim štalama, a nisu ih izvodili na svijetlo. Kad su ih nakon dugog vremena opet izveli na svijetlo,opazili su,da su sve mule oslijepile.

Braćo! Ne čudite se, ako vam kažem,da i duše mogu oslijepiti. Duše onih ljudi, koji iz godine u godinu bez prekida k zemlji oborene glave i zakopani u tamu dnevnih briga rade na ovoj zemlji,bore se za svagdanji kruh. Razumijete li, što znači s gledišta društvovnoga reda obdržavanje nedjeljnog počinka?!

Draga braćo! Današnji čovjek razmeće se samosvijesno,da je naše doba u svemu nadmašilo svako drugo prijašnje doba.Da čovječanstvo nije nikada još tako visoko stajalo.Da se toliki napredak nije pokazao u nijednom drugom vremenskom razdoblju. Ali bih slobodno nabacio pitanje:da nije možda tek sada počela ljudska povijest,i da li mi doista plivamo u svijetlu,a sva su stoljeća prije nas tapala u tami? I ako hoćemo iskreno odgovoriti, to mora naš odgovor-izuzevši tehniku- biti vrlo skroman.

Istina, naše je doba "veliko", no u čemu? Veliko je - u pometnji misli! Veliko je-u neriješenim problemima; veliko je -da su ljudi strašno nezadovoljni sami sa sobom! Današnji čovjek nije toliko dorasao zadaćama svoga doba,koliko je to bio dorasao čovjek prijašnjeg vremena za svoje razdoblje. Tehnikom smo doduše tvarne sile prisilili na rad, koji zadivljuje,ali ipak uviđamo, da te stvarne sile vladaju danas čovječjim duhom kao nikada prije.

Hvala dakle Bogu,da je dao zakon, koji nam pomaže da opet budemo ljudi! Hvala Bogu, da je u ovoj jurnjavi života, koja nam ispija živce, naredio počinak svaki sedmi dan.Braćo! Nemojmo žaliti izgubljeni sedmi dan! Nemojmo žaliti za onim novcem, koji taj sedmi dan nismo zaslužili! Nemojmo izigravati Božju zapovijed,nego ponizna srca mislimo na to, da svetkujemo dan Gospodnji.Jer time,što svetkujemo dan Gospodnji, osiguravamo vlastiti ljudskiji život sebi samima. Amen.

.....

SLUŠAJ SVETU MISU U NEDJELJU!

I.

Draga braćo u Kristu!

Do sada smo u dvije propovijedi počeli razmatrati o trećoj zapovijedi Božjoj. Razmatrali smo o tome, što ona zabranjuje:nedjelja je dan počinka i na taj je dan zabranjeno obavljati težačke poslove.Odmor od teškog tjelesnog rada obuhvaća tek jednu polovicu treće zapovijedi, njezin negativni dio: on nam veli, što ne smijemo činiti.Što se tiče svetkovanja nedjelje postoji i pozitivni dio, koji propisuje i govori o tome: što moramo u nedjelju raditi. Svijetlo pravog nedjeljnog veselja i toplina prave nedjeljne radosti,toplina, koja oživljuje i osvježuje,može gorjeti samo u onom srcu, koje podjednako izvršuje negativni i pozitivni dio te zapovijedi, kao što u električnoj svjetiljci može samo onda da gori električno svijetlo,ako se hladna žica jednako dotiče negativnih i pozitivnih električnih polova.

Da bismo dakle potpuno svetkovali nedjelju treba ne samo da prestano taj dan sa svakim teškim poslom, nego također moramo pobožno prisustvovati svetoj misili.

Stoljećima orio se s tornjeva glas zvona, koja su navješćivala nedjeljnu svetu misu i ljudi su slušali njegov glas, koji ih je pozivao. Nažalost,braćo, jedan dio današnjih ljudi više ne čuje toga glasa.Nježni glas zvona nadglasuju tvorničke sirene, prigušuje kreštava vika na ulicama, nadbučuju valovi životne borbe, nadvikuju ih krikave reklame zabavišta. I tako se među današnjim ljudima oblikovao zaseban, čudan tip ljudi: grupa onih, koji samo napola svetkuju nedjelju. Drže se nedjeljnog počinka-pačo: još i te kako ga zahtijevaju! No, od cijeloga nedjeljnog počinka ne pripada ni jedna ura Bogu i nedjeljnoj svetoj misi.

Danas i buduće nedjelje,braćo ,htio bih s vama raspraviti to važno pitanje:pitanje nedjeljne svete mise.U današnjoj propovijedi razmotriti ćemo pitanje:Zašto nas zapovijed obvezuje, da u nedjelju slušamo svetu misu? U propovijedi buduće nedjelje govoriti ćemo o tome:na što nas obvezuje zapovijed o slušanju svete mise u nedjelju?

Zašto moramo u nedjelju prisustvovati svetoj Misi?

Sve nam vjerd propisuje pod teški grijeh,da svako nedjelje i blagdana prisustvuje svetoj misi.

To je zakon,braćo!

Ali odmah će nam lakše biti točno obdržavati zakon, ako nam nije poznat samo njegov propis, nego ako jasno vidimo, kakove nenadoknadive vrijednosti donosi duši današnjeg čovjeka nedjeljno slušanje svete mise.

1. Promislimo samo, što znači za nas svakovo nabožno svetkovanje nedjelje.

Ne daje nam samo radost i snagu za životnu borbu budućeg tjedna-da i to nam daje. Ali povrh toga duboko nam i temeljito osvježuje cijeli vjerski naš život. Znate li, koje načelo vodi Crkvu, kad nam daje zadaću, da u nedjelju slušamo svetu misu? Temeljito osvježenje krvotoka bijednoga našega duhovnog života.

Ne vidite li, braćo, kako strašna zaraza (epidemija) pustoši među današnjim ljudima?

Kakova zaraza? Kolera? Kuga? Ne! Gore od toga: duhovna slabokrvnost, zaraza ćudorednog rahitisa! Život je postao surov, nestalo je ćudoredne finoće, prevara, krađa, bestidnost preplavljuje naše glave poput prljavog potopa. Svatko jadikuje, da smo dotle dospjeli: ljudi prave ankete, izrađuju nacrte, drže sjednice, ali tako ih malo znade, zašto smo došli dotle.

Zašto? Oseja prorok veli: "Jer nema znanja za Boga na zemlji". Zašto je zavladala kletva, laž, ubojstvo, krađa i preljub." (Oseja IV, 2.).

Snaga vjere oslabila je u životu ljudi, umanjila se njena vrijednost u ljudskom shvaćanju, postali smo slabokrvni i svaka otvorena ćudoredna rana, svako strašno zlodjelo, i uopće svako ćudoredno zlo samo su vidljivi znakovi te slabokrvnosti na našem društvenom organizmu.

"Ali, molim! Kojim pravom jadikujemo, da nema dosta vjere u ljudima? Ta po cijelom je gotovo svijetu rašireno kršćanstvo! A i najveći dio ljudi svuda i u nas izjavljuju se, da vjeruju. Zar to nije dosta?"

Doista nije dosta! Ipak je usprkos toga duša današnjeg čovjeka slabokrvna. Što je to tjelesna slabokrvnost? Da bolesnik ima premalo krvi? Ne to! Ima on dosta krvi, ali u njoj nema dostatni broj crvenih krvnih tjelešaca. Isto tako i današnji čovjek ima možda dosta vjere, ali nema u njoj dosta crvenih krvnih tjelešaca, ili fali joj ono životno bilo, životna snaga, koja bi potpuno prožela svaku pojavu njegova svakidanjeg života i dala mu potom potpuno zdravlje.

Krv, životnu snagu vjerskog života treba unijeti u današnje društvo! Nedjeljna sveta misa bila bi takovo jedno osvježujuće sredstvo za svakoga čovjeka.

2. Ali idem još s jednom misli dalje. Svakomu čovjeku je potrebno, da se osvježi djelovanjem nedjeljne svete mise, ali osobito je to potrebno današnjim ljudima u gradovima. Jer gradski život bije nas s hiljadu strana, da nam oduzme naš naravni ljudski život. Samo dostojno proslavljena nedjelja osigurava nam opet jedan dan dostojan nas ljudi.

Što čini grad iz nas? Ponajprije, braćo, čini iz nas živčano bolesne ljude. Živimo kao u filmu. Pred nama juri život kao film na platnu, svaki čas novo i novi utisci, jedan istiskuje drugoga, sada plačemo, a sada se opet smijemo. Svaki dan donosi nam hiljade novosti, a od svega ne ostaje ništa. Tako gradski čovjek postane nervozan...

Zatim gradski život čini od nas površne ljude, koji trčkaraju samo za novostima i bezvrijednim "senzacijama". Već dan prije navečer ili rano ujutro dolaze novine..pročitamo. Navečer opet već hvatamo druge zaboravljajući posve na prve. Što li sve mora proći kroz naš gradski mozak! Koliko puta se već civilno

vjenčala ova ili ona filmska zvijezda!Kada ujutro počinje ovaj ili onaj boksač svoju vježbu i koliko puta na dan mijenja odijelo.Gdje ovaj ili onaj znameniti nogometaš jede,što jede i kako jede.Sve to gradski čovjek hoćeš ne ćeš mora znati! Sve on to mora pročitati.On nema vremena za ozbiljno, naučno, vjersko štivo.Evo tako gradski čovjek postaje površan.

Što još od nas čini grad? Postaju od nas ljudi strojevi bez duše. Svaki dan na istoj se stanici popeti u tramvaj, svaki dan istim se putem voziti u ured ili trgovinu, uvijek prolaziti kraj istih kuća, putovati uvijek s istim ljudima, na istoj stanici svaki dan sići,sjedjeti neprestano kod istoga pisaćeg stola ili kraj kakvoga stroja osam sati stajati... pa zar je čudo, da i sam čovjek postane stroj, koji osim svoga stroja,svoje katedre ili pulta ne pozna ništa i ne zna za ništa. I tako postaje u gradu čovjek stroj,koji ne pozna duhovnih potreba.

Što još čini grad od nas?Čini nas kavanskim ljudima! Siromašni čovječe, koji se toliko naradiš, zaista zaslužuješ odmor i malo veselja! Ali ti ga tražiš onđje,gdje ga ne ćeš naći.Barem ne ćeš naći onaj oporavak i ono osvježenje,koje ti je potrebno. Cijela obitelj odilazi u kavanu:ti si se sav obavio dimom čitajući svoje novine,žena ti pomalo flirtuje uz kavu,a djeca šest do osamgodišnja djeca sjede također s tobom u zadimljenoj dvorani i pregledavaju časopise sa slikama. Navečer odete u kino i kasno se vraćate kući i eto tako je svršila nedjelja:bez jednog jedinog vjerskog ljudskog osjećaja,bez jedne jedine vjerske životvorne misli.

Recite sami,braćo, da li pretjerujem,ako velim,da je to život današnjeg čovjeka iz grada.

3. A gle,dolazi nedjelja.Ali onakova nedjelja,kako ju zamišlja i propisuje naša sveta Crkva:nedjelja sa svetom misom! Sin Božji,koji je umro za nas, opet se pojavljuje među nama i Njegova sveta krv daje nanovo život našim dušama izmučenim, zaprašenim i osušenim u životnoj borbi kroz cijeli tjedan.Braćo! To je blagoslov nedjeljne svete mise.I tko kod nedjeljne svete mise prisustvuje eto tako dušom uronulom u Boga, na tome će se to vidjeti kroz cijeli tjedan. I on će možda čutjeti teret života, ali u toj borbi ne će biti ogorčen, i on će možda imati toliko napasti,ali u napasti ne će pasti u grijeh!

I upravo to je velika namisao naše svete vjere:nedjeljnu svetu misu povezati s radom kroz dane u tjednu.Crkva ne želi,da vjernici u nedjelju obuku bolje odijelo,uzmu molitvenik, otidu na svetu misu,ondje se jedan sat podadu pobožnim čuvstvima,a zatim kad se vrate kući, da skinu sa sebe novo odijelo, odlože molitvenik a s njima i vjerski život i svoje kršćanstvo ne! Nego ona hoće,da slušanje svete mise u nedjelju postane za njih bujnim izvorom snage za rad kroz tjedan,da se utjecaj nedjelje vidi i kroz tjedan i da se upliv molitve vidi u našemu radu,i da se u našim odnošajima prema ljudima osjeti,da smo razgovarali s Bogom-i što da govorim dalje? da se naša vjera odrazuje u našemu životu.I onda će svako naše djelo postati molitva, svako obiteljsko ognjište postat će hramom, svaki ljudski život postat će žrtvom milom Bogu.

Evo zato smo dužni svaku.nedjelju slušati svetu misu! Amen.

.....

NA ŠTO NAS OBVEZUJE NEDJELJNO SLUŠANJE SVETE MISE?
II.

Draga kršćanska braćo!

Kad sad dakle znademo, što je sveta misa u očima Crkve- obnavljanje Gospodinove žrtve na križu na nekrvan način-onda ćemo odmah razumjeti, zašto je naša sveta vjera donijela tako strogi zakon o nedjeljnom slušanju svete mise. Dan Gospodnji i ne možemo ljepše provesti nego slušajući svetu misu. Na životvornom stablu vjerskoga života izrasla je kroz ove dvije hiljade godina mnogo grana pobožnih vježbi sve jedna ljepša od druge: tu je sveta krunica, litanije, pobožnost križnog puta, vjerska društva, prošteništa i t.d. i nijedno od toga nije naša sveta vjera učinila obvezatnim, svatko može od toga obavljati onu pobožnost, koja mu se najviše sviđa. Jedini izuzetak učinila je sa svetom misom. Svaki katolik, koji je navršio sedmu godinu-ako ga ne sprečava bolest, ili nema crkve ili postoji kakva neizbježna zapreka-dužan je svake nedjelje i zapovijedanog blagdana pod smrtni grijeh slušati svetu misu. I to osobno otići u crkvu, a ne samo možda na radio slušati misne pjesme. Propovijed može slušati i na radio, ali što se tiče svete mise, ne možemo zadovoljiti svojoj dužnosti, ako slušamo samo preko radia.

Crkva je naravno uviđavna, i Gospod Bog je-smijelimo li se tako izraziti-uviđavan. Ima zapreka, koje nas oslobađaju od svete mise. Bolestan si i ne smiješ ostaviti sobu, razumije se, da si oslobođen od svete mise. Siromašna si kućna pomoćnica i u subotu ~~xxkxx~~ naveče morala si raditi do u kasnu noć i u jutro si zaspala onaj rani sat, kada običaješ i možeš ići na svetu misu, a kasnije više ne možeš poći... Imaš kod kuće malu, sitnu djecu i doista ne znaš, kome bi ih povjerila... Jednu uru imaš do najbliže crkve u susjednom selu, a tako je veliko bezdano blato... Da, braćo, Gospod Bog nas tako lako ispriča, samo nemojmo mi sami sebe previše olako opravdavati.

A i u ovim slučajevima, kada nikako ne možemo poći k svetoj misi, ono pola sata, dok traje sveta misa posvetimo Bogu toplom molitvom pa će pred Bogom, koji ispituje srca i dušu i takva nedjelja biti svetija za nas nego za one, koji su možda i prisustvovali stvetoj misi i dosadno prevrtali šeširom ili promatrali ljudi, koji su izlazili i ulazili.

2. Da: ozbiljno opravdanje Crkva prihvaća. Ali ne razne izlike! I u tom pogledu ne bi škodilo, kad bismo katkada strožom mjerom mjerili sami sebi! Jer bolest doduše ispričava od Crkve, ali ne ispričava nas zato svako malo nerazpoloženje. "Bilo mi je slabo, pa nisam bio na misi", tako se olako ispričavaju često oni, koji su ~~xxxxxxxx~~ međutim isti dan popodne sjedili u kakvoj glazbenoj dvorani. "Ljeti je tako težak zrak u crkvi", naškodilo bi mi!" A zimi je opet tako zima, nahladio bih se!" Misa je tako rano, ne ću se valjda i u nedjelju ustati već u osam sati." Tako govore neki, a ti isti, kada idu na izlet ustaju već u pet sati, da bi promatrali izlaz sunca ustaju ljeti i u četiri sata, ali na dan Gospodnji, da bi dočekali dolazak Gospodina Isusa Krista- a to je sveta misa-za to ne mogu u osam sati ustati.

Od nedjeljne svete mise ne opravdava nas, ako smo u "subotu naveče bili na plesu, pa smo sada tako umorni", ne ispričava nas, da je to "jedan jedini slobodni dan pa moramo ići na izlet"; ne ispričava nas ako je sajam, kakova športska utakmica ili kakova druga svečanost. Pače: tada se tek vidi, da ozbiljno shvaćamo svoju vjeru, ako njezine propise i

onda obdržavamo,kada ih možemo izvršiti uz cijenu žrtve. A mala žrtva moguća je uvijek! Netko ide možda s plesa ujutro u šest sati.Ako sada legne,probudit će se možda jedva za objed. Dakle što da čini? Neka ode odmah ujutro u šest sati na svetu misu,a onda neka legne spavati.Reći ćeš:"Takovo prisustvovanje svetoj misi ne može puno vrijediti". Da, nije to najidealnije.Ali još uvijek više vrijedi,nego da si posvema ostao bez svete mise.

Krasno je nedjeljno jutro...cijela se obitelj sprema na izlet.Nakon posla kroz cijeli tjedan,koji te ubija u mozak,zasluži današnji čovjek nedjeljni odmor,osvježenje,izlet.Samo, braćo, ne bez svete mise. Treba samo ustati pol sata ranije i sveta misa bit će spašena. Crkva je tu susretljiva,koliko samo može biti.U velikim gradovima služe se svete mise u izvanredne satove i na izvanrednim mjestima, da ... bi nitko mogao reći, da nije imao prigodu slušati svetu misu. U New-Yorku služi se sveta misa u dva sata poslije ponoći za tiskarske radnike i konobare,koji se u to doba vraćaju kući. U Münchenu se na glavnom kolodvoru u sezoni svake nedjelje služe svete mise ujutro u 3,4,5,i 6 sati za izletnike u čekaonici. God. 1926. odslužene su 172 svete mise u münchenskoj željezničkoj čekaonici.Na svim tim misama bilo je trideset hiljada vjernika,a podijelilo se oko dvije hiljade svetih pričesti. A u nas pogotovo nije teško naći crkvu na izletu, da se u nju svrneš na svetu misu.Da, uz malo dobre volje i malo pripravnosti na žrtve sve se dade riješiti.

3. Budimo također i što se tiče točnosti pripravni žrtvovati se.Ima ljudi, koji strahovitom, upravo vještinom izračunavaju i istražuju, koliki dio svete mise smiju zanemariti,a da ne bude grijeh uopće,a koliki dio opet,da ne bude smrtni grijeh,kada je najkasnije slobodno doći, i kada je već slobodno otići.No,braćo,~~dozvolite mi da primjetim:~~ovo ropsko mišljenje nije dostojno slobodnog čovjeka kršćanina. Ne pristoji se činiti,kako je to učinio jedan đak, koji je, kada ga je vjeroučitelj upitao,zašto nije bio na svetoj misi, odgovorio:"Molim lijepo, bio sam samo sam zakasnio". "Zakasnio? Kada si došao? Koji je dio mise bio?" "Još je gorjela jedna svijeća" odgovori đak. T.j. već su poslije svete mise gasile svijeće,kada je on došao.

Braćo! Ne ću pretjerivati,ne ću,a nemam ni pravo više zahtijevati,nego što zahtijeva naša sveta vjera.Zato ću ovdje reći,što uči sveta Crkva,naime tko je bio prisutan na glavnom dijelu svete mise, dakle odkad svećenik otkrije kalež, t.j. od prikazanja zadovoljio je zapovijedi o nedjeljnoj svetoj misi i nije dužan pod smrtni grijeh da sluša još jednu svetu misu ili u drugoj misi one dijelove, na koje je zakasnio. Da,tako je.

Međutim draga braćo, ako netko sitničavo mjeri,dokle još nije grijeh, dokle smije zakasniti,dušu takova čovjeka nije još nikada ožarila predivna vrijednost svete mise! Da, ako sam iz bilo kakvoga razloga zakasnio na početak svete mise,pače možda na cijelu prvu polovicu, tako te sam došao upravo prije podizanja,nisam dužan drugu svetu misu slušati cijelu,nego samo do onoga dijela, na koji sam kod prve mise prispio-eto tu olakšicu daje Crkva.

Ali, braćo, topla mi ljubav šapuće,da budem velikodušan u točnom dolaženju na svetu misu,da radije još ja čekam nekoliko minuta na svetu misu,nego da zakasnim na nju. Napokon i domaćica će zamjeriti,ako gost pozvan na objed dođe upravo, kada je već juha na stolu,jer se pristoji,da dođe barem nekoliko mi-

nuta ranije. I crkva ima svoja pravila pristojnosti, a među ta pravila spada i to da nije pristojno, da oni što zakašnjavaju svaki čas smetaju u pobožnosti već prisutne vjernike.

4. Jao, kad već govorim o smetanju, što li bih sve tu morao da kažem. Čime je sve moguće smetati vjernike, koji slušaju svetu misu?

Braćo! Kad stupimo u crkvu, ne prekrižimo se uzalud svetom vodom. Što znači ovaj simbolički vanjski čin? Unutarnju našu nakanu, da hoćemo vani pred vratima ostaviti svakodnevne misli, zemaljske želje i namjere, unutra, pred Božji oltar donosimo samo dušu, koja želi moliti.

A tko ne čini tako?

Taj sigurno u jednu ruku ne će za sebe crpsti snagu iz slušanja svete mise, a u drugu ruku smeta ostale u pobožnosti. To su oni, na koje sveta misa nije dosta sveti čin i crkva nije dosta sveto mjesto, da bi im se duše izdigle k Bogu. Oni se i ovdje ćute kao da su na korzu ili kazalištu, gdje se može promatrati i prosuđivati odijelo, lice i ponašanje prisutnih ljudi. Ovakovo "slušanje" svete mise je izrugivanje treće zapovijedi Božje.

Kako se još može smetati pobožnost u crkvi? Tako da netko bilo svojim ponašanjem bilo načinom odijevanja izaziva u ostalih rastresenost ili pače sablazan. U naše se vrijeme u crkvi i izvan crkve mnogo prigovara današnjem modernom nerazumnom ženskom odijevanju. Nije sada vrijeme, da o tome ovdje govorim. Ali dopustite mi ipak posve kratku primjedbu. Današnje kratke i izrezane haljine osuđuju katoličko čudoređe i u samim plesnim dvoranama. No napokon tko polazi na ples, zna, što ga tamo čeka. Ali što da kažemo na to, ako čovjek, koji je pošao u crkvu iz ljubavi prema Bogu, da ondje žednu svoju dušu uzdigne k Ocu nebeskomu, ako i tamo na tom najsvetijem mjestu nađe pred sobom i oko sebe škrto obučene ženskinje, koje i crkvu snizuju na razinu plesne dvorane? Zar su dakle strogi oni biskupi, koji su na crkvena vrata objesili oglase, da se tako slabo obučene ženske ne smije pustiti na svetu ispovijed niti na svetu pričest.

Eto samo to sam htio spomenuti. I time ujedno svršavam propovijed. Na početku prošlonedjeljne propovijedi spomenuo sam, da današnji ljudi boluju od slabokrvnosti u vjerskom pogledu. Tko je tjelesno slabokrvan, neka izloži svoje umorno tijelo sunčanom svijetlu. A što da učini, tko boluje od duhovne slabokrvnosti? Neka dade, da mu umornu dušu osvijetli svijetlo svijeća za vrijeme svete mise na oltaru.

O, svijetlo svijeće na oltaru u nedjelju! Znate li, kakovo je to svijetlo? Pouzdano svijetlo zvijezde, koje nas, današnje potomke istočnih kraljeva, koji su došli pokloniti se Isusu, sigurno vodi ka Gospodu našemu Isusu Kristu.

O, to je blagoslovljeno plamsavo svijetlo! Jao, braćo, današnji čovjek, rob zamršenoga društvenoga života, nikada ne može dospjeti na to, da si umornu dušu podigne prema zvijezdama, a kada potraži svijetlo i izabere si zvijezdu vodilju, često izabere krivu zvijezdu i ide za krivim svijetlom. Ima ljudi, ta pun ih je svijet-koji imaju dobru namjeru, dobru volju, ali im neprekidni bučni mehanizam života ne dopušta da jedan časak malo promisle, da se zadube u svoju dušu. A ima ih koji jure za svijetlom, no ono, što drže zvijezdom, koja vodi do sreće, to je često puta divlji oganj, koji ih mami u močvaru, to je često puta titravo svijetlo noćnih lokala, to je često puta varavo svijetlo zlata ili vatre, koja proždire. A kako li lete ljudi za tim varavim svijetlom! Za tom vatrom, koja gori opasnim plamenom. A konac?

Kakav je konac?

Kada se u jesen u velikim jatima ptice selice dadu na put, često puta čuvar svjetionika na morskoj obali u jutro nađe po neke siromašne životinjice mrtve podno tornja. Kako su dospjele onamo? Letjele su noću..i odjednom je pred njima zasvijetlilo svijetlo s tornja. Ah, svijetlo! Svijetlo! Gle to je život za nas! Ravno u svijetlo! Ali svijetlo je bilo varka. Svijetlo na tornju štiti prozor s jakim staklom i siromašne se ptice sruše mrtve. Siromašna ptica. I ti siromašni čovječe! Siromašni moderni čovječe. I ti juriš za varavim svijetlom - i mrtav se survaš dolje!

Braćo! Slabokrvna braćo, umornih duša! Ljudi, braćo, koji tražite svijetlo! Pogledajte! Pod svetom misom na oltaru svijetli pravo svijetlo!

Svijetlo, koje grije! Svijetlo, koje svijetli! Svijetlo, koje pokazuje na Krista! Svijetlo, koje vodi kroz zemaljsku domovinu i odvodi u vječnu domovinu. Amen!

.....

BLAGOSLOV NEDJELJE

I.

Dragi kršćanski vjernici! 1970

Kada je sveta naša Crkva odredila, da svetkujemo nedjelju, lebdio joj je pred očima dvostruki cilj: umornom tijelu dati potrebni odmor, a umornoj duši pribaviti potrebnu radost i osvježenje. Obnova tjelesna i duhovna! to bi bilo dostojno svetkovanje, to bi bio blagoslov dana Gospodnjega. Ali kakvu nakazu čini današnje čovječanstvo iz nedjeljnog blagoslova. Što je postalo od nedjeljne svetosti u rukama današnjega čovjeka. Ako sakupimo sav mogući grijeh, što su ljudi počinili kroz šest dana tjedna i metnemo na jednu zdjelicu vage, a na drugu postavimo samo u nedjelju počinjena [illegible] ubojstva i razne nečudorednosti, začuđeno ćemo opaziti, da broj grijeha u nedjelju i te koliko nadmašuje zbroj grijeha kroz ovih šest dana tjedna.

Nakon što sam dakle u četiri pređašnje propovijedi govorio o nedjeljnom počinku i slušanju svete mise, htio bih da još u dvije propovijedi promotrimo i progovorimo i o tome, kako valja dostojno svetkovati nedjelju. Što da počnemo s onim slobodnim vremenom, što nam ostane iza kako smo slušali svetu misu? Kako si zamišlja sveta naša vjera, na što da najbolje upotrijebimo taj naš dan, kada smo oslobođeni od teškog tjelesnog posla? I vidjet ćemo da sveta naša vjera ima u tom pogledu dvostruko načelo:

1. Da bi dostojno provedena nedjelja bio dan tihe, mirne radosti, kaoja će ojačati dušu. 2. Da bi nedjelja bila dan, kada produbuljujemo i udubljujemo se u naše vjersko znanje.

Pogledajmo malo izbliza ova dva načela. O prvome ćemo ukratko razmatrati ove nedjelje, a o drugome opširnije buduće nedjelje.

Nedjelja je dan radosti.

Kada je naša sveta Crkva odredila svetkovanje nedjelje, lebdjelo joj je pred očima, da ljudima pribavi ono, što za čim svaki čovjek teži, a na što je današnji čovjek, a pogotovo današnji gradski čovjek odavno zaboravio, a to je radost. Da, braćo, cilj je nedjelje ne samo da odademo poštovanje Bogu, nego da i čovjeku pribavi životvornu i pravu radost.

Radost, radost!...Zar u današnjoj čovjeka nema radosti? O brate, pođi samo gradskim ulicama, pa ne trebaš biti liječnik da opaziš bolest, nemirnih, živčano bolesnih, blijedih stanov-

nika grada. Ne, ne boli nas tijelo, samo nam u duši nešto fali. Što? Radost. Prava radost!

Ne trebaš ni biti liječnik, pa ćeš opaziti, kako strašan bezdan pustoši zijeva iz svega vanjskoga sjaja naših dama, što blistave, namazane, namirisane prolaze šetalištem. Ne boli ih ništa, samo im u dušama fali nešto. Što? Radost. Prava radost!

Radost, radost...to je gradski čovjek već odavna zaboravio. On se znade "rastresti", znade se "zabavljati", znade letjeti za uživanjem, znade upravo gutati zabave tako da mu oboli i tijelo i duša, ali radovatis se? to on ne zna! Nema trgovine, gdje bi mogao nabaviti pravu radost, nema cvjetarne, gdje bi mogao kupiti tiho, mirno cvijeće prave radosti. Jer je radost plašljiva ptičica, koja hoće tihi odmor, i daleko bježi od buke raznih zabavišta i uličnе vike.

Nitko ne bi trebao biti zahvalniji, što treća zapovijed zahtijeva da svetkujemo nedjelju nego upravo današnji građanin! Da nakon šestdnevnoga rada ima jedan dan, koji pripada obitelji, djeci, tihom mirnom domu! Jedan dan, koji će, ako ga obdržavamo onako, kako je to namjera Crkve-unijeti makar malo topleradosti u naš stan, i u svaku usku sobicu gradskog čovjeka. Jer kroz tjedan onamo doista ne dolazi puno radosti. Otac dolazi kući često puta uveče umoran, radost ostaje često već na prvim stepenicama i ne ulazi u stan. Tako je uzak stan, tako je malo zraka u njemu, tako malo sunca, udobnosti i prijatnosti. I sve je puno pokućstva, posuđa i odijela i briga i umornosti...No, veliš, ti imaš možda šest soba, i stan ti je prostran, svjetao, i glazba ne prestaje u njemu i gosti neprestano dolaze i odilaze...Svejedno! Ipak ne ulazi u njega prava radost, dolazi neka prisiljeno veselje, koje bi htjelo nadomjestiti radost, dolaze brige životne, jurnjave poput jata crnih ždralova....Ali napokon, tu je napokon nedjeljni odmor! Tu je prijatni obiteljski kruh članova obitelji i rođaci. Tu je mirni, povjerljivi razgovor u obitelji. Tu je nedjeljna prava radost, koja oživljuje.

Današnji posao kroz tjedan, koji te rastrgava na hiljadu strana drma u temeljima obiteljskim životom. Taj razdrmani obiteljski život opet utvrdiš, ako nedjelju provedeš dostojno vjernika, u krugu svoje obitelji. Amen.

.....

U NEDJELJU TREBA DA PROBUDIMO SVOJE VJERSKO ZNANJE
II.

Slobodno vrijeme u nedjelju nije samo vrijeme radosti, nego i prigode, da probudimo svoje vjerske spoznaje, t.j. da ispunimo onu prazninu, koja vjerskom životu sadašnjeg čovjeka osobito prijeti.

1. Znate li, braćo, da najveći dio onih ljudi, koje nazivlju "bezvjercima" nisu nikako bez vjere, nego su to samo prema vjeri ravnodušni, prema vjeri ohladnjeli umorni članovi današnjeg zamršeno sastavljenog društva, koji ne poznaju vjere? Znadem, vrlo dobro znadem, da u ogorčenoj borbi za kruh nemamo mnogo vremena, da zadovoljujemo svojim duhovnim potrebama. Ali barem nedjeljno slobodno vrijeme upotrijebimo za to, da vjerskim štivom bolje upoznamo svoju svetu vjeru, njezinu nauku, obrede, i njene velike ljude. Bi li na pr. mogao svaki katolik reći, da dobro pozna Sveto Pismo, ili barem evanđelja? Da često puta ili barem po nedjeljama običaje barem četvrt sata čitati iz te knjige nad knjigama?

"Molim, tako je težak život današnjeg čovjeka" ispričava se ponetko. Da, priznajem. Pogotovo muškarci jedva imaju vreme-

na za čitanje. Ali što nam više briga modernog života veže pažnju na zemlju, to bismo više morali svaku večer ili barem svake nedjelje nekoliko časaka osigurati za to, da nakon što smo se umorili tražeći svakidašnji kruh, da i gladna nam ljudska duša dobije nekoliko misli iz najsvetije knjige. No što da kažemo o onima, koji još i danas imaju dosta vremena za čitanje, koji svaki roman pročitaju već treći dan, nakon što je izašao. Koliko ih ima među ovima, kojima Sveto Pismo ili kakova ozbiljna vjerska knjiga još nikada nije bila u rukama. Možemo li se čuditi, da onda u njih uvene svaki vjerski život? Kako da budu samosvijesni i ponosni katolici, ako nemaju pojma o tome, što je katolička Crkva dala čovječanstvu na ćudorednom, odgojnom i umjetničkom polju, kakovi su stupovi svijeta bili jedan sveti Augustin, sveti Benedikt, sveti Bernard iz Clairveaux, sveti Franjo Asiški, sveti Ignacije Lojola, sveti Franjo Saleski, sveti Filip Neri, sveti Vincencije Paulski!

Braćo! Samo se zanimajte za našu svetu vjeru! Samo čitajte što više o njoj! Samo nemojte hladno, bez zaučešća (apatično) prolaziti mimo nje. Ta kad i ne bi tekla u nama katolička krv, već s čisto ljudskog gledišta trebalo bi, da nam upadne u oči ova po svemu svijetu čuvena činjenica: obstojnost svete naše katoličke Crkve! Ta katolička je Crkva najveća uredba svjetske povijesti! A i kakovim ona nadmoćnim mirom navješćuje najuzvišenije stvari. Da Krist živi u njoj neprestano..da ona i jedino ona posjeduje potpunu Kristovu istinu...da se ne vara u svojoj nauci...Evo, to bi bio jedan način, kako da se udubimo u poznavanje vjerskih istina.

2. Drugo još važnije sredstvo, kako ćemo proširiti svoje vjersko znanje, jest da slušamo nedjeljnu propovijed.

Ne da se nijekati, da je današnje vrijeme toliko rastrgano i današnji čovjek toliko opterećen, a i toliko pun predrasuda, te sve to ne pogoduje propovijedi. Danas si više ne možemo predstaviti, kakova su ono bila vremena, kad su na pr. stari kršćani izdržali po cijele satove uz svoga biskupa, koji im je držao propovijed, ili kada se u srednjem vijeku nakon jedne vatrene propovijedi pokrenulo cijelo mnoštvo na križarske vojne. Bit će dakle upravo na mjestu, ako upotrijebim ovu priliku, da u današnjoj propovijedi propovijedam o propovijedi. Ili o tome, kako ljudi slušaju propovijedi i kako bi je trebali slušati.

Zapravo ne ću ja ni govoriti, nego neka govori evanđelje. Kakova je sudbina propovijedi, to je sam Gospod Isus Krist izložio u jednoj neisporedivo zornoj priči. (Luka VIII.4-18.) Izađe sijač-kaže Gospodin-da sije sjeme. Jedno pade na put-i bude pogaženo(danas bi sigurno rekao: i teretni auto ga smrvi). Drugo pade na kamen, nađe malo zemlje, proklije i kiša ga malo napoji i sunce ga malo ogrije, ali ubrzo se osuši zemlja, osuši se izdanak te nije moglo dotjerati do ploda. Drugo zrno padę među trnje, pusti korjenje, ali izdanak ubije ubrzo travurina i korov oko njega. I na koncu jedno zrno pade u dobru zemlju i iznikavši, donesene obilan plod...trideseterostruki, šestdeseterostruki, stostruki.

Što znači zrno, draga braćo? Božju riječ, evanđelje. Doista čisto zrno! Bez kukolja! Uzvišenije nauke nije svijet poznao, niti će je poznati. Zrno je dakle neusporedivo, prvorazredno, nenadmašivo! A rod, izrast? Ipak tako jako različan. Kako da se to protumači? Raznoličnošću zemlje, tla, kamo je zrno palo. Tlo je različno po vrijednosti,

zato je različan i rod! Ali reći će možda netko,ta svaka ljudska duša jednako dolazi od Boga i svako je Božje remek djelo stvoreno,da bude besmrtno! Zašto je dakle jedna duša dobro tlo za riječ Božju, a druga opet zlo.

Braćo! To je veliki problem,velika tajna...tajna slobodne ljudske volje.Ljudska volja može sjeme riječi Božje pristajući i radeći poštostručiti, a može opet ako zakaže i dobro sjeme posijano u nju da uguši.

Pogledajmo samo izbližega raznu sudbinu posijanog sjemena!

a/ Nekoje zrno pade ukraj puta i teretni ga auto smrvi. To su oni ljudi,kojima je duša tvrda poput asfaltirane ceste, kojom prolazi teretni auto griješnog uživanja gazeći svaku vjeru ili koju pritište tvrdo kamenje s tisuću briga u potražnji za svakidašnjim kruhom. To su kršćani, koji o kršćanskom životu nemaju pojma. Katkada na Veliki Petak ili na Silvestrovo zalutaju u crkvu i tu slučajno čuju propovijed,a onda-idu kući. Ali život već na ulici razgazi sjeme posijano u njihovu dušu!...

... Na ulici je buka, viču prodavaoci novina,automobili trube; talasa se ogromno mnoštvo ljudi, svijetle se izlozi... slike,knjige,parfem,porcelan,nakit,svila-na svakom koraku izlog do izloga. Toliko utisaka, dok dođe do kuće! I svaki dan novi doživljaji...krasne kavane...sjajući,vatreni filmski-oglasi...i sve, sve sve služi samo za ovaj svijet, sve to govori samo o ovom svijetu.Siromašni današnji čovjek!

Koliko te žalim, neizmjerno te žalim, brate, što ti je zbbkana ova jurnjava u životu ugušila u duši sjeme nadnaravnog svijeta.

Ugušuje također i klice ćudorednog shvaćanja! I tako ljudi postaju one tvrde duše poput državne ceste, koji ne idu na ispovijed kroz petnaest godina, tek onda kada stoji već pred ženidbom i trebaju, da se ispovijede,dolaze i kažu: "Nemam grijeha". Da tako govore: nemam. Jer je teretni auto gradskog života smrvio u njima sposobnost ćudorednog rasuđivanja.Siromašne,siromašne duše tvrde poput državne ceste!

b/ Nekoje zrnje padne na kamenito tlo. Znadete li, tko sačinjava ovu drugu grupu? Slabokrvne duše!

U njima istina proklije sjeme, ali ne može dugo živjeti. Oni bi htjeli doći bliže Bogu,ali volja im ostane samo kod onoga "htio bih" i nikada volja ne postaje činom.Ljudi dobre volje,no površni. To su ljudi, kojima na oku zablista suza prigodom prve svete pričesti njihove djece, ali da bi i oni pošli sa svojom djecom na svetu pričest-to ne, to bi već bilo previše; To su ljudi, kojima se duša raznježi na sprovodu i zamagljenim očima gledaju u otvoreni grob,ali naveče već sjede u kinu i ne bi se više mogli ni sjetiti, kakove su im... pobožne misli obuzimale dušu na sprovodu.

Ali:ako sam takove naravi-govore neki ispričavajući se. Ne,ne! Ne možeš se u svemu opravdati svojom naravlju.Trebao bi svakako raditi,da promijeniš svoju narav.Jao, brato,kad čovjek vidi, što sve može učiniti pošr športaš,dok vježba prije utakmice, samo da dobije lovor vijenac, koji će brzo usahnuti, kad čovjek to vidi, doista rađa se u njemu pitanje, zašto čovjek nije voljan da barem polovicu toga radi i da se barem napola toliko odriče, da zadobije vijenac vječnoga života, vijenac,koji ne može uvenuti.

Siromašne slabokrvne duše!

c/ Nekoje zrnje padne među trnje i čičak: izdigne se, pače se i lijepo razvije, ali sve zaguši trnje i drač.

Tko na izmaku proljeća prolazi ulicama kakova velegrada, vi često puta će se čuditi, kako je liše na drveću, što se poredalo uz cestu već u svibnju i lipnju žuto, uvelo, suho, kako bi trebalo biti tek na koncu listopada. Odakle ta napadna pojava? Pod životvornom toplinom proljeća prolistala su drveta velikim poletom, ali plin od benzina s tolikog mnoštva automobila, što jure gradom, za nekoliko tjedana učini te izblijedi i osuši se lišće na drveću. Siromašna velegradska drveta. Siromašne velegradske duše, koje su dobre ali slabe volje! Vi biste željele Krista slijediti, ali plin benzina s ulica i tisuće grješnih prigoda zaguši u vama slabi izdanak i učini da vam se duše osuše i uvenu.

Da: mnogo opravdanja ima današnji čovjek iz grada, ali sve ne može posvema opravdati. Velika je bijeda, no ona ne smije posvema, da zagospodari našim dušama. Mnogo ima uživanja i sjaja, ali nam to ne smije da zarobi duše. Strašan je prljavi bacil velegradskog morala, uzalud zatvaramo prozorre, otrovne plinove usisavamo na svakom koraku i ne koriste proti njih plinske maske...Sve je to istina. A ipak. Braćo, može se i mimo kruga, u kome živiš i protiv utjecaja svoje okoline, i uz otrovne plinove i u bijedi sobice pod tavanom jedne višekatnice, kao i u sla salonima sjajnoga stana da svuda tuda može se naći plodno tlo za Kristove riječi. Može li se? Da, mnogi utnositi primjeri nam dokazuju, da se može.

d/ Jer - hvala Bogu - ima i dobre plodonosne zemlje.

To su one duše, koje riječ Božju slušaju i obdržavaju. Slušaju! Kako li je teško čuti riječ Božju u vašarskoj buci velikoga grada! A još teže ju je obdržavati! Među neprestanim svjetskim mislima i nastojanjima postati plodno tlo za zrnje vječnoga života! U svijetu živjeti i u svijetu se ne pokvariti! Dobar biti u doba, kada zlo buja kao korov! Čudoredan biti u doba, kada se samo po sebi razumije, da je netko nećudoredan! Ne pokolebati se onda, kad se ruše i čvrsti hrastovi! Biti svet, kada na svakom koraku i svaki čas vrebaju zmije otrovnice! Oduševljavati se za Boga, kada u nama vlastito srce napola, a oko nas svijet ne napola nego punim glasom pjeva himnu zemaljskog života! Što da kažem dalje? - prihvatiti riječ Božju i donijeti stostruki plod!

I gledajte: da to uzmognemo učiniti, pomoći će nam to, ako nedjelju dostojno svetkujemo i slušamo nedjeljom propovijed.

Draga braćo! Eto sada je pred nama izložen cijeli sadržaj treće zapovijedi Božje i njezino veliko značenje. U nedjelju ne smijem raditi, da bi si odmorio tijelo, treba da slušam svetu misu, da bi si osvježio dušu, a ako mogu treba da slušam i propovijed, da bih proširio svoje vjersko znanje.

Ali propisi treće zapovijedi Božje ne obvezuju nas svi jednako strogo. Svetu misu u nedjelju ne mogu nadoknaditi ničim, a propovijed mogu nadoknaditi: tako dublje poznavanje vjere mogu da steknem s druge strane na pravedovitim čitanjem nabožnog štiva, nije grijeh, ako propustimo propovijed. Ali kakogod bih mogao kod kuće moliti, nedjeljnu svetu misu ne smijem propustiti. Odakle ta razlika?

Odatle, što nas propovijed samo vodi do Isusa, u svetoj misi nalazim samoga Isusa. Propovijed je samo rub Kristove haljine, a sveta misa je pojava samog Krista među nama. Propovijed je stepenica do žrtvenog oltara, a sveta misa ne sama žrtva.

"Dakle nije ni važno da slušamo propovijed". Važno je, jer živa riječ ima ipak na čovjeka veći utjecaj nego knjiga. U nedjelju je glavna sveta misa, ali propovijed nam pomaže, da dublje uronimo u svetu misu. Molitva je glavna, ali propovijed nas uči, kako ćemo moliti. Kršćanski život je glavno, ali propovijed pripravlja puteve njegove. I nema, braćo, uzvišenijega pogleda ne samo za svećenika koji propovijeda nego i za našu braću inovjerce, koji dolaze u crkvu, nema velim uzvišenijega pogleda, nego što je pogled na pažljivo, pobožno mnoštvo, koje u prepunoj crkvi mirno sluša riječi propovijedi. Kao da sam Isus prolazi među njima i svojom rukom, koja liječi njihove u borbi iznemogle duše, njihova srca, što krvare od bolnih udaraca, i njihove razume koji se bore s vjerskim pitanjima. Ovdje učimo nanovo uzeti na sebe Križ Kristov, koji smo u borbi već skoro odbacili sa sebe, i tu učimo opet na molitvu sklapati ruke, koje su se zbog razočaranja u životu već možda stisnule u pesnicu.

Braćo! Tko običava slušati riječ Božju široko otvorenom dušom, poniznim i poslušnim srcem, taj će po riječi Božjoj iza ovoga života sigurno naći i samoga uzvišenoga nebeskog Oca. Amen.

.....

ZAŠTO MORAMO IĆI U CRKVU?

I.

Draga braćo u Kristu!

Sigurno ih ima među mojim slušateljima, koji misle, da ću u raspravljaju o Deset zapovijedi Božjih danas početi već s četvrtom Zapovijeđu Božjom. Ovi će se sigurno začuditi, kad čuju, da ne kanim razmatranju o trećoj zapovijedi Božjoj posvetiti današnju propovijed, nego da ću o toj zapovijedi propovijedati još nekoliko nedjelja.

Kako? To ne razumijemo reći ćete možda, draga braćo! Govorilo se do sada o nedjeljnom počinku, o slušanju svete mise o tome, kako se dostojno provodi nedjelja. Pa o čemu bi trebalo još govoriti? Zar još nije iscrpljen sadržaj treće zapovijedi Božje?

Imate pravo, draga braćo! I do sada izrečenim propovijedima bio bi iscrpljen sadržaj treće zapovijedi Božje, i mogao bih završiti raspravljanje o njoj, kad...čovjek ne bi bio čovjek, biće, koje toliko traži opravdanja, a u drugu ruku kad bi taj čovjek bolje poznavao svoju vjeru, njezine ideje, uredbe i obrede.

Ali upravo zato, jer sveta naša Crkva sa svojom zapovijeđu o nedjeljnom slušanju svete mise nameće svojim vjernicima teršku dužnost, ćutim, da je zadaća propovjednika, da olakša taj teret. Da ga olakša time, da nastoji pažljivo saslušati izgovore, poteškoće i probleme, koji duboko potresaju modernom dušom i da ih nastoji u propovijedi osvjetliti svjetlom Božje riječi. Tako se eto događa, braćo, da govoreći o trećoj zapovijedi moram posvetiti još nekoliko propovijedi objašnjenju onih pitanja i poteškoća, koje mogu iskrsnuti i u duši bilo kojega dobre volje katoličkog vjernika, pitanja i poteškoće, koje su u vezi sa slušanjem nedjeljne svete mise, s obredima kod svete mise, i s cijelom liturgijom uopće. Svake nedjelje i blagdana treba da odemo u crkvu, da slušamo svetu misu - tako glasi zapovijed. U tri propovijedi odgovorit ćemo na dva pitanja. 1. da li je doista potrebno, da idemo u crkvu? 2. Zašto je potrebno? U dvije propovijedi raspravit će-

mo prvo pitanje, a u trećoj ćemo odgovoriti na drugo pitanje.

Da li je potrebno ići u crkvu?

Kako će dakle glasiti prvo pitanje, o kojem danas kanim govoriti svojim dragim slušateljima? Dokazivanje onih ljudi koji sebe doduše drže pobožnima, a ipak ne idu u crkvu! Čudno je, da ima takovih ljudi, ali ipak ih ima.

Čujmo samo, kako oni mudruju. Materijalistički, bezbožni i bezvjerski svijet preživio se - kažu oni.

Postoji Bog, postoji nad nama uzvišeni Gospod i treba da mu se klanjamo. I ja priznajem Boga, samo ne onako, kako to naučava vjera. I ja sam kršćanin, ali ne onako, kako to hoće Crkva. I ja se molim Bogu, no ne u crkvi, ne na nedjeljnoj misi, nego vani na djevičanskim grudima veličanstvene prirode.

Da budeš pobožan, zato nije bezuvjetno potrebna crkva- kažu dalje. Pogani su vjerovali, da se njihovi bogovi mogu štovati samo na ovom ili onom mjestu. Da, ja sam kršćanin. A i Krist je učio, da se molimo Bogu u miru u našoj sobi. Bogu se možemo moliti svuda. I ako se ja u šumi punoj ptica ili u tišini svoje sobe mogu bolje moliti nego u prenatrpanoj crkvi, čemu da onda idem u crkvu?

Draga braćo! To su vrlo ozbiljne riječi i ozbiljna pitanje. Vi, koji ste ovdje u crkvi već time što ste ovdje pokazujete, da ne mislite tako. Ali zar se nisto nikada sastali s nekim, koji je tako mislio? I ako je tako bilo, da li ste znali pomoći? Pomoći onim često puta dobrim dušama, koje jedno pogrešno mišljenje odvodi na krive puteve, mišljenje, koje je donekle istinito no ipak u cijelosti pogrešno mišljenje, koje se temelji na pogrešnom razumijevanju Svetoga Pisma. Što da kažemo, draga braćo, takovim ljudima?

1. Ponajprije, što je u njihovom dokazivanju istinito, to treba da priznamo. Treba da priznamo, da su pogani doista vjerovali, da se svojim bogovima mogu klanjati samo na stanovitim vrhuncima brda, pod stablima nekih drveta ili kod ovog ili onog izvora. I među starozavjetnim židovskim pukom živjelo je slično mišljenje o jeruzalemskom hramu, ali oni su već znali, da je Bog svuda prisutan. To pita Isusa i ona žena Samaritanka: "Oci su se naši klanjali Bogu na ovoj gori, a vi kažete, da je u Jeruzalemu mjesto, gdje se treba klanjati". (Iv. IV. 2o.) A na to joj Gospodin daje divan odgovor: "Ženo, vjeruj mi, da ide vrijeme, kad se ne ćete klanjati Ocu ni na ovoj gori ni u Jeruzalemu... Bog je duh, i koji mu se klanjaju u duhu i istini treba da mu se klanjaju". (Iv. IV. 21. 24.)

Iza tih Kristovih riječi nije doista više glavno gdje se molimo, nego kako se molimo. I sveta kršćanska vjera ne prestaje neprestano naglašavati, da Boga možemo naći svagdje: vani, u sobi, u crkvi, u vlastitoj duši.

Ali, draga braćo, sveta naša vjera ipak određuje čovjeku posebno mjesto, gdje da se moli, jer premda navješćuje, da se svuda možemo moliti, opet navješćuje i to, da se ne može uvijek i svuda jednako toplo moliti. Bog nam je istina svuda jednako blizu, ali ipak ima mjesta, gdje njegovu blizinu nekako bolje osjećamo. Pače u našim katoličkim crkvama ne samo da bolje osjećamo njegovu blizinu, nego znademo, da nam je ondje doista bliži, nego bilo gdje na svijetu, u velikoj našoj svetinji u presvetom oltarskom sakramentu i u velikoj našoj žrtvi: svetoj misi. Amen.

.....

A ŠTO JE SA SVETIM PISMOM?
II.

U propovijedi prošle nedjelje spomenuli smo, da se oni, koji ne će da idu u crkvu ispričavaju sa Svetim Pismom. Iz Svetoga Pisma vade dokaze. Što je s ovima?

Braćo! Doista postoji jedna izreka Isusova, koja kao da bi se protivila našim obredima, i zajedničkom javnom štovanju Boga. Gospodin je jednom zgodom rekao: "A ti, kad se moliš, uđi u sobu svoju i zatvorivši vrata, pomoli se Ocu svomu u tajnosti i Otac Tvoj, koji gleda u tajnosti naplatit će ti". (Mat.VI.I.6.) Dakle što je to braćo? Nije li to osuda javne molitve, crkve i vanjskog, zajedničkog štovanja Boga?

Ni govora o tome!

a) Ako pročitamo napred navedene retke Svetoga Pisma, odmah ćemo vidjeti, da Gospodin prije toga govori o farizejima, koji su se pretvarali i pozivali na svoja dobra djela i gorem navedenim riječima htio je osuditi ponašanje farizeja, koji su se na ulicama uobraženo razmetali moleći se na uglovima ulica.

b) Doista Isus ne zabranjuje zajedničku, javnu molitvu, jasno je iz drugih njegovih riječi, gdje upravo preporuča zajedničku molitvu. "Gdje su dvojica ili trojica sabrani u moje ime, ondje sam ja među njima". (Mat.XVIII.2o.) Odatle izravno slijedi, da je javna, zajednička molitva Bogu draža i uspješnija nego molitva pojedinca.

c) Možemo ići još dalje. I sam Isus nije molio samo povućeno u pustinji, nego i javno i uz razne obrede: podigavši oči i ruke k nebu, na zadnjoj večeri pjevao je zajedno s apostolima hvalospjev, na Maslinskom brdu molio je klečeći. Ako je itko znao moliti uduben sam u sebe, sam za sebe i tiho, to je sigurno znao Isus. I ako nitko nije trebao da ide u crkvu, to je bio Isus. A ipak, draga braćo, čitamo u Svetom Pismu, da je svake subote redovito polazio u crkvu. (LUk.IV.16.) Kao da je time već unaprijed htio da pobije mudrovanje onih, koji bi htjeli, da se Bogu mole svuda samo ne u crkvi.

I apostoli su također redovito išli u crkvu, dakle niti oni nisu riječi Gospodinove shvatili tako, kao da bi On njima htio osuditi svaku crkvenu i vanjsku vidljivu pobožnost.

"Uđi u svoju sobu..." govori Gospodin. Da, a tko nema posebne svoje sobe? Tko možda s još osamnajstoricom drugih stanuje u kakvom bijednom stanu velikoga grada. Kako će se ti moliti? Nikako! Zar je dakle Isus mogao to tako misliti?

Da, duša je uz zajedničko štovanje Boga upućena i na tihu molitvu. Ali i za to ima li zgodnijega mjesta od crkve? Zanimiva je to stvar: katolička Crkva, koja zahtijeva javno štovanje Boga, ista ta Crkva (i samo ta Crkva!) drži otvorene svoje crkve kroz cijeli dan izvan vremena zajedničke službe Božje, da time dade ljudima priliku i za posebnu pobožnost. A ima li, braćo ganutljivijeg prizora, nego kad u kojem gradu s ulične buke i vike stupimo među tihe zidove koje crkve, kamo jedva da dopire prigušena buka s ulice i tu u crkvi opazimo, gdje se u tišini u skromnom svjetlucanju vječnoga svjetla ljudi mole Bogu? Ima li gdje ljepši, draži i uzvišeniji pogled?

3. No pogledajmo još koji treći dokaz onih, koji ne vole ići u crkvu? "Molim - govori gdjekoji od onih, koji rado zanemaruju svetu misu-molim, ja sam pobožan čovjek, ali na

misu ne idem. Mislim često na Boga, ali zato ne moram ići u crkvu. Nego da, izađem u brda, u slobodnu prirodu velikoga Boga, gdje sa ljudska duša slobodno krili prema nebu, gdje o Bogu govori i mala ptica i žuboreći potok i povjetarac, što šapuće... i sve, sve. To je moja crkva..."

Tako tumači gdjekoji moderan čovjek i - draga braćo- ne poričem, da u njegovim riječima ima istine. Jer da je ovo čudesno djelo Božje kadro u nama da pobudi ganuće, nježne osjećaje, i pače nabožno raspoloženje-to je istina i tko to već nije iskusio? Kada čovjek rano ujutro sjedi na tihoj obali bezgraničnog mora, a valovi pozlaćeni zrakama sunca što izlazi mrmore, brbljucaju pred njegovim nogama.. to more govori...govori more. Kad ljetno jutarnje sunce izađe nad snijegom posutim vrhuncima švicarskih gora, a one kao da gore crvenom vatrom kao jutarnji žrtveni oltari, kao da gore bijeli vrhunci gora... Kada u svibnju u sumračju sjedimo na rubu šumskoga potoka, što žubori, a slavuj odnekale divnom pjesmom priželjkuje...Da, tada nam se dušom prelijeva tolika toplina...Da, sve je to istina! Ali, braćo, priznajmo, da je sve to prije samo sentimentalno ganuće, osjećajno trenutačno raspoloženje...Kako je taj osjećaj daleko od one ozbiljne pobožnosti, koja oživljuje i daje snagu čovjeku?!

Znate, kada sam uvidio, da ta, da tako kažem "pobožnost slobodnog zraka" i nije tako duboka?

Na raznim izletima moram priznati nađao sam turiste, izletnike dobre volje, gdje pjevaju-ali još nijednog čovjeka da sada nisam našao u prirodi uronula u molitvu!

Dan Gospodnji čovjek treba da provede u kući Gospodnjoj! Istina, čovjek osobito iz grada rado odilazi u slobodnu Božju prirodu. Ta kako ne bi išao? Dobro čini time! Neka nagonska želja za samoodržanjem vuče ga onamo. Jer Bog nije stvorio zagušljivi gradski zrak! Bog nije stvorio tamne gradske kuće! Bog nije stvorio pločnika! Ali on je stvorio zvjezdano nebo; On je stvorio sjajno sunce! On je stvorio mirisno cvijeće! Dakle napred! Van u slobodnu prirodu! Ali prije, braćo, prije u crkvu!

U crkvu! Jer u našim crkvama naći ćemo nešto drugo, što u slobodnoj prirodi ne nalazimo. Nalazimo nešto, bez čega ne smije biti naša duša! Nešto, što nikada i nigdje drugdje ne možemo naći. Što? Obnovu Kristove žrtve na križu, koji je sebe za nas žrtvovao: nalazimo svetu misu. Amen.

.....

ZAŠTO MORAMO IĆI U CRKVU?
III.

U crkvu moramo ići prvo, jer se u crkvi služi sveta misa, a to donosi Boga našoj duši, drugo, jer se u crkvi služi sveta misa, a to uzdiže naše duše k Bogu.

1. Sveta misa je obnavljanje žrtve na križu i zato su njeni obredi protkani znakom svetoga križa. Ne smijemo ni misliti na oltaru na kome nema raspela. I pripazite samo, koliko puta pod svetom misom čini misnik znak svetoga križa! Sveta misa ujedinjuje naše duše s Bogom na brdu Kalvariji.

A ako je sveta misa obnavljanje žrtve na križu, onda je i njena vrijednost čudovito velika. Nema nijedne nabožne vježbe, koja bi se po vrijednosti ma samo približila svetoj misi. Saberi zrake sviju zvijezda i sve zajedno ne

će se ni približiti sjajnosti sunca, upravo tako vrijednost svih privatnih molitava i dobrih djela zajedno sabrana nije ni približno jednaka vrijednosti jedne jedine svete mise.

O, ako tako mislim o svetoj misi, zar ću onda izostati od nje! Istina, priznajem-a i Crkva vidi u tome razloge, koji opravdavaju izostanak-naime ako je zaista nemoguće, pa bolest, velika udaljenost i t.d. sve to ispričava od slušanje svete mise u nedjelju.

Ali: zlo vrijeme i bolježljivost..ili kako da to kažem? sve su to vrlo relativne stvari, vrlo širok pojam i ne će škoditi da oni, koji se pod tim izgovorom onako olako ispričavaju, čuju slučaj Manzonija znamenitog talijanskog pisca. Bilo je hladno, vjetrovito vrijeme jedne nedjelje. Manzoni je bio već starac, pa su ga njegovi zadržavali, da ostane kod kuće. Ali on im dade ovaj duboki kršćanski odgovor: "Da je koji od vas dobio sto tisuća lira, i da je danas zadnji dan, da se novac preuzme, ne bi li išli da ga podignete usprkos lošeg vremena?...A ipak nema toga zlata, kojim bi se mogla izmjeriti vrijednost jedne svete mise!

Da, to je ozbiljno štovanje svete mise! Braćo, koji hoćete štovati Boga na brdu gdje ptice pjevaju, pripazite malo ovamo. Kad slušamo svetu misu, i mi se onda uspinjemo na brdo i to ne na kakvogod brdo, nego na brdo Kalvariju. Zanosna je pjesma ptica na vrhuncima brda, ali ona nam ne daje ozbiljne snage za život. Tu snagu nam daje samo pjesma anđela pod svetom misom. Doista je svježi uzduh, koji prolazi našim plućima u svibanjskoj šumi, ali nam ne daje snage za čudoredni život, nego nam tu snagu daje sveta krv Kristova, koja plamti u podignutom misnom kaležu. Vidite, braćo, zašto nam ništa ne može nadomjestiti svete mise! Zato jer sveta misa donosi duši našoj Boga!

A sad ako tome dodamo još i drugi blagoslov, kad pobožno slušamo svetu misu. Sveta misa ne donosi samo našoj duši Boga na brdu Kalvariji, nego i uznosi naše duše k Bogu na brdo Sinaj i uči nas pravo moliti. Jer što je molitva? Uzdizanje duše k Bogu. A sveta misa uči nas onako moliti, kako to želi naša sveta vjera: t.j. da molitvu i život, život molitve i život rada povežemo zajedno!

Mnogo si zaposlen, brate? Ne dospijevaš da u nedjelju slušaš svetu misu? Proždire te svakidašnja jurnjava i borba? Da ti dakle pokažem jedan hip sliku vođe jednog naroda, koji je toliko radio za svoj narod-Mojsija.

Svi ste već možda vidjeli-barem na slici-veličanstvenu glavu Mojsija, kip, koji je Michelangelo izradio kao nadgrobni spomenik Papi Juliju II. Tako je vjeran, samo da ne progovori! Ali znate li, pred kim doista dobiva život ova glava od mramora? Pred onim tko si pri tom zamišlja Mojsija, kako moli!

Gospod pozva Mojsija. Vođa odloži posao, i te kako krvavo nužni posao i uputi se gore na goru Sinaj, da razgovara s Gospodom. Zarudila je divna zora...Bijeli šatori njegova naroda postajali su sve manji, što se je sijedi vođa više uspinjao...Više i ne čuje buku naroda...Brige, teške zadaće, mučne uspomene, sve sve to ostalo je dolje na zemlji...Došao je na vrhunac...Pod nogama mu je granitno crvenkasto sinajsko kamenje, a iznad glave plavo nebo...I ovdje u tihim visinama govori Gospod s Mojsijom. Pažljivim dušom upija on u sebe Božje zakone. Tu u visinama naučio je veliku mudrost, mudrost da se ljudi u stanovito vrijeme moraju udaljiti od svijeta i posve blizu prići Bogu, da se kasnije, kad se povrate na svoje dužnosti u svijetu ne bi previše udaljili od Boga.

A Mojsije je morao sve dobro promozgati: kako će hraniti gladni narod, kako će učiniti da zaborave egipatske lonce pune

mesa, kako će narod odgojen u popustljivom egipatskom čudoređu uzdignuti da slijedi smjernice pravoga Boga..

A onda se vratio s brda, iz samoće, od molitve. Lice mu se sjajilo svijetlom, volja postala jaka poput čelika i vodio je puk dalje, naprijed do pobjede!...

Braćo! Ne osjećate li, koliko je i nama potrebno, da se iz nizina svakidanjeg života u nedjeljnoj svetoj misi takovom molitvom podignemo u visine sinajske gore! Tamo dobivamo snagu, hrabrost, volju za rad. Znate li dakle sada, što znači nedjeljni misni oltar? Drugo brdo Sinaj, koje je sto puta vrednije od gore Sinaj. Tko tu pola sata provede u razgovoru s na križ raspetim Kristom, taj može onda sići u nizine svijeta i prolaziti danima tjedna: volja će mi se promijeniti-bit će više čila, snaga će mu ojačati-imat će više volje za rad, pogled će mu biti bistriji.

Da, braćo, slušanje svete mise osposobljuje nas, da naučimo moliti, moliti iz dubine duše. I takove molitve proističe toplina, svijetlo, blagoslov. I za čovjeka ili narod nema većeg udarca, nego ako ne zna više moliti! Narodi mogu živjeti i bez kulture, mogu živjeti i bez civilizacije, mogu živjeti i bez komadića kruha-bez molitve ne mogu živjeti! Ali današnji čovjek misli, da može živjeti bez molitve. Današnji čovjek misli, da može opovrgnuti staru poslovicu: Ora et labora! Moli i radi! Tako su rekli stari. Što su naime htjeli reći? Da je za pravi ljudski život, za pravu društvovnu sreću jednako važno potrebna i molitva i rad.

Moli i radi! Pazite, braćo, ove su dvije misli povezane zajedno. Dakle ne: ili ili, ne: ili moli ili radi, nego: moli i-radi.

Da, naša sveta vjera uči ne samo to, da je molitva potrebna, nego i to, da je u stanovitim slučajevima rad preči od molitve. Tko dakle pod izlikom molitve zanemaruje obvezatni posao, taj ne vrši djelo Bogu drago. Kao što je dakle daleko od kršćanskog ideala onaj čovjek, koji kroz cijeli dugi dan uz krvavi znoj vuče jaram teškoga rada, a na dušu ne dospijeva ni misliti, jednako tako ne odgovara kršćanskom idealu ni to, ako se na primjer jedne obitelji vječno u crkvi Bogu moli, a doma joj je stan pun prašine i djeca zanemarena.

Moli i radi!

Slušanje svete mise uči nas, kako ćemo pravo moliti. Pravo moli samo onaj, tko ozbiljno uzima svoje kršćanstvo, svoje kršćanske dužnosti, svoj kršćanski život. Prava molitva nije neko izvještačeno, mehaničko djelovanje duše, niti je to neko naizust izgovaranje riječi, niti neko verglanje molitvenoga teksta: molitva je iskreno vanjsko očitovanje najunutarnjijega, najskrovitijega našega "ja", našega bića. Samo tako smijemo moliti, kako živimo! I gledajte, braćo, tu je jedna opasna naša rana: mnogo ljudi drukčije živi, nego što moli, i drukčije moli, nego što živi. U takvima stanuju dva čovjeka: jedan koji moli, a drugi guta grijeh bez riječi. Možda moli svaki dan: "Sveti se ime tvoje", a ipak je on prvi, koji vrijeđa Božje ime. "Dođi kraljevstvo tvoje", a prstom ne makne, da bi pobijedila sveta volja Božja na zemlji.

Moram, dakle da izreknem riječ, koja će se možda činiti tvrda: može netko klečati, koliko ga volja, može sklapati ruke na molitvu, može oči uzdizati prema nebu, to još uvijek ne znači živjeti Kristovim duhovnim životom. Samo onaj živi Kristovim životom, tko hoće da postane bolji, tko hoće da se bori protiv napasti, tko hoće da se uzdigne Bogu, tko hoće-ima čvrstu volju-da slijedi stope Kristove. Isto, braćo, sveta misa

uzdižući naše duše k Bogu u visine sinjaskog brda, uči nas pravilno moliti.

Zato treba ići u crkvu!

Draga braćo! Spomenuo sam u ovoj svojoj propovijedi velikog starozavjetnog proroka. Sad na koncu propovijedi da vam dozovem u pamet njegove zadnje časove.

Mojsije, otkako je uzašao na brdo Sinaj, nikada više nije zaboravio privlačnu snagu visina. Obilježje cijeloga njegova života postalo je gore, više, prema Bogu!

I kada je osjećao, da mu se približuju zadnji dani, uspeo se opet na jedno visoko brdo, na Goru Nebo i staračkim očima -a srce mu je kucalo radošću-gledao je naprijed prema obećanoj zemlji. Možda se na jedan trenutak njegov pogled okrenuo unatrag, na puteve, koje je prevalio uz toliko neimaštine, pa mnoštvo briga i zabrinutosti-ali sve te borbe, rad i trud pozlaćivalo je blago svijetlo ljubavi prema Bogu i vjerno izvršivanje svoje dužnosti.

Braćo! Da budemo Bogu vjerni! Da izdržimo na putevima svojih dužnosti! Da osjećamo Boga na vrhuncima brda, u šumi, u zvjezdanoj noći! Ali da ga osjećamo i slijedimo i u kuhinji, u tvornici, u službi, za vrijeme odmora i zabave! I da se svake nedjelje uspinjemo na sinajsku goru, da slušamo svetu misu i onda...onda na samrtničkoj postelji s Gore Nebo, ne ćemo unatrag bacati pogled samo na dobro prevaljene puteve našega života, nego će naše oči gledati i naprijed s blagim pouzdanjem gdje tamo bliješti obećana zemlja. I tada idemo doma, doma k svome Ocu. Amen.

.....

Č E T V R T A Z A P O V I J E D

DOSTOJANSTVO RODITELJA

I.

Draga braćo u Kristu!

Deset zapovijedi Božjih običavaju dijeliti u dva dijela. I to ne dijele ih po broju u pet i pet zapovijedi, nego ih razdjeljuju po unutarnjem sadržaju na prve tri i ostalih sedam zapovijedi. Prve tri zapovijedi propisuju obveze, što ih imamo prema Bogu: klanjamo se Bogu, poštujemo Njegovo sveto ime i svetkujemo dan Gospodnji. Ljudski govoreći sinajski zakonik mogao bi i stati pri ovim trim zapovijedima. Ta Bog je time osigurao svoja vlastita prava-pa što je drugo još potrebno?

Koliko dakle, braćo, tople božanske ljubavi pokazuje činjenica, da Gospodu Bogu nije dostajalo samo prve tri zapovijedi određene za zaštitu Njegove vlastite Osobe, nego je u novoj grupi objavio još sedam zapovijedi, koje više ne brane Božja prava, nego uređuju obveze, što ih ljudi imaju međusobno.

Nemoguće je, da odatle ne uočimo poštivanje našega ljudskog dostojanstva. Bog je istom prilikom i istom obaveznom snagom objavio prve tri zapovijedi, koje brane Njegova vlastita prava, kao što je učinio s ostalih sedam zapovijedi koje imaju, da učine mogućim ljudski život! Ova činjenica dovikuje svijetu veliku misao Božju: Ne može onaj ljubiti Boga, tko ne ljubi bližnjega svoga. Objavljuje činjenicu, koju

je kasnije Gospod Isus izrazio najjasnijim riječima: "Ljubi Gospoda Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom snagom svojom i svom misli svojom, a bližnjega svoga kao samoga sebe. (Luk.X.27.)

Druga grupa Deset zapovijedi Božjih uređuje ljubav prema bližnjemu i odnose čovjeka prema drugu čovjeku. A budući da su svakome čovjeku najbliži njegovi roditelji, posve je naravno, da u prvom redu odmah četvrta zapovijed Božja govori o uređenju odnosa između djece i roditelja.

Međutim kad usčujete, da ću danas početi raspravljati o četvrtoj zapovijedi Božjoj, a pogotovo, kad čujete, da ću toj zapovijedi posvetiti devet propovijedi, sigurno ćete se u čudu pitati: "Poštuj oca i mater" - tako glasi četvrta zapovijed Božja. To dakle vrijedi samo za djecu, a ovdje na propovijedi uglavnom nema djece. A ipak će o tome govoriti devet propovijedi? Možemo li i mi odrasli nešto naučiti iz četvrte zapovijedi Božje?

O, možemo sigurno, draga braćo! Jer četvrta zapovijed ne određuje samo stanovite obveze djece prema roditeljima nego i roditelja prema djeci. Pače možemo ići još i dalje: četvrta zapovijed uređuje i obveze slugu prema gospodarima i gospodara prema služinčadi, obveze đaka i učitelja, radnika i poslodavaca, podčinjenoga i predpostavljenog. E, da, ako na to mislimo, odmah ćemo vidjeti, da ta zapovijed, koja naoko vrijedi samo za djecu, i te kako zasjeca u život. Uvidjet ćemo, da je ovo devet propovijedi jedva dostatno, da raspravi to pitanje.

Posvetit ćemo dakle dvije propovijedi prvoj pouci, koja slijedi iz četvrte zapovijedi Božje: razmatranju o dostojastvu roditelja.

U prvoj propovijedi, t. j. danas govorit ćemo o tome: kako Bog uzvisuje ugled roditelja. A buduće nedjelje propovijedat ću: kako roditelji mogu obaliti svoj ugled.

Ove ćemo dakle misli razvijati u dvije propovijedi.

Kako Bog uzvisuje roditeljski ugled?

1. Nesumnjivo je, da Bog u četvrtoj zapovijedi štiti u prvom redu štovanje i dostojanstvo roditelja.

No, mora li se ono posebno zaštićivati? Tako može netko zapitati. Ta odnos je između djece i roditelja već po samoj naravi tako usrdan, da se nešto usrdnije ne može ni zamisliti! Gledaj samo onu brižljivost, kojom ptica lepršа iznad gnijezda svojih mladih što cvrkuću. Gledaj samo onu beznađnu požrtvovnost, na koju su roditelji spremni za svoju djecu. Pa gledaj samo onu usrdnost, kojom malo dijete pruža ruke prema majci. To se riječima ne da ni izraziti. Zar ova naravna veza nije dovoljna? Treba li je još jače učvrstiti?

Doista nije dovoljna, braćo! I da bismo to razumjeli, potrebno je, da bacimo nekoliko pogleda na temeljni princip (razlog) ovoga ugleda.

Gdje više njih živu zajedno mora biti neki red - to je jasno. No u čemu se sastoji red? U tome, da ima netko, tko zapovijeda, i netko, tko sluša. Onoga, tko zapovijeda nazvemo nosiocem ugleda; u gospodarskom životu gospodarskog ugleda, u Crkvi crkvenog vrhništva, u državi državnog ugleda. Autoritet i poslušnost - to su dva pojma, koji jedan drugoga popunjaju: gledano odzgo zove se autoritet, gledano odzdo zove se poslušnost. I kada se među ljudima pokoleba poštivanje ovih dviju riječi, pokolebaju se i temelji ljudskoga i urednoga društvenog života.

Eto: autoritet je potreban za ljudski život. Bez autoriteta nema društva.

A sada, braćo, dolazi važna jedna činjenica: autoritet nema bez Boga! Jer onaj, kome zapovijedamo, pita-i to s pravom pita-kojim pravom mu mi zapovijedamo? Otac, majka upravo su tako ljudi kao i djeca-kojim im dakle pravom hoće da zapovijedaju? Svećenik, sudac, zastupnik, ministar, kralj upravo su tako ljudi, kao i oni, kojima zapovijedaju-kojim im dakle pravom hoće da zapovijedaju?

Netko će možda reći: "Imaju pravo zapovijedati, jer su stariji, pametniji, učeniji nego ja. To je zabluda. Može biti, da sam ja mlađi, manje učen, siromašniji, ali ipak čovjek sam. Čovjek, kao i oni i nemaju prava zahtijevati da učinim ono, što oni hoće. Može biti, da si ti jači, a ja slabiji-ali to ti još ne daje pravo, da meni ti, jedan drugi čovjek, zapovijedaš. Čudno će možda zvučiti, braćo, ali moram da kažem, jer je tako kad se autoritet ne bi mogao temeljiti na drugom nego na tome: da sam ja "jači, pametniji, stariji i zato moraš slušati", onda -nemojte se sablazniti-pravo imaju anarhisti, koji kažu, da je svaki čovjek jednako slobodan, pa tko hoće meni zapovijedati, to je tiranin, toga ću ubiti...dakle neka propadne svaka vlada, vlast i vladar!

Tako izrečeno, zvuči to vrlo grubo. Ali tako bi bilo, kad...i tu je ogromno značenje četvrte zapovijedi...kad nad autoritetom ne bi svijetlilo neko tajanstveno religiozno svijetlo: Božja volja, naređenje. Promislite samo, braćo, jedan se čovjek pokorava drugome, nije to tako mala stvar. Ja pače kažem i to: čovjek samo onda sačuva svoje ljudsko dostojanstvo, ako volju drugoga ispunjuje iz poslušnosti prema Bogu. Može je ispuniti i iz straha, može je ispuniti iz laskavosti, zbog lukavog računa, iz koristoljublja-no sve to nije dostojno čovjeka.

Zato nije pravilan uzgoj, kada roditelji nestašnom djetetu obećavaju šećera, bebu, igračku i ne znam što, samo da sluša. Ne, to nije poslušnost, to je-trgovina! Poslušnost je, kada netko sluša, jer u onome, koji zapovijeda, gleda Božji autoritet: dijete u roditeljima, učenik u učitelju, naučnik u majstoru, građanin u državnoj vlasti. Da: ili svaki autoritet, dakle i roditeljski ima svoj temelj u Bogu ili-svršeno je s autoritetom!

Draga braćo! O, kad roditelji ne bi nikada zaboravili, da njihovo roditeljsko dostojanstvo potječe od Boga! I kad bi se na ovoj svetoj ozbiljnosti temeljio sav obiteljski život! Puca i lomi se oko nas ovo bolesno društvo. I što mislite, što će ga spasiti? Donošenje raznih zakona? Društvovrednika? Da: sve je to potrebno-ali sve to ne spasava. Dakle što će spasiti? Narodne skupštine? Uvodnici u novinama? Razne deklamacije? Povorke? Ne, sve to ne koristi ništa!

Dakle, što će spasiti? Ojačanje obiteljskog života, njegova obnova i preporođenje na kršćanskim temeljima! Trerace ima dosta među nama-ali nema otaca. Žena, gospođa, dama ima među nama dosta-ali nema majki! Dajte nam kršćanskih očeva, i kršćanskih majki i spasit ćemo svijet, što se ruši!

2. Kakav je kršćanski otac, kakva je kršćanska majka?

Čast i dostojanstvo oca i matere stoji prema kršćanskom shvaćanju neposredno uz dostojanstvo svećenika. To je tako uzvišena zadaća, da je Gospod Isus ustanovio poseban sakrament, da bi se ona mogla izvršivati. Zanimivo: Krist je Gospodin samo dva životna poziva držao sudbonosno važni-

ma,da je, da bi ih potpomogao, ustanovio posebne sakramente. Nema posebnog sakramenta za političare,niti za učitelje,niti za liječnike,suce,odvjetnike,ali ima za svećenike, ima za roditelje, za očeve i majke.

a) Muževi,očevi obitelji,promislite samo što znači biti otac?

Znači biti kralj obitelji. Kralju treba kruna.Očevi, gdje vam je kruna? Sjaji se na vašem čelu. Bog ju je postavio na čelo prvome mužu, prvome Ocu obitelji. Poštujte svoju kraljevsku krunu!

Čime? Da ste spremni brihuti se za obitelj. Kako?-reći će netko na to. Zar treba na to još nekoga poticati? Zar mi, očevi obitelji, ne radimo dan i noć za obitelj?

Da,braćo, radite! U tvornici, u službi, u banci, u uredu, u radionici, tu radi skoro svaki otac obitelji. Ali kod kuće...Da li svaki od njih radi i kod kuće? Kod kuće? Kako da to razumijem? Ta i kući još da nosim spise! Ta i kod kuće imam privatnog posla!"...

Nisam tako mislio,brate! Nego da obitelj ne treba samo novca, djetetu ne treba samo igračka, supruzi nije potrebno samo odijelo, nego ženi treba i muž, koji će je razumjeti i koji će ljubiti dom, a djeci treba otac, koji će se brinuti, skrbiti i zanimati se za njih.

Braćo, očevi, koji se noću i danju mučite za svoje zanimanje, koji ste još i kod kuće do 10 sati navečer zgrbljeni nad spisima, pa ako vam se supruga usudi štogod reći,okosite se na nju:"Nedaš mi ni raditi", i nikada s vaših ustiju ne ispadne nijedna nježna riječ...braćo, odgovorite mi:što vrijedi,ako dobro ide posao,a dijete ostane neodgojeno?! Što vrijedi,ako si kuću kupio od svoje zasluzbe,a žena ti je ohladnila, jer si je zapuštao?! Ohladnila i u svojoj napuštenosti okrenula se drugamo?!

b) A vi žene,majke,da li ste mislile na to: što znači biti mati?

Dajte nam majki,požrtvovnih majki,koje će pametnom ljubavlju uzgajati svoju djecu-i spasit ćemo svijet! Pače i današnji svijet,koji se koleba i lomi i kome prijeti opasnost,da se slomi!

Dajte nam majki!

Današnji svijet jedva da govori i poznaje druge veličine do li šport, film, modu, jakoće na plućima i grlu. Poviknimo dakle u ovaj svijet,koji se oduševljuje samo za kupnju i prodaju-poviknimo ovu misao Crkve:Ljudi, nisu to prave veličine,nisu to pravi junaci! Pravi su junaci oni, koji odgajaju ljude za pravi kršćanski život.Pravi junaci su naše majke, premda ih nitko ne slavi, majke, koje u mirnom obiteljskom domu zatvorene među četiri zida kroz cijeli svoj život svršuju svoj posao,koji nikome ne upada u oči. Pravi junaci nisu razni skakači u visinu, rekorderi na motorkotačima,niti trkači na daljinu, ne, pravi junaci su one naše majke, koje po cijele noći bdiju uz krevet svoga bolesnog djeteta, koje i kad ostanu udovice s brojnom djecom, ne plaše se teškoća života, koje ih napadaju, one naše majke, koje znadu,da li im se djeca mole, koje znadu, koliko puta djeca idu na ispovijed,pričest,koje navečer ispitaju djecu zadaće,i ako iz latinske zadaće svoga sina gimnazijalca ne razumiju nijedne riječi...O, ta materinska ljubav, koja ne pozna granica! Sam Bog,kada nam u Svetom Pismu hoće dati na znanje,koliko nas ljubi, uzima prispodobu s materinskom ljubavlju:"Može li

mati zaboraviti dijete svoje, da mu se ne smiluje?... I kad bi ona zaboravila njega, ja ne ću zaboraviti tebe." (Iz XLIX.15.) govori Gospodin.

O, ta materinska ljubav, koja ne pozna granica! Da li ste čuli onu legendu, da ti se krv sledi, legendu koja živi u ustima puka u južnoj Francuskoj? Kako je jedan mladi čovjek pao u mreže neke oholo žene, koja mu je rekla: "Da me doista ljubiš, pokazat ćeš time, ako doneseš srce svoje majke i dadeš ga za hranu mome psu". I zaslijepljeni sin ubije svoju majku..i ponese njeno srce..ponese ga malome psiću...Na putu se spotakne, padne, a materino se srce odkotrlja daleko. I to srce, materino srce, s kojega je kapala krv, srce ubijene majke, zabrinuto i drščući progovori:"Je si li se udario sinko?"

O, ta materinska ljubav, koja ne pozna granica! Ljubav, koja nadživljuje i smrt! Ljubav, koja postaje anđeo čuvar i odraslom djetetu još i onda, kada se već davno zatvorio grob nad mrtvim tijelom roditelja! Ljubav, koja nikad ne prestaje.

Braćo! Veliki francuski mislioc, grof de Maistre rekao je jednom: žena istina nisu stvorile velike kulturne vrijednosti čovječanstva: Ilijadu, Odiseju, Božansku Komediju i Fausta. Uređenje država, vojničke pobjede, velike stolne crkve, sve to možemo zahvaliti muškarcima. Ali na koncu konca žene su ipak jače i utjecajnije od muškaraca, jer one nose na svojim grudima buduće muškarce i one majke izgrađuju odgojem cijelu narav budućih muževa!

Gle, dakle, braćo, kako je to uzvišeno shvaćanje roditeljskog dostojanstva! Kako uzvisuje Bog autoritet roditelja! Amen.

.....

II.

KAKO RODITELJI MOGU OBALITI SVOJ UGLED!

Draga braćo!

Otkako se je Kam narugao svome Ocu, mnogo je djece učinilo to isto svojim roditeljima. Otkako je Absalon podigao oružje protiv svoga vlastitog oca Davida, mnogo je djece prouzrokovalo već gorčinu svojim roditeljima. I otkako je Bog kaznio židovskog veće velikog svećenika Helija, jer je previše bio obziran prema svojim zlim sinovima, od onda je mnogo roditelja bilo kažnjeno u svojoj djeci. To je sve istina! No još nikada nije vidjelo čovječanstvo toliko roditelja, koji bi tako jadikovali, toliko neposlušne djece, toliko nepoštivanje društvenog i zakonskog autoriteta kao danas.

Dolaze majke isplakanih očiju, jer odrasle kćeri s njima grubo postupaju. Dolaze očevi, s kojima odrasli sinovi govore s omalovažavanjem. Dolaze učitelji, puni tužnjave na obitelji, jer s djecom raznaženom kod kuće ne znadu u školi što da počnu. I dolaze roditelji puni tužnjave na školu i govore, da im tamo dijete uči mnogo zla, kojega kod kuće nikada nije viđjelo.

Svatko jadikuje, svatko traži uzrok tome zlu. A znate, što je uzrok? To, što su mnogi roditelji i mnogi predpostavljeni zaboravili na ono uzvišeno dostojanstvo, kojim je Bog ovio njihovo čelo: roditelj je Božji namjesnik u odgoju djeteta!

Mnogi roditelji sami skidaju s čela ono dostojanstvo, kojim ih je Bog odjenuo. Znate, zašto mnogo djece ne drži četvrtu zapovijed Božju? Zato, jer mnogi roditelji i sami

ne drže ostale zapovijedi! A sve je to povezano međusobno, tu nema izbiranja. Ima roditelja, koji postupaju s Deset zapovijedi, kao s "Oče našom": njih ne zanima prva polovica, "Sveti se ime tvoje, dođi kraljevstvo tvoje..." To ne, to nije zanimivo. Ali kada je riječ o vlastitim interesima: kruh naš svagdanji daj nam danas"...o, to da, to već vrijedi! I upravo tako rade i s Deset zapovijedi: da se klanjaš Bogu, da častiš Njegovo sveto ime, da ideš na svetu misu...to nije zanimivo. Ali četvrta zapovijed Božja! to da, to bi željeli, da se obdržava, željeli bi imati poslušnu, dobru djecu! Htjeli bi imati plod bez drveta. Htjeli bi žeti bez sjetve.

Ali to je nemoguće! Jer Bog je Bog reda. Zar ne vidimo u uzvišenoj harmoniji svemira zakone reda, točnosti, mjere? Svaka travka, svaki prah ima svoje mjesto?! Isto tako: svaka zapovijed od Deset zapovijedi imade svoje mjesto i svoju važnost i od njih se ništa ne može izbrisati, ništa otkinuti.

Očajno se tužila jedna mati na svoga tridesetosamgodišnjeg sina: ne poštuje majke, strašno grubo postupa s njome, neprestano je grdi, rasipava joj sav imetak. Htio bih utješiti jadnu majku. No tko drugi može tu dati utjehu osim Gospoda Boga? Zapitam dakle: "Milostiva gospođo! Običajete li se ispovijedati i pričešćivati?" Pogledam me samo: "Ne. Od vjenčanja nisam bila."

Braćo! Ima sina od tridesetosam godina. Od vjenčanja nije bila na ispovijedi. Tako ona drži zapovijedi Božje-i onda se tuži, da joj sin ne drži četvrtu zapovijed Božju i da ne štuje svoje roditelje. Onoga roditelja, koji sam ne poštuje Božje zapovijedi.

Braćo! Ne varajmo sami sebe. Dijete, oštrovidno dijete ne samo da opaža, da otac nedjeljom mjesto u crkvi ide u kakav lokal, a mati u kakvo društvo, ne samo da to opaža, nego si iz ovih roditeljskih propusta kuje oružje, da opravda svoju vlastitu neodgojenost. I ako se roditelji ne osjećaju vezani trećom zapovjedu Božjom glede poštivanja nedjelje, ono se ne osjeća vezanim, da poštuje četvrtu zapovijed Božju, koja obvezuje na poslušnost.

I ne može mu se ništa predbaciti! Jer kojim pravom zahtjevaš, da dijete poštuje tebe, svoga zemaljskoga oca, kad ti ne poštuješ svoga nebeskoga Oca?!

Roditelji! Bog Vam je dao uzvišeno dostojanstvo, samo nemojte ga sami trgati sa svoga čela!

Draga braćo! Naređenje četvrte zapovijedi Božje odaje nam neizsporedivu mudrost Božju. Ne govori on "ljubi oca i majku", nego "poštuj". Budi dakle takav roditelj, koga dijete može poštivati i koji može odgovarati svakom njegovom idealu. Kadgod i u kojoj god okolnosti tvoga života pogleda na tebe, neka se uvijek u njegovoj duši rađa samo štovanje prema tebi. Sretno ono dijete, koje o svojim roditeljima čuva u svome srcu tako idealni spomen. Blagoslovljena uspomena na roditelja bit će mu anđeo čuvar u najtežim napastima još i onda, kada možda već desetljećima pokrivala trava roditeljski grov. U autobiografijama velikih ljudi nalazimo dirljive izjave, kako ih je od stranputica sačuvao blagi spomen na davno umrlu majku.

Naše doba nazivljemo "doba napretka". I s pravom. Doista je bajoslovan onaj tehnički razvitak, kojega smo iz dana u dan svjedoci.

No u nečemu ipak treba da dademo ovu lozinku:

Pođimo natrag! Natrag! Kamo? Natrag k uzvišenoj pouci četvrte zapovijedi Božje. Natrag k shvaćanju onih rodite-

lja, koji su sebe shvaćali kao namjesnike Božje! Natrag k onim roditeljima, koji su na svojim ćelima ćutjeli krunu, koju im je Bog dao i koji su je onda brižljivo nosili, jer su znali, da zemaljska i vječna sreća njihove djece, dobrim djelom o njima ovisi.

Braćo! Najveća radost za roditelje i na ovoj zemlji jest kad znadu, da su im djeca sretna, ali mislim, da će to biti i u vječnom životu vrhunac njihove radosti. Radost vječnoga života doduše sastoji se u gledanju neizmjerne uzvišenosti Gospoda Boga, ali i ta blaženost ima stupnjeve. Pa doista za roditelje značit će to vrhunac radosti, kad budu uza sebe vidjeli i svoju djecu pred licem Božjim, onu djecu, koja će iza Boga njima biti u prvom redu zahvalna, da su ovamo došla.

Gospode Bože! Daj nam takvih roditelja, koji će dostojno shvatiti uzvišeno dostojanstvo, koje su primili od Tebe i koji će onda zajedno sa svojom djecom stići do blaženog, vječnog promatranja lica Tvoga. Amen.

.....

DJECO, POŠTUJTE SVOJE RODITELJE

I.

Draga braćo u Kristu!

U dvije ćemo propovijedi razmatrati o dužnostima djece prema roditeljima. Današnju ćemo propovijed početi s pripovješću o potresnom susretaju jednog sina poganina sa svojom majkom. Među poganima je i onako haračilo čudoredno zlo i zablude. Budimo dakle pravedni pa ako što lijepa i plemenita nađemo među njima, ukažimo na to i nemojmo se bojati to nasljedovati. Nemojmo se bojati izraziti želju: o kad bi današnje kršćanske obitelji znale uzgojiti djecu, koja bi tako štovala svoje roditelje, kako je to činio u petom vijeku prije Krista rimski poganin Koriolan!

Događaj poznate. Građani su ga istjerali iz Rima. Krvavo povrijeđen Koriolan prešao je protivnicima države u tabor Voluska. Ovi su objeručke primili čovjeka, koji je plamtio osvetom. Povjerili su mu svoju vojsku. I Koriolan je pošao na čelu protivničke vojske protiv svoje rođene domovine, protiv Rima!

Rimljane je obuzeo grozan strah. Sad su uvidjeli, da su se prenaglili, ali prekasno. Poslali su Koriolanu najistaknutije ljude, senatore i ponizno ga molili, da ne napada grad, svoju rodnu zemlju. Ali Koriolan ogorčen ostao je nepokolebiv. Na to su pošli k njemu poganski svećenici u svečanim odijelima-no nije koristilo ništa! Onda su mu donijeli ogromnu svotu novaca-s gnjušanjem je to odbio...I kad se već činilo, da ništa ne pomaže, na koncu su poslali u protivnički tabor rimske žene na čelu s Koriolanovom majkom Veturijom. Žena pripadne k sinovim nogama i tako ga je molila za Rim. I sin, koji je plamtio osvetom, sin, koji je bio krvavo uvrijeđen, sin, koga nisu mogle ublažiti niti molbe senatora i poganskih svećenika, niti blistavi novac, podigne majku, zagrli je i reče: "Majko, spasila si Rim, ali si izgubila sina!" I odvede vojsku natrag Voluscima, koji su ga, jer su se u njemu prevarili, kako kažu, ubili.

Ubili su ga...ali ga eto već kroz dvije i pol tisuće godina stavljaju ljudi kao primjer djeci: djeco, tako treba da ljubite svoje roditelje!

Draga braćo! U Koriolanu je živjela samo ona naravna ljubav prema roditeljima-i ta je učinila čudesa kod njega. A mi, kršćani, nismo obvezani samo na tu naravnu ljubav između djece i roditelja, nego u nas ima da vlada još i dublje štovanje prema roditeljima, koje izvire iz volje Božje.Raspravit ćemo dakle u dvije propovijedi dva pitanja: 1. Zašto kršćansko dijete mora štovati svoje roditelje? 2. Kako ih mora štovati?

Zašto moramo štovati svoje roditelje?

1. Ponajprije moramo ih štovati zato, jer to Bog zapovijeda. Nema na svijetu tako uske veze, kao što je veza, što ju je sama narav povezala između roditelja i djece, a ipak vidimo,da Bog to još nije smatrao dovoljnim, nego je našao za potrebno,da ovaj topli odnošaj ojača još posebnom zapovjedu.

U dvije sam prošle propovijedi ukazao na to, da četvrta zapovijed Božja štovanje prema roditeljima izdiže iznad naravne razine i postavlja ga na dublji,trajniji temelj i to time, što samo dostojanstvo roditelja opkoljuje sjajem posebnog štovanja.

Djeco, ne zaboravite:četvrta zapovijed znači više,mnogo više nego naravnu ljubav prema roditeljima! Prema Božjoj zapovijedi dijete ne mora štovati svoje roditelje samo zato, jer je od njih primilo život. Jer kad bi to moralo činiti samo zato, onda onaj siromašni, jadnik, koji je od roditelja dobio bolesno, slabunjavo, osakaćeno tijelo ne bi trebao štovati svoje roditelje.

Prema četvrtoj zapovijedi djeca ne trebaju štovati svoje roditelje samo zato, jer su oni od njih stariji, pametniji, iskusniji! Ne! Jer i najučeniji sin mora štovati svoje roditelje, makar oni ni čitati ni pisati ne znali. Može biti, da djeca u pogledu naobrazbe i znanja dopru daleko više od svojih roditelja, može biti, da roditelji ne znadu s njima razgovarati niti o filozofskim problelima, niti o književnim pitanjima, niti o Puccinijevim operama...a ipak ih moraju štovati!

Dakle na čemu se temelji štovanje prema roditeljima?

Na Božjoj riječi, na Božjoj volji! Ta četvrta zapovijed počinje ovako:"Ja sam tvoj Gospod Bog.Poštuj oca i mater!" Kao da bi rekao Gospod: ne odlučuje tu da li je tvoj otac bogat i tvoja majka ljupka žena, ne odlučuje to da li su oni pametni, mudri roditelji vrijedni ljubavi, ne odlučuje to,da li su oni dobri ili puni pogrješaka, slabosti, možda i grijeha. Svejedno! Ja zahtijevam da štujete svoje roditelje, ja to zahtijevam uvijek, u svim prilikama.

Braćo! Zato se zapovijed tako fino izražava, da "poštujemo" roditelje,a ne da ih "ljubimo". Brata je dosta da ljubiš,prijatelja je dosta da ljubiš-roditelje moraš štovati. To je više.

Kad dijete stoji pred roditeljem,iza riječi roditelja mora kao da čuje riječ Gospodnju:"Šinko, ako ne budeš slušao, da znaš, da ne stojiš pred neukim ocem, pred slabom majkom, nego pred poslanikom sveznajućega i svemogućega Boga na zemlji. A osoba je poslanika svuda sveta i nepovrediva, jer zastupa kralja." Roditelji su takvi zemaljski Božji zastupnici pred djecom. Kako je to potresna rečenica naše moralke. I na čelu majke, koja je moralno pala, i na čelu pokvarenoga oca svijetli blijeda zraka roditeljskog dostojanstva, što su ga primili od Boga.

To je eto osjećao onaj mladić, kraj kojega je jednoga da-

na prolazila ulicom grupa kažnjenika, a on je najednom pristupio jednome kažnjeniku i poljubio mu ruku. Tamnički stražar ga zapita: "Ali što radite? Ljubite ruku kažnjeniku?" "Da, to je kažnjenjenik", odgovori mladić,-ali to je moj otac!"

Mladić je imao pravo. Upravo to je ono veliko značenje četvrte zapovijedi Božje, da Bog ne dopušta roditeljski ugled ni pod kojim izgovorom okrnjiti.

Djeco, poštujte svoje roditelje! Djeco, učite se biti poslušni! U naše doba uzdrmalo se štovanje autoriteta. A ipak bez poštivanja autoriteta propast će društvo. Dakle opet na novo treba da se naučimo poslušnosti. Da, ali odakle, od koga? Od onoga, za koga je pisano, da je, i ako je bio Bog, bio poslušan svojim roditeljima (Luka II.51.), od onoga, čiji kruh bio to,da vrši volju Oca nebeskoga (Iv.VII. 34.), od onoga, koji kroz cijeli svoj zemaljski život nije činio drugo, nego da je poslušno slijedio put Božje volje, premda je taj put vodio krvavim križnim putem do smrti na križu. Sin Božji "Krist bio je poslušan do smrti, posve do smrti na križu". (Filip.II.,8.), da nas, prkosne, ohole,samoglave ljude koji mislimo da smo mudri, nauči slušati.

Da: treba da štujemo roditelje, predpostavljene,starije, jer Bog tako zapovijeda.

2. Ipak, draga braćo, upravo to je veličanstveno svojstvo Božjih zapovijedi,da se one posvema slažu i s najšešćim, dubokim težnjama ljudske naravi. Opaža se,da je isti onaj Bog satvorio ljudsku narav i zakon Deset zapovijedi.I stoga razumijemo,da štovanje roditelja zahtijeva i sama ljudska narav.

Maleno dijete nagonski prianja uz svoje roditelje,a veće prianja uz njih svijesnom ljubavlju, odraslo pak prati ih skrbljivom brižljivošću. Ljubav prema roditeljima prati nas kroz cijeli naš život. I kad smo odrasli te imamo i svoju obitelj. Sve do groba naših roditelja.

Znate, kada čovjek postane star? Kada stupi u brak? Kada osnuje obitelj? Kada se oženi? Ne! Čovjek postane star, kada su mu umrli roditelji. Onoj prkosnoj, neodgojenoj djeci, koja ogorčuje svoje roditelje, i onoj neljubaznoj,rasipnoj velikoj djeci, koja vrijeđaju svoje roditelje, htio bih povikati, da im zašumi u ušima: "Djeco, pazite, da prekasno ne dođete do svijesti,što su vam bili roditelji, dok su živjeli!".

S usana kolikih već ljudi ispada gorko predbacivanje samima sebi: "Zašto tek sada znam, što su meni značili roditelji? Zašto tek sada, poslije njihove smrti? Da sam barem za njihova života znao izgovarati one riječi, koje su tako teško dolazile na usta: draga majko, dragi oče, gledaj...ja nisam to tako mislio...oprosti!"

Draga braćo! Žalosno je svojstvo ljudske naravi, da čovjek često puta tek onda opaža, kakove je imao dragocijenosti,kad već vidi, da ih gubi. Poštujmo roditelje još za njihova života!

Naravno, prava djetinja ljubav živi i iza smrti: moli za duše preminulih roditelja, prikazuje svete mise za njih, posjećuje njihove mirne grobove, a one crvene ruže štono cvatu na grobu, kao da su pozdravi roditelja, što ih oni šalju iz vječnog života...pozdravi i opomene: živite tako, te naš susretaj i ponovno viđenje pred Bogom bude sretno.Braćo! Ne vjerujmo u spiritizam,ali utješna je nauka naše svete

vjere, da roditelji u svome blaženom gledanju Boga ne zaboravljaju pred Bogom u svojim molitvama svoje djece, koja još žive na zemlji i koja se bore s tisućama napasti.
Djeco, poštujte svoje roditelje. Amen.

.....

II.

KAKO MORAMO ŠTOVATI SVOJE RODITELJE?

Draga braćo!
Prošle smo nedjelje govorili o tome, da treba štovati svoje roditelje. Međutim s tim se još ne možemo zadovoljiti. Treba štovati svoje roditelje-o tome smo govorili do sada. No to smo znali i do sada. No pogledajmo sad drugi dio toga pitanja. Kako trebamo štovati svoje roditelje?
1. Što li bih ovdje sve trebao iznijeti! I to ne samo o štovanju roditelja, nego i o poštivanju pretpostavljenih i starijih uopće.
Mogao bih se opet pozvati na pogane, kako su i koliko već i oni znali štovati starije. Rimljani su najviši zbor, koji se imao brinuti za državne poslove nazivali jednostavno "zbor starijih" - senat. U Lacedemoniji su također "jerontes" (stari) vodili vrhovnu državnu upravu.
Duboka je ljudska zamisao, da se poštuje stariji i možemo samo žaliti, da se je ono u današnjem svijetu već izgubilo zajedno s pojedinim drugim lijepim običajima. Nažalost današnji mladi ljudi ne poznaju mnogo Sveto Pismo. Barem ne poznaju ovo mjesto: "Pred sijedom glavom ustani i poštuj lice starčevo i boj se Boga svojega" (III.Mojs.XIX.,32.).
Treba samo slušati one opravdane tužnjave, kako današnja mladež malo poštuje odraslije i kako površno sudi o njima! Kako rijetko viđa čovjek, da bi na tramvaju netko ustao i dao mjesta starijemu! Prije su i ženama davali mjesto. No, čemu da niječemo- pogdjekoja žena danas sama si je kriva, što po vanjštini ne može odmah odrediti da li je muško ili žensko-ali što se starijih tiče, to da, njima pripada štovanje.
2. Ponavljam: o čemu sve bih trebao sada da govorim! Ali najvažnijim držim ipak to, da potsjetim na način, kako valja štovati roditelje.
a) Poštuj oca svoga i mater svoju-ova zapovijed zahtijeva mnogo toga, što današnja djeca ne će da razumiju.
"Poštuj"-ili kad roditelji govore, dijete neka šuti. Nekoć se je to samo po sebi razumjelo u svakoj kršćanskoj obitelji. Danas? Dijete hoće sve bolje znati nego odrasli pa makar to bili i njegovi roditelji.
"Poštuj!" dakle na zapovijed roditelja dijete odmah skače na noge i izvršuje njihov nalog. Nekoć se je to samo po sebi razumijevalo. Danas? Danas treba objašnjavati, treba moljakati, treba obećavati šećera, darove.
"Poštuj!" "Tko udari oca ili majku, neka umre", tako propisuje zakon Staroga Zavjeta (II.Mojs.XXI.,15.). A ne treba ni da udari. Riječi Svetoga Pisma govore strašno i to, da oko, koje prezire oca i krivo gleda majku da ga kljuju gavrani i jedu orlići (Prof.XXX.17).
Kršćanski odgoj zahtijeva, a tako su nekoć i uzgajali svoju djecu-da dijete govori sa svojim roditeljima s nekim religioznim poštovanjem, i da njihove zapovijedi izvršuje bez nevoljkog izraza na licu, ne slijezući ramenima, bez protivljenja i s radošću. A sad izvolite pogledati, kakovi li se danas katkada prizori odigravaju između osam do deset godišnjeg djeteta i roditelja. Kakovim li strašnim i izazov-

nim glasom govori po gdjekoja četrnaest godišnja djevojka sa svojom majkom. I za to najvećim dijelom nijesu odgovorna djeca, nego roditelji. Roditelji,koji to podnose.

Poslušajte samo, kako je uzvišeni primjer štovanja prema roditeljima dao starozavjetni kralj Salamon. Njegova majka Betsabeja ne bijaše baš nekakvog odličnog porijekla. A ipak kad je zbog jedne stvari došla Salamonu, Sveto Pismo piše o kraljevskom sinu ovo:"A kralj ustane, izađe pred nju,pokloni se pred njom i sjede na svoj prijesto i prijesto namjesti še i za majku kraljevu i ona sjedne njemu s desne strane (III.Knj.Kralj.II.19).

A tu je i primjer glasovitoga engleskog kancelara Tome Morusa. I kad je već postao najviši činovnik enegleskog kraljevstva, svaki je dan prije nego bi pošao na posao na očigled sviju kleknuo pred oca i zamolio blagoslov. Kako smo danas daleko od toga! Možda niti ne vjerujemo, da je to bila istina.

b) Eto,braćo, ovim dvjema spomenutim primjerima, primjerom Salamona kralja i Tome Morusa već sam prešao k najvažnijem dijelu moje propovijedi-k raspravljanju o odnosu odraslo djece i roditelja.

a) Osjećam, braćo, da u današnjem svijetu, koji ne pozna pieteta, i koji je postao tako surov, moram posebno i o tome govoriti. Ne o maloj djeci. Ta onaj mali dječak, koji jaši na očevim koljenima, ona mala djevojčica, štono zajedno s mamom oblači francusku lutku, može roditeljima prouzročiti najviše samo nehotimične, djetinjaste jade. Ali veliki dečki! Velike djevojke! Odrasli! I oni već oženjeni! Oni, kojima je otac živ, ali jedva već da se može maknuti iz svoga naslonjača.

Djeco, odrasla djeco, kada vaš bolesni otac može tek naslanjajući se na vaša ramena učiniti nekoliko koraka, da li vam onda padne na pamet, da ste se kao mala djeca, kada ste se učili hodati, i vi isto tako grčevito hvatali za ruke vašega oca, ruke, koje su onda još bile jake. Da li vam to padne na pamet?Jer ako vam to doista padne na pamet, ne ćete prema njemu biti tako nervozni, nestrpljivi, neljubazni. I vaša majka bolesna leži mjesecima u postelji. Djeco, odrasla djeco, znadete li onda tako brižnom ljubavlju sjediti uz njen krevet, kao što je ona nekoć bez sna bdjela i sjedila duge duge noći uz vašu kolijevku ili uz vaš krevetić s bijelim jastučićima. "Poštuj oca svoga djelom i riječju u svakoj strpljivosti", piše Sveto Pismo (Crky.III.9). Strpljivošću! Bilo bi dobro,da to usčuje svatko, tko ima stare roditelje!

b) Sve je podvrgnuto promjeni vremena, pa i ljubav djeteta. I ljubav djeteta se mijenja,razvija,dozrijeva-ali nikada ne smije nestati! Naravno da se u odraslog čovjeka drugačije pokazuje ljubav prema roditeljima nego u malog djeteta. Malo dijete pokazuje svoju ljubav prema roditeljima,ako je prema njima prijazno, pažljivo i ako izvršuje njihove zapovijedi, a odraslo dijete pokazuje svoju ljubav tako,ako svojim roditeljima govori s poštovanjem, ako prod njihovim ljudskim slabostima zatvara oči,ako njihove sitničavosti, koje su spojene sa starečkom dobi, s ljubavlju pregledava, i ako ih i tvorno pomaže.

Braćo! Da nekoga tvorno pomažeš, ali tako,da ne povrijediš njegovu osjetljivost, za to se traži profinjeni osjećaj i spretnost i u tom se pokazuje prava djetinja ljubav. Kad tvorno pomažeš roditelje, moraš to učiniti sa sviješću, da su to sve tek slabi, maleni kamati na onaj zajam, koji su nam širokom rukom dali naši roditelji, dok smo bili djeca.

-prijatelju-reče jedan prijatelj drugome-ti imaš toliko prihoda, a ipak se to kod tebe baš mnogo ne vidi. Kamo ti meće novac?

Kamo? Djelomice od toga plaćam svoje dugove, a djelomice mećem novac na kamate.

No to ne razumijem.

Gledaj samo:kad sam bio mlad, izdavali su roditelji za mene velike svote. To je moj dug, koji sada vraćam svojim starim roditeljima. A ostalo upotrebljavam za odgoj svoje djece, to je glavnica, koja će mi jednom u starosti donijeti kamate.

Da, to je pravo kršćansko shvaćanje! Ta kad bismo htjeli podpuno da zahvalimo svojem ocu za svaki onaj dan ispunjen poslom, za svu onu revnu brižljivost, koju smo ga mi stajali, kad bismo doista htjeli pokazati zahvalnost našoj majci za svu onu brižnu skrb, bezsane noći i znojni trud, kojim se oko nas bavila, ta bi li ikada došli do kraja našoj zahvalnosti?

Ali upravo zato odraslo dijete, ako u njemu živi štovanje prema roditeljima, nastoji upotrebiti svaku zgodu, da to i pokaže. I duševno i tvarno. I ja si ne mogu predočiti, kako može nekomu sinu, koji je postao imućan prijati dobar objed,kad znade, da njegova majka, koja je ostala udovica, provodi jadni život uz svoju siromašnu penziju. Ne mogu si predočiti, kako može jedna odrasla djevojka ili žena uzeti skupocjenu bundu i blistavi nakit i mirno poći u posjete u peti sprat bezzračne kakove kućetine u kuhinjski stan,gdje njeni stari roditelji životare. Ne razumijem!

Ponavljam braćo! Čovjek preraste svoje dječje cipele, ostavi školske knjige i igračke,ode iz kruga obiteljske kuće-ali nikad ne smije napustiti štovanje prema roditeljima! Kudgod krene dijete u životu, do kakvagod se dostojanstva uzdiglo, uvijek je dužno štovati roditelje. Ne znam, da li je pravilno, što neki roditelji učine u krajnjem ogorčenju: kad ne koristi nikakvo sredstvo, odbiju od sebe pokvareno dijete, razbaštine ga-da li roditelji imadu pravo na to, o tome bi se moglo još raspravljati. Ali je posve sigurno istina, da djeca nikada nemaju prava odbiti, zanijekati svoje roditelje! Život je već pokazao potresne slučajeve. Slučajeve, gdje se otkrilo prijevarno očevo rukovanje novcem i srušilo se na njega kao grad od karata, slučajeve gdje se sveta vjera o majčinoj čudorednoj čistoći srušila u prah pred djecom-jao strašnih li časova-a ipak ni edman onda ne smijemo odbaciti štovanje prema roditeljima! Toški, strašni trenuci,-a ipak - Božja volja drži ugled i štovanje roditelja. Njegova je sveta riječ,koja veli:"Ja sam Gospod Bog tvoj. Poštuj oca i mater!"

Draga braćo! Ne bih želio pripadati među one ljude,koji neprestano uzdišu za "starim dobrim vremenima", kao da su ondašnji ljudi doista bili neka druga stvorenja, a ne umiješeni iz mesa i krvi, slabi ljudi pozemljari. Svako doba imalo je svoje nevolje i uvijek je bilo mnogo grijeha i grješnika. Ali ipak, braćo, nad podivljalošću današnje mladeži toliko jadikuju-roditelji,odgojitelji,suci,učitelji-da na koncu moramo vjerovati žalosnu činjenicu, da možda nikada nije mladi naraštaj odrasao u tolikoj duševnoj bijedi kao danas. A ipak još nikada nije bilo toliko škola, djeca nikada nisu toliko učila, nikada se toliko nijesu s njima bavili učitelji,vjeroučitelji i razni zavodi za zaštitu mladeži. Nikada se nije toliko pisao o odgojoslovlju (pedagogiji) kao upravo u naše dane.Svega imamo u odgoju, pače mnogo više imamo nego u sta-

ro doba, samo jedno nedostaje-ali to jedno onda ništa nije kadro nadoknaditi: fali nam vjerski kršćanski obiteljski odgoj!

To fali i taj se nedostatak ne može ničim nadoknaditi! Jer blaženo ono dijete, koje ima pobožne roditelje pa ako se odgaja i u borbama sa siromaštvom; a ono, kome su roditelji ohladnjeli prema Bogu, nesretno je pa makar raste u imućstvu i bogatstvu.

Manjka križ, Kristov križ iz obitelji, a gdje on manjka, tamo se ukoči zamrzli obiteljski život poput ledene poljane.

Prvi avion, koji je pred više godina letio na sjeverni pol, bacio je tamo na ledene poljane dva metra veliki dryeni križ od ebanovine. Taj je kri. poslao Sveti Otac Papa i od toga časa taj sveti znak našega spasenja stoji i na najsjevernijoj točki zemlje. Cijela zemlja drži eto sada križ, ali nemojmo zaboraviti i križ drži cijelu zemlju! Križ dr.i i obitelj! Poviknimo dakle u svijet lozinku četvrte zapovijedi Božje: ništa ne će spasiti našega društva, koje pada niz strmen, nego jedino ćudoredni preporod zadnje stanice društvovnoga života, obitelji. Što vrijede svi zakoni, što vrijede sve ankete, što bi vrijedio i brojčani porast naroda, ako... iza izvanjskoga razvitka manjka unutarnji sadržaj! Potreban je preporod, ali duhovni! Potreban je preporod, ali u ćudoredu! Trebamo obitelji, očeva, matera, djece, koji će u miru sve to obdržavati Deset zapovijedi Božjih. Obitelji, za koje Krist znači zakon. Obitelji, gdje rastu djeca, kojima značajnu crtu ne daju životna uživanja nego velike životne dužnosti. Treba nam obitelji, koje će u današnjem hladnom ćudorednom svijetu visoko držati križ Kristov, a njih će onda križ Kristov držati na visini!

Braćo! Ovo nepbuzdano pokoljenje, koje ne poštuje autoriteta i koje raste preslobodno uništilo bi i samo sebe, i baštinu otaca i blaženstvo svoje duše, dok se na djeci, koja su uzgojena u strahu Božjem i poštivanju svojih roditelja gradi najsretnija ljudska budućnost. Amen.

.....

RODITELJI, CIJENITE SVOJU DJECU!

I.

Draga braćo u Kristu!

Prošle dvije propovijedi imale su naslov: Djeco, poštujte svoje roditelje! Naslov slijedećih triju propovijedi bit će: Roditelji, cijenite svoju djecu. Prošli puta govorili smo o temi: "Djeco, obdržavajte četvrtu zapovijed Božju!" A sad ćemo u tri propovijedi govoriti o temi: "Roditelji, olakoćujte djeci obdržavanje četvrte zapovijedi Božje!" U pretprošloj propovijedi na početku spomenuo sam dvije i pol tisuće godina staru pripovijest o jednom sinu, rimskom poganinu Koriolanu, koji je primjerno poštivao svoju majku. A sadašnju ću propovijed početi s jednim posve modernim primjerom jedne majke, koja se ne brine za svoje dijete, s primjerom onih današnjih dama, koje igraju veliku ulogu, drže sjednice, organiziraju, zabavljaju se, čine sve, samo za svoju se djecu ne brinu.

Dolazeći kući jedna takva mati, koja uvijek igra neku ulogu, dolazi s "važne" sjednice. Ponajprije je obavila

neka "važne" poslove, svršila neke kupnje, pošla u slastičarnu, odanle na sjednicu... i već je večer, kad je prispjela kući. Za večerom reče svome mužu: "Molim te, koliko li sam posla danas imala. Ove društvene obveze oduzmu čovjeku cijelo vrijeme. A kad sam se vraćala kući, a to se na kućnim stepenicama igra jedna grupa djece. Među njima bio je i jedan tako dragi, slatki dječačić..."

-Kaži mi, kakvu je imao kosu - zapita je muž.

"Posvo plavokos.

-A odijelo mu?

-Oj, bilo je neuredno, zamazano, zaprljano!

-I lice?

-Posvo zamazano!

-E, draga, onda je to bio naš mali simčić - odgovori mirno otac.

Konac! Svršili smo. Dovle ta žalosna moderna pripovijest. A dovle također i uvod današnje moje propovijedi. Jer mislim, da sam time već rekao, o čemu kanim govoriti. Prošli puta rekao sam djeci: Djeco, shvatite dobro četvrtu zapovijed Božju! Danas kažem roditeljima: Roditelji, shvatite i vi dobro četvrtu zapovijed Božju!

Kako? Zar ima roditelja, koji četvrtu zapovijed ne razumiju? Doista da ih ima! Dijete je tajna, zagonetka, teža negoli najzamršenija skrižaljka, pa je doista i njegov odgoj i križ i zagonetka. A da bi taj križ roditelji lakše mogli nositi i tu zagonetku sretno mogli riješiti, zato je Bog dao četvrtu zapovijed. Prve tri zapovijedi govore o našim obvezama prema Bogu. A odmah zatim u četvrtoj zapovijedi dolaze dužnosti prema roditeljima. Koliku je tu počast Bog dao roditeljima. Ali i s kolikom je odgovornošću spojena ta zapovijed!

Roditelji, budite svijesni odgovornosti, koju vam je Bog nametnuo. Roditeljim 1. cijenite svoju djecu, 2. Budite s njima obzirni i 3. ljubite ih! Ta trostruka misao bit će predmet triju propovijedi.

Cijenite svoju djecu!

a) Cijenite svoju djecu, jer ona nisu samo vaša nego u prvom redu Božja!

Dijete je zalog, koji nam je Bog povjerio i za koji će jednom od nas tražiti račun. Tražit će račun za svaki propust. Tražit će račun i o tome, nisu li gdjekoji roditelji načinili iz svoga djeteta, kome su sve pregledavali, sve dopuštali, svaku mu mušićavu želju ispunili i time mu uništili volju, značaj, dušu. Ali tražit će račun i o tome, da li su roditelji u mnoštvu drugih dužnosti imali dosta vremena za odgoj svoje djece. Bog dobro znade, kako je danas teško kruh si priskrbljivati, znade i to, koliko se katkada moraju mučiti oba roditelja, samo da uzmadu ono najpotrebnije - i takve će roditelje prema tome i suditi. Ali naprotiv vidi i to, koliko je mama išla po zabavama, u kazalište, u posjete, koliko puta se otac zabavljao, hodao po kavanama, i ako zbog toga nije preostalo vremena da djecu, a prema tome će to i suditi.

Roditelji, cijenite svoju djecu!

Moram spomenuti, da se veliki dio roditelja i danas još mnogo trudi za svoju djecu i da za njihov odgoj doprinosi mnoge žrtve, ali na nešto ipak zaboravlja! Roditelji, nemojte zaboraviti: vaše dijete ima i dušu, a ne samo tijelo! Da li ne mislite na to? Da vam je Bog povjerio tu dušu, i da se njoj

valja jednom povratiti ... I vrlo mnogo ovisi o vama, hoće li ona naći dom kod svojega Boga. Jao, s koliko svetog ganuća bi trebali roditelji da misle na to:Bog je povjerio meni vječnu sudbinu neumrlih duša!

Bog traži račun za dušu djeteta. I sada ne mislim na one nemilosrdne roditelje, koji-strašno je samo i izreći-svoju djecu ne daju ni krstiti. Na tu strašnu misao-hvala Bogu-u nas jedva da dođe koji roditelj.

Ali u kolikim se obiteljima s krštenjem izvršuje vjerski odgoj djece?

A ipak, roditelji, nemojte zaboraviti: Gospod Isus traži pravo na svako dijete.

Nema dražesnijeg prizora u evanđelju,nego kada Gospod Isus Krist umoran od dnevnog posla jedne večeri reče svojim učenicima: "Pustite djecu i ne zabranjujte im dolaziti k meni, jer je takvih kraljevstvo nebesko." (Mat.XIX.14.) Da li je mogao Gospodin jasnije od toga govoriti o prvoj dužnosti odgojitelja? Što je prva naša dužnost? Djecu puštiti k Isusu! Ili drugim riječima:vjerski ih odgajati!

I današnji roditelji odgajaju, ali mnogo njih ne odgaja s Bogom-a tko bez Boga gradi,gradi na pijesku.

Gledajte samo razliku između dvije obitelji:u jednoj daju roditelji djeci vjerski odgoj,u drugoj se pozivlju samo na zdrav razum.

U prvoj roditelji govore ovako:gledaj sinko, gledaj kćerko, ako nam je ovo i teško učiniti, dobri Bog očekuje od nas, da to učinimo. Moramo biti poslušni, naše dužnosti moramo ispuniti, treba moliti, treba uvijek govoriti istinu...dobri Bog je to zapovijedio. A On je rekao i ono,što ne smijemo činiti. Niti onda, kad nas napast jako vuče u grijeh. Niti onda, kad nitko ne bi vidio grijeh-Bog nas i onda vidi!...Nije lako uvijek ostati vjeran Gospodinu,ali, vidiš, zato idemo često na ispovijed, na pričest, da nam Gospodin dade snage. Tako odgaja jedna obitelj.

A druga?

I druga nastoji,da na dobro priuči dijete,ali-kako roditelji govore-ne će-da im dijete postane "bigot", "licemjerac" i "preko mjere pobožan. Prema tome upućuju ga na dobro ovako: dragi sinko, kćerko, to se ne pristoji činiti. Što bi na to rekli ljudi, kad bi saznali, da mala djevojčica laže. No, tako neodgojena mala djevojčica! Nemoj činiti ovo ili ono zlo, jer to pozivuje tvoje ljudsko dostojanstvo, obaljuje tvoju osobnost; da ne obliš..

Tako odgaja druga obitelj. Dobro čine obadvije. Ali sad dolazi napasti. Sudite,braćo,sami-kad nas u životu preplave napasti poput topa, koje će dijete, poglavito, koji će odrasli mladić i djevojka moći izdržati na putu časti? Kada navaljuje na čovjeka usijana lava života,novca i tjelesnih nagona, hoće li tada dati dostatnu otpornu snagu higijensko rasuđivanje, društvovno gledište i naglašavanje osobne časti?! Ne, ne! Tko odgaja bez Boga,gradi na pijesku!

Znate li, tko je dobro odgajao? Majka svetoga Ljudevita IX., francuskog kralja, Blanka, koja je često običavala sinu govoriti ovako:"Dijete! Ljubim te sa svom usrdnošću jedne majke, ali bih radije vidjela, da mrtav ležiš pred mojim nogama , nego da ikada počiniš jedan jedini smrtni grijeh." I kralj je priznavao, da su ga u napastima ove majčine riječi sačuvale od grijeha.

Dostalom koliki duboki uplic ima na dušu djeteta pobožna majka, da to dokažemo dovoljno je, da ukažemo na to, kako među velikim svecima Crkve toliki zahvaljuju svetost

svoga života upravo svojim majkama kao na pr. sv. Augustin svetoj Monici, sveti Grgur Veliki Papa svetoj Silviji, sveti Benedikt svetoj Abundanciji, sveti Dominik svetoj Ivani, sveta Gertruda svetoj Elizabeti i t.d.

Judevita Windhorsta, koji je svojedobno spadao medu vodeće muževe u Njemačkoj, zapitala je jednom neka gospoda, njegova znanica: "Željela bih se slikati. Preuzvišeni gospodine, što mislite u kakvom bi položaju slika ispala najljepše? A istaknuti pobožan političar odgovori joj: "Dajte se slikati u položaju, kako svome djetetu sklapate ruke na molitvu. To je najljepši položaj, koji si za jednu majku mogu zamisliti."

Braćo! Hoćete dobru djecu? Hoćete dijete, kome ćete iza njegovih otvorenih očiju moći uvijek zagledati u dubinu duše!? Želite dijete, koje će netaknuto proći kroz čudoredne napasti u doba, dok se razvija? Hoćete djecu, koja će obdržavati četvrtu zapovijed Božju? Onda cijenite njihovu dušu, odgajajte ih s Bogom, to jest odgajajte ih pod vidom ovih triju misli: Bog je moj cilj, Bog je moj svjedok, Bog je moja plaća.

Roditelji, cijenite dušu svoje djece. Amen.

.....

RODITELJI, CIJENITE SVOJU DJECU!

II. Imajte obzira sa svojom djecom!

Draga kršćanska braćo!

Rimski car Tito imao je jednog pitomog jelena, koji je svaki dan dobivao hranu u carskim vrtovima, a onda je cijeli dan po volji mogao trčati po šumi. Da se nitko ne usudi dirnuti toga jelena, car mu je dao o vrat objesiti zlatni lanac s ovim natpisom: "Noli me tangere, Caesaris sum." Nemoj me dirati, ja sam Cezarov!"

Roditelji, nemojte zaboraviti: dijete je Božje vlasništvo, a dušu svakoga krštenog djeteta utisnuta je slika Isusova: ne dirajte je nečednim rukama!

a) Radosna je činjenica, da je današnje učenje vjeronauka u školama mnogo dublje, temeljitije i više prilagođeno životu nego je to bilo prije par desetaka godina. Tko ima dijete u srednjoj školi, njemu to ne trebam dokazivati. Pogledajte one revne vjeroučitelje, koji nisu zadovoljni s time, da predavaju vjeronauk, nego i izvan toga cijelo svoje vrijeme posvećuju dušama svojih đaka; sakupljaju ih u Marijine kongregacije, i druga razna katolička društva, idu s đacima na izlete i formiraju njihove duše u razgovorima u četiri oka... Nije čudo, da revnost vjeroučitelja zadobiva vatrene, mlade duše, i nije čudo, da među mladeži današnjih srednjih škola življe kljuća vjerski život nego prije.

Ali upravo tu dolaze i žalosni slučajevi: mnogo roditelja gleda na to bez razumijevanja ili se upravo protivi svemu tome i vjerski život djeteta upravo tamo ne nalazi podpornja, gdje bi to najviše mogao očekivati.

Reći ću posve otvoreno, što mislim: u duši mnoge djece dolazi do vjerskih tragedija, kada opaze a popaze da ono, što je u školi učio pod vjeronaukom, da se od svega toga vrlo malo vrši u današnjem društvu, pače da vrlo malo toga vrše i sami roditelji. Roditelji, koji psuju! Roditelji, koji ne mole! Kako je žalosno to samo i izreći: da mnogo dijete ne vidi od roditelja dobar primjer! Ne bi li se moglo dogoditi u

mnogim današnjim obiteljima, što se dogodilo u jednoj,gdje je dijete zapitalo majku: "Mama, kad ću već ja biti onako velik kao tata?" "A zašto hoćeš biti tako velik?" zapita majka. "Jer onda se ni ja više ne ću trebati moliti",glasio je poražan odgovor.

Roditelji,cijenite dušu djeteta, i ne prouzrokujte u njoj pustošenje.

b) Pustošenje prouzrokuje u duši djeteta, i to, ako se roditelji u odgojnom postupku ne znadu složiti, ako je jedan od roditelja preobazriv na račun drugoga, ako je prepopustljiv i time onemogućuje skladni odgoj.

Navest ću samo par redaka iz pisma jedne takove majke, što ga je pisala svome sinu, koji je stanovao u jednom zavodu. O sinovljevom vladanju stigle su zle vijesti i on se zabrinuto spremao kući na praznike, što će reći strogi otac. Mati mu je međutim pisala: "Dragi,zlatni moj sinčiću! Dakle ne boj se ništa! Već više tjedana umiljavam se lijepo tati, da se ne srdi na tebe. Sad mu svaki drugi dan pripravim palačinke (znaš,da ih on jako voli)... A i kuma neprestano se bavi oko tate.... Tu ti još šaljem novca kao džeparac (ali tata o tome ništa ne zna!)...Samo se ništa ne boj, mali moj nestaško!"

Tako piše mama. I nestaško se ne će ništa ni bojati.Zar se može tako uzgajati?!

Naravno, upravo tako čine i pojedini očevi, pod kojih se zaštitu utječu djevojčice, kada ih mati hoće kazniti. Nije li takav postupak pokapanje roditeljskog ugleda?

A nije li rušenje ugleda i to, kada roditelj jedno dijete ima radije na štetu ostalih i mazi ga, ne zato, jer je bolje, poslušnije (no to bi još bilo na mjestu), nego zato,jer je najmlađe, jer je ljepše u licu, jer mu se više sviđa! Mislite li, da ostala djeca sve to ne opažaju?

A nije li rušenje ugleda i to,ako su roditelji nedosljedni, jer se u odgoju ravnaju po svojim hirovima i raspoloženju. Istna je:danas mnogo toga ozlojeđuje čovjeka, na živce nam ide cijeli današnji život. Ali zato-kolikogod je to moguće-dobro ili zlo raspoloženje ne bi smjelo utjecati na postupak roditelja! Katkada-kada je tata dobre volje-djeci je sve dopušteno, a drugi puta za mnogo manju nestašnost budu strogo kažnjena, jer je tata ustao ne lijevu nogu.

Ali kakva šteta od toga? zapitat će možda netko.To da će dijete gledati na roditelje onako zabrinuto, kako turist gleda na tlakomjer: da li pokazuje lijepo ili ružno vrijeme, pa se prema tome oblači, gledat će na njih, kao na pijetla na krovu, da vidi odakle puše vjetar. Uzdizat će oči k njima, ali ne sa štovanjem! Tko gleda sa štovanjem na jedan tlakomjer ili pijetla na krovu?!

Roditelji, cijenite dušu svoje djece. Amen.

.....

III.
LJUBITE SVOJU DJECU!

Draga kršćanska braćo!

Roditelji, ljubite svoju djecu, no ne na štetu njihove duše!

Braćo! Na što mislim kod ove točke? Na dvije majke. Na dvije majke, koje žive imućno, doista su drage majke i same kažu za sebe, da su nabožne, ali koje se ipak nikako ne mogu prilagoditi tome,da Gospodin Isus hoće jedno od njihove djece: pozvati ih sebi u službu.

Sin jedne od tih majki hoće biti svećenik! "No, to ne! To ne mogu dopustiti! Ne kažem,da je djevojka,.. napokon u-

samostanu časnih sestara žive zajedno, jedna drugu pomaže... Ali život jednog svećenika toliko je prepuštem sam sebi! I tako pametan, za život sposoban, oštrouman dječak... i uprav vo toga da dadem onamo?! No, to ni Bog ne može tražiti... Imamo malo obiteljske zemlje: pa će mi sin biti ekonom!". Tako jadikuje jedna mati i očekuje, da joj dadu pravo.

Dolazi druga mati:"Molim vas, predstavite si: kćerka mi hoće da ide u opatice. Zabila si je to u glavu i već godinama ne će ni da čuje o drugome čemu. No to se ne može dopustiti. Još kad bi bio dječak, pa da hoće postati svećenik. Život svećenika nije tako odrezan od svijeta... Zalazi među ljude... Ali u opatičkom samostanu! Moja kćerka ondje je za mene izgubljena...umrla..Ne! Dobri Bog ne može to tražiti!" Tako govori druga mama i gleda me pa i ona očekuje, da joj dadem pravo.

Majka, roditelji-i ako razumijem bol ljj roditeljskog srca, koje se oprašta, zar vam mogu dati pravo? Zar ne znate, da Bog, punopravni gospodar ljudskoga života; može odnijeti dijete ne samo k oltaru, ne samo u samostan časnih sestara...može ga odnijeti i na groblje! Braćo! I onamo ga može odnijeti! Hoće li to biti bolje?

"Ali ovakav pametan, za život sposoban mladić-pa da ga dadem za svećenika?" Nego, koga, brate? Ograničenoga? Nespretnoga? Nenadarenoga? Taj da će s uspjehom naviještati Krista u strašnom metežu današnjega svijeta? Hoćeš da oponašaš Kaina, koji je prinio Bogu trakjavu ovcu i ukradeno jagnje?

Tu i tamo čuje čovjek s ustiju vjernika jadikovku: "Više bismo očekivali od naših svećenika"... O vi-zanovijetala! Da li ste već dali Crkvi kojega svejećenika? Kakvo dijete dajete, onakvi će biti naši svećenici! Ili zar ima previše svećenika? Zar se ne tuže toliko puta naši biskupi na pomanjkanje svećenstva? Zar nema toliko župa bez svećenika? Pa škole bez vjeroučitelja? Zašto? Jer nema svećenika? Tremalo ima bogoslova? Kako to? Zar Gospod Isus ne pozivlje dosta mladića u svećeničko zvanje? O da, pozivlje On, samo koliko puta stoje roditelji na putu kao opreka zvanju...Roditeljim ljubite svoju djecu, ali ne na štetu njihove duše!

Napokon zar i ti ne želiš da ti dijete bude sretno? I ako ono baš na taj način bude sretno? Smiješ li se ti protiviti?

Neka mi bude dopušteno, da kažem samo još jedno. Brate, ti koji se sada žalostiš, jer ti je sin postao svećenik ili kćerka časna sestra, vjeruj mi, da ćeš na sudnji dan imati od toga više koristi, nego da ti je sin kao ekonom k sto jutara zemlje priskrbio još sto jutara ili da ti je kćerka dobila ne znam kakovu sjajnu partiju. Vjeruj mi to!

Roditelji! Ljubite svoju djecu,no ne na uštrb njihove duše!

Draga braćo! Prošle sam nedjelje započeo svoju propovijed s jednim posve modernim primjerom: s primjerom jedne matere, koja zapušta svoje dijete. Današnju ću propovijed pak svršiti s jednim također modernim primjeron jedne takve majke, koja je kako treba ljubila svoje dijete.

Nije se to dogodilo pred nekoliko tisuća godina, nego u ovom našem stoljeću, nema tome ni dvadeset godina. Ne pišu o tome stare knjige, nego su o tome pisale moderne novine. Pisale su o jednoj majci iz Mehika i njenom osamnaest godišnjem sinu. Braćo! I to treba da vam ispripovijedam. Jer smo govorili do sada o tome:"da, uzgajajte svoje dije-

te tjelesno, brinite se za njegov razvitak, zdravlje i naobrazbu-ali cijenite više od svega dušu, dušu djeteta!

U Mehiku su pred nekoliko godina počeli progoni katolika, koji su sjećali na Neronova vremena. U jednoj mehičkoj državi, u Jaliscu, uhvatile su vlasti nekoga osamnaest godišnjega mladića, da je podigao bunu. Htjeli su ga prisiliti da viče:"Dolje Krist!"

-To ne mogu! Katolik sam - odgovori mladić.

Dakle si buntovnik?

Buntovnik? Ne! Nikada nisam bio s njima.

Nitko to ne može za mene dokazati. Ali katolik sam i ne mogu nijekati Krista!

Nato pograbiše mladića i privezaše ga za teretni auto. Auto pojuri. Vuku, povlače nesretnoga mladića, dok nije bio posvema pokriven krvlju,ranama, prahom. Sad dospješe do pred kuću njegovih roditelja. Zaustave auto i učine još jedan pokušaj.

Viči: "živio Calles!(On je vodio progon Crkve.)

Mladić skupi svu snagu i poviče:"Živio Krist!" Nato ga napadnu bajunetama. Možda će ga to slomiti... Jedna žena potrči s ulice mladićevoj majci:"Izađi odmah, hoće prisiliti tvoga sina da zaniječe svoju vjeru!" Majka izađe držeći. Njezin sin, njezin osamnaest godišnji dragi sin valja se na ulici u krvi, u prahu. I sad dolazi prizor, da ti se krv sledi. Mati se prigne k sinu, koji se trzao u smrtnim mukama i glasno povиče: "Pa ako te i ubiju,samo nemoj zatajiti vjere. Vjera vrijedi više nego život! Živio Krist,kralj!" Sin sakupi posljednju snagu i ponovi za majkom:Živio Krist, kralj! i umre...tamo na ulici... na očigled svoje majke.

To se dogodilo, braćo, u 1927.godini iza Kristova rođenja.

Majke, očevi, kršćanski roditelji! Čujte riječi junačke žene:vjera vrijedi više nego život. Amen.

.....

O POŠTIVANJU AUKTORITETA

I.

Dragi kršćani!

Svojedobno iza jedne komunističke pobune u Parizu zatražio je predstojnik pariškog redarstva,da se broj redara povisi za hiljadu ljudi, jer inače u budućo on ne jamči za ništa. Pariz je i prije bio pun redara, pješaka, na konjima, na dvokolicama, na motorima. To treba da nas potakne na razmišljanje. Ta znameniti njihov pisac Viktor Hugo, dao je jednom zgodom u njihovom parlamentu ovu svečanu izjavu: Koliko škola otvorite, toliko tamnica zatvorite!

I počelo se grozničavo graditi...škole su nicale kao gljive. Ali... u njima se nije smjelo govoriti o Bogu, niti o vjeri, niti o vječnom životu, niti o odgovornosti pred Bogom...I tako je to išlo od godine 1882. I naraslo je pokoljenje bez vjere! I eto protiv toga pokoljenja trebalo je zatražiti hiljadu redara više.

Hiljadu redara! Tko će prisiliti ljude na poštivanje onih zakona, kojima može samo Bogmdati ugled? Tisuću redara! Hoće li to biti dosta u doba potresa? Da li vrijedi štogod slamka, kada provali lava poput groma iz paklenih dubina kratera na Vezuvu?! Braćo! Nemojmo se varati, ako autoritet i poštivanje auktoriteta ne bude držala vjera na visini, ništa ga ne će održati. Niti kultura! Niti školstvo! Niti redar!Niti strojnica-nego samo Božji zakon,samo četvrta zapovijed Božja!

Govorit ćemo dakle još dvije propovijedi o četvrtoj zapovijedi Božjoj, ali u sasma drugom svijetlu nego u predašnjim propovijedima. U njima sam govorio o roditeljima, djeci, o obiteljskom auktoritetu. U današnjoj propovijedi i buduće nedjelje izaći ćemo iz obiteljskoga kruga i razmotrit ćemo četvrtu zapovijed u njenom širem smislu:koje obveze nameće ta zapovijed poglavarima i podložnicima, radnicima i poslodavcima, učenicima i učiteljima, građanima i državi.

Civilizirani i kulturni ljudski život ne može se zamisliti bez poštivanja auktoriteta:promotrimo dakle auktoritet u svijetu četvrte zapovijedi i pogledajmo, što naša sveta vjera u duhu četvrte zapovijedi Božje očekuje od onih, koji trebaju slušati, a što od onih, koji zapovijedaju.

Svoje ću misli sažeti u dvije propovijedi: I.Podložnici! Poštujte auktoritet! II. Poglavari! Olakšavajte podložnicima poštivanje auktoriteta!

Podložnici! poštujte auktoritet!

A) Bez poštivanja auktoriteta nema zajedničkog ljudskog života!

To je istina, i to takova, koju zapravo ne treba ni dokazivati. Samo pogledajmo okolo po svijetu:gdje žive samo trojica zajedno, treba jedan da zapovijeda i upravlja životom. Potreban je auktoritet, potrebna je poslušnost-a ipak koliko je danas spalo poštivanje auktoriteta i kako je svakome teško biti poslušan! Kako ljudi odbijaju od sebe pošlušnost, dokazuju i mudruju protiv nje! Otkako se u nebu jedan dio anđela pobunio protiv Boga i otkako je s ustiju njihovog vođe ispala hhola sotonska riječ:"Non serviam! Ne ću služiti!" - odtada su se često puta ponavljale te riječi i na ustima ljudi. Ponavljale su se-ali nikada možda toliko, kao danas, kada današnji pomoćnici sotone na zemlji po osnovi nastoje u ljudima pokolebati poštivanje auktoriteta. Zar ima danas koje dijete, koje ne želi sve bolje znati od svoga oca? Ima li učenik, koji nije pametniji od svoga učitelja? Ima li vojnika, koji nije pametniji od časnika? Ima li građanin, koji ne bi znao bolje voditi zemlju od državnika, koji upravljaju?

Ovo "uvijek - sve - bolje - znati" jest prava zarazna bolest. Njen je izvor bez sumnje u nazovi filozofiji nedavnih vremena. Toliko su napunili ljudske uši riječima o slobodi, o pravu samoodređenja, o neodvisnosti pojedinca, da je čovjek na koncu povjerovao, da je onaj, tko sluša i priznaje nad sobom auktoritet rob a junak je onaj, tko se buni protiv auktoriteta.

Danas ima mnogo i takovih, koji bune ljude na ovaj način: "Poglavari su badavadžije. Njima je lako. Jedva što rade. Ne muče se. Samo se daju izdržavati.."

Kako je lako ljude takvim nadraživanje zavarati! Oni ne opažaju, da sude upravo onako, kao malo dijete, koga otac povede prvi put lađom na dulji put. Mali je dječarac vrlo uživao na putu, gledao kako se mornari žure, prometu... samo se nije mogao pomiriti s kormilarom. "Tata! Ovdje svatko radi, samo onaj jedan čovjek tamo iza staklenoga prozora, on stoji bez posla. Katkada samo pokrene nešto rukom i to je sve"... "A znadeš li, sinko - odgovori otac-da on ipak vrši najvažniji i najteži posao? Bez njegovog budnog oka i da on ne daje smjer, bio bi uzaludan sav posao ostalih!"

B) Naravno, malo dijete to ne može znati, a čovjek podbadanjem zavaran ne će da to zna, ali znade stvoritelj čovjeka. Gospod Bog, i zato riječ Božja, Sveto Pisмo ustaje u više navrata i vrlo odlučno na obranu poštivanja auktoriteta,

Ne ću se sada pozivati na riječi Isusove, ta one su svima vama posvema i obće poznate: "Dajte caru carevo, a Bogu Božje" (Mat.XXII.,21).

a) Ali poslušajte samo što kaže sveti Pavao, koji se više puta posve potanko bavi tim pitanjem. U poslanici Rimljanima u 13.glavi na pr. piše i obranu zakonite vlasti: "Svaka duša neka se pokorava višim vlastima, jer nema vlasti, da nije od Boga. A što su, od Boga su postavljene. Dakle tko se protivi vlasti, protivi se naredbi Božjoj. A koji se protive, primit će osudu na sebe (Rim.XIII.1-3.). "Podajte svima, što ste dužni: komu porez, porez; komu carinu, carinu; komu strah, strah; komu čast, čast (Rim.XIII.7).

Može li se ozbiljnim riječima ustati na obranu predpostavljenih, autoriteta? Poglavito, ako promislimo jednu okolnost. Znate li, kada je sveti Pavao pisao ovu zapovijed? Onda, kada je svet vladao takav cezar, koji je dao ubiti vlastitog odgojitelja i vlastitu majku. A sveti Pavao ipak veli: Budite poslušni! Nosiocima zakonite vlasti dugujete poslušnost kao zastupnicima Božjim. I onda, ako možda oni sami zbog mnoštva pogrješaka svoga privatnoga života ili zbog svojih ljudskih slabosti ne zaslužuju nikakvo štovanje.

Kao što dijete nije oprošteno od obvezatnog štovanja svojih roditelja, pa makar su roditelji njegovi osobno grješnici, isto tako podložnik neka u svojim predpostavljenima ne gleda na osobu nego na vrhovništvo i vlast, koju oni pretstavljaju.

Tko ne bi vidio, kako je neprocjenjiva nauka naše svete vjere upravo s gledišta reda u ljudskom društvu, nauka, koja snagom Božje zapovijedi zahtijeva poštivanje autoriteta.

Što sveti Pavao navješćuje, isto to piše također sveti Petar apostol: "Boga se bojte, kralja štujte!" (I.Pet.II.17.).

b) Ali poslušajte samo, kako mudrim riječima uređuje sveti Pavao također i odnose radnika i poslodavca!

Zahtijeva poslušnost. "Sluge, pokoravajte se u svemu svojim tjelesnim gospodarima, ne služeći im na oko, kao da ljudima ugađate, nego priprostim srcem, bojeći se Gospodina. Sve, štogod činite, od srca činite kao Gospodinu, a ne kao ljudima, znajući, da ćete od Gospodina primiti za plaću baštinu, jer Gospodinu Kristu služite". (Kol.III.22,25).

Zatim se zahtijeva vjernost. Titu, biskupu na Kreti piše ovo: "Nagovaraj...sluge, da se pokoravaju svojim gospodarima u svemu, da budu ugodni, da ne odgovaraju, da ne pronevjere, nego da pokazuju u svemu pravu vjernost" (Tit.II.9, 10).

Ne manje važnu poruku daje u poslanici Efežanima u glavi šestoj: "Sluge, pokoravajte se gospodarima svojim po tijelu sa strahom i drhtanjem, priprostim srcem svojim kao Kristu... dragovoljno služite kao Gospodinu, a ne ljudima" (Ef.VI.5,7).

A sada iz ovoga, braćo, dozvolite jedno nabačeno pitanje: kada naša sveta vjera s takvom očevidnom otvorenošću ustaje na obranu reda, autoriteta, poglavara, zakona, kada ona tako odgaja ljude u poštivanju autoriteta, zar ona ne izvršuje najvrijednije domoljubno djelo, zar ona time ne postavlja prve stupove za ojačanje domovine?

Da: mi ljubimo svoju domovinu i onda, kada o tome ni ne govorimo. Mi ljubimo svoju domovinu ne uz glasne govore, ne udarajući se u prsa, ne uvodnim člancima, nego ljubimo domovinu gradeći čudoredne temelje, ojačavajući ih i držeći ih u životu!

Tko smo mi? Katolici ili Hrvati? Običavaju nam sasuti u oči to pitanje. Suvišno pitanje. Katolici smo i Hrvati!

I na našim grobovima može se napisati, što je napisano u Rimu u predvorju crkve svetoga Georgija na grobnom spomeniku jednoga Engleza.

Ovaj vjeri odani Englez, kada je Henrik VII. počeo progoniti katolike, radije se izselio iz domovine, ali vjere nije napustio. I sada može na njegovom grobu svatko da pročita ovu uzvišenu izreku: "Tu počiva Robert Pechan, katolik Englez, koji je ostavio domovinu, kad je Engleska prekinula s Crkvom, jer nije tamo mogao živjeti bez vjere; došao je u Rim i umro, jer tu nije mogao živjeti bez domovine!" Da, braćo, Hrvati smo i ne bi mogli živjeti bez domovine, katolici smo i ne bi mogli živjeti bez svete naše vjere.

Podložnici! Poštujte auktoritet!

O tome smo govorili do sada. Ali treba da pokažem i drugu stranu medalje. A na drugoj strani stoji napisano: Poglavari! Olakšavajte poštivanje auktoriteta! No o tome drugi puta. Amen.

.....

O POŠTIVANJU AUKTORITETA
II.

Draga braćo!

A) Francuska je revolucija izbacila u svijet tri velike lozinke: Liberte, Egalite, Fraternite! Sloboda! Jednakost! Bratstvo! Ove lozinke nije bilo nikada moguće ostvariti u neograničenoj mjeri, kako je to revolucija navještala. Ali opet u onoj mjeri, u kojoj ih je među nama ljudima moguće dovesti do vrijednosti, kršćanstvo ih je od početka doista do vrijednosti i dovelo.

Kada se kršćanstvo pojavilo na zemlji, našlo je među ljudima uredbu robstva, koja je strašno ponižavala čovjeka. Koliko je bilo moguće, kršćanstvo je to dokinulo, ali nije dokinulo stališke razlike, koje proistječu iz ljudske naravi. To ne bi moglo niti učiniti, jer je razliku, koja vlada među ljudima, sam Stvoritelj ulio u ljudsku narav. Ali, pak kršćanstvo je nastojalo da odnos između gospodara i sluge, poslodavca i radnika, poglavara i podložnika prožme duhom četvrte zapovijedi Božje i da taj odnos učini čovjeka dostojnim na taj način, da probudi osjećaj odgovornosti, koji jednako obvezuje obje strane.

Iz ljudske naravi izlazi, te postoje poglavari i podložnici, poslodavci i radnici, učitelji i učenici. To je uvijek bilo i uvijek će biti, kolikogod govorili protiv toga današnji obnovitelji svijeta.

Ali to, braćo, da pojedini ljudi budu robovi, a drugi tirani, da jedni budu kao razbaštinjeni, i drugi da plivaju u obilju, da jedni umiru od gladi, a drugi da si priuštuju svako uživanje-e to već nije Bog tako odredio, nego je to donio grijeh čovjeka. Bit uzvišene dobre vijesti-evanđelja što nam je donio Krist Gospodin jest: Ljudi, svi ste braća: I sluga i radnik brat ti je, jer i on ima neumrlu dušu, koja je pozvana na vječni život. I kralj i car brat ti je, jer ni on nije više nego čovjek.

B) I Sveto Pismo puno je tih misli. I ako sam u prošloj propovijedi naveo one svet riječi, koje se tiču podložnika, poslušajte sada opet one, koje opominju poglavare.

Sveti Pavao ima vrlo ozbiljne riječi za poglavare. U poslanici Hebrejima u 13. glavi na pr., gdje ponovno potiče podložnike na poslušnost, veli i ovo: "Pokoravajte se predstoj-

nicima svojim i slušajte ih, jer oni bdiju nad dušama vašim kao oni, koji će dati račun (Hebr.XIII.17). Čujte gospodari, gospodarice, poglavari: davat ćete račun za duše ljudi vama povjerenih.

Drugi puta opet sveti Pavao ovako opominje poslodavce: "Gospodari činite slugama, što je pravo i pravično, znajući, da i vi imate gospodara na nebesima". (Kol.IV.1.)

Pače on ide i dalje i ne ustručava se reći, da nije kršćanin onaj, tko se ne brine za tjelesne i duševne potrebe svojih podređenih: "A ako li se tko za svoje, a osobito za domaće ne brine, odrekao se vjere i gori je od nevjernika" (I.Tim.V.8).

●) Jao, braćo, gdje je današnje društvovno shvaćanje od ovih odlučnih, jasnih kršćanskih načela! Koliko ima poglavara, pretpostavljenih, koji sami ruše autoritet i sami otežćavaju poštivanje njegovo!

1. Otežava poštovanje autoriteta onaj poglavar, koji zaboravlja, da i njegov podložnik ima dušu. Namješteniku isplati njegovo berivo, radniku isplati njegovu plaću i s time je svršeno: tko si danas još time tare glavu, da i služavka ima dušu, dušu pozvanu na vječni život. Da li nedjeljom ide u crkvu, da li ide na ispovijed ili radije ide nekamo drugamo: na najsumnjivija, najopasnija mjesta? Tko se danas još s tima brine?

Pače ima gospodarica, koje ne samo, da se ne brinu s time, nego upravo onemogućuju svojim namještenicima vjerski život.

Kada su nevjerstvo i nesuđenost doveli staro rimsko carstvo već do ruba propasti, pojedine su rimske gospođe u svojoj dosadi izmislile naročitu razonodu. Imale su dugu šiljastu iglu pa kada su bile zle volje, bole su s tom iglom svoje robkinje i s uživanjem su gledale, kako teče krv stvorenja, koja su se trzala od boli. Ovakove strahote danas među nama ne padaju na pamet. Ali zar nema takovih poslodavaca, u kući kojih siromašnoj služinčadi ne curi krv, nego propada i oboli vjerski život, kršćanska vjera i čista čudoređnost! Braćo! I služavka ima dušu-to navješćuje četvrta zapovijed Božja.

Znam; danas uzdržavanje kuće zadaje mnogo briga, mnogo posla, ali ipak sa zemaljskog gledišta, veliko je zlo današnjeg vremena, da se podložnicima ne daje vremena za njihove duhovne potrebe! Da li je ikada bilo vrijeme, kada su ljudi toliko jadikovali, da su radnici nepouzdani, da je čeljad zla? Da li je ikada bilo toliko otvorene bune protiv zakonitog poglavarstva i toliko potisnute mržnje-kao upravo danas-kada podložnici ne dobivaju vremena za izvršenje svojih vjerskih dužnosti. "U čemu tko griješi, u tome biva i kažnjen". (Ezek.VIIII.24.) Vidimo, da su se ove riječi Svetoga Pisma danas od riječi do riječi ispunile.

Da vam kažem, što bih sve mogao podrobno obuhvatiti u četvrtoj zapovijedi. Po prilici ovo: Poštuj oca i mater. Slušaj ih. I budi prema njima prijazan, uslužan. Ako opaziš na njima pogrješke, zatvori oko. Ako su upućeni na tvoju pomoć, pomozi ih. I poštuj starije. Daj im mjesta i pozdravljaj ih. I poštuj svakoga, tko ima pravo u Božje ime da govori s tobom. Nemoj misliti, da ti sve bolje znadeš. Ne kritiziraj, da ti sve bolje znadeš. Ne kritiziraj, nego izvrši svoju dužnost. Ako si radnik, nemoj poslodavca smatrati svojim neprijateljem. Ako si građanin, nemoj zakon smatrati svojim neprijateljem. Ako si katolik, propisi svete tvoje vjere

nisu ti neprijatelji. Poštuj zakonitu vlast, poštuj svoje poglavare. I roditelji, poglavari, živite i ponašajte se tako da bude doista moguće poštivati vas.

Braćo! Živimo u "društvovno doba", u "dobi jednakosti". Neprestano slušamo te riječi i one pokrivaju mnoštvo zloporaba. Ali što je u njima istinito, to je kršćanska misao. Kršćanska je misao, da svatko ima neumrlu dušu i da svakoga moramo poštivati! Svakoga, ma kakovim se poslom bavio-ako je taj posao čestit! Ne ogorčujmo slugama i radnicima i onako težak im život! Napokon, kako ja dolazim do toga, da meni moj bližnji, čovjek, koji ima isto tako dušu i svoje ljudsko dostojanstvo kao i ja, da on meni čisti cipele ili kefa odijelo? Ali kad je već tako uređen život na zemlji, olakšajmo im barem tu sudbinu tako, da pokažemo, da ih razumijemo, da s njima sućutnujemo i da s njima kršćanski postupamo! Braćo! To nije socijalistička agitacija, to je prava kršćanska nauka: i ona se nalazi u četvrtoj zapovijedi Božjoj!

2. Ali i oni škode poštivanju vlasti, koji ogorčuju ljude nepromišljenim vladanjem i ludom rasipnošću i tako umjetno otežavaju poštivanje autoriteta.

Kršćanstvo uči doduše, neka se siromašniji slojevi zadovolje s manjim i neka ne bacaju poglede pune mržnje na one, koji bolje stoje. Ali i obratno, braćo, neka onda bogatiji i imućniji ne dražde siromašnije sa svojim bezgraničnim, rasipnim raskošem, kako ga neki ljudi bez grižnje savjesti razvijaju bacajući novac oko sebe.

Tisuće i tisuće ljudi gura se našim ulicama, čestiti očevi obitelji, gura se da zasluže nešto, kako bi mogli sebe, svoju djecu, svoju obitelj prehraniti. Što mogu osjećati ovi ljudi, koje je život pritisnuo, kada vide, kako drugi tjeraju raskoš, a oni nemaju ni ono najnužnije za život? Zar to nije izazivanje, draga braćo?

U Americi su pred nekih dvadeset godina otvorili zavod za njegu životinja. U koju svrhu? Što rade tamo? Njeguju siromašne, bolesne životinje? Nipošto! One američke dame, koje na ovom krugu zemaljskom nemaju baš nikakove druge brige ni dužnosti, ni posla, one daju tamo češljati svoje psiće, svojim malim mačkama ljubimicama daju uređivati brkove, male majmunčiće donose na rukama i daju ih četkati, donose zamotane male žive krokodile i daju im uređivati nokte i t.d. E, braćo, nije li to izazivanje?

Da, četvrta zapovijed zahtijeva: poštujte pretpostavljene. Ali smijemo li zaboraviti, da četvrta zapovijed ima osim lica i svoje naličje? Naličje, na kojem stoji: kraljevi, vladari, poglavari, roditelji, učitelji, poslodavci, živite i ponašajte se tako da vaši podređeni budu uvijek mogli gledati na vas s poštovanjem.

Kad bi se ljudi toga držali, ne bi na svijetu bilo ogorčenja, mržnje ni prevrata.

Braćo! U ljudskom društvu svatko je odgovoran jedan za drugoga. Kain, kada je ubio svoga brata Abela i kad ga je Gospod pozvao na odgovornost, odvratio je drsko: "Zar sam ja čuvar brata svojega?" Da, njegovi smo čuvari! Odgovorni smo! Odgovorno je ono dijete, onaj radnik, onaj podanik, koji se buni protiv pretpostavljenih. Ali je odgovoran i onaj pretpostavljeni, poglavar, onaj koji zauzima viši društvovni položaj, ako nepromišljenim svojim ponašanjem i lakomislenim životom otežava ispunjavanje četvrte zapovijedi, poštivanje autoriteta, poslušnost i obdržavanje društvovnoga reda. Odgovoran je onaj podložnik, koji se u duši buni, ali je odgo-

voran i onaj poglavar, koji živi tako te izazivlje na bunu. Odgovoran je ne samo onaj komunista, koji diže stisnutu šaku protiv tuđega imetka, nego je odgovoran i onaj bogataš, koji draži ljude bezgraničnom svojom raskošnošću, koji ne pozna drugoga posla do zabave i uživanja i doista izazivlje u ljudi ogorčenje i mržnju. Braćo! Toško mi je bilo to reći, ali je trebalo. Trebalo je to reći onima, koji i sada još ne vide, kako se crveni nebo oko nas, kako se trese zemlja pod nama i kako puca i lomi se u cijelom ljudskom društvu. To se društvo ne će moći spasiti ni strojnicama, ni zastrašivanjem, niti s tisuću redara, nego samo ozbiljnim održavanjem Kristovih zakona, samodosljednim kršćanskim životom. Da, sve je to unutra, u četvrtoj zapovijedi!

Draga braćo! Na koncu razmatranja o četvrtoj zapovijedi Božjoj, strahovitom jasnoćom stoji pred nama izbor: ili ćemo se povratiti natrag k Božjim zapovijedima ili ćemo pasti natrag u poganstvo. Ili ćemo urediti sav svoj život prema propisima Deset zapovijedi Božjih ili ćemo propasti. Ili će poglavari, pretpostavljeni, poslodavci postupati s potčinjenima, kako zahtijeva četvrta zapovijed Božja t.j. s punom svješću vlastite odgovornosti i da će o njima jednom Bogu polagati račun ili će ogorčenje tih podčinjenih dovesti do zla. Ali i obratno ili će podložnici poštivati pretpostavljene kao vlast od Boga određenu i time učiniti mogućim ljudski i kulturni život ili će se slomiti sva kultura, a svojom težinom pod ruševinama pokopati i njih.

Draga braćo! U svijetu vlada ogorčenost i mržnja. Ne znamo što krije u sebi usijani krater društvovnog pitanja. Ne znamo, da li je moguće mirnim putem konačno riješiti teško pitanje na zadovoljstvo obiju strana. Ali nešto ipak znamo: što upravo o meni ovisi, to treba da činim. Ako si poslodavac - postupaj sa svojim ljudima ljudski: misli na to, da jednom treba o njima polagati račun. Ako si radnik izvršuj vjerno svoje dužnosti: misli na to, da ćeš jednom i ti polagati račun. Eto, to je konačna pouka prošlonedjeljne i današnjeg propovijedi. Zahvalimo Bogu, što nam je među ostalim zapovijedima dao i četvrtu zapovijed dekaloga, koja ako ćemo svi obdržavati bit će siguran red u ljudskom društvu. Amen.

;;;---;;;

P E T A Z A P O V I J E D B O Ž J A :
N E U B I J !

ZAŠTITA TJELESNOG ŽIVOTA
(I. Ubojstvo, smrtna kazna, autanazija)

I.

Draga braćo u Kristu!

Znameniti španjolski umjetnik Murillo, koji je živio u XVII. vijeku, naslikao je na zanimljiv način sliku svetoga Ivana kao njegovatelja bolesnika. Svetac nosi u tamnoj noći na svojim ramenima jednoga vrlo teškog bolesnika, a pred njim ide Gospod Isus Krist i držeći svjetiljku u ruci svijetli u tamnu noć.

Braćo! Takvog teškog bolesnika vučemo i mi svi sa sobom: mnogo naših neurednih težnja, svoju na zlo sklonu ljudsku na-

rav, svoje nagone, koji hlepe za varavim svjetlom. Iza istočnoga grijeha sva je naša ljudska narav jedan veliki bolesnik, koga moramo prenositi iznad ponora na tamnim putevima svoga života...Blažen čovjek, kome na putu života svijetli svjetiljka Božjega zakona.

Jer tko stupa putem Deset zapovijedi Božjih, taj ide stopama Kristovim, a tko ide stopama Kristovim, tome će zemaljski put svršiti na širom otvorenim vratima vječnog blaženstva.

Ali mogu li doista Božje zapovijedi, koje se sastoje iz par kratkih riječi i danas još biti baklje,koje će svijetliti na putovima zamršenog ljudskog života? Mogu, braćo!Peta zapovijed Božja,koju danas počinjemo razmatrati, sastoji se također samo iz dvije kratke riječi:

"Ne ubij"! Kratke dvije riječi, a ipak su one,-kako ćemo vidjeti - jedan od najvažnijih čimbenika, koji uređuju mnoštvo pitanja ljudskog života.

"Ne ubij!" Čovjek ima i tijelo i dušu-nemoj škoditi ni jednome! Ali ne samo,da moraš cijeniti tijelo i dušu drugoga, nego i svoje vlastito tijelo i dušu, jer kako može netko ljubiti svoga bližnjega, ako ne ljubi samoga sebe? Ta i Krist Gospodin je uzeo kao mjerilo: "Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe." (Mark.XII.31.)

Ako ovako shvatimo ovu prividno tako kratku zapovijed, onda nam ona dobiva ogroman opseg. Što zahtijeva zapovijed: "ne ubij"? Zahtijeva, da ne škodimo tijelu ni duši sebe ni svoga bližnjega.

Peta zapovijed zapravo samo iscrpivo razvija opću zapovijed o ljubavi prema bližnjemu i zato sadržaje u sebi cijelo mnoštvo misli o kojima se može govoriti. Mislim, da će nam trebati preko dvadesetpet propovijedi, dok uzmognemo reći uglavnom sve,što ove dvije kratke riječi:"ne ubij" sadržavaju u sebi.

U prve dvije propovijedi razmotrimo dakle misli, koje nam kod te zapovijedi u prvom redu dolaze na pamet.Misli, koje riječi te zapovijedi u prvom redu izražavaju:"Ne ubij!" To jest:ne uništavaj tuđi nevini život.

I. Kako uvelike cijeni Bog ljudski tjelesni život, eto to neka bude naša prva misao, kojom ćemo se pozabaviti u današnjoj propovijedi.

II. I kad to jasno uvidimo ispitat ćemo djelomice u narednoj, a djelomice u kasnijim propovijedima, što slijedi iz toga, osobito, da li u današnjim društvenim ustanovama ili u javnom mišljenju dolazimo u protivnost s ovom Božjom misli.

Kako uvelike cijeni Bog ljudski život!

Draga braćo! Moćni je Bog sagradio petom zapovijedi oko čovjeka obrambeni bedem. Odakle ova naročita pažnja prema nama, te Bog život nijednoga od stotine hiljada bića stvorenoga svijeta ne uzima tako osobitu zaštitu, za niti jedno ne drži, da ga treba posebno štititi, nego samo ljudski život?

a) Prvi odgovor daje Sveto Pismo,kada veli:"...jer je čovjek na sliku Božju stvoren" (I.Mojs.IX.6).

Život je najtajanstvenija zagonetka svijeta.Ljudska je znanost već mnogo toga istražila,mnoge zagonetke riješila- ali što je na koncu konca bit života, to još ne znamo, a možda ne ćemo nikada ni znati.

Čovjek je stvoren na sliku Božju. U nama, u našem životu ima neka božanska crta, koje nema u nijednom drugom stvorenju. Mi smo u času stvaranja primili neku božansku iskru, koju nam nitko drugi ne može dati, koju nam dakle nitko drugi ne može ni oduzeti. "Vidite, da sam ja sam, i nema Boga osim mene, ja ubijam i oživljujem" (V.Mojs.XXXII.39.)govori Gospod u Svetom Pismu. Tko protiv ljudskog života digne svoju ruku, taj dira u Božje vlasništvo. Eto to je jedan razlog, zašto moramo toliko cijeniti ljudski život.

b) A ima međutim i drugi razlog.Ljudski je zemaljski život važan i vrijedan i zato, jer bez zemaljskog života ne bi bilo ni vječnog života.

Put je zemnoga života doista obilno posut trpljenjem i brigama. Život je mnogih ljudi neprekinut lanac nesreća i kušnja. Iz ustiju takovih ljudi običaje ispasti očajna jadikovka:"Ta čemu čovjek živi, kad toliko trpi!" Bolje bi bilo, i ne roditi se!"

Brate! Brate, koji jadikuješ! Ne znaš,što govoriš! Istima je: da se nisi rodio, ne bi ni trpio. Ali je i to istina: da se nisi rodio, ne bi imao ni vječnog života. Uvjet za vječni život, jest život na zemlji-i zato je on i u očima Božjim tako važan, i zato ima veliku vrijednost u očima kršćanina, jer je to vrijeme sticanja zasluga za vječni život.

I sada ako odvagnemo ove dvije misli,vidimo jasno važnost pete zapovijedi Božje.

Čovječji je život božanska iskra-nitko nema pravo,da ugasi tu iskru. Čovječji je život mogućnost dobivena od Boga,za sticanje vječnog života-nitko nema pravo,da bilo komu to otme.

Uostalom u zakonima kršćanskih i nekršćanskih naroda jednako živi svijest,da je uništenje ljudskoga života, ubojstvo jedan od najgrdnijih grijehova tako da ovaj dio pete zapovijedi Božje, prema kojem nije dopušteno uništiti život nevina čovjeka, t.j.ubiti, ne trebamo dalje ni dokazivati.

Da se ubojitom rukom ne smijemo dodirnuti života, te tajanstvene,svete ozbiljnosti, taj nazor je-hvala Bogu-zajedničko blago cijeloga čovječanstva. Bog je onaj, koji daje život, samo On ga može oduzeti. (VžMojs.XXXII.39.) Amen.

.....

ŠTO SLIJEDI IZ TOGA?

Draga kršćanska braćo!

Prošli puta smo svršili propovijed s mišlju,da nije ni potrebno dokazivati,da se ne smije ubiti nevina čovjeka. Međutim,draga braćo, nije tim je više potrebno, da podrobno raspravimo posljedice,koje slijede iz do sada kazanih istina. Jer ako Bog Gospodin tako visoko cijeni tjelesni ljudski život, treba da ispitamo, da li naše shvaćanje, naše ustanove i običaji odgovaraju tako uzvišenom poštovanju ljudskoga života. Treba da ispitamo,da li u našim pravosudnim, liječničkim, društvovnim i međunarodnim odnosima ne nalazimo takove pojave, koje su u protivnosti ili se barem čini da se protive duhu pete zapovijedi Božje.

I nažalost, braćo, nalazimo, da doista ima ljudi, koji se u manjim i većim stvarima često puta sukobljuju s petom zapovijedu Božjom. A ima i društvovnih običaja, nazora i nastojanja, koja također povređuju petu zapovijed Božju.

Nisam nikoga ubio! govore ljudi ponosno.Ali promisli samo,kako sve može doći u sukob s tom zapovijedu.Ne samo izravno

no ubijajući čovjeka. Tko uzima kakvo siroče pod svoje pa ga onda ubija djetetu neprimjerenim radom, slabom hranom, taj se ogrešuje o tuđi život. Prodavalac, koji miješa vodu u mlijeko, cipelar, koji pravi podplate od papira mjesto od kože, piljarica, koja miješa krumpir u maslac, svi se ti ogrešuju o tuđi život.

Pa one mnoge svađe! One mnoge srdžbe! Između muža i žene, brata i sestre, poslodavca i radnika.

Svi ti griješe protiv pete zapovijedi Božje. No sada ne ću govoriti o ovima. I oni doduše griješe protiv pete zapovijedi Božje. Ali ima mnogo većih pitanja od načelnog značenja i ta pitanja treba da podrobno raspravimo. Velika načelna pitanja, koja odlučuju ljudskim životom. O njima treba da svi jasno mislimo i čisto sudimo tim više, što nažalost vidimo, da o njima današnje opće shvaćanje nije u duhu pete zapovijedi Božje. Ova ćemo velika pitanja, koja nas sve zanimaju rasvijetliti svjetlom pete zapovijedi Božje u slijedećim propovijedima.

A danas već pogledajmo izbližega dva takva važna pitanja.

1. Jedno je pitanje smrtne kazne. Ima takovih strašnih pojava ljudske zločestoće, koje državna zakonska vlast običaje kazniti smrću! I katolička nauka o ćudoređu ne dovodi u sumnju pravo države na izricanje smrtne kazne.

Dakle ima li pravo država posegnuti za ljudskim životom? Protivi li se zabrana u petoj zapovijedi smrtnoj kazni? Prividno se doista protivi. Ali samo prividno. "Ne ubij" glasi Božja zapovijed. Tako bi se doista protivila. Ali ako ovu istinu izrečemo drugim riječima: "ne smiješ umoriti čovjeka, t.j. ne smiješ uništiti nevini život", omdah ćemo zapaziti, što je zapravo bitno u ovoj zapovijedi. I ovo bitno ne isključuje pravo državnoj vlasti da donosi smrtne osude.

Mogao bi netko reći, da je ovakvo tumačenje pete zapovijedi nekako iznuđeno. Ali da nije tako, jasno izlazi iz samoga Svetoga Pisma. Jer isti onaj Bog, koji je Mojsiju dao onu petu zapovijed: "ne ubij!" isti On nabraja i takve grijehe (N.pr. II.Moj.XXI.12), koji zaslužuju smrtnu kaznu. Dakle u Starom je Zavjetu sam Gospodar života i smrti dao zakonskoj državnoj vlasti pravo, da kažnjava smrću. A da kršćanstvo nije oduzelo ovo pravo, izlazi jasno iz opomene svetoga Pavla: "Hoćeš li pak, da se ne bojiš vlasti, čini dobro i imat ćeš hvalu od nje. Jer je sluga Božji tebi za dobro. A ako li zlo činiš, boj se, jer uzalud ne nosi mača, jer je sluga Božji, osvetnik na srdžbu onome, koji zlo čini. (Rim.XIII.3.-5.)

Naglašujemo, braćo, da smrtna kazna u rukama države može biti samo skrajnje sredstvo, ali ipak takvo sredstvo, koje je u slučaju potrebe slobodno upotrebiti. Ako koje moje udo dobije otrovanje, nastojat ću najprije na svaki mogući način, da ga izliječim, ali ako ne uspije, ne preostaje mi doista drugo, nego da ga dadem odrezati. Ako je pak slobodno odrezati bolesni dio tijela, koji je opasan po život, samo da spasimo život cjeline, onda je slobodno i iz društva odstraniti onoga, koji je opasan po život drugih. (Sv.Tom.2.2.d.64.a.2.)

Kršćanskom bi shvaćanju, u svakom slučaju više odgovarala takva nepovredivost ljudskog života, da nikada ni pod kakvim okolnostima nikome ne oduzimamo život. Stoga i ako u stanovitom krajnjem slučaju kršćansko ćudoređe dopušta n.pr. i rat - o tome ćemo u budućim propovijedima još govoriti - ipak bi ideal bio ovo: tako uzgajati narode, da nikada ne dođe do rata. Upravo tako priznajemo, da državna vlast ima u stanovitim krajnjim slučajevima pravo smaknuti. Ali opet naš je ideal: tako uzgajati pojedince, da do toga nikada ne dođe.

Sveta naša vjera osjeća, da se tu radi o skrajnjem obrambenom oružju društva. To dolazi do osobitog izražaja u crkvenom zakoniku, gdje se proglašuje iregularnim (nesposobnim) za svećenika sudac, koji je donio neku smrtnu osudu i onaj, koji je izveo smrtnu osudu. (C.I.C.984.can.6 i 7.) Sveta bi naša vjera u svakom slučaju više voljela, kad bi se moglo na kraj izaći bez smrtne osude. Ali ne može se. Smrtna kazna mora da ostane na snazi za one, koji su s promišljenom namjerom uništili ňevini život drugih.

U državama, u kojima je ukinuta smrtna kazna, podigao se broj ubojstava. A onim pravnim učenjacima, koji nastupaju protiv smrtne kazne s inače poštovanja vrijednim uvjerenjem, možemo odgovoriti samo ono, što su Francuzi odgovori na slična nastojanja: "Trebamo dakle da ukinemo smaknuća? U redu! Ali neka to prije počnu gospoda ubojice!"

Da: kad više ne bude ubojica, ne će biti ni državnih krvnika.

2. Autanazija. Ali ako još možemo razmišljati i raspravljati o tome, braćo, da li je slobodno državnoj vlasti smaknuti nekoga teškog zločinca, no izvan sumnje je, da se ni uz koju cijenu nikada ne smije posegnuti za tuđim nevinim životom. I sada-u prvi čas- možda ne znate, na što mislim ovdje. Hoću, da rasvijetlim jedno posve moderno nastojanje.

Peta zapovijed zahtijeva, da cijenimo tjelesni život. "Tjelesna kultura!" "Zahtjevi tjelesnog života!". Danas su u modi takve lozinke i svagdje ih čujemo. To su-ako ih u pravilnom smislu uzmemo-programatske točke kršćanstva. Dok još nitko nije ni poznavao te lozinke, katolička je Crkva već onda podizala mnoštvo skloništa za starce, kuće za neizlječive bolesnike, za nevoljnike.

Pače idemo dalje i kažemo: tjelesni život? Da i mi ga cijenimo! Toliko ga cijenimo, te mi priznajemo vrijednost i tijelu kljasta, osakaćena čovjeka i neizlječivog bolesnika, tako te ne dopuštamo, uništiti ni onaj život, koji je na zadnjem izdisaju. Sad eto već vidite, na što ovdje mislim, braćo! Mislim na ono iz inozemstva nam dopremljeno novo nastojanje, uz koje su se neki-koji se povode za svakom novotarijom-odmah prilijepili.

To je ta.ideja "eutanazije" ili "lake smrti".

U čemu se to, draga braćo, sastoji? U nekim zemljama-naoko je te ljude vodila ljubav prema bližnjemu- počeli su neki skupljati vjernike za čudne planove. Radilo se u bitnosti o tome, da bi trebalo, teške bolesnike dati službeno pregledati po za to određenim liječnicima i ako ti liječnici pronađu, da nema nade za život bolesnika, da bi se takvim bolesnicima dala tako jaka sredstva protiv boli, otrovi, da dotični od toga mirno umre i da mu se tako skrati trpljenje.

Širitelji ove misli znadu tako slikovito i dirljivom podrobnošću prikazati stvar, da čovjek čini samo dobro takvom neizlječivom bolesniku, kome nema spasa, ako ga lijepo mirno pošalje iz ovoga života i oslobodi ga bezciljnih trpljenja. "I onako mu život nema više nikakvé vrijednost", vele. Za par dana i onako bi umro. Čemu dakle, da dopustimo, da siromah toliko trpi. Ti bi ljudi htjeli, da se uzakoni, da tko takva bolesnika ubije, da radi pravilno i da ga se ne može pozvati na odgovornost.

Što da kažemo na ovaj plan, kršćanski slušatelji? Moguće je, da mnogi od vas niste ni čuli za taj pokret. Ali dobro će biti unapred već jasno zagledati u to pitanje, da nam bude jasno, što naša vjera uči o tome - o toj strahoti. Jer - doista

-moramo to nazvati strahotom. Strahota je to, za koju se u prvi čas čini kao da je posljedica ljubavi prema bližnjemu i saučešća, koje ide zat tim, da čovjeku ublaži boli.

a) Ponajprije već je sa čisto ljudskog zemaljskog gledišta potrebno,da ozbiljno ustanemo protiv toga. Treba da ukažemo na ona nepregledna zla, koja bi moglo tu prouzrokovati u jednu ruku ograničenost ljudskog znanja, a u drugu ruku neograničenost ljudske zločestoće.

Ograničenost ljudskog znanja; Istina liječničkoj znanosti hoće da povjere dopuštenje toga službenog ubojstva. Ali zar je ta liječnička znanost doista tako sigurna? Zar ne poznajete i vi ljude, za koje je već liječnik rekao,da im nema spasa, i digao ruke od njih, a ipak ti ljudi danas trče okolo po našim ulicama.

I neograničenost ljudske zločestoće. Jer što će biti,ako pojedinim, nestrpljivim nasljednicima bude mnogo stalo do toga, da se bogati bolesni stric više ne oporavi. Šta mislimo, da ljudska pokvarenost i lukavosti ne će naći puta da si pribavi takvo "ovlaštenje da smije ubiti". Zar ne vidimo,kakvim se sve mogućnostima otvaraju vrata, da ti se kosa diže u zrak. Zar ne vidimo, ako samo u jednom jedinom slučaju probijemo nasip, koji štiti nevini ljudski život,da onda nema zaustavljanja. A sve je to do sada odvagnuto samo sa zemaljskog gledišta.

b). A ako uz razloge,koje nam pruža razum dodamo još i razloge, koje nam daje vjera, i ako se iz uskog kruga ljudskog razmišljanja uzdignemo k onim perspektivama, što ih je Isus otvorio za ljudski život? Nikada nismo čitali, da je Isus jedan ljudski život uništio, ali smo čitali, da je uskrisio umrli život.

"Onaj se neizlječivi bolesnik i onako bez svrhe muči". Tako govore branitelji te ideje!

Odakle ti to znaš. Zar nisi nikada čuo o takvom slučaju, gdje se netko, nakon što je cijeli život ispunio grijehom, obratio k Bogu upravo na bolesničkoj postelji? Ne poznaš povijest obraćenja znamenitog francuskog pisca Francois Copee, koji upravo trpljenju može zahvaliti, da je natrag dobio vjeru. Zato je i jednoj svojoj knjizi dao naslov "la bonne soufrance" "dobro- spasonosno trpljenje".

Trpi bez svrhe? A ako netko treba da baš na samrtničkom krevetu trpi,da okaje mnoge grijehe i prestupke rpijašnjega života? A ako tim trpljenjem skraćuje muke u čistilištu? A ako mu je Bog baš po trpljenju dao onu milost, za koju je jedan od naših svetaca običavao tako pobožno moliti:"Gospode, tu pali, tu reži, tu ponizuj, tu kažnjavaj,samo tamo budi mi milostiv! (Sv.Augustin.)

Što se ti miješaš u planove Gospodara života? Odakle ti znadeš, da duši bolesnika nije bila potrebna ova sila, koja će je trpljenjem pročistiti u ovo nekoliko sati života, što bolesniku još preostaju? Ima li tko među nama, tko bi mirno mogao reći,da ga ne straše sjećanja na teške grijehe prijašnjega života? Na grijehe, koje je već ispovijedio i zbog kojih ne će više biti osuđen, ali zbog kojih nije još potpunu zadovoljštinu učinio i zbog kojih ga čekaju muke u čistilištu. Trpjeti valja tu ili tamož

Braćo! Tko iz krivo shvaćenoga milosrđa mirno uništi život teškoga bolesnika, taj mu je učinio najgoru uslugu.

Samo neka zato nikko ne kaže da je kršćansko čudoređe nemilosrdno, jer dopušta,da bolesnik trpi, Jer dopušteno je

doduše ublažiti boli bolesnika zgodnim sredstvima pa makar mu ta sredstva oduzmi i svijet, pače makar mu ond katkada ubrzaju i smrt, ali izravno ga ubiti nikada nije dopušteno.

Istina je opet i to,braćo,da je najljepši završetak kršćanskoga života čekati čas smrti pri punoj svijesti i punom sviješću prikazati svoj život Bogu kao žrtvu. Predati život u Božje ruke, odakle smo ga i dobili, to je tako velika krepost, za koju nam se nikada više ne će pružiti prilika.

Za danas da svršimo razmatranje o petoj zaoovijedi Božjoj. Završimo ga s ovim dirljivim prizorom, što ga u novije doba sve češće možemo vidjeti u nizozemskim i belgijskim crkvama, i od kojega ne možemo naći boljega završetka današnjeg našeg razmatranja.

Ne valja uništavati život bolesnika, nego mu treba ojačati dušu-to je uzvišena kršćanska misao.

Pred nekoliko godina uveli su pobožni vjernici u nizozemskim i belgijskim gradovima i selima drilјiv običaj, da pomognu i okrijepe bolesnike. Oni dobro znadu,da osjećaj one duševne utučenosti i osamljenosti prouzrokuje veću bol od tjelesnog trpljenja.Koliko boli dušu bolesnika to , što je prisiljen,da ostane možda kroz mjesece i godine bez crkve, bez sakramenata, bez propovijedi. Ljubav prema bližnjemu, koja je domišljata, došla je i tu,da im pomogne. Uredili su za njih "dan bolesnikaW. Toga dana, tkogod ima auto ili kola, daje sve to na raspolaganje, da bolesnike zajedno s njihovim stolcima i nosiljkama odvezu u crkvu. Pred nekoliko godina uredili su takav"dan bolesnika" u gradu Tournai,gdje je sjedište belgijskog nadbiskupa.

U dugome redu ležali su bolesnici u crkvenoj lađi,oči su im nepomično uperene prema glavnom oltaru,gdje je nadbiskup turnejski služio posebnu "misu za bolesnike"(pro infirmis). Iza evanđelja pipajući popeo se na propovjedaonicu jedan pater Isusovac-i sam slijep- i održao potresnu propovijed o tome, kakovo svijetlo unosi sjaj evanđelja u trpljenje i od kolike je ono vrijednosti s gledišta vječnog života. U vrijeme svete pričesti sišao je nadbiskup s oltara i ponio između bolesničkih postelja tijelo Gospodnje i svakoga od njih okrijepio tijelom Gospodina.

Eto - braćo - ne uništiti život bolesnika,nego im ojačati duše! U kakvom li su se duševnom raspoloženju vratili kući ti siromašni bolesnici! Tjelesne su boli ostale možda jednako mučne, kako su i bile, ali se učvrstila otporna snaga duše. Trpljenja na bolesničkom krevetu ostala su jednako bolna, ali se otvorio izvor snage, u njihovim dušama,da mogu boli strpljivo i ponizno podnositi.

Gospode Bože, daj nam, da u svakoj bolesti uzmognemo ponizno trpjeti, a u posljednjoj svojoj bolesti,da položimo sinovskom odanošću svoju dušu u tvoje milosrdne očinske ruke. Amen.

.....

ZAŠTITA TJELESNOG ŽIVOTA
(II. Rat, dvoboj)

I.

Draga kršćanska braćo!

Do sada smo u dvije propovijedi razmatrali petu zapovijed Božju. Spomenuo sam,kako i u čemu sve ove dvije kratke riječi "ne ubij" uzimaju u zaštitu tjelesni ili duševni život našega bližnjega i nas samih. Ukazao sam na to:koliko

suvremenih pitanja treba ispitati pri osvjetljivanju pete zapovijedi u vezi s čisto tjelesnim životom našega bližnjega: da li se među našim ljudskim ustanovama i društvovnim običajima svaki pojedini slaže s propisima te zapovijedi? Nema li u današnjem društvovnom, pravnom ili međunarodnom životu takovih ustanova, nastojanja, koja se protive duhu pete zapovijedi?

U prošlim smo dvjema propovijedima, braćo, nastojali razjasniti dva ovakova temeljna pitanja: jedno je bilo pitanje smrtne kazne, a drugo je bezbolno ubijanje neizlječivih bolesnika, pokret, grčki nazvan "eutanazija".

U današnjoj i buduće nedjelje propovijedi govorit ćemo o dvjema drugim pitanjima. Obadva su suvremena, obadva su goruća pitanja, o kojima treba da svi znademo jasno suditi.

Prvo između njih je bez sumnje teško pitanje opravdanosti i dopustivosti rata.

R a t.

"Ne ubij!", tako glasi Božja zapovijed. A što je dakle s ratom? To zamršeno pitanje stavljaju mnogi ljudi. Bez sumnje na njega nije lako odgovoriti. Jer i ako nakon ozbiljno zrelog razmišljanja dolazimo na to, da ćudoređe ne dolazi u sukob s Božjom zapovijedi, kada na pr. dopušta t.zv. "pravedni rat" kao skrajnje sredstvo obrane ili ostvarivanja svoga prava, ipak, braćo, svi mi osjećamo, da problem i pitanje rata nije tako lako riješiti.

a) Ima doduše dokaza, koji utvrđuju opravdanost rata u stanovitim slučajevima. Ako se pojedinac smije braniti protiv napadača, tada to smije činiti i narod. Napokon makar jedan narod imao ne znam kako miroljubive namjere, on ne može živjeti u miru, ako se to njegovom zavidnom susjedu ne sviđa. Narod ima opravdanu dužnost da brani svoje pravo, pače ima pravo, da si natrag osvoji otete dijelove svoje zemlje.

b) A zatim kod tumačenja problema rata moramo misliti i na to, da rat katkada bukne skoro nuždom elementarnih sila i nitko ga ne može zapriječiti.

U međusobnom životu naroda nadolazi mnoštvo trvenja, razmimoilaženja u nazorima i sve to najedanput izazove jaču napetost, dok odjednom zatim ta napetost ne prsne i rat je gotov i zato se ne može činiti odgovornima pojedince. Možemo se nad svim tim žalostiti, jadikovati, ali to je činjenica. Ima prirodnih sila, koje kad provale, znače samo štetno pustošenje, a ipak ne možemo zapriječiti provalu: grom, tuču, potrs... Takav grom, tuča, potres jest rat u životu naroda. Njega se svatko boji, svatko ga proklinje, a ipak nije u našoj vlasti, da ga zapriječimo.

Eto, sve je to istina, braćo. A ipak tko bi mogao nijekati, da su strahote rata ipak ljaga na čovječanstvu i da pokazuju pomanjkanje pravog kršćanskog raspoloženja.

O, braćo, rat je strašna stvar. Strašna je to nesreća i kad je pravedan i kad je potreban... Pomanjkanje je to pravoga kršćanstva. Žalost je to Gospoda našega Isusa Krista, koji je prolio krv svoju za sve ljude i za svakoga čovjeka. Principijelno-da- naša je sveta vjera prisiljena priznati, da narodi imaju naravno pravo na samoobranu i da traže zadovoljštinu, ali s druge strane, braćo, sveta naša vjera hoće svom snagom da uzgoji narode tako, da nikada ne bude potrebna samoobrana i odmazda. Što više buda kršćanstvo prožimalo narode, to će rjeđe biti potreban rat.

Ali reći ćeš: Već dvije hiljade godina djeluje kršćanstvo, a ipak je uvijek bilo ratova!"

Da, bilo ih je. Ali što to pokazuje? Pokazuje samo to, kako je nevjerojatno teška zadaća, čudoređe čovječanstva pomaknuti naprijed ma samo za jedan korak. Pokazuje samo to, kako su narodi i danas još malo kršćanski. Pokazuje samo to, da evanđelje čeka još ogromna odgojna zadaća tijekom budućih stoljeća.

Rat je strašan udarac. O kad bi narodi uvijek živjeli bez rata!

Ali , draga braćo, ako je naše ćudoređe -doduše- krvareći u srcu- ali ipak prisiljeno priznati, da narodi imaju u stanovitim slučajevima pravo na oružani nastup, to može biti samo pravo na obranu jednoga naroda, a nikada samo pojedine osobe! Rat može biti u kranjem slučaju dozvoljen način, kako će si jedan narod pribaviti pravo, ali nikada ne može biti dozvoljeno, da se dva pojedinca s oružjem postave jedan protiv drugoga, da uvrediteljj i uvrijeđeni povjere oružju, da ono uredi njihovu razpru.

I time smo došli do druge teme, do dvoboja, no o tome drugi puta. Amen. ....

II.
DVOBOJ

Draga kršćanska braćo!

Govoreći danas o dvoboju, razmotrit ćemo dvije misli: A) Što treba da mislimo o dvoboju i B) Što možemo da uradimo protiv dvoboja.

A) Što treba da mislimo o dvoboju?

Da Crkva smatra, da se dvoboj protivi petoj zapovijedi Božjoj i da one, koji učestvuju u dvoboju isključuje iz svoje sredine, to je opće poznata stvar. Ali potrebno je međutim, da upoznamo i uzrok zašto Crkva zauzima prema dvoboju tako strogo stanovište. Osobito one razumske razloge, zbog kojih ne samo naša sveta vjera nego i ozbiljni ljudi druge vjere osuđuju dvoboj. Osuđuju ga, jer 1. dvoboj je ne samo nedozvoljeno, nego i 2. nedovoljno sredstvo obrane časti.

1. Dvoboj je nedozvoljeno sredstvo obrane časti.

a) Ponajprije dvoboj je nedozvoljeno sredstvo, jer je ozbiljni dvoboj prekomjerno davanje zadovoljštine. Pogledajmo samo iz bližega ovu misao.

Kada osuđujemo dvoboj, to ne znači, kao da ne bismo znali, da današnje krivo opće mišljenje ne može u tome pitanju stvoriti vrlo mučnu situaciju. Uzmimo na pr. jednog odličnog gospodina, komu je kakav neodgojen čovjek uvrijedio ženu. Reći će takav čovjek: "Morao sam prihvatiti dvoboj, da operem čast". Može biti, da jedan ostane ranjen, a može da i pogine, a iza njega ostane udovica i djeca.

A sada, braćo, pitam, zašto je jedan morao umrijeti? Zašto? Jer je uvreda bila tako velika, da je tražila krv, smrt? Da je tražila ljudski život? To je najveća žrtva, koju netko može prinijeti na zemlji. To uvreda nije tražila. Dakle jasno je, da to zabranjuje zdrav razum, zabranjuje već čista naravna etika, zabranjuje kršćansko ćudoređe, zabranjuje peta zapovijed Božja. Što oni zabranjuju? Zabranjuju, da uvredu meni nanesenu izravnavam smrću uvrediteljа. Smrt!! Ta to je strašna žrtva. Kako god bila velika uvreda, zahtijevati zato ljudski život, to jest zahtijevati najveće naravno dobro, što ga je Bog čovjeku mogao dati- to je nedozvoljeno pretjerivanje, to je grijeh.

Ali, reći će netko, dvoboji često puta nisu tako strašni.

Dvobojnici na mačeve često puta su posve umotani, te nemaš na njemu što raniti, a revolveri su im samo tako zvani revolveri za zastrašivanje.

Svejedno,braćo! Takav je postupak doista nešto premalo, da bude ozbiljno, ali za šalu je previše. Ako netko misli,da takvom šalom spasava čast,Crkva odgovara,da ona u temeljnim pitanjima ne pozna šale, pa ne može dozvoliti niti takovu šalu, igru sa životom.

b) Ali dvoboj je nedozvoljeno sredstvo i zato, jer on u sebi skriva mnogo takovih starih nečovječnosti, nad kojima se današnji čovjek inače običaje sažalno smiješiti i koje on danas-veli-ne može razumjeti. S pravom gledamo danas sa zgražanjem na ono doba, kada je među ljudima vrijedilo još pravo šake i krvna osveta, a zar dvoboj nije pravo šake u finijem izdanju? Ni tu ne pobjeđuje istina nego sila i vještina. Zgražamo se nad nečovječnim tako zvanim "Božjim sudovima", kada je netko svoju nekrivnju morao dokazivati pravim kušanjem Boga tako, te je bosonog morao hodati po živom ugljevlju i ostati neopržen ili pružiti ruku u vrelu vodu i ostati neofuren. A zar dvobojnik isto upravo tako ne povjerava rješenje svoje raspre slučaju?

2. No dvoboj ne samo da nije dozvoljeno sredstvo za obranu časti, nego je i posve nedovoljno sredstvo za to.

Može netko o dvoboju misliti štogod hoće, u jednom će se bezuvjetno složiti s nama:dvobojem se ne može riješiti,koji je između dvobojnika častan ili koji ima pravo. No to je barem jasno. Ako je jedan posjekao drugoga, time je najviše samo to dokazao, da je vještiji od njega-ali to,da je i časniji? Ne će onaj pobijediti, tko ima pravo, nego tko imade jače živce,ili tko je više učio mačevati. Zar nije dakle krivo shvaćanje tražiti obranu povrijeđene časti tako nedostatnim sredstvom?Jer promislimo samo zrelo stvar. Zar ne, moguća su tri slučaja.

a) da budu ranjene obje strane-tko je tada dobio zadovoljštinu?

b) Da bude ranjen upravo onaj, koji je nekriv,koji je uvrijeđen-gdje je tu zadovoljština?

Da spomenem jedan slučaj. U Bourdeauxu jedan istaknuti mačevalac, inače probisvijet, okladio se sa svojim drugovima, da će jedan mladi bračni par na javnom šetalištu uvrijediti: muža će ošamariti, a ženu će poljubiti. I učinio je to. Sve to se svršilo dvobojem, u kojem je mladi muž pao mrtav. Recite dakle:ima li jedan trijezan čovjek, koji može braniti takovo nešto?

c) Treći slučaj, koji je moguć jest, da doista onaj,koji je uvrijedio dobije po glavi. Pogledajmo malo izbližega, da li se time uistinu može popraviti povrijeđena čast.

Čast! Kako je to uzvišena riječ! Kako je to nenadoknadiva potreba čovjeka. Ali kako li su krivi pojmovi rašireni o njoj u javnom mnijenju! Dogodilo se to u prosincu 1927.godine u jednom velegradu. Dva mladića iz boljih obitelji, iz tako zvanoga boljega društva,napali su poštara, da ga u jutarnjem sumraku ubiju i orobe. Na preslušanju su priznali, da su brzo morali urediti neki "časni dug" i zato su trebali ugrabiti novac od poštara. Eto:ima ljudi, koji i tako shvaćaju čast.

Može netko biti-ne znam kako dobar mejdandžija, to ga još ne čini vitezom i čovjekom. Može se netko svaki dan brijati, nositi monokl i po najnovijoj modi skrojeno odijelo i odnositi svake godine nekoliko pobjeda u dvoboju-zato ipak ne mora

biti bezuvjetno pošten čovjek. Jer poštenje i čast je unutarnja vrijednost čovjeka, njegova ćudoredna besprijekornost. Uvreda, koja dolazi iz vana i pogrda, ne može nam ugrabiti čast. To čini samo nećudorednost vlastitih naših djela. Čast nam se može uvredom oduzeti, a jednako ne može oružjem natrag zadobiti - to je kršćansko shvaćanje.

Eto, braćo, to je procjena dvoboja s gledišta zrelog ljudsko razuma i sa stanovišta kršćanske ćudoredne nauke.

Sad dolazi pitanje:B) Što nam je činiti protiv dvoboja i međusobnog osobnog fizičkog obračunavanja uopće?

1. Ponajprije neka se svatko tako vlada, da sam ne prouzroči dvoboj ili fizičko obračunavanje. Ne ogovarajmo, ne vrijeđajmo, nemojmo se izazovno ponašati.

Mi imamo-kažemo-profinjeni osjećaj časti! Da, kada se radi o nama. Ali doista profinjen osjećaj časti ima onaj, koji to pokazuje i onda, kada se radi o časti drugih. Ali obično biva, da oni, koji su tako osjetljivi na svoju vlastitu čast, znadu najlakomislenije vrijeđati druge. Kršćanstvo nas uči, da se pravi osjećaj časti pokazuje u načinu, kako postupamo s čašću drugoga bilo to u društvu, bilo u znanstvenom raspravljanju, bilo u službi, bilo u politici.

Kažu, da je uzrok dvoboja osjećaj časti. Nikako! Koliko bi manje sukoba bilo među ljudima, koliko manje fizičkog obračunavanja, kada bi doista duboko u ljudima živio pravi osjećaj časti.

Dakle: tko ne želi sukoba, neka ne vrijeđa. I neka ne trpi, da se u društvu u njegovoj prisutnosti druge ogovara. I ako se njegovi znanci svađaju, neka nastoji, da nekako uredi stvar te i neka još ne polijeva ulje u vatru-jer je poznata stvar, da su mnogim svađama uzrok oni, koji potiču na svađu.

b) Ali, molim! Lako je u sobi, među knjigama tako razmišljati. Ali tko živi u vrevi života, u borbi životnoj i društvenoj, e tu se ne mogu obdržavati tako tvrda načela. Bez sukoba ne ide.

Ide, ide, braćo! Da vam kažem, kako ide. Đuro Washington, predsjednik Sjevernih Ujedinjenih Američkih Država sigurno se je dosta bavio u javnom životu. Kao mlad časnik žestoko se jednom porječkao sa svojim jednim drugom. Svađu je počeo on, ali onaj drugi ga je tako udario, da je Washington pao na zemlju. Svatko je bio uvjeren, da će to svršiti dvobojem. Ali on, znajući da je on počeo svađu, priđe drugi dan drugu i reče mu: "Pogriješiti ljudski je. Jučer sam prema vama bio nepravedan, Vi ste za to dobili zadovoljštinu. Ako to smatrate dovoljnim, budimo opet prijatelji. Evo moje ruke". Stisnuli su si ruke i ostali su dobri prijatelji do smrti.

Da, braćo! Ako smo se u naglosti dali zavesti te nekoga uvrijedili-ta ljudi smo-mnogo muževnije je da priznamo svoju pogrešku i da zamolimo oproštenje, nego da iz uvrede nastane još veći sukob, pa da se možda prolije i krv. Moliti oproštenje! O kad bismo naučili tu zaboravljenu riječ! O kad bismo uzvjerovali, da jedva imade ljepši prizor, nego kad jedan muškarac moli oproštenje ili ga daje.

2. Što možemo učiniti još protiv dvoboja, protiv fizičkog sukoba među pojedincima uopće? Sve je to ostalo iz onih starih vremena, kada još nije bilo zakona i kada si je svatko krojio pravdu, kako je znao. Danas, međutim, postoje zakoni i stoga ne može više svatko sebi biti sucem.

Treba međutim priznati, da moramo zakonsku obranu časti još jače igraditi, da bi odgovarala shvaćanju Crkve.

Dobro znadem, braćo, da ljudi, koji prianjaju uz shvaćanje Crkve i žive prema petoj zapovijedi Božjoj, dolaze često puta u ćorsokak, kada izbjegavaju sukob, mole ili daju oproštenje. Njima prijeti opasnost, da ih nazovu kukavicama, i da ih izsmiju. No tko je kukavica? Da li onaj, tko se i u najtežim prilikama ravna po svojoj savjesti te se usuđuje suprotstaviti besmislenim običajima dvoboja, fizičkog obračunavanja, krvne osvete i t.d. ili onaj, tko i protiv svoje savjesti i protiv izričite zabrane pete zapovijedi Božje sam traži neku svoju pravdu, pravi dvoboje, fizički se obračunava sa svojim bližnjim ili mu se osvećuje, samo da ga ćudoredno poremećeno javno mnijenje ne bi nazvalo kukavicom?

Dakle tko ne pravi sukobe, izbjegava ih, ne bije se za uvredu, taj je kukavica? Zar nisu najveći vojskovođe i kraljevi bili n. pr. protiv dvoboja? Gustav Adolf, švedski kralj, sigurno nije bio kukavica! A ipak je svojim vojnicima zabranio dvoboj. Jednom su se dva visoka njegova časnika posvađali i zamolili su kralja, da im dozvoli dvoboj. Kralj im odgovori: "I sam želim biti svjedokom vaše hrabrosti. Označite samo točno mjesto i vrijeme dvoboja. Na označenom mjestu svane sam kralj, opkoli s vojnicima mejdandžije i reče im: "A dad ćete se tući, dok jedan od vas ne padne. A drugome ću ja dati onda na mjestu glavu odsjeći". To je djelovalo, [illegible] nici se pomiriše.

Da, braćo! Žrtvovat ćemo svoju snagu, krv, život za visoke ideale, za istinu, vjeru, domovinu, a ne u raznim osobnim sukobima.

Braćo! Kada sad na koncu propovijedi hoću da saberem misli od prošlonedjeljne i današnje propovijedi, opažam, da moram moliti oproštenje u ženskog dijela mojih slušatelja. O njihovim problemima jedva da sam što rekao. Rat, dvoboj, fizički sukobi: to nije tema za žene, to je posao muškaraca, grijeh muškaraca. Tako su možda žene pomislile za vrijeme propovijedi.

Ali mislim, da nemaju posvema pravo. Bilo je već ratova, kojemu je uzrok bila žena, a mnogim sukobima muškaraca uzrok su žene.

No ipak su ove dvije propovijedi o ratu i dvoboju bile u prvom redu upravljene muškarcima, dok će četiri naredne propovijedi o petoj zapovijedi Božjoj, biti upravljene u prvom redu ženama.

Ima i danas možda ljudi, kojima ne ide u glavu, da je Crkva u pitanju dvoboja tako stroga. Oni misle, da je pretjerano, kada Crkva ne samo dvobojnike nego i tako zvane sekundante i sve koji sudjeluju kod dvoboja pače i nezvane gledaoce isključuje iz svoje sredine, a palima u dvoboju uskraćuje crkveni sprovod.

A ja sam opet uvjeren, da će doći vrijeme, kad ljudima ne će ići u glavu, kako se nekada moglo povrijeđenu čast braniti takovim sredstvima. A naši katolički potomci moći će i onda samosvijesno ukazivati na to, da je naša sveta vjera i onda imala smjelosti suprotstaviti se tima običajima, kada su joj se za to rugali i držali je prestrogom. Kao što si ni danas ne možemo zamisliti doba robstva, kako je čovjek mogao tako duboko pasti, te je sa svojim bližnjim postupao kao sa životinjom, A ipak je nekoć bilo to ljudima posve razumljivo, i samo se je kršćanstvo usudilo stoljećima boriti se protiv toga. I kao što danas ne može razumjeti, kako se je nekoć mogao čovjek podvrgavati ustanovi tako zvanih "Božjih sudova" isto tako mislim, bude li netko od dalekih naših potomaka kada u dalekoj budućnosti iz kakve stare zaprašene knjige pro-

čitao ovu propovijed, da će skrstiti ruke i čudom se čuditi, da je nekoć o tome trebalo uopće propovijedati, da je trebalo govoriti protiv takovih divljačkih običaja kao što su dvoboj, fizičko obračunavanje, krvna osveta, a pogotovo će se čuditi, da su ljudi nekoć na taj način mislili oprati nanešenu uvredu i dobiti zadovoljštinu za povrijeđenu čast.

A mi međutim, braćo, budimo već sada u tome, u drugim stvarima i u svemu poslušni brižnoj, punoj ljubavi našoj majci, našoj svetoj katoličkoj Crkvi, zaručnici Kristovoj. Amen.

....

VIŠE LIJESOVA NEGO KOLIJEVKI
(I. Na obranu života djeteta)

Draga kršćanska braćo!

Božić je jedan od najljepših i najmilijih blagdana u Crkvi. Blagdan je to rođenja božanskog djeteta. Nigdje se ljepše ne proslavljuje taj blagdan, nego gdje ima u kući dosta djece, koja već navečer na Badnjak šapuću i guću i čez nutljivim uzbuđenjem čekaju maloga Isusa. I sveta naša vjera sudjeluje i pomaže tu radost: ona ukrašava ovu dražesnu svetkovinu mnogim lijepim običajima i čini je time prijatnijom i ljepšom.

Ali zato nam tim više pada u oči, da četvrti dan iza Božića kao da je odjednom nestalo radosti u Crkvi. Premda bi i taj dan svetkovali dražesnu svetkovinu: svetkovinu "Nevine dječice". Nevina dječica! Čim samo izgovorimo tu riječ, osvane pred našim duševnim očima četica dražesne djece: plavi uvojci, glatko čelo, anđeoski pogled, oči pune sjaja. Kako li je to lijep pjesnički prizor! A Crkva ipak tuguje taj dan. Odlaže bijelo božićno misno odijelo, ali ne obuči niti crvenu pobjedničku boju mučenika, nego se odijeva u žalosno pokorničko odijelo ljubičaste boje.

Kako je to moguće? Kako se to ima tumačiti? Ta i to je svetak! Ta i ove male dušice odletjele su sve k Bogu.

Da i to je svetak. Da i one su odletjele k Bogu, ali njihova je smrt povezana s jednim strašnim zlodjelom: s grijehom krvlju upriljanoga Heroda. I zato Crkva tuguje.

Herodov grijeh! U čemu se sastoji Herodov grijeh?

Ubiti nevinu djecu, oduzeti im život samo zato, jer nekome smetaju, jer nekome narušavaju njegov mir i smetaju udobnosti.

Herodov grijeh!

Herod je već davno umro. Ima tome već skoro dvije hiljade godina. Umro je uz užasne boli i muke: još za života su mu crvi razjedali tijelo. Herod je umro, ali njegov grijeh-jao, zar da izgovorim?! Njegov grijeh živi još danas. Živi tu među nama!...Tu na koncu dvije hiljade godišnjice kršćanstva. Jer ono, što se radi u svijetu danas, ono što se radi u pojedinim zemljama, tako daleko nadmašuje betlehemski pokolje novine djece.

Nadmašuje u broju, a nadmašuje i u pokvarenosti. Herod nije bio otac onoj maloj djeci, kojima je umorstvom oduzeo život-ali danas su roditelji oni, koji zatvaraju vrata života pred vlastitom svojom djecom. Herod je izdao tu zapovijed u zbunjenosti prvoga straha, a današnji Herodi ubijaju promišljeno nakon dugog razmišljanja.

Braćo! U današnjoj propovijedi došli smo do strašne teme. Pri razmatranju pete zapovijedi Božje moramo da pogledamo u oči

i ovoj strahoti. Jer peta zapovijed ne štiti samo život čovjeka, koji se već rodio, ona štiti čovječji život od onog trenutka, kada je iz ruke Božje sašla na zemlju jedna nova duša, to jest ona uzima u zaštitu i život malog pupoljka, zametka djeteta, koje se još nije rodilo. A budući da taj krvavi herodski grijeh, ta tako zvana "bijela smrt" -"bijela kuga", što nemilosrdno lomi život ljudskih pupoljaka pustoši širom svijeta, ne može šutjeti o tome ni katolička propovjedaonica. Pogledat ćemo dakle u četiri naredne propovijedi u oči toj ubojitoj strahoti.

Danas ćemo promotriti: 1.kakav je žalosni položaj te stvari, a buduće nedjelje govorit,ćemo 2. koje su posljedice toga grijeha. A u daljnje dvije nedjelje potražit ćemo uzroke, koji su izazvali tu strahotu i lijekove, koji bi mogli izliječiti to zlo.

Kakav je položaj?

a) Braćo! Prošli svjetski rat trajao je nešto preko četiri godine. Prema brojitbenim podacima sa žalošću se nakon rata ustanovilo, da je ubojito oružje ubilo oko deset milijuna ljudi.

Zgražamo se nad tim brojem. A ipak što je taj broj prema deset milijuna "bijeloj smrti" žrtvovane djece, za koju je Bog odredio, da se rode na ovu zemlju, ali kojima grijeh ili uopće nije dopustio,da se začnu na ovaj svijet (i time je okaljanja svetost bračnog života i učinjen grijeh protiv šeste zapovijedi Božje) ili je začetak u život doduše pripušten, ali prije nego li su stigli na ovaj svijet, ubija ih se (i tada se počinja teški grijeh protiv pete zapovijedi Božje).

Na pogled tolikih škola, patronaža, tolikih zakona za zaštitu djeteta, tolikih pedagoških knjižnica netko je naš vijek ponosno nazvao "vijekom djeteta". "Vijek djeteta?" -ono doba, u koje se tiho, neopazice vodi ubojiti rat protiv djeteta. "Vijek djeteta"-ono doba, u koje će naskoro biti-ako tako potraje više lijesova nego kolijevki. "Vijek djeteta"- ono doba, kada groblje ne počinje na kraju grada, nego na obiteljskom ognjištu. "Vijek djeteta"-ono doba, kada žena rado sluša tulenje automobila i lajanje psa, ali plač djeteta "ne mogu podnijeti" njeni živci.

O kakvoj strahoti sada govorim? Ne ćemo ovdje izlaziti s podrobnom statistikom-bojim se, zapela bi mi riječ. Trebali bismo saslušati izvještaje liječnika iz naših bolnica,koliko mladih majki umire godišnje-a koliko ih je umiralo tek prije strogih zakona protiv toga nepočinstva-umire, jer nisu dopustile svome pupoljku, da se razvije u život pa su eto i same podlegle tome herodskom zabranjenom zlodjelu ubijanja djece.Braćo! Koliko mladih majki! Zar se ne zgražate nad tim? Može li jedna mala šuma podnijeti, ako se godinama sijeku u njoj brojna mlada drveta? A ne umiru tu samo majke nego i njihova djeca još nerođena, a da ne govorimo o potomstvu, koje bi se izrodilo u daljnjim pokoljenima!

Dragi brate! Htio bih vam dati,da osjetite bit svoga strašnoga grijeha. Reci: ti imaš doma malo dijete? Takvo malo brbljavo ćeretalo, sinčića od pet godina? Ili takvu malu prpošnu, pametnu djevojčicu od pet godina? I posadi samo lijepo i mirno to svoje dijete pokraj sebe... I pogledaj sada duboko u njegove anđeoske oči:o, koliko uzvišene ljepote, koliko nadzemaljske topline sjaji iz njih. Gledaj, s koliko neizrecive ljubavi ovija svoje ruke oko tvoga vrata. Gledaj, s kako odanim osjećajem prianja uz tebe! I sada idi...uzmi kuhinjski nož... i prsjeci mu vrat. Ti, dragi oče, ti draga majko, pre-

sjeci mu vrat. Da, ovom dragom maljušcu...oduzmi mu život, ubij ga, zakolji ga!...

Kažete:što ja to ovdje govorim?! Ta takvo nepočinstvo ne može si čovjek ni predstaviti. I ako bi koji roditelj,kome se poremetio mozak, to i učinio, sav vi to svijet s užasom osuđivao.

Rekao si:ta to si čovjek ne može ni predstaviti. A reci mi iskreno:koliko ima ljudi, kojih dušu pritište taj herodski grijeh, uznemiruje ih, izjeda ih, progoni, viče im u duši? Nije li kod nas bilo i teškog sudbenog osuđivanja zbog toga grijeha. I ljudi se zapravo nisu ni stidjeli toga zločina i ako su se susprezali od njega, činili su to samo od straha pred teškom kaznom. Inače se o tom govorilo u društvima kao o najobičnijoj stvari, a znamo, da su i matere upućivale u to svoje kćeri pred udajom- i time smo došli do bankrota kršćanskog nazora na svijet.

b) Jer je strah pred djecom bankrot kršćanskog nazora na svijet i triumf poganstva.

Zar ne poznamo ogromni razliku između kršćanskog i poganskog shvaćanja obzirom na dijete? Pogledajmo samo rimske i klasične umjetničke spomenike: jedva da nalazimo među njima kip djeteta. Jer poganstvo nije znalo cijeniti majku ni dijete. Kršćanstvo naprotiv počinje kod kolijevke jednog djeteta i najdražesnija njemu slika jest blažena Djevica na rukama s malim djetetom Isusom. Pogansko doba nije cijenilo dijete, i svako doba, koje ne cijeni dijete zaslužuje, da ga se nazove poganskim.

Jer i iz onoga,tko koji veli, da ne treba djece, probija naravni roditeljski osjećaj pa ljubav svoju obraća k mačkama i psima. A nije-li to pogansko izrugivanje kršćanske misli?

Nemojte me, braćo, krivo razumjeti! Ne kažem time, da ne smijemo držati psa ili mačku i da se za njih ne smijemo brinuti. Zaštitna snaga pete zapovijedi prostire se u stanovitoj mjeri i na životinje i to u tome smislu,da nije dozvoljeno životinje zlostavljati ili ih bez svrhe mučiti. To je istina.

Ali jedno ipak ne razumijem.

Ne razumijem, da se inteligentni, naobraženi ljudi,koji znadu proći mimo gladnog, jadnoga svoga bližnjega, a da ni ne trenu okom, da se ti ljudi odmah raznježe, čim njihova mala angorska mačka počne mijaukati ili im foksi ozlijedi nogu. Ne razumijem, da dok nevolja na svakom koraku traži žrtve među ljudima, da neki ljudi hrane i maze pse, a možda slave i rođendan svoje mačke ili tuguju, jer je njihov jedini nikad nezaboravni psić udostojao se promijeniti svijetom. Što je to,braćo, nego strašna poganština!

U Berlinu je 1927.godine bilo 200.000 djece ispod pola godine, a pasa bilo je 240.000. Da, za četrdeset hiljada više pasa nego djece. Cucki su istisnuli djecu s grudi matera,žene miluju pse, njih stavljaju u kolijevke, njih njeguju. Što je to nego strašna poganština?

U Parizu je svojedobno bio-ne znam, da li postoji još sada-kozmetički zavod za pse. "Institut de beaute pour les chiens", u kome je radilo cijelo mnoštvo liječnika, frizera, masera. Vjerovali ili ne: u Parizu ima na Ile des Ravageurs jedno vanredno u redu obdržavano groblje za pse. Ima tu vrtova za šetnju, mramornih kripta, umjetničkih relijefa,raznovrsnih nadgrobnih spomenika sa fotografijama "preminulih" pasa. I često puta mogli ste vidjeti pariške dame-koje dakako nemaju djece-kako autom jure na groblje ili "tugujuće" gospođe kako nose na grob svježe pečenu pogaču svome "nezaboravnome"miljenčetu.

Čovjek ne bi vjerovao, da postoje takve bezgranične gluposti, da se na prijavu jedne prebogate gospođe sam pariški kazneni sud nije pozabavio jednom takvom stvari. Ta je gospođa svaki dan nosila finu paštetu na grob svome psu ljubimcu i bila je uvjerena, da on svake večeri doleti na bajnim anđeoskim krilika i potroši svoje jelo. Jedanput je međutim dama na grobu zaboravila svoj kišobran pa se vratila po njega. Ali tu je učinila strahovito otkriće! Paštetom se pokraj groba s najboljim tekom gostio-grobar. Dama je za to prijavila grobara... Što je to, braćo, nego strašno poganstvo?!

A zar nije i to poganština, kada n.pr. netko oglašuje stan za "bračni par bez djece".

Ili zar nije poganština, kada netko dolazi pitati za stan, a kućevlasnik mu odsiječe uvjete: "Ali ako nemate psa, mačke ili djeteta... osobito djeteta."

Osobito da nema djeteta? A zar nisu obitelj i dijete, majka i dijete pojmovi, koji zajedno spadaju? Koji su tako usko povezani, kao jedva drugo što na svijetu.

Obitelj bez djeteta jest vrt bez ~~xxxx~~ cvijeća!
Obitelj bez djeteta jesto zvono bez glasa!
Obitelj bez djeteta jest ptica, koja ne pjeva!
Obitelj bez djeteta jest drvo bez ploda!
Obitelj bez djeteta jest triumf poganstva!

Ali, braćo, da pustimo daljnje nabrajanje. Slika je i do sada već dosta žalosna. Za danas dosta. A u narednoj ću propovijedi ukazati na to, koje su strašne posljedice toga grijeha. Amen.

.....

VIŠE LIJESOVA NEGO KOLIJEVKI
(II. Na obranu života djeteta).

Koje su posljedice toga grijeha?

Draga kršćanska braćo!

1. Strah od djeteta postao je danas već u svijetu tako strašan, da je to doista postalo strašno.

Kakvu strašnu pogibao znači to najprije s narodnog gledišta! To je veće zlo nego kakva izgubljena bitka, nego kakav izgubljen rat. Ako u jednom narodu veliki dio obitelji ne vrši svoju naravnu i narodnu dužnost.

Eto, razmotrimo malo stvar.

O obiteljima bez djece ne treba ni da govorim. Ali i gdje ima samo jedno dijete, tu će jednom umrijeti oba roditelja i iza njih ostane samo jedan čovjek. Ali i obitelj s dvoje djece ne donosi dobitak narodu: zadržava položaj, kako je bio: umrijet će dvoje starijih, na mjesto njih ostanu dva mlađa- narod pak ne dobiva ništa.

Zar da kažem, što će biti onda, ako to tako pođe dalje? Narodu, u komu tako ide stvar, ne treba neprijatelja, ne treba rata, koji pustoši, takav će narod sam po sebi propasti. Što uči povijest? Ona uči da svaki narod čeka propast, u kome je više lijesova nego kolijevki.

2. A onda nemojmo uzimati samo brojčani gubitak. Znademo li mi, koliko svjetski znamenitih ljudi, istraživača, učenjaka, svetaca gubi narod u onoj djeci, kojoj roditelji nisu pustili, da se rode?

Da, tako je tome, braćo! To nije samo čisto razmišljanje, to dokazuje iskustvo. Ono dokazuje, da su najveći junaci naučnog i vjerskog života u velikom broju proizašli upravo iz obitelji s mnogo djece. Strašno je i pomisliti na to, koliko uče-

njaka, koliko velikih ljudi, koliko svetaca pogiba zbog toga, jer se bračni drugovi boje djece. Jer da su se u staro doba roditelji toliko otimali djeci, nikad ne bi živjeli-da spomenem samo nekoliko primjera - sveta Katarina sienska, koja je bila 25.dijete u svojih roditelja, niti sveti Klement Hofbauer, veliki apostol Beča, koji je bio 12.dijete, niti Mala sveta Terezija iz Lisieuxa, koja je bila 9.dijete u roditelja. Sveti Ignacije Loyola imao je desetero braće, sveti Toma Akvinski petero, sveti Bernard šestero. A da spomenem i svjetske veličine: fizičar Frauenhofer bio je lo.dijete, veliki pjesnik Lessing bio je 13., a glasbenik Händel lo., Haydn, svjetski glasoviti komponista 12., Benjamin Franklin, izumitelj munjovoda 17.dijete. Slikar Dürer imao je sedamnaestero braće...

Eto, braćo, što gubi narod uslijed grijeha, koji ubija nevinu djecu. Gubi možda mnogo velikih ljudi, ali sigurno gubi svoju životnu snagu, žiteljstvo nazaduje, jakost mu opada. Pa ma bio hrast tisućljetni orijaš, znamo, koja će ga stići sudbina, ako mu potajni crv podgriza korjen.

b) Ali ovaj grijeh nije udarac samo za narod nego i za pojedinca. On pogađa i ono jedino dijete, kome će se još možda i smilovatim ali tim više pritište same roditelje.

1. Taj grijeh pritište i ono jedino dijete, zbog koga se navodno sve to i događa: "da bi se moglo dostojno uzgojiti","da se imetak ne razbije na više dijelova" i.t.d.

Zanimiva je činjenica, i ako se misli, da bi roditelji jedino dijete mogli bolje izobraziti i temeljitije odgojiti, da stvarno narod dobiva redovito najvrednije svoje članove, velike muževe i žene ne iz obitelji s jednim djetetom, nego iz onih s mnogo djece. To je izvanredno zanimiva istina. Što je uzrok tome, da su djeca iz obitelji s mnogo djece, gdje roditelji imadu manje vremena za pojedino dijete, ipak uzgojenija, pristojnija, poslušnija i vrednija, nego ona iz obitelji s jednim ili dvoje djece.

Što je tome uzrok, braćo? Uzrok je to, što jedno jedino dijete roditelji ne odgajaju nego ga razmaze, učine ga mazom, raznježe ga, učine iz njega sredstvo za igranje. Siromašak! Ono bi htjelo biti dijete, no ne može: nema druga u igri, nema druga, kome bi povukavši ga u kut u tajnosti moglo saopćiti svoje radosti i dječje jade, s kime bi se malo i potuklo, da se opet pomiri; jednom riječju nema brata ni sestre, koji bi ga najbolje uzgajali. Da, braća, koja se zajedno igraju, trvu, smiju i plaču uzgajaju se međusobno, glačaju se i privikavaju jedan drugoga na međusobno razumijevanje, na odricanje, ljubav, kao što kamenje, koje se u potoku međusobno tare postaje lijepo glatko i dobiva lijep oblik.

Zato su u obiteljima s mnogo djece djeca bolja. Postaju bolja, jer rastu u zajednici pa moraju jedno prema drugome biti vrlo pažljiva, jedno drugome mnogo toga pregledati. U brojnoj obitelji svako se dijete mora naučiti, da nije ono središnja os, oko koje se okreće svijet, da se za volju drugih mnogo toga mora odreći.

Naprotiv gdje je samo jedno dijete, koja mu je sudbina? Nema male braće, te je prema tome upućen na društvo odraslih. I tu onda postane prerano zreo, sveznao, sve prerano dozna, postane pravi duševni starmali. On je zatvoren, hladan, i u samoj školi teško se priuči na drugove, a kada se vraća kući, opet nema s kime razgovarati. Ova osamljenost može djelovati i na njegove živce. Stoga je razumljiva zanimljiva statistika nekoga bečkog liječnika, prema kojoj je od

stotinu takve djece,koja nisu imala braće našao u dobi od dvije do deset godina samo trinaestoricu zdravom, dok je osamdesetsedam ostalih bilo više manje živčano bolesno, dok su naprotiv djeca, koja su imala više braće, od stotinu njih šesetdeset i devet bilo zdravih.

Eto: ovu žalosnu modu nadoplaćuje i ono jedno jedino dijete, u čiju se korist navodno sve to događa.

2. Ali nadoplaćuju to i roditelji. Nadoplaćuju a) u odnosu prema djetetu; b) međusobno i c) u odnosu prema Bogu.

a) Opet jedna zanimiva činjenica: jednome je djetetu teže zapovijedati,nego ako ih ima više, jer roditelji, koji se boje imati više djece, izgube ugled i pred svojim jedinim djetetom. Uzalud mu zapovijedaju, nema uspjeha. Kako da to rastumačim? Dijete onda ljubi svoje roditelje bezvujetnom odanošću, ako se i roditelji prema djetetu odnose bezuvjetnom odanošću i ne ustručavaju se zbog njega žrtvovati i svoje očinsko i majčinsko dostojanstvo. A fina djetinja duša osjeća nekako, da nešto ovdje manjka, a kad to osjeti, svršeno je s odanom, poslušnom ljubavlju.

b) A ima još jedna misao, koju je vrijedno da roditelji promozgaju. Odgoj djeteta stoji mnogo truda, to je istina,ali vjerujte braćo, isplati se! I sada i ne mislim na to, da ćeš jednom u starosti i ti biti upućen na pomoć svoje djece. Sada lebdi preda mnom posve druga misao. Koliko puta navale na obitelj žalosni dani kušnje. Oblačni dani, kada vedrinu i sunčanu zraku prikrade u srce roditelja jedino vedra duša brbljušavog im djeteta. Bude žalosnih dana, kad je samo dijete anđeo čuvar dvoje odraslih ljudi, među kojima je došlo do sukoba. Bude žalosnih nesporazumaka. I da sve to ne dovede do konačne rastave, to mogu zahvaliti samo snazi ruku slaboga djeteta, snazi koja je jača od svega.

Koliko li se puta ponovio slučaj, da je među bračnim drugovima na dnevnom redu bila vječna svađa, prijetnja s rastavom sve dok nije bilo djeteta. A kad je došlo dijete, pa još više, kad su nadošla djeca, konačno su se učvrstili temelji obitelji. I tu ću se opet pozvati na statističke podatke. Prema statističkim podacima kod polovice rastavljenih bračnih drugova nema ni jednog djeteta, u daljnjih 20% ima samo jedno dijete. Eto brojevi jasno govore: gdje se vesele djetetu i drage volje prihvaćaju brigu, koja s njime dolazi, tamo raste i međusobna ljubav i međusobno štovanje roditelja i ojačava se bračna veza.

3. Ali u očima kršćanskih roditelja od svega, što sam do sada spomenuo najvažniji dokaz protiv toga grijeha jest -Božja volja. Dijete je dar Božji. Stari, pobožniji svijet nazivao je dijete "blagoslov Božji". Prihvatiti ga dakle i uzgojiti zasluga je s gledišta vječnoga života, naprotiv odagnati ga ispred vrata života jest strašni grijeh.

Neka se majka u zdvojnosti bacila u Dunav. Na rukama je u smrt sobom ponijela i maleno svoje napršće. Ljudi su s užasom slušali tu vijest. Da, bio je to strašan grijeh: dvostruko ubojstvo...ali ono je napršće bilo barem kršteno pa ako je i izgubilo zemaljski život, došlo je do vječnog gledanja Boga.

Ali žrtve današnjih Heroda dolaze na drugi svijet bez krštenja. Istina, takva djeca ne budu osuđena-to ne naučava naša sveta vjera-ali im se ne otvaraju ni ona vrata, iza kojih bi na njih čekalo vječno blaženstvo nebesko. Izgubili su zemaljski život-zbog svojih roditelja. A izgubili su i vječno blaženstvo-zbog svojih roditelja.

"Zbog svojih roditelja" - rekao sam. Možemo li dakle te ljude nazvati roditeljima? Imadu li oni pojma o tome, kakva je nečovječna strahota njihov grijeh? Crkva,da bi posebno istakla strahotu toga grijeha, izuzima ga ispod nadležnosti ispovjednika te samo biskup može odriješiti od toga grijeha ili onaj ispovjednik, kome biskup dade za to ovlaštenje.

Ali prije ili kasnije i sami griješnici dolaze do spoznaje,kakav su strašni grijeh počinili i to je onda najveća kazna na zemlji za njih. O strašno okrivljavanje samoga sebe, strašne li grižnje savjesti! Da, jer ubijanje još ne rođenoga djeteta, ubojstvo je u smislu biblijskih riječi. Iza njega opet se čuju riječi Gospoda, kojima je pozvao na odgovornost prvoga ubojicu: "Glasno viče sa zemlje k meni krv brata tvojega. I zato da si proklet na zemlji, koja je otvorila usta svoja i popila iz ruke tvoje krv brata tvojega..Prognanik bit ćeš na zemlji. (I.Mojs.IV.1o-12.)

"Vika prolivene krvi", što je to,braćo?Schakespeare u Machethu opisuje to ovako:"Svikolici mirisi Arabije ne mogu oduzeti vonj krvi s ruke ubojice,koji je prionuo uz njih.Nikakva voda ne može oprati crvene mrlje krvi. Javlja se i javlja krvavi lik umorene žrtve,a ubojica vrišti:neka dođe tigar, samo neka ne dođe ono viđenje!"

Samo neka ne dođe ona vizija! Ali ona dolazi. Teški,crni oblak pritište ove duše...nestalo je mira...nestalo je sretnog bračnog života.A duša se muči. Bio bi jedan put-jedini put-da to popravi:iskrena ispovijed-ali jao-kako se teško odlučuje na to. A duša se muči dalje... A nesretni se griješnik maša svega:daje obilne milostinje,mnogo moli,hodočasti na Marijina prošteništa,tuguje,plače. Sve uzalud.Samo vara samoga sebe, mira natrag ne zadobije.I sad dolazi daljni pad:odpadne od Crkve, od vjere,od Boga. Sasvim otvrdne. Psuje,kritizira vjeru-ali mira ipak ne nađe.

"Bolje je imati mnogo djece na jastuku, nego ma samo jedno na savjesti." Jer strašna je sudbina onoga, koji se usuđuje, izazivati Boga živoga.

Braćo! S ovim žalosnim akkordima približismo se koncu današnje propovijedi. Već govorim dvije propovijedi o ovoj stvari, ali tema još nisam svršio. Još dvije nedjelje raspravljat ćemo o tome pitanju.Jer osjećam,da mi valja odgovoriti još na mnoge sumnje, teškoće,prigovore.

Znadem,da današnji svijet o tome površno i olako sudi. Ali Bog ne sudi tako i povijest ne sudi tako. Bog, koji u petoj svojoj zapovijedi veli:Ne ubij! Povijest ne sudi kao današnji svijet,jer veliki zakon povijesti glasi:Kultura,tehnika,znanje, strojevi,rudokopi,trgovina sve to ne vrijedi ništa:svaki će narod propasti,u kome će biti više lijesova nego kolijevki!

Gospode Bože, ne daj da narode zadesi ta sudbina.

Pomozi,da žene ne budu među Herodovim vojnicima.

Pomozi,da majke požrtvovnom dušom uzrazumiju riječi,kojima završujem današnju propovijed:

Znaš li,što je majka? - Tkalac života.
Znaš li, što je dijete? - Budućnost života.
Reci, čija je budućnost? Onih, koji dobiju bitku.
A znaš li, tko su ti? - Majka i dijete. Amen.

.....

GRIJEH ILI JUNAŠTVO
(II. Na obranu života djeteta)

I.

Draga braćo u Kristu!

Klement aleksandrijski, istaknuti učenjak II. vijeka, spominje u svome djelu "Odgojitelj" rimske gospođe, koje su brižnom, majčinskom skrbi uzgajale male piliće, a djecu robova, koja su im se u kući rodila, bez ikakve grižnje savjesti bacale su na ulicu.

Onakovo odvratno zgražanje, kakvo je osjećao ovaj veliki crkveni otac, kad je pisao te redke, obuhvaćalo je i nas, kad smo u zadnje dvije propovijedi uzeli za predmet razmatranja najstrašniju rak-ranu modernog vremena, kad smo govorili o borbi protiv djeteta, nemilosrdnoj modi upravljenoj protiv života djeteta u vijeku, koji se-o kolikog li ruganja-nazivlje "vijek djeteta".

Kad egipatski faraon nije htio pustiti na slobodu izraelski narod, koji je držao u robstvu, pustio je Bog na Egipćane nakon više prethodnih zala, najveće zlo: poslao je u zemlju anđela smrti, koji je išao od kuće do kuće i svuda poubijao prveca. Sveto Pismo veli: "I nastade veliki jauk u Egiptuž Jer nije bilo kuće, u kojoj nije ležao mrtvac (II. Mojs. XII. 30).

Braćo! I u današnjem svijetu vlada egipatsko zlo. Možda se još smiluju prvencu-a ni njemu se svuda ne smiluju-ali onda ostalu djecu bez milosrđa uguše ili u zametku života (to je grijeh protiv pete zapovijedi Božje) ili im ni ne daju stupiti u život (to je grijeh protiv šeste zapovijedi Božje). I danas se diže vika s ustiju poštenih ljudi: "Nestat će čudoredности, opustit će zemlja, ako tako pođe dalje!"

Prošlih sam dviju nedjelja u nekoliko sumornih crta ocrtao ono grobno raspoloženje, koje se nadvija nad kolijevkom, koju su roditelji hotimice ostavili praznu i ukazao sam na posljedice, koje zadešavaju narod i pojedince zbog toga grijeha. Ali sam najbolje osjećam, da pitanje, koje smo ondje postavili, nismo još dovoljno riješili. Da dakle još u dvije propovijedi odgovorim na neka pitanja i poteškoće.

U današnjoj propovijedi razmotrit ćemo one uzroke, koji su prouzrokovali ovo zlo, a buduće nedjelje pokušat ćemo potražiti lijeka toj ubojitoj bolesti.

Zašto se ljudi danas boje djece?

1. U prvom bih redu htio spomenuti jedan smjer, koji se pokriva znanstvenim plaštem tako zvani neomaltuzionizam. Na njega se često puta pozivaju. Prema nauci neomaltuzionizma prijeti čovječanstvu smrt od gladi, ako se neprestako tako dalje ljudi budu množili.

Širitelji ove misli ovako straše roditelje: "Pazite! Već i onako ima dosta ljudi! Proizvodnja dobara potrebnih za život ne stoji u srazmjeru s razmnožavanjem ljudi i tako će prije ili kasnije nastupiti glad na zemlji, ako ne ograničimo rađanje novih ljudi.

Naravno ova teorija nazvana još i "naučna" upravo zgodno dolazi onima, koji bi htjeli time opravdati svoj grijeh.

Ali, braćo, na te se dokaze danas već ni na koji način ne možemo pozivati. Da, već nesumnjivo stoji, da se poljodjelstvo može toliko intenzivno razviti, da se toliko još ogromnog neobrađenog zemljišta može obraditi, da se iz ovo naše stare Zemlje može istisnuti toliko kruha, te bi na njoj moglo živjeti ne dvije milijarde, koliko danas živi, nego i četiri i šest milijarda ljudi.

Dakle nije kriva ona naša starica Zemlja.

Zato čovjek upravo sa zgražanjem čita i sluša, da ima zemalja, u kojima je taj grijeh zakonom dopušten,u kojima su izbrisani paragrafi,koji to nepočinstvo-posve ispravno- i državno kažnjavaju. Takovo rješavanje problema napučenosti polazi s posve krivog gledišta. To je upravo tako kao da bi netko mjesto bolesti liječio znakove bolesti. Strah pred djecom to je znak bolesti, ćudoredno i gospodarsko oslabljenje to su posljedice.Ne pogađajmo se s posljedicama,nego spopadnimo jezgru bolesti.

Idem pače dalje:te moram ovim mudrijašima otvoreno kazati:razmnožavanje naroda još nigdje na svijetu nije značilo nevolju za narod.Što jedan puk biva brojniji,to većom gospodarskom i tehničkom spremom radi; od nomadskog naroda postaje poljodjelac, drveni plug zamjenjuje sa željeznim. Dok obratno brojčano opadanje naroda znači ujedno i materijalnu nevolju.

2. Ali i inače često puta vidimo,da strahu pred djetetom u mnogo slučajeva nije uzrok gospodarski položaj.Na mnogo mjesta i danas još sirotinjski stanovi i siromašne kuće izvan grada odzvanjaju dječjom vikom, dok stijene otmjenih vila šute grobnim mirom. U najbogatijim ulicama Newyorka prebrojali su djecu u četrdeset i pet kuća: u četrdeset i pet najbogatijih kuća našli su u svemu sedamnaestero djece. Što je obitelj bojatija, to ima manje djece.Zar to očito ne pobija neomaltuzionizam? Ne pokazuje li to,da u strahu pred djetetom treba da drugdje tražimo dublji uzrok?

Ovo strašno ubijanje djece,što vlada danas velikim dijelom svijeta, velikim dijelom ne biva zato,jer se uzdrmao imućstveni položaj čovječanstva,nego zato-da iskreno kažem-jer se uzdrmalo ćudoredno poimanje ljudi. Zato jer je u ljudima uhvatio korijen bezvjerski nazor na svijet. Zato jer s nijekanjem prekogrobnog života i odgovornosti pred Bogom uporedo ide jurnjava za svjetskim užitcima i udobnošću. A tome naravno mnogo djece stoji na putu. Tome su uzrok i loše knjige, pa ulica i društvo, što sve prouzrokuje te se već i osamnaestgodišnje duše sprže te u njima umre ne samo bezpkikorni život nego i čestito poimanje bračnog života. Uzrok je tome i to, što je današnje odraslo pokoljenje slušalo samo o uživanjima, a vrlo rijetko o dužnostima. Ljudi su slušali, da je život samo zbog uživanja. Što više uživanja i što manje tereta.

Uzrok je tome i današnje strašno poganske shvaćanje djeteta. Da spomenem samo nekoliko misli,što sam ih od ljudi čuo. "Ali, molim, moj bi me goropadni muž ubio, da mu rodim još jedno dijete." Tako se tužila jedna gospođa. A druga je rekla: "Zovu to Herodovim grijehom. A eto uzduž i poprijeko govori se u društvu, da je upravo djecu imati glupost. Grijeh? Kakav grijeh! To je takva sitnica, kao da plombiraš zub. Svake godine dva tri zuba, i dvije tri operacije..."

Braćo! Svake godine dva tri zuba i dvije tri operacije! Da, tako je rekla. To su riječi, da ti se sledi krv.Recite dakle sami,da li je pretjerano,kad tvrdim,da je zadnji i najveći razlog, zašto ljudi izbjegavaju djecu, ciničko ono zaključivanje, kako smo gore čuli,da udobnost pojedinca, lakši život, bolji društveni položaj, želja za uživanjem-jednom riječi:olako i ne kršćansko shvaćanje!

3. Zbam, što će mnogi odgovoriti na ovaj moj govor.Neki će jadikovati,neki ogorčeno pobijati. "Lako njemu s propovjedaonice o tome govoriti".... "ne pozna on teškoće današnjega života"... "ne znate vi,kako kubure, kako se nateže mnoge obitelji. Nemaju čime živjeti"....

Da, ima jadikovki. I što da na njih odgovorimo? To,da ni u čemu nemaju pravo? To, da je sve to bez temelja? To, braćo, nažalost ne mogu reći.

Moram priznati- i strašno je,da je tako-moram priznati, da se u današnjim društvovnim i gospodarskim odnosima krije ogromna napast za taj grijeh i da je u današnjim teškim vremenima u cijelom svijetu teško obiteljima,da se održe na visini, i da u svemu ispunjaju volju Božju.

Znam i otvoreno to kažem, da danas mnogim obiteljima nema druge dileme nego li grijeh ili junaštvo. Ili će se prestrašiti briga,koje ih čekaju kod djeteta,pa će grijehom zatvoriti pred njim vrata, koja vode u život,ili se ne će htjeti buniti protiv namjera Božjih i preuzet će dijete, a s njime zajedno i mnoga odricanja,brige,neimaštine. Da:grijeh ili junaštvo, ali smijemo li ma samo za časak krzmati, na koju stranu treba da se priklonimo.

Primiti dijete!

Jao, lako je izreći! Ali imade katkada takova skrajnja bijeda, kada je to nemoguće. "Nemamo nego jednu sobu,zapravo kuhinju, a već imam dvoje djece.." "Moj muž ima tako slabu plaću,a kod kuće već četvero djece plače za kruhom..." Žena mi je tako bolesna i posve je sigurno,da bi nastradala kod slijedećeg djeteta..." "I mi bi htjeli imati još djece,ali da ih izložimo bijedi i nevolji? Zar se u ovom očajnom položaju ne smijemo braniti od djece?!"...

Tako jadikuju mnogi ljudi, pače i oni ponajčestitiji.

Što da kažemo ovima? To, da smanje još više svoje zahtjeve? Ta to je već nemoguće. Tu ne preostaje drugo, tu ću iskreno reći: tu i katolička Crkva priznaje pravo na čuvanje. Ali kako? Pazite! Kako priznaje? Na ovakove slučajeve primjenjuje Crkva riječi svetoga Pavla:"A koji imaju ženu,neka budu, kao da je nemaju" (I.Kor.VII.29). To jest jedini dopušteni način, da se očuvaš od djeteta: suzdržavanje u braku od bračnog odnošaja.

Bilo da je žena slaba i ne bi podnijela više dijete, bilo da je veliko siromaštvo,jedina dozvoljena obrana jest: samosvladavanje muža.

Da: samosvladavanje! Najznačajnija kršćanska riječ.Samosvladavanje, koje se znade do određenog vremena odreći i prava na bračni život,ako je potrebno,ako imućstvene prilike to zahtijevaju,ili to iziskuje obzir prema ženi.

Da li je to nemoguće? Da li je nagon tako jak, da mu se je nemoguće oduprijeti? Braćo! Bez pomoći Božje to ne ide.Ako si samo čovjek,ne ide. Ali ako si kršćanin,može se! Ako molitvom ištež u Boga, ako primanjem sakramenata ištež,Njegovu milost pomoćnicu, može se. Jer na koncu bi upravo jednakim pravom mogao reći:"Ako me tko udari,ne može se tražiti od mene, da mu ne vratim udarcem-tako je jaki nagon. Ako mi se u izlogu nešto svidi,ne mogu se uzdržati,da ne ukradem-tako je jak nagon.

Možemo li bez samosvladavanja govoriti o pravoj kulturi? Ta što je kultura? Zauzdavanje,svladavanje naravnih sila.Kultura je nasip, koji razularenu bujicu drži u određenim granicama. Kultura je parni stroj, koji prigušuje napete sile pare. Kultura je električni stroj, kojim vodimo električnu silu. Današnji je čovjek ponosan na to, da zapovijeda prirodi i da si podvrgava njene slijepe sile jednu za drugom. A samo da u svijetu nagona pustimo slijepim silama naravi slobodan tijek? Da naša volja bude gospodar prirode u svemu, a samo u tome da dopustimo naravi, da zagospodari našom dušom?!

Braćo! Recimo dakle posve jasno: Prema katoličkom ćudoredu težak je grijeh svako onakovo "čuvanje od djeteta, koje se ne temelji na potpunom samosvladavanju u braku. Grijeh je to ili protiv pete ili protiv šeste zapovijedi Božje.

Brak se smije samo onako upotrebljavati, kako je to Bog odredio, ili se ne smije živjeti u braku-samo su ova dva rješenja moguća s vjerskog gledišta. "Onda smo opet na istom+ ili grijeh ili junaštvo!" Da, opet tamo. To je i naslov mojih dvaju propovijedi. Gospod Isus Krist rekao je unapred, tko hoće da pođe za Njim, neka se odreče samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka slijedi Njega.

Odmah bi se hiljade i stotine hiljada ljudi pomirilo s našom svetom vjerom, milijune bi ljudi mogli dobiti za katoličku vjeru, samo kad ona ne bi u toj točki bila tako nepopustljiva. Ali uzalud! Da li je dopušteno za volju pojedinih ljudi, za volju hiljada, pa makar i stotina hiljada otkinuti ma samo nešto od samoga principa? Može li to učiniti katolička Crkva-ona Crkva, koja mora slušati tako ogorčena predbacivanja, jer je nepopustljiva u tome pitanju-može li Crkva mijenjati volju Boga stvoritelja, ispravljati je, pa makar i za siromašne bračne drugove, za one s jednom sobom, za bolesne pa im dozvoliti, da žive bračnim životom uz čuvanje od djece. Ne bi li ta dozvola bila jama, u kojoj bi ljudska pokvarenost poput potopa ugušila svako napršće? Sveta katolička vjera ne može ublažiti one zakone, koje je donio Bog, a da ne postane izdajicom božanskog Stvoritelja tih zakona. Zato je primorana ovako govoriti: ili bračni život, ali tada treba prihvatiti dijete, ili ako misliš izbjegavati djecu, smiješ samo potpunim samosuzdržavanjem u braku.

"Naša je vjera prestroga, trebalo bi je reformirati", govore neki ljudi jadikujući. Ne, braćo! Ne potrebuje vjera reformiranja-u nju ne smijemo dirati-nego se moramo obnoviti i preurediti mi i cijelo društvo, u kojem živimo. I time svršujemo današnju propovijed, a slijedeći puta govorit ćemo o tome: kako potražiti lijek ovome grijehu. Amen.

* * * * * * * *

GRIJEH ILI JUNAŠTVO
(II. Zaštita života djeteta)
II.
Kako da nađemo lijek?

Dragi kršćani!

Strah pred djecom zauzeo je već tako strašne razmjere, da već i država brižno traži lijeka tome zlu. Ta cijeli narod može propasti, ako bez prigovora budemo gledali, kako se taj grijeh rasprostranjuje.

1. Da se ljudi boje djece, zato bez sumnje postoje i imućstveni razlozi-pače priznajem, da je u obiteljima, koje pošteno misle, to i jedini razlog. I zato su bezuvjetno potrebne društvovne reforme i uredbe, da se ovo pitanje riješi. I zato nije dosta samo, da se majke s mnogo djece napose ističu i slave-i to istina doprinosi rješenju te velike zadaće-nego je potrebna cijela reforma društvovnih zakona. Što bi dakle trebalo? Ja si zamišljam ovako: na svakom koraku i svuda treba iziskivati poštovanje obiteljima s mnogo djece. Davati im obiteljske potpore. Kod namještenja uzimati u prvom redu obzir na njih. Da budu porezi smanjivani prema broju djece. Urediti mjesta i dvorane za igru djece. Dobar stan za brojne obitelji. Kažnjavati svako nečudoredno (pornografsko) pisanje. Bez milosrđa kažnjavati [illegible] grijehe. Stvoriti mogućnost, da takove

obitelji s mnogo djece više zarađuju. Da majke s mnogo djece ne moraju raditi u tvornicama i uredima.I promijeniti zakon o nasljedstvu, koji je do sada išao na korist jednog djeteta i t.d., eto to bi sve trabalo.

2. Priznajemo,braćo,važnost i potrebu svih tih ustanova, ali ipak možemo poslušati jednu opasku.Sve to treba, ali sve to nije dovoljno. Nije dostatno, jer ključ konačnog rješenja ovoga pitanja nije biologija, ni higijena,niti društvovna politika,nego etika-kršćanska ćudoredna nauka.

Daleko smo od toga,da umanjujemo snagu i vrijednost društvovnim i gospodarskim reformama. To je tako goruće pitanje, o tome ovisi život ili smrt, te svatko mora sve učiniti, što samo znade i može, da se to pitanje riješi.

Samo bismo htjeli naglasiti,da bi sve te lijepe uredbe i ustanove u buri raspojasanih strasti i zbog varavih mudrovanja i zaključaka, što ih stvara sebičnost i želja za udobnošću, da bi sve to ostalo bez uspjeha,kad ne bi došli u pomoć neprevarljivi propisi vjerske zapovijedi. Nadmoćnost vjerskih motiva ne dobiva možda nigdje tako jasno svoju važnost kao upravo u ovom pitanju.

Problem nije tako jednostavan: jer tu probitak pojedinca dolazi u sukob s probitkom zajednice.Nijedna ustanova,koja je vezana samo na zemlju,nije kadra prinukati pojedinca,da osigura ojačanje naroda i njegovu budućnost putem vlastite žrtve. Na to može čovjeka prinukati samo ona vjera,koja sankcijom Boga, koji zapovijeda,izdiže pojedinca iz uskog kruga sebičnosti u visinu žrtvenoga oltara vjernosti k Bogu.Nije dakle pretjerivanje,ako kažem,da danas samo katolička Crkva svojom nepopustljivom strogošću bez cjenkanja štiti čovječanstvo, da ne izumre.

a) Ponajprije štiti negativnim sredstvom-kaznom. Ako imade ljudi, koji sami ne dođu na to,kako je bezdani i ponizujući grijeh takav postupak, kazna, kojom ih Crkva udara, dozvat će im u pamet veličinu toga postupka.Sveta naša vjera udara teškom kaznom i majku i liječnika i sve one, koji sudjeluju, koji imaju udio svoj u ubijanju još ne rođenoga djeteta.

Ona ih isključuje iz Crkve,a pravo da ih natrag primi u krilo Crkve pridržaje samome biskupu.

Tko ide na ispovijed s tim grijehom, znade unapred, da će dobiti odrešenje tek iza teške pokore.Zar ne, u kome još živi vjerski osjećaj,taj će se na pogled takove kazne ustručavati od toga strašnog čina. Ponosno možemo da ukažemo i na to, da u krajevima, u kojima ljudi žive pravim vjerskim životom, gdje čuvanje od djece znači teški,smrtni grijeh,da tamo i danas još imade mnogo djece.

b) Ali naša sveta vjera osim ove negativne moći, koja zabranjuje i kažnjava ima i pozitivno odgojno sredstvo a to je da roditelji zavole dijete kao glasnika Božjega, kao blagoslov Božji.

Sveta kršćanska vjera daje roditeljima da osjete i doživlje im u svijest, da njihovo dostojanstvo potječe od samoga Boga Stvoritelja-a ujedno im dozivlje u pamet i ono, što je s time u vezi-teške njihove roditeljske dužnosti.

Teške roditeljske dužnosti! Doista su te dužnosti teške, pune žrtve. Veli se:tko živi bez djece,taj ne zna što je boi i briga. To je malo istina pretjerano,ali ima na tome mnogo istine.Koliko samopožrtvovnosti,koliko muke i bezsanih noći zahtijeva briga oko malog djeteta! A koliko žrtve, strepnje, koliko dana punih briga a i koliko razočaranja znači odgajanje već veće djece.

"E,onda je ipak bolje,ako nemamo uopće djece?!"

Da: tako misle bračni drugovi, koji ne znaju za Boga. Da: tako čine oni, koji su slomili uzvišenu krunu roditeljskoga dostojanstva, krunu, koju im je Bog dao.

A bračni drugovi koji vjerski osjećaju zbadu, da i tisuće briga i strepnja oko odgoja djece nisu ni približno jednake onome pustošenju, koje prouzrokuje u duši obaju bračnih drugova griješno čuvanje od djece. A kod žene prouzrokuje zle posljedice i u tjelesnom zdravlju. Nabožni roditelji svijesni su, da dijete prouzrokuje mnogo briga ali da je ono uzrok i mnogih pravih radosti. Oni znadu, da "tko živi bez djece, ne zna što je bol i briga", ali ne zaboravljaju ni onu misao "tko bez djece umire, ne zna za nikakvu radost". I to je pretjerano, ali ne potpuno. Istina je: dijete je briga, ali dijete je i radost. Dijete znači izdatak, ali dijete znači i uložen novac. Dijete je bol, ali dijete je i utjeha. Dijete je žalost, ali dijete je i sunčana zraka. Poglèdajte samo jedan već ostarjeli bračni par u krugu svoje ljubljene djece i unuka. Njima život ne može ništa više dati, oni su već pripravljaju na svoj veliki put, ali, s ovim prijatnim pouzdanjem: "Gospode, nismo se ustručavali da primimo one duše, koje si nam izvolio povjeriti. Mnogo nas je to muke stajalo, mnogo žrtava, ali eto pogledaj-odgojili smo ih za Tebe i za vječni život". Braćo! Umire i par bez djece! Umire-i nema nikoga-nikoga, tko bi ma samo jedan "Oče naš" izmolio za griješnu im dušu pred Gospodom... I time svršujemo pretresanje ove žalosne teme.

Istočni narodi imaju jednu dubokoumnu priču. Nije to nešto povijesno, samo je jedna simbolička priča, ali se u njoj skriva dražesna misao.

Uzvišeni Bog stvorio je već cijeli svijet, samo je još čovjek manjkao na svijetu. Mora da su već bila puna riba, divlje pustoši bile su pune zvijeri, na vrhuncima brda sklakale su srne, na drveću su pjevale ptice.. samo čovjeka ne bijaše još na zemlji. Tada Gospod zagrabi u glib rijeke Nila, da od gliba načini čovjeka.... Ali po mulju se ~~vukao~~ skriven jedan rak i uštine Gospoda Boga za ruku... Tri kapi krvi, prokapaše iz ranjene Gospodove ruke, kapnuše u glib Nila i iz te zemlje nakvašene Božjom krvi stvorio je Gospod - majčino srce.

To je priča, ali priča puna dubokog značenja...

Braćo! Majke! Pa makar vi mogle dati život svojoj djeci samo uz vlastitu pogibelj! Majke! I ako budete čule, da je ovo ovako ili onako, da bi tu trebala operacija liječnika.

Majke! I premda novo dijete znači novu brigu i godine pune novog tereta! Svejedno! Imajte hrabrosti biti majke! Budite majke, koje daruju život, a ne smrt. Budite majke, koje će ljuljati kolijevku, a ne tesati lijesove. Budite majke, koje ćete se uzdati, da će Bog, koji je dao gladna mala usta, dati za njih i kruha. Budite katoličke majke, koje će i u smrtnoj pogibelji upravljati svoj pogled na betlehemsko božansko dijete.

I blagoslivljat će vas domovina..

I blagoslivljat će vas vaša djeca i unuci.

I blagoslovit će vas i naplatit će vam Gospodar vječnoga života naš svemogući Bog. Amen.

...---...

.NE UBIJ - SAMOUBIJSTVO.

I.

Draga braćo u Kristu!

Pred okruglo pedeset godina prošla je svijetom kao nešto vrlo neobična vijest, da se je knežević Pignatelli u predvečerje svoga vjenčanja ubio u Napulju kod svog pisaćeg stola. Na stolu je ležala jedna knjiga Nietschea, toga fanatičnoga protivnika kršćanskog čudoređa, protivnika, koji je znao tako sugestivno pisati. Koje su mogle biti zadnje misli toga nesretnika, prije nego li je podigao oružje protiv sebe, to ne zna nitko. Možda je upravo čitao Nietschea, koji je toliko gazio po kršćanskoj vjeri i čudoređu? Ni to ne znamo.

Međutim jedna zanimiva okolnost, koja se zbila u ovome samoubijstvu sili nas, da se zamislimo. I upravo radi ove naoko male sitnice spominjem ovaj događaj na početku današnje propovijedi.

Kada je naime stari kneževićev sluga, s kojim se on kao dijete tako često molio, kada je na perzijskom ćilimu u raskošno sjajno uređenoj sobi ugledao mrtvo tijelo svoga gospodara, učinio je odmah osobito otkriće. Iznad pisaćeg stola visjela je odavna na stijeni prekrasna slika Majke Božje: ali sada je slika bila okrenuta prema stijeni. Nesumnjivo je kneževič okrenuo sliku prema stijeni prije, nego li je obračunao sa samim sobom. I u času posljednjeg ogorčenja osjećao je: dok blažena Gospa gleda na nekoga, dotle se on ne može odlučiti na tako strahoviti grijeh.

Braćo! U današnjim propovijedima o petoj zapovijedi Božjoj bilo je govora o poštovanju tjelesnog života našega bližnjega, a sada ćemo govoreći o istoj petoj zapovijedi tri propovijedi posvetiti razmatranju o poštivanju vlastitoga tjelesnog života. Pa što sam kao uvod spomenuo ovaj naročiti slučaj, to nisam učinio samo zato, da odmah u prvim rečenicama pokažem, da ću govoriti o samoubijstvu, nego i zato, jer je doista to neobičan čin kneževića samoubojice, što je prije nego se ubio okrenuo sliku Majke Božje, ukazao na najjači lijek i oružje protiv samoubijstva.

U tri ćemo propovijedi obraditi tri zadaće: 1. ukazat ćemo na to, kako se to zlo uvelike raširilo svijetom; 2. ispitat ćemo uzroke, koji su proizveli to žalosno stanje; 3. potražit ćemo lijek, kojim bi se mogao iscijeliti taj grijeh, koji je postao prava pošast.

Pošast samoubijstva.

Tko pozna kulturnu povijest čovječanstva, znade, da je uvijek bio znak društvene dekadence, propadanja i rasula, kad je u čovjeku ma samo iskrsla sumnja, da li je život nešto vrijedno ili bezvrijedno, nešto potrebno ili suvišno. Ako je tome tako, onda se moramo zgroziti, kako je danas život bezvrijedan.

Poput zarazne bolesti širi se u današnjem društvu sve više strašan grijeh samoubijstva. I od te zaraze nije ostao pošteđen nijedan društveni sloj. Ubijaju se siromasi, ali i bogataši, bolesni, ali i zdravi, stari, ali i mladi i djeca.

Svjetsko je novinstvo puno vijesti o samoubijstvima, i što je najgore, više se mnogo ni ne sablažnjava zbog toga.

Danas je svatko nervozan: ako netko zalupi vratima, ako negdje zazveči čaša, sve nam to ide na živce - ali ako netko zalupi za sobom vratima života, ako se uz zveket razbije jedan ljudski život, nitko se, da tako kažem, ne spotiče o to. Po svjetskim velegradovima ubija se dnevno na desetke ljudi pa tko se nad tim sablažnjava?

Beskrajno porazna slika pojavljuje se pred nama, ako u mislima promatramo legiju samoubojica krvava, blijeda lica. Uz veliki broj samoubojica muškaraca ima i žena, uz samoubojica staraca ima i djece. Uz žrtve samoubojstva po velikim gradovima, tu su i samoubojice u potleušicama malenih sela i u siromašnim kućicama. Jedni se ubijaju nakon dugog, ogorčenog premišljanja, a drugi u neubrojivom trenutku čuvstvenog uzbuđenja. I zbog kojekakvih razloga. Jedna se na pr. djevojka otrovala, jer joj je poginuo kanarinac, druga je djevojka svršila sa životom, jer joj na vrijeme nije bila gotova plesna haljina, treća pak jer je mucala, četvrta jer je imala veći nos nego je željela....Ima samoubojica, koji su žrtve Baka, koji je, kod poganskih Rimljana bio bog vina i opojnih pića uopće. Ima opet samoubojica-žrtava Venere, koja je bila kod pogana božica neudobrednosti. Uz siromahe samoubojice, tu su i bogataši. Ima ih, koji se bijedni i ogorčeni zbog gladi bacaju u vodu, ali se ubio i jedan mladi Rotschild. Vidimo pače, da među bogatašima imade daleko više samoubojica nego u siromašnim staležima. Ubije se siromašna strojopisačica, koja nema nigdje ništa, ali se ubija i filmskazvijezda, koja ima sve. Svojedobno pisale su novine nevjerojatnu vijest o samoubijstvu jedne ovakve filmske veličine. Svijet joj je pljeskao, bila je mlada, vesela, bila je lijepa, imala je mnogo novaca. Što treba još? Zar još što treba za sreću?

Čini se, braćo, da treba! Jer jedne večeri u deset sati vratila se ona u svoj sjajni stan, gdje su se na stijenama smiješile njoj posvećene slike i mnoštvo vijenaca...pogledala ih je jedan časak uz zbunjeni, bolni smiješak...a onda je uzela revolver i kuglu si zatjerala u srce...Ljudi su nerazumijevajući nastojali riješiti ovu zagonetku: zašto? zašto? Ta "imala je svega". Da, imala je vilu, imala je auto najnovije vrste, imala je haljina..ali jednom je imala i jedan mirni čas, kad joj je pred olima, u praznoj duši i u opljačkanom životu sinula jasno i strašno misao mudrog Salamona: Vanitas vanitatum et omnia vanitas - taština nad taštinama i sve je taština.

Ali, braćo, ja nemam zadaće, da strašnu sliku ove pošasti samoubijstva naslikam još strašnijom. Koliko sam do sada rekao, čini se, da je dosta. Mnogo važnijom zadaćom smatram, da ispitam one uzroke, koji su tako snizili vrijednost ljudskog života, koji su doveli čovjeka do toga, da odbacuje život. Pa kada upoznamo uzroke, naći ćemo i lijek. Koji su dakle uzroci, koji nesretne ljude dovode da poduzmu tako očajni korak? Eto to će biti tema naredne moje propovijedi, a za danas neka je dosta, da smo upoznali, kako strašno hara svijetom pošast samoubijstva. Amen.

.....

II.
UZROCI SAMOUBIJSTVA

Prošli puta razmatrali smo o tome, kako je uvelike samoubijstvo rasprostranjeno među ljudima. A danas si preduzesmo, da razmatramo o uzrocima samoubijstva. Uzroci samoubijstva djelomice su u osjećajima, a djelomice u imućstvenim prilikama samoubojica. Razočarana ljubav, propali đak, udovica, koja je izgubila muža, čovjek, kome je dosadio život nakon mnogog pijančevanja, teško bolestan starac, starica, griješnik uhvaćen na činu-svi ti traže smrt pod uplivom osjećaja: bogataš, koji je izgubio imetak, otac obitelji, koji se neprestano bori s bijedom, mlad čovjek, koji se nikako ne može popeti na zelenu granu...eto ti opet traže smrt zbog imućstvenih razloga.

Svejedno,braćo! Sveta naša vjera ne pozna nijedan razlog, zbog kojega bi bilo dopušteno počiniti promišljeno samoubijstvo i poradi kojega ne bi samoubijstvo bio izvanredno teški grijeh protiv pete zapovijedi Božje. Samoubijstvo je u svim okolnostima pobuna, uvreda veličanstva, zloupotreba prava,koje pripada isključivo Bogu.

Ne ćemo da vam budemo suci, nesretna ljudska braćo,štono odbacujete od sebe najveće zemaljsko dobro, kojeg vam je Bog dao. Sud treba da povjerimo Bogu: On znade, koliko ste bili uračunljivi u onome groznom trenutku...

Ali braćo, mi zabranjujemo samoubojstvo,da zaštitimo ljudski život,zabranjujemo ga zbog zaštite narodnih snaga, zabranjujemo ga,jer ga ne dozvoljava peta zapovijed Božja, ne možemo dopustiti, da se slavi samoubijstvo zbog nekog sentimentalnog romanticizma, da ga se u društvima neki ljudi naopakim mudrovanjem usuđuju još i braniti. Jer biva i to:

1. U naobraženom društvu čuje katkad čovjek i ovo:"Dakle on se ubio,siromah!...Što se ima tu tko sablažnjavati? Odbacio je život,koji je za njega značio još samo trpljenje. Odbacio je život, jer su mu dugovi prerasli preko glave„Spustio je zastor, jer nije bio znatiželjan, kako će se dalje razvijati kazališni komad.Može li se tko o to spoticati?

Može li se tko o to poticati? I te kako može. Jer jedan neuspjeli kip, sliku, kuću ili što drugo može onaj, koji ih je načinio uništiti, može ih popraviti, nanovo sagraditi,ali naprotiv, kada se uništi jedan ljudski život, prestaje svaka mogućnost,da ga se popravi,iznova podigne.

Mogu osjećati saučešće za one nesretnike,koji su pretrpjeli brodolom života,mogu ih žaliti; sažaljevati moje bližnje,koji postadoše samoubojice-ali usprkos toga moram reći: Samoubijstvo je ipak grijeh i kukavički bijeg. Trebalo je pokušati razmrsiti stvar, za koju se činilo,da je konačno zapletena. I najveći grijeh trebalo je okajati upravo time, da čovjek ostane na životu i popravi stvar, u koliko to ovisi o njemu.

Znam,da ih imade,koji ne misle tako. Ima ih,koji kažu, da se pojedini strašni grijesi ne mogu drukčije popraviti nego da se riješiš života.

Ali želio bih one, koji tako misle,potaknuti,da malo promisle:Što je popravio time,što se riješio života?Ništa! Samo, ako ostane u životu,uzme na sebe poniženje,koje mu je pridonijelo njegovo djelo i ako čvrstom voljom započne nov život, -to je zadovoljština. Da, takav čovjek treba da nestane iz života, ali ne samoubijstvom nego tako, da nadalje živi požrtvovnim,nepoznatim,povučenim životom.

Čovjek nema prava,da se kukavički sam ukrade između živih i da na ovom svijetu ostavi ljude,koji spram njega imadu još zahtjeve i potraživanja.Nije li junačkije i dostojnije čovjeka, da stisne zube,prisili ruke svoje na posao i kaže: "A ja ću se nadalje boriti i vojevati,dok me Bog ne pozove.Bog, koji jedini ima pravo,da opozove čovjeka sa straže zemaljskog života."

Čitao sam o jednome ocu obitelji,koji se pred brigama, koje su ga tištale,utekao smrti,a slaba žena mu ostala je udovica i uhvatila se u koštac sa životom i odgojila je sve šestero djece-doduše uz cijenu ogorčene borbe-ali odgojila ih je.Recite sada,braćo, koji je od ovo dvoje zavrijedilo,da ga poštujemo?

Postati samoubojica,slomiti se u borbi-to je poganski grijeh,ogledati se hrabro s olujama života-to je kršćanska krepost.

2. Ali dolaze ljudi s novim dokazima.Što se to koga tiče? vele. Radi se o mome vlastitom životu,činim s njime, što hoću. Život je dar, a dar slobodno vratim.

Varaš se,brate. Život nije tako tvoj,da činiš s njime, što hoćeš...Ne ubij,ne umori! Samoubojica je također ubojica, jer oduzima život,koji on nije dao, ruši jedan hram, koji nije on gradio,prisvaja si pravo Onoga, koji u Svetom Pismu govori o sebi:"Ipak vidite,da sam ja i samo ja, i da nema boga osim mene.Ja sam, koji ubija i opet oživljava.(V.Mojs.XXXII. 39.).

Život je dar? Da, napola imaš pravo.Ali život nije samo dar, nego i dužnost.Dužan sam da život provodim prema načelima Stvoritelja dotle, dok On ne nađe za vrijedno,da me smrću oslobodi od mojih dužnosti.

3. "Ali snašao me takav udarac, da to ne mogu preživjeti. Izgubio sam sav imutak...u roku od jedne godine umro mi muž i odrasli dragi mi sin.

Što da kažemo onima, koji tako jadikuju?

Doista teško je tu nešto reći. Tu i ne pomaže ništa,nego duboka pobožnost i vjera. Snašao te veliki udarac? Pomisli samo na prijašnji svoj život. Ne ćeš li u pređašnjem svome životu naći neku pogrješku, posrtaj,grijeh,možda veliki grijeh,koji sada Gospod po milosti svojoj-da po svojoj milosti-hoće da ovom nesrećom, koja te snašla, okaješ.

Reći ćeš:nemam ništa. Uvijek si bio odano dijete Božje, uvijek si ispunjao volju Božju...

Pa i onda! Što ti znadeš, što je htio Gospod,kada je dozvolio ovu nesreću. Htio je možda proučiti ti dušu...možda povećati svoje zasluge..Ne znaš,što hoće.Ali i onda moli:"Budi volja Tvoja..."

A ti,brate moj,što se boriš, trpiš,jadikuješ,promisli samo, što ću ti sada reći.Postat ćeš samoubojica,pa reci mi: onda će biti bolje? Hoće li ti pomoći samoubojstvo? Zlopatiš pa bi htio tome da izbjegneš. Ali kamo bježiš? U vječnu bijedu.Taman je bio svijet oko tebe i bježiš iz njega. Ali kamo odilaziš? U vječnu tamu. Stiglo te poniženje,izgubio si čast pred ljudima, ti se povlačiš između njih? I ti ćeš mirno stupiti pred vječnoga Suca, a da nisi popravio svoje grijehe? Ta i onda će biti težak obračun, ako te Gospod pak pozove preda se,ali kakva će tek biti tvoja sudbina, ako se nepozvan pojaviš pred njegovim sudom?

Ne naučava samo katolička vjera,nego su i pogani vjerovali,da božja pravda udara samo ubojice vječnom kaznom. Stari Grci držali su samoubojice buntovnicima protiv božanstva i ubrajali su ih među osuđene. Pitaj samo vojskovođu, što će stići onoga vojnika, koji kukavički prije opoziva pobjegne s mjesta,kamo ga je njegov zapovjednik postavio? Bog nas je postavio na stražarnicu života-samo On nas može odanle opozvati. Amen.

.....

III.
LIJEK PROTIV POŠASTI SAMOBUIJSTAVA

Draga braćo u Kristu!

Eto već treću propovijed govorimo o samoubijstvu.Danas ćemo potražiti lijek,koji može iscijeliti taj strašni grijeh.

Izvan sumnje je,da su uzroci samoubijstva različni,ali ako pogledamo korjen iz kojega potječu,sve ih možemo svesti na jedan jedini nedostatak,na to,da je tim ljudima uzdrman vjerski život,da im nedostaje vjera u Boga.

1.Tko će nijekati,braćo,da danas u životu vlada ogromna materijalna bijeda.Iz dana u dan razapinjati se u nečovječnoj borbi....juriti za srećom,koja neprestano sve dalje bježi od nas...

Ali zadat ću jedno pitanje:

Zar prije nije bilo bijede?Nije bilo borbe? Zar je možda prije ljudski život na zemlji bio raj? O,ne! Borbe ljudskoga života običavaju uspoređivati sa zapjenjenim valovima morskim. Doista nije još nikada to more života takvim valovima udaralo o obale ljudi.Ali ipak uvijek je život bio borba i otkada pada kiša iz oblaka, odtada kapa i suza s ljudskih očiju.

Ali prije je postojao jedan stup,koji je stajao čvrsto. U duši prijašnjega čovjeka uzdizala se jedna stijena, o koju su se razbijali i najbijesniji valovi.Kakva je to bila stijena? Duboka odanost vjeri. Ona je prihvatila kuglu samoubojice,ona je suzdržala drugoga pripravnog da se baci u vodu,ona je bila zapreka samoubijstvu. Što više nestaje iz ljudskih duša vjerskog osjećaja, to više nestaje zapreka samoubijstva. Kako pada odanost vjeri,tako raste broj samoubijstava.

Pravo na to,da to tako hrabro tvrdimo,daje nam povijest samoubijstava.Samoubijstvo je poput pošasti bijesnilo kod starih pogana, jednako bijesni u današnjem novom poganstvu.Naprotiv od nastupa kršćanstva pa sve do novijega vremena, to jest do onda, dokle je kršćanska katolička vjera jače prožimala ljudski život, samouvijstvo jedva da se i pojavljuje. A i onda je bilo mnogo nevolje, razočaranja u ljubavi, neizlječivih bolesti. Ali ljudi su vjerovali,da ovaj zemaljski život, nije onaj pravi život,nego da je pravi život onaj,koji preko zemaljskoga života i uz mnoge borbe treba da zavrijedimo. Vjerovali su u obećanje Gospoda našega Isusa Krista: "Tko izdrži do konca, on će se spasiti." (Mat.X.,22.) i "Tko ne uzme križa svojega i ne slijedi mene, nije mene dostojan." (Mat.X.,38.)

2. Nastojmo sada odgovoriti na pitanje:Gdje ćemo naći lijek?

Potreban je i društvovni pokret protiv toga zla,potrebne su i društvovne uredbe za zaštitu života,potrebno je, da se brani da dnevni listovi na dugo i široko ne opisuju život samoubojice iz razloga, kojissu ga naveli na to, da romantičnim naslovima ne sugeriraju samoubojstvo,osjećajnim čitaocima...da, sve je to potrebno,ali sve to nije dosta. Nije dosta, jer ne liječi zlo u korjenu.

Gdje je dakle korijen tome zlu? U naopakom shvaćanju života, kod ljudi, kojima je pokolebana vjera. U onom pogrešnom mišljenju, koje je postalo već općenito, da čovjek živi zato, da mu bude dobro na zemlji, da uživa, da se zabavlja. "Dok put moga života obrabljuju ruže, stupat ću njime, a kad bude posut trnjem,odbacit ću ga." Za čovjeka, koji vjeruje, život je vrijeme kušnje, u kome može čovjek zaslužiti vječni život. - Ne će ga dakle odbaciti pa ma stigle ga kakvegod neprilike. Nevjerniku cilj je života uživanje, i čim više ne može uživati, ne zna, što da počne sa životom.

Tko imade jaku vjeru u Božju providnost-pa makar materijalno ne znam kako jadno stajao-on će se,uzdajući se u Providnost,boriti,hrvati,raditi dalje,možda suznim očima,krvavim rukama, ali samoubojica ne će postati. On vjeruje, da je i bolest trpljenje, kojim stječe zasluge pred Bogom. I ako su ga liječnici proglasili "neizlječivim bolesnikom", on ne odbacuje od sebe niti taj razbijeni život. Tko vjeruje, da se zbog lakoumno odbačenog života polaže strogi račun,taj ne

će postati samoubojice niti u ljubavnim bolima, niti zbog nepoloženog ispita. Onaj mladić, koji živi po volji Božjoj, ne će zaglibiti u kaljužu nemoralnog života, kojemu je konac gnušanje i samoubijstvo. Bračni drugovi, koji po volji Božjoj podnose međusobne slabosti, ne će se rastavljati, jer je tome konac ogorčenost, a često puta i samoubojstvo. Među rastavljenima ima pet puta toliko samoubojica, kao među ostalima.

Dakle: hoćemo se boriti protiv strašne pošasti samoubijstva? Odgajajmo u ljudima dublju odanost vjeri-i ono, što ide s time usporedo: veću samostegu i svijest odricanja.

Nije da današnji čovjek nauči samosvladavanje? Zar u sentimentalnim filmskim predstavama, u kojima junak, čim mu nešto ne uspije, odmah diže oružje protiv sebe? U filmovima ispunjenim lažnom romantikom i u kazališnim komadima, u kojima se sve kreće oko grješnog ljubakanja i gdje se gledaoc napunja mišlju, da je to jedini cilj zemaljskog života? Dabas bi i država željela protiv samoubijstva učiniti sve, što se dade.

Ali treba i na to misliti, kako razorno djeluje na osjećaje mladića, koji se razvijaju, pojedini filmski komad, u kojemu glumac, čim ne može svaladati zapreku, "junačkom odvažnošću" zajedno sa svojom draganom radije izabire smrt.

Potrebna su uredi za zaštitu od samoubojstva, potrebno su čamci za spasavanje samoutopljenika, ali najbolja je obrana, da naučimo ljude da podnose trpljenja, da prihvate životnu borbu. A gdje ćemo to naučiti? Kod onoga Krista, koji pruža prema nama ruke i veli: "Dođite k meni svi, koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas izliječiti"!

3. Ali reći ćeš: "Ali tko nema vjere, u koga nema jake vjere u Boga? Što da njemu odgovorimo?"

Da vam pravo kažem, braćo, to ni sam ne znam. Pače, ako hoću da budem iskren, moram priznati: ako čovjeka bez vjere snađe kaki udarac, bolest, iskušenje, materijalni slom, ne znam, zašto se ne bi bacio u vodu? To zvuči malo surovo, ali tako jest: tko ne vjeruje u nebeskoga Oca, koji određuje sudbinu svakome od nas, tko ne vjeruje, da nas iza smrti čeka pravda Božja, koja će sve izravnati, taj uzalud nastoji, da u vrijeme nesreće sačuva duševno ravnovjesje i da odnekale crpe snagu za podnašanje tegoba.

Trpimo! Trpljenje se ne da rastaviti od ljudskog života. Čovjeka konačno ne će slomiti trpljenje, nego svijest, da smo u trpljenju prepušteni sami sebi. Tko znade, da njegovim udesom ne ravna slijepi usud, niti tamni slučaj, nego brižni, nebeski Otac, taj će zadovoljan, vedre duše stupati i kamenjem posutim putovima života. Samo onome je strašno, tko je u zlu osamljen. Onome, tko nema Boga, za čije bi se ruke mogao prihvatiti....

Draga braćo! Tri smo propovijedi govorili o slomljenim životima, o zalutalim dušama, o viscikim hrastovima, koji su se slomili u korjenu-o samoubojicama.

Samoubijstvo je grijeh u svim okolnostima: grijeh je protiv Boga, jer zahvaća u Njegova prava, grijeg protiv samoga sebe, jer sa zemaljskim životom odbacujemo i vječni život, grijeh protiv obitelji i domovine, jer bi nas čekale još mnoge dužnosti prema njima. Nitko jasnije od katoličke Crkve ne propovijeda, kako je samoubijstvo strašan grijeh-ta ona samoubojicama-ako su to djelo izvršili u svijesnom stanju-uskraćuje crkveni pokop.

Crkva ne sudi dušama, koje su otišle s ovoga svijeta, sud pripada Bogu. Crkva ne želi ponizivati rodbinu preminuloga-ta oni s većinom nekrivi, ali ona hoće da poviče u svijet: uništiti svoj život, to je takav grijeh, da onaj, koji je to učinio nije dostojan posljednje kršćanske počasti.

I sada na koncu propovijedi iskrsava preda mnom strašna slika jednoga očajnog samoubojice. Jednoga samoubojice, o kome istina nisu pisale novine, ali čiju povijest ipak svatko pozna, samoubojice, čiju fotografiju nijesu donijeli u javnosti, ali čije crte lica ipak straše svakoga: preda mnom iskrsava slika samoubojice Jude.

Strašan prizor. Na brdu Golgoti visi Gospod na križu, da nama pribavi vječni život, a u isto vrijeme nedaleko od Njega visi očajni samoubojica, koji je izgubio život vječni. Sudbina je njegova jednaka sudbini mnogih samoubojica: ljudska strast, želja za novcem odvukla ga u grijeh, a kada je postao svijestan strahote svoga djela, nije se pokajao, nije zamolio za oprošte-nje, nije izabrao pokajanje nego je izabrao uže.

Braćo! Molimo za svakoga našega brata, koji je iskušavan, čija je duša toliko već izmučena borbom te je već u zdvojnosti prihvatio uže poput Jude. Molimo za njih, da ni u jednoj napa-sti ne skreću slike Majke Božje prema zidu, da se iz očiju Krista, koji krvari na Golgoti izlije na njihove duše pobjednič-ka snaga nove volje za život.

Jer onaj ne može postati samoubojica, koji u svome trpljenju ima kamo podignuti oči: k Blaženoj Gospi, ka Kristu Bogu. Amen.

.....

VRIJEDNOST I UŽIVANJE ŽIVOTA

I.

Draga braćo u Kristu!

Jedva da imade koja tema za propovijed, koja bi u našim da-nima-osobito za mlađi naraštaj- bila zanimljivija i suvremeni-ja od ove, koju ćemo danas i još tri nedjelje ovdje razmotriti u vezi s petom zapovijedu Božjom. U četiri propovijedi govorit ću o jednom modernom pokretu, o nadaleko i širokom izvikanim uzrečicama, sve to u vezi sa petom zapovijedi Božjom, koja zahtijeva, da štitimo tjelesni život čovjeka. Govorit ćemo o modernim lozinkama, u kojima ima mnogo dobro zrnce, ali i mnogo krivih misli, ali su istina i zabluda tako izmiješani, da mnogi doista ne mogu pravilno suditi o tome pitanju, tako te za mnogog čovjeka postaje pogibeljno ono, što bi mu moglo alu-žiti na spas, kada bi stvar pravilno shvatio.

Dakle o čemu ćemo to govoriti u naredne četiri rpopovijedi?

O onome čeznuću, kojim moderni čovjek, koga je tehnika učinila strojem, čovjek, koji je zbog zamršenih društvovnih prilika postao službeni spis, čovjek, koji je postao komad po-kućstva u kakvoj sobici ogromne koje su [illegible] kuće, čovjek, ko-ji se bori sa strašnim nedaćama života, stanujući u kakvoj tam-noj sobici-eto o onom čeznuću, kojim taj čovjek traži radost, sreću, svijetlo, život. Jednom riječju, dakle, o čemu kanim govo-riti? O traženju životne radosti, o pravu na život, o žeđi za životom, o vrijednosti života.

"Vrijednost života!" "Njega tijela!" "Odgoj tijela"! "Sport!" "Tjelesna kultura!" Zar ne, kako su to sve zamamne lozinke, koje upravo lepršaju oko nas, za koje se mnogi odu-ševljavaju, a u kojima mnogi ne malo pretjeruju, i posvema krivo sude. Pa kako ove uzrečice spadaju na propovjedaonicu? Zato, jer peta zapovijed Božja govori i o njima: ona navješćuje i brani vrijednost ljudskog života, ona zahtjeva, da štujemo zemaljski život čovjeka, da ga njegujemo, ali u isto vrijeme osuđuje svako neumjesno pretjerivanje, svaku jednostranost.

Razmotrit ćemo dakle u dvije propovijedi kršćanski nazor o vrijednosti zemaljskog života u svijetu pete zapovijedi Bož-

je,i kada to dobro razmotrimo, lako će nam onda biti opet u dvije propovijedi odgovoriti na drugo pitanje:što drži kršćanski nazor na svijet o njezi tjelesnog života. U dvije ćemo dakle propovijedi govoriti o vrijednosti zemaljskog života.

Danas ćemo razmotriti,što misli naša sveta vjera o našem tjelesnom životu, a naredne ćemo nedjelje razmotriti o tome, da li se današnje javno mišljenje slaže s tim kršćanskim shvaćanjem?

Što drži naša vjera o ljudskom tijelu?

Na sve se strane govori među ljudima,da je kršćanstvo previše mrk,neveseo nazor na svijet,da kršćanstvo nevoljko gleda na ljudsko tijelo,na njegovanje tijela,na tjelesno uživanje na zemlji i da su kršćanstvu ideali oni sveci, koji su bdijući po cijele duge noći, postući i krotući sami sebe ugušili u sebi svaku zemaljsku želju i težnju. Brrr...današnjeg čovjeka prolazi zima...to je morao biti neki nerazumljivi fanatizam.Ne,ako se utome sastoji kršćanstvo, ako kršćanstvo traži od mene takovo zabacivanje tijela, a onda ja ne mogu biti dobar kršćanin.

Nijeste li već naišli,draga braćo,na takovo mišljenje? Treba dakle na to da odgovorimo, jer to može biti uzrok, da se mnogi bez temelja udalje od nas, pače da vjerski ohlade.

A) Ponajprije da bi kršćanstvo-iako ono naglašuje uvijek prvenstveno prava duše-da bi ono bilo protivnik čovječjeg tijela,to već i teoretski izgleda nevjerojatno.

1. Eto već i zato,jer kršćanstvo neprestano i neprestano naglašuje,da možemo biti vrlo ponosni na to, što je druga božanska Osoba usela na sebe ljudsko tijelo. Da, za nas je ljude neuporediva čast, da su tri mudraca s Istoka pošavši za zvijezdom tražeći Boga, našli u ljudskoj naravi, u ljudskom tijelu. Ako je Gospodin Isus Krist toliko štovao ljudsko tijelo,da je sam postao čovjekom, zar bi to tijelo mogla zabacivati Kristova vjera?

A zar i naša katolička Crkva i to jedino ona ne časti tjelesa, moći svetacam tih junaka kršćanskog života?

A zar mi-protiv bezvjeraca,koji proglašuju potpuno uništenje tijela-ne povikujemo u "Vjerovanju" u cijeli svijet... "vjerujem u uskrsnuće tijela!!"

I zar ne vidimo na svakom koraku, koliko Crkva poštuje ljudsko tijelo:ona polijeva to ljudsko tijelo krsnom vodom, svetom krizmom dotiče se tijela na svetoj potvrdi,za vrijeme svete pričest ovo naše zemaljsko tijelo dotiče se presvetog tijela Gospoda našega Isusa Krista. Pače i nebesko blaženstvo ne možemo si drukčije zamisliti,nego da i tijelo sudjeluje u njemu.

Iza svega toga mislim,braćo, da nitko ne će moći predbaciti kršćanstvu,da s nekim pesimističkim omalovažavanjem gleda na tijelo čovjeka. U našim očima tijelo nije tamnica, u kojoj bi duša bila zatvorena,nego je tijelo duši našoj suputnik za vrijeme zemaljskog putovanja. Tijelo nije krletka,u kojoj se duša zatvorena bori,nego je tijelo nužno sredstvo duše i njen drug u radu. I tijelo je dao Bog, a ne samo dušu, prema tome s pravom se brinemo za njegovu nepovređenost, za njegovo zdravlje, za život. I tijelu treba dati hranu, odijelo, stan, počinak, osvježenje,razonodu, san i ostalo,što je potrebno za pravu njegu tijela. Samo nemojmo zaboraviti,na što nas upozoruje Apostol:""Ili ti jeli,ili pili, ili drugo što činili, sve činite na slavu Božju." (I.Kor.X.31.).

Eto, to je takovo štovanje ljudskog tijela, da tome ne nalazimo primjera ni u jednoj vjeri. I samo onaj, tko znade,

da tako misli katolička Crkva, samo onaj će razumjeti, kako to da je naša vjera bila tako podašni pomagač na pr. raznih umjetnosti, koje čine život na ovoj zemlji ljepšim.

2. Ali idem dalje, braćo, i pitam: Kad bi naša sveta vjera bila protivnik tijela, zemaljskog života, zar bi ona dopustila da u naše molitve uplićemo toliko naše materijalne i zemaljske potrebe?

Kako to mislim?

Znadete, zar ne, koji je najljepši oblik molitve? Zar duge jutarnje i večernje molitve? Ne! Nego?! Zemaljski život i molitvu isprepleti i s molitvenim raspoloženjem vršiti najopćenitije dužnosti zemaljskoga života.

Pogreška je u mnogih ljudi-koji su inače dobre volje i rado se mole-da su pokidali veze između života i molitve.

Recite sami: ako domaćica, kad peče kruh, ne stavi kvasa u tijesto nego pokraj tijesta, hoće li od toga nastati dobar kruh? I ako netko ključ stavlja uvijek pokraj brave, hoće li otvoriti vrata? I ako je netko drugi čovjek, dok se Bogu moli, a drugi, dok radi, zar taj može provoditi pravi vjerski život?

Ali reći ćeš možda: "Kako da utkem u molitvu sitne ništavosti svoga svakidašnjega života. Kada se počnem moliti, zaboravim devedeset od sto riječi i pred Boga izlijem samo birane fine riječi mojih osjećaja. Zar ću pred Bogom jadikovati, da me boli glava ili da me stariji sin ne sluša, ili da smo u takvim i takvim materijalnim neprilikama, da jedva imademo što jesti ili da bi muž mogao biti prijazniji sa mnom?"

Da, braćo, i o tome se možemo potužiti! Da i o tim malenkostima-kako da kažemo-o tim banalnostima možemo govoriti u molitvi. O, da! Gledaj samo, što je učinio Gospod, na svadbi u Kani Galilejskoj. On je popravio mali propust domaćina svadbe. Ili čujte, što je rekao Isus Jairu, kada mu je uskrisio kćerku: rekao je kao nešto posvema naravno: Dajte joj jesti. I kad je bio gost kod Šimona Farizeja, nije li se potužio, da nije bio s Njime dosta ljubezan, da mu nije dao poljubca niti vode za noge.

Eto: vjera, koja dozvoljava, da se molimo i za svakidanje sitnice zemaljskoga života-ta vjera ne može biti protivnica zemaljskog života.

B) Ali uz gornje teoretsko razmatranje dokazuje nam i svakidanje iskustvo, da nitko i ništa na ovome svijetu ne brani i ne cijeni ljudski život kao katolička Crkva.

U ovom trenutku valja da se pozovem na temu, koju smo nedavno razvijali, na temu o samoubojstvu. Tada sam se samo dotakao one misli, da je najuspješniji lijek protiv strašne pošasti samoubijstva i da najjače učvršćuje poštivanje zemaljskog života baš produbljenje vjerskoga života.

Međutim, braćo, ako samo ovako općenito kažem, da je najbolja obrana protiv samoubijstva "produbljivanje vjerskoga života", onda sam tekao samo djelomičnu istinu. Ako hoću da kažem cijelu istinu, tada treba da stvar izrečemo ovako: da zapriječimo samoubijstva i da ljudima opet podignemo volju za život, najbolje sredstvo je produbljenje katoličkoga života.

Statistička je činjenica, da broj samoubojica katolika daleko zaostaje za brojem ostalih samoubojica. Tu bi misao mogli izraziti i ovako: vrijednost zemaljskoga života nitko ne zna tako dobro osigurati kao naša vjera. U čemu da nađemo tumačenje ove zanimive činjenice?

1. Ponajprije u onoj hrabrosti naše Crkve i u onoj njenoj strogosti, kojom ona zahvaća i u najunutarniji privatni život čovjeka i daje mu pravila za taj život. Zbog toga je oni-koji ne razumiju i mnogo napadaju. Sveta naša vjera ne pušta čovjeka, da tako kažem, nijedan trenutak samoga u životu i dosljednom snagom svojim propisa zahvaća neprestano u život pojedinca. U nas

svatko znade, ako rastavi svoj brak i sklopi novi, da time počinja teški grijeh. Svaka mati znade, ako zapriječi dolazak djeteta na ovaj svijet i poput Herodovih vojnika uništi život svome djetetu, jednako znade svaki mužkarac, ako se upušta u dvoboj, da ih Crkva isključuje iz svoje zajednice. No naša Crkva ide i dalje. Ne pušta ona na izbor i volju pojedincima, hoće li crpsti snagu iz pomoći Božje, hoće li prisustvovati svetoj misi-u nedjelju i blagdan svatko mora prisustvovati svetoj misi. Ne prepušta ona nama na volju, hoćemo li upotrebljavati sredstva milosti-sakramente-barem jedanput na godinu svatko mora da se ispovijedi i pričesti! Tko tu ne uviđa, koliko ovo naoko teško prisiljavanje ima u sebi odgojne snage i daje priliku, da se ojača duša i koliko izgubljene volje za život vraća natrag čovjeku. Nemojmo jadikovati, da je to tutorstvo. Napokon i ograda kraj jednog gorskog puta je tutorstvo, skrbništvo, da se ne survamo u dubinu.

A sveta naša vjera ide još i dalje u ojačavanju naših duša. Ona nam drži misije i duhovne vježbe i sudionike tih pobožnosti vraća natrag Božjim zakonima i vraća im toliko puta izgubljenu volju za život. Naša sveta vjera drži otvorene svoje crkve i kroz tjedan od jutra do navečer, da prema riječima Gospodinovim oni koji su "umorni i opterećeni" mogu barem pet časaka da izliju svoje jade i nevolje pred Kristom sakrivenim u prevsvetom Oltarskom Sakramentu. I štovanje žalosne Gospe jest pobožnost, koju je uvela naša sveta vjera. Tko bi znao reći, koliko hiljada ljudi, koji se muče i bore i kojima već prijeti opasnost da se slome, dnevice nalaze olakšanje i novu životnu snagu pred slikom žalosne Gospe?

Uđeš li nedjeljom, svetkom pa i radnim danom u koju našu crkvu, gdje se nalazi oltar ili barem slika blažene Gospe, uvijek ćeš naći ljudi, koji se mole pred tim oltarom ili slikom. Ima li na cijelom svijetu gdje takav jedan "ured za obranu od samoubojstva" kao što je slika žalosne Gospe. Prodirući pogled blažene Gospe kolikima je već istjerao iz srca bol i teško očajanje!

Kamogod pošao katolik, sveta naša vjera svuda nastoji da uzgaja njegove osjećaje, da mu dade radosti i volju za život: tu su Marijine slike na njegovim šumskim šetnjama, tu su raspela na raskršćima putova, tu su ljepote umjetnosti u našim crkvama, tu je sjaj naših obreda, tu je pobudni ugođaj naših svetkovina...

Da, braćo, istina je, da bujica života mnoge ljude otkine daleko od grudi svete Crkve. Ali ipak! Tko je u djetinje doba uživao ovu majčinu ljubav i brižljivost, taj ne može nikada posvema izbrisati uspomenu na to, pače ti mu zaboravljeni osjećaji koliko puta u najtamnijim časovima zasjaju pred očima i istrgnu mu iz ruke pehar s otrovom i odbace ubojni revolver. Goetheov "Faus" satrvene duše već podiže vrč s otrovom, kad li mu ga iz ruku istrgne glas uskrsnjih zvona. Eto tim finim odgojnim radom naše svete vjere dade se rastumačiti manji broj samoubojica katolika.

2. I još se nečim dade rastumačiti: jer ne smijem propustiti da spomenem upravo ono najvažnije. Dade se u prvom redu protumačiti svetom ispovjedu.

Da! ispovijedu! Jer je naša Crkva u svetoj ispovijedi primila od Gospoda našega Isusa Krista uredbu, koja je upravo čudesni izvor, koji liječi i vraća ljudima izgubljenu volju za život i život im opet čini vrijednim življenja. Teret grijeha teško tišti dušu - u ispovijedi odbacujem sa sebe taj teret. Prigušeno ogorčenje muči mi dušu - u ispovijedi mogu da se izjadam. U očaj me dovode predbacivanja zbog promašenog života- u ispovijedi mogu započeti svoj život. Počinjen grijeh vapi za zadovoljštinom-ispovijed je najunutarnija zadovoljština.

"Kršćanstvo je mrk, nevesel nazor na svijet!" - tako govore pojedinci. Braćo! Pitajte samo one, koji izlaze iz ispovjedaonice. Koji su onamo došli sa svješću strašnoga grijeha na duši, onamo su otišli nemirne duše i puni grižnje savjesti, a sada izlaze sunčanih duša, dolaze očišćeni od grijeha, dolaze puni životne snage. Braćo! Ne tvrdim ja sam, da sveta ispovijed daje opet volju i snagu za život, na isto to su nadošli i istraživači uzroka samoubijstva, liječnici za živčane bolesti, statističari i t.d. U duši čovjeka nalazi se revim-velika tajna, koja se ne ufa nikome povjeriti, čovjek nosi sobom kakvu bol, koja ga muči, izjeda mu živce, kakav teret, koji ga tišti. A ispovijed ga oslobađa svega toga...

Mogao bi naravno sada netko pomisliti, da sam se daleko udaljio od svoje teme: "Vrijednost zemaljskog života". Ja naprotiv mislim, da sam sišao u prave dubine svoje teme. Jer sam samo tako mogao pravo i stvarno pokazati, koliko sveta naša vjera cijeni, štuje i brani zemaljski život čovjeka. Amen.

.....

VRIJEDNOST I UŽIVANJE ŽIVOTA

II.

ZAR NAS NE ZABRINJUJU DANAŠNJA MODERNA NASTOJANJA?

Draga kršćanska braćo!

Prošle smo nedjelje razmatrali o tome, kako katoličanstvo uvelike cijeni tijelo čovjeka. Ako dakle kršćanski nazor na svijet tako visoko cijeni tjelesni život, koliko je istine na onom mišljenju, prema kojemu se čini kao da je kršćanstvo neprijatelj tijela? Jer to eto čujemo na svakom koraku.

Istina je, da kršćanstvo cijeni tijelo, ali ga ne precjenjuje.

Istina je, da kršćanstvo nije neprijatelj zemaljskih životnih radosti, ali je neprijatelj onih neobuzdanih razvratnosti, koje ponizuju čovjeka i koje su uzrok svih raspojasanih nagona.

Istina je, da kršćanstvo zahtijeva bezuvjetnu prevlast duha nad tijelom-stojalo to što stojalo. Ako treba post, post, ako treba samostegu, samostegu, ako treba da se uklanjamo pogibelji, koja nas vabi u grijeh, moramo i to učiniti, ako treba, da jednom riječju kažemo askeza za to, ne ćemo joj se uklanjati!

Istina je, da katolička vjera uza sav svoj optimizam ne zaboravlja nešto i ne dopušta, da se to nešto zanječe i odbaci. Ne zaboravlja naime, da u tijelu ima i slabosti, sklonosti na grijeh, sjetilnosti, neumjerenosti ili-kako se jedan moderni pisac izrazio-"divlje zvjeri riču u tvome podrumu". Divlje zvijeri, koje treba vezati na kratki lanac.

I mi govorimo o "uživanjuživota", ali mi navješćujemo, da se život može pravo samo onda uživati, ako se uz čisto sjetilne materijalne užitke traži u svemu tome finije duševno uživanje. Hoće di na pr. razumjeti Beethovena onaj čovjek, koji nema smisla ni osjećaja za prave dubine ljudskoga života? Može li na pr. razumjeti netko klasične pisce čovječanstva: jednoga Dantea, jednoga Shakespearea, kome se pojam uživanja sastoji samo u zabavama, u plesu, u športu, u prostrtim stolovima, i koji nema pojma o tome, da se pravi ljudski život sastoji u neprekidnoj borbi s vlastima tmine, da je ljudski život neprestana čeznutljiva borba da se domogneš sunca i svijetla i da se ta borba odvija na rubu ponora, u koji strasti vuku čovjeka.

Ako je to istina, braćo, e onda nisu bez temelja niti naši prigovori onim modernim pretjerarostima, koje pregone u kulturi tijela. I o tima ćemo govoriti u narednim propovijedima. O čemu ćemo govoriti? Da je kozmetika i razumno njegovanje tijela do neke mjere slobodno i pravilno, ali što se sve danas razumijeva pod tim riječima, zar se to može složiti s kršćanskim čudoređem? To, da poneki već tijelu iskazuju pravi mreligiozni kult, tako da sunčane kupelji, penjanje na brda i ljubav prema prirodi postaju već nekom novom vjerom. Nitko ne tiječe to, da je zdravo i potrebno razvijati razne športove, praviti izlete, ali može li flaša dobroga vina, koga si uz obilan objed uživao u slobodnoj prirodi nadomjestiti nedjeljnu misu, koju nisi slušao? Da je plivanje i kupanje vrlo zdrava stvar, to je jasno, no da li ono zajedničko kupanje muških i ženskih po našim kupalištima donosi više zdravlja ili više prijeti čudoredu? Da su pojedine grane atletike umjereno primjenjene korisne zdravlju, također je jasno, ali ako ženske zajedno s muškima tjeraju razne športove, i ako ženske tjeraju športove, koji su samo za muškarce, ne će li ti športovi još samo povećati onu grubost, koja se već danas pojavljuje u mnogim ženama, koje su postale prave muškare. Pred više godina dogodilo se u Amsterdamu na koncu olimpijskog natjecanja u trčanju na 800 metara, da su se žene, koje su sudjelovale u trčanju u histeričkim grčevima i izobličenih crta lica i razbarušene kose valjale u travi po stadionu. Da li će to pripomoći zdravlju budućih naraštaja i materinskom pozivu? E i o tom bi se moglo razmišljati, i o tom bi se moglo mnogo govoriti, pa ćemo o tom i govoriti u narednim propovijedima.

Još nešto, braćo! "Kultura tijela", "Njega tijela", "odgoj tijela" tih i sličnih riječi pun je zrak. Ali dozvolite mi, da kažem: važnije od gradnje bilo kakve sportske zgrade, važnije od bilo kakve olimpijske uredbe-već s čisto narodnog gledišta bilo bi podizanje higijenskog-zdravstvenog života širokih narodnih slojeva. Najljepša i najvažnija kultura tijela jest to, da svakome od naših bližnjih pripadne toliko kruha, koliko mu treba za život, da svatko ima pristojan i čist stan, da ima odmor od rada, koji mu je potreban. Danas se svatko oduševljava za šport, htjelo bi se time postići da ljudi otvrdnu. To je pravo i u redu. Ali da li se jednakom izdržljivošću i požrtvovnošću borimo na pr. protiv alkoholizma, koji paklenim rukama uništava tisuće naših ljudi, život naših obitelji, njihovo zadovoljstvo i sreću.

Kršćanska braćo! Naša sveta vjera ni na koji način ne zabacuje tijelo. Nego ona misli o njemu onako, kako je mislio sveti Franjo asiški. Za svetoga Franju asiškoga znademo, da je u svakom stvorenom biću gledao svoga brata. I sunce je nazivao "brat sunce", a mjesec je nazivao "sestra luna" (mjesec). Vuka je nazivao "brat vuk". A znate, kako je nazivao vlastito tijelo? "Brat magarac". Malo to vrijeđa današnje uši, ali izvrsno predočuje pravilno katoličko poimanje o tijelu. Ono nam nije neprijatelj, ono nam ne misli zlo, ono je naš brat. Ali ipak samo "brat magarac", kome ne možemo povjeriti da nas vodi na putu života, jer to tijelo otkako je čovjek pao u prvi grijeh, mnogo zla čini duši: ono traži, ono voli grijeh, kao što magarac voli onaj trnoviti stričak pokraj puta.

Budimo dakle zahvalni našoj svetoj vjeri, da se usred današnjih glasnogrlnih uzrečica o kulturi tijela usuđuje reći svoje mnijenje: poštujem i tijelo, ali do duše držim više. Ne mogu držati opravdanom onu kulturu tijela, koja ubija dušu. I radije ću nositi i slabije tijelo, nego grješnu dušu. I radije

ću nositi i slabije tijelo, nego grješnu dušu. I radije ću biti možda malo nespretniji i tjelesno slabiji čovjek, ali karakteran čovjek, nego lijepo namješteni lopov. I lijepo mi se lice samo onda sviđa, ako iza njega stoji lijepa duša!

To je katoličko shvaćanje.

Braćo! Budimo zahvalni, da nas naša sveta vjera tako sjajno poput zvijezde vodi u mutežu modernih lozinki o tijelu i da ne dopušta da se zaglibimo u zemaljštinu, u tjelesnost, u tvar, nego nam želi po pravilnom štovanju tjelesnog života pripomoći do vječnog života.

Istočni su kraljevi i iza tjelesnog lica betlehemskog djeteta našli Boga, ponovimo i mi svijesno uzvišenu molitvu, koja se moli u misi na Sveta Tri Kralja:Bože, koji si na današnji dan po zvijezdi, koja ih je vodila, neznabošcima otkrio Jedinorođenoga svoga, podaj milostivo, da budemo privedeni do gledanja krasote visosti Tvoje,koji te već vjerom spoznasmo. Po istome Gospodu našemu Isusu Kristu. Amen.

.....

NJEGA TIJELA

I.

Draga kršćanska braćo!

Tko putuje u Pariz, redovito se navrati i u Versailles, da vidi divnu palaču "kralja sunca" Ljudevita XIV. Kad je već u Versailesu, pogledat će si i zamak Trianon, koji je Ljudevit XV. sagradio jednoj od svojih družica u grijehu.

Ide dakle čovjek prema Trianonu.

Recimo,da je vruće,sparno ljeto.

Ne valja onda ići redovitim putem uz jezera, jer je od silne vrućine jezero postalo plitko, pa su na suhoj obali ribe hrpimice izginule te zrak zaudara tako, da se gotovo ne može proći.

"Tu je zrak okužen" - primjetit će putnik prolazeći onuda. Ali kako je bilo tek onda, kada su kralj i dvor ovdje do vrata ugrezli u grijeh jureći za raznim uživanjima u životu. Kakav li je tu duboki čudoredni ponor zijevao! Da se izrazim modernim jezikom: kakova se nečuvena "tjelesna kultura" tjerala ovdje. Higijena,kozmetika, moda, udoban život, zabava,uživanje.. te su, riječi uživale ovdje gotovo božansko štovanje. Ovdje više nego igdje. I jednoj se od tih grješnih kraljevih družica otkinula s ustiju rečenica, koja je postala uskoro lozinka bezsavjesnih ljudi: "Apres nous le deluge!" Samo veselo naprijed. Iza nas neka dođe potop.

Samo pazite! Samo čekajte! Potop će skoro doći. Da su u neprestanoj jurnjavi za uživanjima imali samo jedan časak mirnog vremena, i oni bi već mogli čuti daleko neko mrmorenje ogorčenoga mnoštva. Ali niti jedan čas vremena nisu imali za mirno razmišljanje...I došao je potop...Došao je krvavi potop...Došle su strahote francuske revolucije...i nestalo je svega: udobnosti,sjaja, uživanja, zemlje, grijeha,raskoši, svega...jer veliki zakoni povijesti ne mogu podnositi one, koji cijeli zemaljski život smatraju samo zabavom, neprestanim plesom, i koji na zemlji ne poznaju druge zadaće nego raskoš, zabavu i jurnjavu za uživanjima.

Braćo! U prošlonedjeljnim propovijedima govorili smo o vrijednosti i uživanju života. Dokazao sam, da kršćanstvo ne gleda u tijelu neprijatelja, nego suputnika, koji nas prati u našem životu. Da bismo mogli dušu izobraziti i inače ispuniti

svoje zemaljsko poslanje, upućeni smo i na to, da nam tijelo bude zdravo i da bude valjani suradnik i pomoćnik duše. Eto to je bio predmet prošlih propovijedi. A sada ostaje, da raspravimo drugi dio pitanja:ako smo upućeni na tijelo,onda je potrebno, da i njegujemo tijelo. Slobodno je i treba, da dadnemo tijelu i potrebnu njegu i da mu posvetimo brigu, ali opet preveliko maženje i raznježivanje tijela jednako je grijeh, i to pripravlja narodima propast. Eto te dvije misli razmotrit ćemo u dvije propovijedi: Na prvoj ćemo ispitati, koliko je prema kršćanskom nazoru opravdano njegovanje tijela, a na drugoj ćemo ukazati na to, kako je opasno ovo današnje pretjerivanje u njezi tijela.

1. U koliko je opravdano njegovanje tijela?

A) Prije svega moramo ustanoviti,da kršćanski nazor na svijet ne zabranjuje njegu tijela unutar granica zdravoga razuma i čudorednih zakona:ne zabranjuje da se malo razmesemo, ne zabranjuje zabavu, uživanje, kozmetiku i odijevanje prema suvremenim zahtjevima.

Ako malo dublje razmišljamo o riječima "njega tijela", "tjelesna kultura", naći ćemo u njima nešto posvema naravno i ljudsko.

Čovjek bi htio, da mu i tijelo bude zdravo, da bude jako, da bude lijepo. To leži u našoj naravi. Hoćemo biti lijepi! Hoćemo biti jaki. Zašto? Odakle to? Jer smo to nekoć bili!

U nama postoji neka stara uspomena, uspomena na ono doba, kada još grijeh nije uništio u čovjeku njegovu sličnost s Bogom, kada dakle nije bila lijepa samo duša nego je i tijelo bilo lijepo, jako i zdravo. Čovjek je uvijek tu sreću natrag priželjkivao, no možda još nikada nije iz njega prodrla ta žeđa tako elementarnom snagom kao u današnje doba, u naše dane. Kupanje, sunčanje, slobodan zrak, putovanje, gimnastika, sport, ritmički plesovi, umijeće u pokretima, kozmetika i ne znam koje sve stvari ove vrste lebde upravo u zraku i jedini im je cilj:lijep, jak čovjek.

Što da kažemo na to? Zar da to osudimo? Milijuni i milijuni ljudi jure za lozinkom "tjelesna kultura" i hoćemo li mi riješiti to pitanje, ako u korijenu osudimo to nastojanje?

Ne ćemo ga riješiti! Pače s kršćanskog gledišta ni ne trebamo sve to osuditi. Čovjek hoće biti sretan-to je najelementarnija i glavna crta naše naravi. I to-koliko je to moguće-čovjek želi biti sretan već ovdje na zemlji. Da, u životu imade mnogo trpljenja, mnogo udaraca, kušnja, i ako Gospod Bog dopusti da trpimo, poniznom dušom podnijet ćemo boli.Ali bol je nije svrha sama sebi-ona je samo sredstvo. I kršćanstvo doputa,ono pače uči, da koliko je samo moguće, smijemo ublažiti boli i učiniti ih snošljivijima, olakšati ih, i život na zemlji učiniti vedrijim i veselijim.

Da, to je slobodno!

Ali odlučno je ovo: čovjek hoće da se raduje i hoće da uživa životu, a kršćanstvo hoće, da mu taj životni zahtjev i tu njegovu životnu želju ispuni sadržajem. Sigurno cete me razumjeti, dragi slušaoci, ako se ovako izrazim: nama katolicima nije glavno tjelesna kultura, nego da proslavimo, podignemo tijelo, da ga podignemo iz čisto materijalne ljepote-oprostite na izrazu-iz čisto životinjske ljepote do uzvišene ljepote harmonične duše. Čestito uživanje života, njegovanje ljepote, koje nije pretjerano, zabava, sve se to slaže s kršćanskim shvaćanjem dotle, dok ne dovodi u opasnost interese duše.

B) Ako dakle katolička čudoredna nauka priznaje opravdanost mode, kozmetike i njegovanje ljepote u granicama razumnosti, tim više ona odobrava nastojanje da otvrdne tijelo i tim više ona odobrava sport.

Nemojmo misliti, da se katolička Crkva protivi Svetom Pismu. A ondje možemo čitati: "Bolje siromašan, a zdrav i tjelesno jak, nego bogat, a bolestan na tijelu...Krepko je tijelo iznad svega imanja. (Crkv.XXX.14.-16.).

Kršćanstvo drži, da je volja Božja, da čovječje tijelo bude uspravno, da bude čisto i zdravo. I zato sveta naša vjera ne samo da dopušta razumsko ojačavanje tijela, nego ona se tome upravo veseli.

1. Ona se tome veseli već s čisto zemaljskog gledišta.

U prijašnjim vijekovima kršćanstvo nije naglašavalo potrebu njege tijela, jer to nije bilo potrebno. Čovjek je onda bio mnogo zdraviji. Ali danas? Pogledaj samo, kada školski liječnik pregledava onu kao izrođenu, blijedu i uvenulu djecu. Gledaj samo po bolnicama mnoštvo onih bolesnika po posteljama, a da ne govorimo o onom još većem mnoštvu, koje ne dospijeva u bolnice. Pogledaj samo slabunjave žene, koje nikako nisu dorasle zadaćama majke. Pogledaj samo one crvene pjege na licu ljudi, što kašljaju. Pogledajmo svu tu bijedu i recimo samo hrabro: treba njegovati tijelo, treba već sa zemaljskog gledišta. Jer sva ta blijeda, slabokrvna djeca iz predgrađa, ona naučnica, što svoju naravnu boju nadomješta puderom i mazanjem lica, onaj radnik upalih obraza, ona posvema iscrpljena, pogrbljena mati obitelji-sve to nisu tipovi ljudi, kakve je Bog htio smjestiti-pa i iza pada u grijeh- na ovu zemlju. Neka se samo djeca vježbaju, neka uče razne sportove, neka gimnasticiraju, neka se igraju, po danu skaču po šumama, neka se penju na brda, neka se smiju, pjevaju-sve to treba draga srca prihvatiti već sa zemaljskog gledišta.

2. A još draža srca prihvaćamo to sa stanovišta duše.

Kako? Zar tjeranje sporta, stega tijela ima i duševnu vrijednost? I te koliko! Kada sport, ojačavanje tijela, penjanje na brda ne bi imalo drugih posljedica nego da ljude odvuče iz zadimljenih kavana i krčma, kinematografa i plesnih dvorana napunjenih pokvarenim zrakom, morali bismo se već s dušobrižničkog stanovišta tome veseliti.

Ali ojačavanje tijela ima i druge pozitivne koristi.

Zar nije zanimljiva stvar, da su anđeosku vijest i pjesmu o Kristovu narođenju čuli upravo pastiri: pastiri, koji su otvrdnuli u kiši, vjetru, oluji. Duša ne zahtijeva udobnost i razmaženost: njoj više odgovara stega i samosvladavanje. Mekušno tijelo, ne naučeno na stegu i razmaženo, ne sluša evanđeoske riječi, dok naprotiv čovjek discipliniran i naučan svladavati se, lakše sluša poziv Gospodnji.

Pitajmo samo savjesne vjeroučitelje: s kojim đacima imaju najviše neprilike i jada? Koji najmanje ostvaruju zahtjeve kršćanskoga života? Koji se uvijek izmiču od ispunjavanja dužnosti? Koji đaci ne uče, ne mole se, padaju iz grijeha u grijeh? Oni, koje su kod kuće vrlo razmazili, koji su uvijek bili kao bebice, i koji se nikada ničega nisu trebali odreći.

A sada dolazi razumni sport i traži vježbu, treniranje tijela.

Treniranje tijela! Ima li koga na svijetu, tko se tako dobro razumije u treniranje tijela kao katolička Crkva? Ne piše li sveti Pavao o samome sebi: "Mrtvim tijelo svoje i zarobljavam". (I.Kor.IX.27.)

Što rade ozbiljni sportaši, kada se pripravljaju na utak-

micu? Živc na "športski način". Koja su pravila toga načina života? Rano leći i rano ustati-no baš u to se Crkva i te kako razumije. Neki redovnici po stamostanima ustaju prije četiri sata ljeti i zimi. Cisterciti ustaju već u tri sata.

Nadalje što znači to život na "športski način"? Umjereno jesti! Da, eto tu su crkveni propisi o postu i nemrsu.

Zatim "suzdržavati se u životu,provoditi čist život". O, ta to je najdragocjenije cvijeće kršćanskih kreposti! Stega,samosvladavanje, držati tijelo u vlasti-ta to su stare kršćanske riječi. Samo u staro se doba to nazivalo "askeza", a sada nazivlju to "športski način života". Svejedno! Ako se ne želimo spoticati o riječi, možemo hrabro reći: sport je askeza današnjega čovjeka.

Da je doista tako,da su "sport" i "kršćanska samostega" doista bratske riječi može se lijepo vidjeti u jednom narodnom običaju u Sieni.

Siena je poznati grad, koji je postao glasovit po svetoj Katarini Sienskoj. U grada Sieni postoji jedan osobiti narodni običaj. Mramorni pod sienske katedrale svake godine jedan put pokriju drvenim daskama. A čemu to? Danas je velika utrka na konjima. Na koncu utakmice svi, koji su sudjelovali dojašu pred katedralu. A znate, koje je najveće odlikovanje za onoga, koji je pobijedio? On ne silazi s konja, nego onako, kako je zadobio pobjedu,jašući na konju ujaši u crkvu. Dojaši po drvenim daskama sve do glavnog oltara. Počinje velika misa, a pobjednik na konju sjedi i vojnički odmjereno pozdravlja za pojedinih dijelova svete mise.

Eto, grad svete Katarine dovikuje u cijeli svijet:svjetski sport i crkvena askeza bratski su pojmovi. Amen.

.....

II.

POGIBLI DANAŠNJEG PRETJERIVANJA

Draga kršćanska braćo!

Nakon propovijedi prošle nedjelje rekao je možda netko: "Ej, kako smo oduševljeni propagandni govor čuli danas o njezi tijela!...Ako dakle toliko srodnih crta nalazimo u njezi tijela, e onda je sve u redu. Onda se bez suzdržavanja možemo oduševljavati za sve, što se danas događa među ljudima pod imenom "njega tijela".

E, to pak ne, draga braćo!

Što ima vrijednost u dubini nastojanja oko njege tijela to sam doista lojalno priznao. Ali upravo to, što sam sve to bez predrasuda priznao, daje mi pravo, da upozorim na pogibelji, koje se ne dadu nijekati.

1. Otvoreno sam prije rekao,da tijelu slobodno dademo sve ono, što ono opravdano zahtijeva: odmor, spavanje, zabavu,hranu, odijelo, stan. I dajemo mu slobodno ne samo ono najpotrebnije,nego slobodno težim i za boljim ukusom, za ljepšim, za udobnijim ili kako je netko rekao, možemo si dozvoliti "estetsko provođenje života".

Ali ima jedno temeljno načelo od kojega ne odstupamo. U njegovanju ljepote imade uvijek duša da ostane kraljica, a tijelo sluga. Da, njegovanje tijela ne smije biti na štetu duše! Jer koliko god netko mazao lice i dnevno češće upotrebljavao puder i orvenilo za usne, kolikogod mazio svoje tijelo, kolikogod štrcao atropin u oči, da mu se sjaju, kolikogod njegovao svoje lice,da mu ostane svjež i mladenački izgled-jednom će ipak udariti posljednja ura, kada će zatajiti i najvještija njega tijela. Doći će ura, kad će duša odbaciti tijelo kao sta-

ro iznošeno odijelo. Ura, kad ne će usnama ni najbolje mazanje moći dati crvenilo, kada niti najglasovitiji miris ne će tijelo sačuvati od propadanja, ura, kada će biti kraj svakoj modi-modi jer mrtvački pokrivač u lijesu priređuju još uvijek po staroj modi.

Brate moj, koji danas ne poznaš drugoga životnoga cilja nego samo sebe kititi, nemoj zaboraviti tu uru, koja će nadoći.

2. A ne postoje opasnosti samo u njegovanju tijela nego i u sportu. Opasnosti po vjersku i narodnu kulturu.

a) U pretjeranom njegovanju tijela postoje opasnosti po vjeru. Kod nekih se to njegovanje tijela razvija u pravo neko novo vjersko sektaštvo, gdje tjelesni sport nadomješta pobožnost duše. Ali kao što neprestano zabavljanje još ne znači ispunjenje životne zadaće i kao što neprestano gledanje u zrcalom lickanje i kićenje još ne daje nekome ozbiljni sadržaj njegovu životu, tako isto ni uživanje u izlazu sunca na vrhu brda još ne može nadomjestiti jutarnju molitvu i pocrnjela i ispečena koža na ljetovanju ne može zamijeniti bjelinu duše.

Nad sportskim palačama rasprostire se u nedogled visoko nebo i kao da dovikuje svima: ljudsku se dušu ne smije zasužnjiti u uske granice tvari, sport ne može biti uredba, koja bi imala da nadomjesti vjeru.

A one, koji se danas fanatički zakljinju na to, da je jedina vrijednost njegovanje i ojačavanje tijela, želio bih zapitati: zar doista vjerujete, da je već s čisto zemaljskoga gledišta neka prednost za državu, za narod, ako njegova djeca budu imala jače mišice i bolje tjelesno zdravlje, a pri tom da zakržljavi u njima duša, jer se na nju nije mislilo, koliko bi trebalo? Da narod bude očeličen u čudorednom pogledu, toliko je važnije od tjelesnog otvrdnuća, koliko je duša uzvišenija i vrednija od tijela.

Potrebna je čovjeku tvrda mišica, ali mu je potrebna i jaka duša, Potrebna je ruka vješta športu, ali su potrebne i ruke, koje se znadu moliti. Potrebno je, da čovjeku otvrdne tijelo, ali jao njemu, ako uz to zaboravi, da ojača i utvrdi dušu. Neka sportske palače ne učine crkve praznima, jer nikakovo jačanje tijela ne može nadomjestiti duhovnu kulturu.

b) Ali opet: sport ne može nadomjestiti niti duševnu kulturu. I zato mi stavljamo i drugu opomenu: sportske palače neka ne učine praznima niti naše knjižnice, čitaonice i škole.

Potrebne su nam elastične mišice, ali mišica još nije sve. Potrebni su nam jakote, ali su nam potrebni i filozofi. Uz pobjednike u tjelesnoj snazi potrebni su nam i pobjednici u znanosti. Sport ne može biti svrha sam sebi, nego se mora uklopiti u veliku organizaciju ljudskoga života, on neka bude okvir, koji će nositi sliku, neku vrijednost, duh.

A tko ne vidi pogibelj, braćo, u tome, što je danas sportska utakmica i jurnjava za utakmicama postala jedinom težnjom gomila i takmaca, koji uništava duševnu kulturu.

Nemojmo uzeti za zlo katoličkoj Crkvi, koja je uz trud i muku dvije tisuće godina uzgajala čovječanstvo u najfinijoj i najistinitijoj kulturi i znanosti, nemojmo joj uzeti za zlo, što sad s nelagodnošću gleda, kako biva ugrožavana ta kultura i što ima hrabrosti da usred potopa ovoga materijalističkog, zemaljskog načina mišljenja, koje prijeti da prekrije sve, što usred svega toga ima hrabrosti dignuti svoj glas u korist i obranu prednosti čudoredne kulture prod materijalnom.

Jer zar ne vidimo u tisućnjim pojavama javnoga života, kako je čovječanstvo izgubilo pojam mjerila o pravoj veličini, o pravoj vrijednosti. Pitajte samo ljude o raznim velikim ljudima na vjerskom, čudorednom, društvenom ili naučnom polju? Koliki

znadu nešto o tome? Ali pitajte ih koji su najglasovitiji nogometaši, tko je ono postigao u trčanju ili u plivanju na četiri stotine metara, pa ćete vidjeti koliko će znati!

Pitajte koga poznaju najbolje i kojim se ljudima najviše dive, a kojima najmanje. Najmanje poznaju učenjake i velike mislioce i dobročinitelje čovječanstva. Nešto više znadu o političarima, a još više o raznim piscima na književnom polju i izumiteljima, pronalazačima. Ali povrh svih ovih u središtu ljudskog zanimanja stoje vrlo bogati ljudi. Ali i ove daleko nadilaze razni športaši, razne filmske ljepote i razni utakmičari.

Ali iznad svih ovih ima jedna grupa, koji su najglasovitiji: to su veliki zločinci.

Braćo! Ne pretjerujem. Recite samo: zar nije to sud ogromnog mnoštva ljudi? Ljudi govore najradije i najviše o utakmicama, sportskim nadmetanjima, o boksačima, o ljudima jakih mišica i jake tjelesne snage. O njima se govori kao o nekim junacima svijeta, a nitko ne govori o tome što je sve izveo ljudski um i čudoredna dobrota.

Ponavljam: ne govori naša Crkva protiv njege tijela, nego protiv onih izraslina, koje su tu nastale. Zar joj tu nije slobodno govoriti? Zar ona ne smije da progovori riječ, gdje osamdeset tisuća ljudi izobličenih crta lica, zasopljeni, izadubani, bučeći i vrišteći gledaju kome će između dviju boksača, koji se bore, prvome biti razbijen nos i kome će prvome krvavo nateći oko, gdje ti ljudi kao zanešeni čekaju, koji će pod udarcima šake prvi izgubiti svijest.

Pripovijedaju o novoj gradnji svijeta, o obnovi, ali na ovakav način, što će se nanovo sagraditi? Samo tijelo! A tijelo bez duše je mrtvo. Eto: njega tijela bez njege duše jest njegovanje lješine. Dajmo tijelu, što mu pripada, ali dajmo i duši, što joj pripada. "Ne živi čovjek samo o kruhu", rekao je jednom zgodom naš Gospodin.

Danas bi vjerojatno rekao: ne živi čovjek samo od nogometnih utakmica, od skokova u vis, od sporta, zabave i svečanih povorki nego "od svake riječi, koja izlazi iz usta Božjih". Ili najprije dolazi duša, onda tijelo. Najprije rad, onda zabava. Najprije dobrota, onda znanje! Najprije nedjeljna sveta misa, onda vježbanje u jahanju i slično, pa razni izleti. Najprije ono što ima vječnu vrijednost, a onda ono zemaljsko.

Da, sveta se naša vjera usuđuje to kazati. Ona kaže, da je težište čovjeka na na ovome svijetu, nego u vječnosti. Ali današnje je čovječanstvo izgubilo težištnu točku i zato ne može više uspravno stajati, zato hramlje i posrće, pače često puta stoji na glavi. Budimo dakle zahvalni svetoj našoj vjeri, da se usuđuje danas u vrijeme, kada se uveliké izvrnute sve vrijednosti, to sve kazati.

E, time svršujem, draga braćo. Svršit ću s onim mislima, koje je sveti Pavao iznio u poslanici Korinćanima.

Sveti Pavao sigurno je gledao igre na Istmu, korintski šport. Vidio je, koliko se muče i znoje takmičari i kolike nevjerojatne žrtve doprinose. A zašto sve to? Zbog vijenca, koji će povenuti i koji će zadobiti samo jedan od takmičara. I onda je napisao prekrasne riječi: "Ne znate li, da oni što trče u trkalištu, svi trče, ali jedan prima nagradu. Tako trčite, da dostignete. Svaki pak, koji se bori, od svega se uzdržava, oni dakle da dobiju raspadljivi vijenac, a mi neraspadljivi". (I.Kor.IX.24.-26.).

Braćo! Po riječima svetoga Pavla svi smo mi športaši Gospoda našega Isusa Krista. Svi mi treniramo za vječni život. Sav naš život na zemlji je utakmica u trčanju. I to ne na kratku udaljenost, jao, kako dugo može trajati i sedamdeset, osamdeset godina. Nije to ravno trčanje, jao, to je trčanje sa zaprekama;

koliki padnu usput. Ali ovdje nema jedne nagrade, svatko može dobiti. I to ne raspadljiv lovor vijenac nego neraspadljivi vijenac vječnoga života. Vijenac koji ne će uvenuti! Vijenac, koji će ostati vječno zelen. Vijenac, koji ne će nitko moći oduzeti od nas. Vijenac, koji će Bog staviti na naše čelo.

Braćo! Opraštam se za danas s riječima svetoga Pavla: "Tako trčite, da dostignete". Amen.

.....

ŽARA ILI LIJES?

I.

Draga braćo u Kristu!

U posljednim sam propovijedima govorio o vrijednosti i uživanju zemaljskoga života, o tome, kako treba cijeniti zdravlje, o njezi i jačanju tijela. Peta zapovijed Božja, dok zabranjuje uništavanje zemaljskog života, ujedno propisuje, kako se ima pravilno njegovati i poštivati tijelo. Sveta kršćanska vjera znala je uvijek naći pravi put među raznim pretjerivanjima. Ona je osudila one stare naučitelje, koji su u tijelu gledali vražje stvorenje i neprijatelja duše, ali ona ipak se jednako usuđuje dignuti glas protiv današnjih pretjerivanja u kulturi i njezi tijela.

Kršćanstvo cijeni ljudsko tijelo i bavi se njime s poštovanjem. Eto to je bila tema posljednjih propovijedi. A sada idemo jednu misao dalje.

Misao, koja će sigurno mnoge vrlo iznenaditi. Kršćanstvo poštuje i osjeća neki pietet ne samo za tijelo živa čovjeka, nego i za mrtvo ljudsko tijelo. Ono ide u štovanju ljudskog tijela tako daleko, da ne dopušta, da se odsječeni dijelovi ljudskog tijela samo onako bace u grabu, nego i njih treba pokopati s poštovanjem. Mrtva tjelesa svojih vjernika koji su ostavili ovaj život, obavija Crkva posebnim vjerskim pietetom: škropi ih svetom vodom i uz pobudne molitve polaže ih na počinak pod posvećene grude groblja. Upravo kao što dobra majka običava navečer činiti znak križa na čelo svoga dragog djeteta i onda ga polaže u krevet. S kakvom materinskom ljubavlju brine se Crkva za dostojan pokop i dostojno počivalište svojih umrlih vjernika! U crkvenom zakoniku četrdeset kanona (can. 1203-1242) određuju, kako se postupa s ukapanjem mrtvaca. Mjesto gdje se ukapaju kršćani posvećuje Crkva kao posvećene hramove. U početku ukopavali su se mrtvaci u prostoru oko crkve: prvi grob bijaše grob mučenika, koji je počivao pod oltarom, k ovome su se pridruživali grobovi ostalih vjernika.

Sjaj vječnoga svijetla iz crkve bacao je svoje zrake pune nade na njihove grobove, zvuk zvonca kod "Pretvorbe" govorio je i njima i glas zvona kod anđeoskog pozdravljanja zvonio je i njima. U mnogim zemljama i danas još prije pokopa donose mrtvaca u crkvu-i tek iz crkve odnose ga na groblje. Eto, koliki pietet, koliko materinske ljubavi pokazuje Crkva i prema mrtvome tijelu. Ono je nekoć bilo hram, sada je samo ruševina-ali mi običajemo štovati i ruševine crkvi.

Zar nije, braćo, zanimljiva pojava, da ono isto kršćanstvo, koje uvijek govori o vječnom životu i o onom svijetu, i koje uvijek navješćuje važnost života na onomo svijetu, da to kršćanstvo postupa s tolikim pietetom sa zemnim ostacima čovjeka.

Naša je vjera doista prava sveta mati crkva, jer samo majka kadra je s tolikim pietetom bdjeti i nad mrtvim tijelom svoga djeteta i podići svoj glas, ako se i nad lijesom podigne kakvo pogrešno mišljenje.

Pred nekoliko desetaka godina izbacila je protuvjerska propaganda takvu jednu novu lozinku i nad lijesom: od sada ne bi trebalo mrtvace zakapati u zemlju, nego ih u krematorijima spaljivati.

U raznim zemljama podignuti su odmah takovi krematoriji, a kako je propaganda rasla, tako su nicali novi krematoriji. I vodila se agitacija za podizanje krematorija kao da je to neka goruća potreba i kao da o tome ovisi sreća čovječanstva. Sada više to pitanje i nije na dnevnom redu i ne zanima toliko ljude, ali kad već govorimo o petoj zapovijedi Božjoj, bit će dobro, da u dvije propovijedi progovorimo i o tome pitanju. Treba da znademo: 1. kakve dokaze običavaju ljudi iznositi u prilog spaljivanju mrtvaca; 2. zašto naša sveta vjera i dalje čvrsto stoji uz to, da se mrtva tjelesa ne spaljuju, nego da se pokapaju u zemlju.

Dokazi pristaša spaljivanja.

Pristaše spaljivanja običavaju svoje dokaze raspoređivati u tri grupe: za spaljivanje vele vojuju zdravstveni, gospodarski i osjećajni razlozi.

1. Najprije dolaze sa zdravstvenim razlozima i njima plaše ljude pa vele, da mrtva tjelesa okužuju vodu u zemlji, bunare, zrak i prenose zarazne bolesti...

To je doista tvrdi dokaz. I kad bi to bila istina, katolička Crkva još danas bi napustila običaj ukapanja.

Kada su pristaše spaljivanja prvi puta nabacili ovu misao, značilo je to doista "adut" u njihovim rukama. Ali danas je taj njihov dokaz potpunoma splasnuo. Na jednom zdravstvenom kongresu u Beču-Kongress für Gesundheitspflege - pokazalo se jednostavno, da je voda u bunarima kraj groblja čišća nego u drugim bunarima. Na pariškim pak grobljima ispitali su zrak u kriptama i nisu našlia nikakvih bacila. Danas je već nesumnjiva činjenica, da mrtvo tijelo zakopano u zemlju, kako propisuje zakon sa zdravstvenog gledišta ni u čemu nije opasno.

Ali i neovisno o liječničkim tvrdnjama i istraživanjima možemo se pozvati na iskustvenu činjenicu, da mnogi stanuju u blizini groblja, pače, u velikim gradovima mnogi stanuju i na grobljima i među tim ljudima nema više bolesti nego među ostalima. U Tirolu je još i danas na mnogim mjestima groblje oko crkve, dakle usred mjesta pa zato među pučanstvom nije pomor ništa veći. U mnogim je starim samostanima groblje unutar zidina samostana u blizini samostanskog bunara, pa ipak se zato ne događa nikakovo zlo. Liječnička dakle društva i svakidanje iskustvo niječu potrebu straha pred opasnostima groblja tako, da se pristaše spaljivanja danas jedva usuđuju još iznositi ovaj "dokaz".

2. Ali imaju oni naravno još više "aduta". Tu je na pr. gospodarska strana pitanja. Spaljivanje je-kažu-s gospodarskog gledišta korisnije po čovječanstvo, jer ne treba za groblja zauzimati velike dijelove zemljišta i tako bi velika područja zemlje, koja su do sada služila za groblje mogla biti zasijana pa bi bilo više prihoda.

Istina je, braćo, da za groblje treba doksta po komad zemljišta. No ono žita, što bi naraslo na tom komadu, ne bi mnogo unaprijedilo svjetsku proizvodnju. A nakon trideset godina može se već prepunjeno groblje prekopati i nanovo početi ukapati; prema tome ne treba neprestano nanovo uzimati obradivo zemljište.

Nemojmo zaboraviti i drugu stranu ovoga dokazivanja. Jer ako kažemo, da pokapanje stoji novaca, neka nam bude slobodno pripomenuti, da i krematorij, zgrada za spaljivanje i uređenje posebnih strojeva za to, također stoji novaca. I ako mnogo stoji pokapanje u zemlju, sigurno još više stoji spaljivanje. Ima doduše gradova, gdje posve jeftino vrše spaljivanje. Ali tu grad daje krematoriju ogromne potpore, naravno iz poreza onih građana, koji ne će ni čuti za spaljivanje.

Ali uostalom i plan o obvezatnom spaljivanju nailazi na takve zapreke, da ga se zapravo ne može provesti. Jer nemojmo misliti, da će se u skoro svakom selu graditi skupi krematoriji. Ako li pak misle sagraditi samo u ovom ili onom većem gradu, tada će spaljivanje ostati samo raskoš bogatih. U pojedinim gradovima dogodilo se, da je na neko vrijeme nestalo ugljena i živi ljudi su zebli po stanovima i škole su zatvorili, ali za loženje strojeva za spaljivanje mrtvaca bilo je uvijek ugljena. To je, zar ne, gospodarski dobro?

Pristaše spaljivanja imaju još jedan noviji gospodarski dokaz-taj se međutim upravo bojim ovdje spomenuti. Neki su, naime, iznijeli, da je pokapanje velika rasipnost. Mrtvo naime tijelo sadrži toliko korisnih tvari, koje se, kad tijelo bude spaljeno, mogu korisno upotrijebiti za plodnost zemljišta.

Ponajprije, braćo, to je zabluda. Jer se upravo kroz dimnjake krematorija ispari mnogo takovih tvari, plinova i kiselina, koje kod ukapanja mrtvog tijela u zemlju dolaze izravno u tlo. Dakle, već samo tvrdnja je neistinita.

Ali idem i dalje i pitam: dakle dotle smo došli? Svojedobno širili su stanoviti ljudi strašnu vijest, da iz mrtvih tjelesa ljudi kuhaju negdje sapun. I današnji ljudi, koji su dosta otvrdnuli zgražali su se na te glasine. A kako da se ne zgražamo na to, da neki hoće da pepelom naših dragih pokojnika oplođuju zemlju i da iz njihovih u pepeo pretvorenih kostiju prave vapno.

3. Ali sada dolazi najjači dokaz pristalica spaljivanja: oni se pozivlju na osjećaje.

Oni opisuju strahovito, kako u zemlju zakopane ljude izjedaju crvi, žabe, zmije! ... Koliko je dakle spaljivanje "ljepše rješenje", "estetičniji svršetak". Na ulazu u milanski krematorij napisali su s velikim ponosom: "Vermibus erepti puro consumimur igne", "Crvima oteti bivamo spaljeni čistim ognjem".

Što da kažemo na sve to, draga braćo?

Ponajprije, da nije istina, da pokopano mrtvo tijelo u zemlji izjedaju crvi, zmije, žabe. To je prava vašarska propaganda. Opće je poznata činjenica, da raspadanje tijela obavljaju nevidljive legije bacila, koji stanuju u tijelu. Istina ni to nije estetski na pogled, ali to je barem naravno rastvaranje-a spaljivanje je naprotiv nasilno rastvaranje. Kod pokapanja predajemo mrtvo tijelo zemlji, da ona izvrši posao rastvaranja, a kod spaljivanja mi sami uništavamo tjelesa naših dragih.

A da li je spaljivanje ljepše, estetičnije nego naravno rastvaranje u dubini zemlje, i o tome bih znao reći koju pojedinost, kad bi mi svetost hrama dopuštala i kad ne bih imao obzira prema živcima svojih slušatelja. Jer što se događa za onaj sat i pol, dok se u vrućini od hiljadu stupnjeva (razumijte dobro: hiljadu stupnjeva!) peče mrtvac, kako se iskrivljuje, kako se rasteže, kako mu se grče udovi, kao da strašno trpi u paklenskoj vrućini, bolje je da sve to ne spominjem. Namještenici u krematoriju dobro znadu, zašto ne dozvoljavaju gledati spaljivanje niti najbližim rođacima mrtvaca. Jer bi oni doista davali besplatnu preporuku-ali ne za spaljivanje. Samo da navedem riječi jednoga očevica, koji je do kraja gledao jedno takvo spaljivanje: "Više dana nisam mogao da se oslobodim odvratne slike i zgrozio sam se, kadgod sam pomislio i sjetio se one strahote, koju sam vidio".

Da li je spaljivanje "postupak puniji pieteta prema mrtvacu?" Ostaci kostiju jedne mlade žene, koju su spalili u Gothi išli su na jednom svečanom objedu od ruke do ruke među gostima. - Zar je to veći pietet? Jedan Američanin stavio je prah svoje spaljene žene u jednu kutiju u sobi-zar je to veći pietet? Drugi jedan Američanin naredio je oporučno, da se njegov pepeo nakon spaljivanja postavi na stol, na kojemu se toči piće u krčmi-zar je to veći pietet? (Stimmen aus M. Lach. 43. sv., 556. str.).

Recite sada:nije li ljudskiji i pobudniji onaj oproštaj, kada se lijes uz gamutljivu, nijemu bol rođaka i znanaca i uz molitve Crkve mirno i dostojanstveno spusti u mater zemlju, da se dade zemlji ono, što je od nje uzeto i načinjeno? I ako već netko ima pravo, da se pozivlje na "estetiku" i "umjetnost", to imadu pravo pristaše pokapanja. Pogledajte samo onu umjetnost,što se duboko zasijeca u dušu, umjetnost, koju je vjerski pietet stvorio na milanskom, đenovskom i mnogim drugim grobljima.Ili pođite makar samo na četvrt sata na groblje u koje malo tirolsko selo,pa da proživite onaj divan ugođaj, što ga daje miris cvijeća pa da odmah vidite, gdje je estetika i umjetnost. Pa sada prosudite sami, braćo, što je ljepše, što je punije pietета: žara s pepelom naše drage majke postaviti u vrt kao neki ures ili njen grob kititi cvijeće iz našega vrta?

Eto, iznio sam neke dokaze pristaša spaljivanja. Druge ćemo pak nedjelje razmotriti drugo pitanje:koji razlozi pobuđuju Crkvu, da i dalje stoji uz to, da mrtva tjelesa ljudi valja pokapati u zemlju. Amen.

.....

ŽARA ILI LIJES?

II.

DOKAZI, KOJI VOJUJU ZA POKAPANJE

Draga kršćanska braćo!

Među dokazima, koji vojuju za pokapanje mogao bih iznijeti i zanimivi pravni razlog. Proširenje spaljivanja značilo bi ozbiljnu opasnost i s čisto pravnog gledišta. Koliko puta se dogodi, da nekoga mrtvaca i nakon više godina treba ekshumirati, jer je nastala sumnja, da je otrovan. U tijelu, koje je počivalo u zemlji, mogu se i nakon više godina s potpunom sigurnošću pronaći tragovi otrova, dok se iz pepela spaljenog čovjeka ne može više niti drugi dan ustanoviti zločinstvo.

Uvjeren sam,kad bism naša sveta vjera i dozvolila spaljivanje, da bi se pravnici kaznenog prava prvi digli protiv toga.

2. No u prilog pokapanja govore i razloži, koji sežu mnogo dublje. I ovdje prije svega spominjem tisućgodišnju ljudsku predaju.

U početku su svuda mrtvaci bivali ukopavani u grobove. A ipak je čovjeku, koji je stajao na početku kulture bilo teško primitivnim sredstvima kopati grob. Lakše bi mu bilo mrtvo tijelo izložiti divljim zvijerima, da ga već isti ili drugi dan požderu. Ali ipak čovjek to nije učinio. I on je kopao grob ili izdubao pećinu i teškim kamenjem zatvorio ulaz, kao da je simbolički htio izraziti svoju vjeru, da je krilo zemlje majčino krilo, gdje smrtnik u miru počiva, dok ga neka viša sila ne pozove na novi život. Da: i najstariji čovjek vjerovao je u novi život, ta zato je postavljao u grob pokraj mrtvaca oružje i znakove njegovog zemaljskog dostojanstva, pače je pokraj mrtvaca metao u grob crvenu boju, da onu blijedu boju, kojom mu je smrt oličila lice, uzmogne tamo na drugom svijetu promijeniti u boju života. Poganstvo je kasnije istina prešlo na spaljivanje mrtvih tjelesa, ali stari, izvorni običaj bio je pokapanje.

Kršćanstvo je uvijek sahranjivalo samo u zemlju. I o Isusu kažemo:"Raspet, umro i pokopan". U katakombama su zakapali u zemlju mučenike, u srednjem vijeku ukopavali su u privatnim hodnicima samostana i u posvećene zidove crkvi, pa se onda nemojmo čuditi, što Crkva nije htjela otstupiti od te hiljadu godišnje predaje za volju protivnika naše svete vjere, da nije htjela otstupiti da tako kažem od lijepog obiteljskog običaja.

3. Za volju protivnika! I tu sam već izrekao treću misao i najvažniji razlog, zbog koga je naša sveta vjera protiv spalji-

vanja mrtvaca. Misao o spaljivanju mrtvaca prihvatili su protivnici kršćanstva i služe se njenim propagiranjem u tajne protuvjerske ciljeve.

Spaljivanje mrtvaca naoko je nevina-indiferentna stvar-a ipak je Crkva protiv njega.

Zašto?

a) Braćo! Hoću da kažem jasno:protiv spaljivanja nema nikakvih dogmatskih poteškoća. Pa makar bila u peći krematorija vrućina od tisuću stepena, duše ne će sagorjeti. Pa makar ljudsko tijelo u prah izgorjelo, ipak će ga svemogući Bog jednako uskrsnuti kao da je istrunulo u grobu. Bijesni Neron spaljivao je mučenike kao žive bakalje pa vjerujemo, da će i ti uskrsnuti. Sukobe se automobili i vatra nastala od eksplozije benzina sažeže i putnika. Crkva će mu dati svećenika kod ukopa i vjeruje u njegovo uskrsnuće. Ona ukopava i pepeo, ako je za vrijeme kakve zazrazne bolesti potrebno spaljivati mrtvace. Sve to ona čini. Ali Crkva ne može mirno gledati, braćo, da se vjera upravo tamo, gdje je ljudska duša najosjetljivija-kod smrti i groba-uništava i da se proširivanjem toga naoko indiferentnog običaja polagano po osnovi ubija u ljudima vjera u neumrlost duše i u uskrsnuće tijela i da se nakon spaljivanja pokazuje ljudima slavodobitno šaka preostalog praha i da im se trubi u uši: "Gledajte, sa smrću je konac svemu!"

E, to Crkva ne može dopustiti!

Pokret za spaljivanjem počeo je s protucrkvenim namjerama, počeli su ga ljudi, koji hoće uništiti kršćanstvo pa tako je i ta misao o spaljivanju postala jedan mali dio, jedna karika u lancu onoga ogorčenog boja o nazor na svijet, koji hoće u korjenu iz ljudskih srdaca iščupati kršćansko uvjerenje i usaditi u ljudske duše moderno poganstvo. Pogani su sažižali mrtvace. I odatle razumijemo, da tamo, gdje poganski nazor na svijet i poganski život nanovo diže glavu, zahtijevaju spaljivanje mrtvaca. U krematoriju plamti vatra bez sjaja, javlja se upitnik bez odgovora, zagonetka bez rješenja. Iza krematorija stoji logor kršćanstvu neprijateljske vojske, na dimnjaku krematorija vije se zastava kršćanstvu protivnog nazora na svijet.."Ne treba nam više križa Galilejca! Neka dođu grčki bogovi, grčko ćudoređe i grčke djevojke!" - to je nastojanje sakriveno u ciljevima promicatelja spaljivanja.

b) I još nešto!

U živom sjećanju stoji preda mnom krematorij na glasovitom pariškom groblju,nazvanom Pere Lachaise. Oko njega povučen je visoki zid-Columbarium- to je groblje žara. Zid je razdijeljen u redove, a svaki red u male četvorine-pojedina je četvorina jedva veća od jednoga tanjura, iza svake se četvorine nalazi pepeo pojedinog spaljenog mrtvaca zatvoren u žari. Tako stoje žare jedna do druge, jedna nad drugom u policama kao boce s lijekovima u ljekarnama. Evo upravo se jedna ožalošćena udovica penje po ljestvama do pepela svoga muža gore do desete police-evo što biva iz pijeteta prema grobljima.

U drugom jednom velegradu došli su već na to, da su ove police sa žarama uzidanim u zidove velika zapreka za proširivanje spaljivanja. Počeli su zato žare ukapati u zemlju:grob od 80x80 cm, za četiri žare. Četiri mrtvaca zajedno u jedan mali grob! Kamo će kleknuti četiri međusobno tuđe i nepoznate obitelji,ako se budu htjele moliti kod groba? Pa neka se ne mole! - pa to je upravo i cilj, koji se skriva u spaljivanju. U tome je druga prikrivena namjera pristalica spaljivanja:učiniti,da nestanu groblja i s time ušutkati glas groblja. Braćo! Tko između vas nije osjetio glasnu propovijed mirnih groblja? Da, nijemi mrtvaci i te kako govore,groblje govori,grob glasno govori i njegov je glas potresniji nego propovijed najglasovitijeg govornika.

U mirno jesenje poslije podne odem na groblje. Uz duge redove grobova stupam bez riječi. Ukočenim pogledom gledam prema zemlji....posvuda samo grob i grob...i lišće popadalo s drveća. Gradska buka samo muklo i pridušeno dopire dovle. Buka živih, koji jedan drugoga nadvikuju ovdje zanijemi i šutljivi mrtvi počinju govoriti. Počinju govoriti, kako je važan život. Počinju govoriti, kako je strog sud Gospodnji. Počinju govoriti, kako bi oni dnukčije živjeli, da se još jednom mogu povratiti... I umištavači groblja, pristaše spaljivanja, htjeli bi uništiti upravo ovaj nabožni vjerski ugođaj groblja. Jer mi odlazimo do groba i to nam ublažuje boli. Mi njegujemo grob i stavljamo na nj sve puno cvijeća i to nas tješi. Ali povrh toga: nad našim je grobovima i križ, onaj križ, koji govori o velikom Mrtviku, koji je pobijedio smrt i uskrsnuo. O da, kršćanski grob ne tišti, nego tješi, ne lomi, nego uzdiže, jer iz njega čujemo riječi Svetoga Pisma:"Sije se u raspadljivosti, ustaje u nerazpadljivosti...Sije se tijelo tjelesno, ustaje tijelo duhovno". (I.Kor.XV. 42,44.).

Nad sumračjem naših groblja lebdi svijetlo vječnoga života. Sumornost naše žalobne crnine ublažena je kao snijeg bijelom odjećom nebeskih anđela. Jecaje oproštaja prigušuje nada, da ćemo se opet vidjeti i tamna sjena zasuta groba ublažuje se radošću raja, kojemu se nadamo. Mi stojimo na groblju s onim svetim iščekivanjem, kako stoji poljodjelac kraj polja posijana pšenicom, jer se nad grobovima naših dragih uzdiže križ Krista Gospodina te ruke raspetoga ispružene prema nebu kao i zimzelen, koji je prionuo uz križ tješe nas vjerom u prekogrobni život, dok pred žarama spaljenih razbijeni stupovi beznađa bacaju u zdvojnost i ugašena baklja okrenuta prema zemlji čini hladnom našu vjeru.

Braćo! Sveta katolička vjera samo ispunjuje svoju dužnost, koju joj je Krist povjerio,da štiti duše, da, ona samo vrši svoju dužnost, kada zabranjuje spaljivanje mrtvaca i svojim vjernicima zabranjuje to pod prijetnjom kazne. A tko ne slijedi njene propise i odredi, da ga se spali iza smrti i to ne će opozvati, taj se ne može niti na smrtnoj postelji ispovijediti niti mu se dopušta,da bude pokopan uz kršćanske obrede.

Žara ili lijes? To je bio predmet dviju mojih propovijedi. Premda ne postoje ni dogmatske ni čudoredne poteškoće protiv spaljivanja mrtvaca, ipak mi ne možemo stajati među pristašama spaljivanja. Ne možemo to, jer borba između žare i lijesa naoko bezznačajna postala je pitanje od načelnog značenja. Ne radi se više o pitanju:"vatra ili zemlja", nego o tome Olimp ili nebesko kraljevstvo, poganski način mišljenja ili kršćanski nazor na svijet, beznadno ugasla baklja ili Kristov križ koji vodi u život vječni.

Slabo pozna svetu katoličku Crkvu onaj, tko misli, da će se ona prestrašiti makar i najglasnije propagande i da je spremna napustiti svoja načela ili običaje.

Pokapanje u zemlju je kao neka jeka riječi Gospodnjih,koje je Gospod upravio prvome ljudskome paru: "Vratit ćeš se u zemlju od koje si uzet." (I.Mojs.III.19).

Naša Crkva ne vidi razloga, da napusti prastari, pun pieteta običaj ukapanja. Da napusti onu potresno lijepu liturgiju,uz riječi koje ona od vremena starokršćanskih mučenika običaje hladna tjelesa svojih vjernika predavati majci zemlji na počinak.

Mene samo neka zakopaju u zemlju! U zemlju od koje sam uzet! U zemlju, koju je posvetio grob Kristov. U zemlju, kamo su otišli i moji pređi da počinu!U zemlju, gdje će me opkoljavati u predvečerje "Dušnoga dana" molitva ljubavi! U zemlju, gdje ću nakon što sam po volji Božjoj ispunio život moći počivati u miru, do praskozorja uskrsnuća, gdje ću nadajući se vječ-

nom blaženstvu čekati onaj čas, o kome je Gospod govorio: "Ide čas, u koji će svi, koji su u grobovima, čuti glas Sina Božjega. I izići će, koji su činili dobro na uskrsnuće života, a koji su činili zlo na uskrsnuće suda." (Iv.VI.28.).

Oče naš! Pomozi nam, da tako živimo, da svi uzmognemo iz svojih grobova izaći na uskrsnuće života.Amen.

---...---

"PODNOSITE JEDAN DRUGOGA I PRAŠTAJTE JEDAN DRUGOME" (Kol.III.13.).

I.

Draga braćo u Kristu!

Bog,Gospodar života i smrti,nije čovjeku samo život dao, nego mu taj život i brani očinskom brigom. "Ne ubij"!,glasi zapovijed Gospodnja. "Ja sam Gospodar života.Ne dopuštam, da dirneš bilo u tuđi, bilo u svoj život!" Ali Gospod ne osuđuje samo tjelesno ubojstvo. Sveto Pismo veli:"Svatko, koji mrzi brata svoga, ubojica je." (I.Iv.III.19). Da protiv V.zapovijedi može se sagriješiti i riječima i mislima i ponašanjem, i pakosnim i neprijateljskim držanjem i podržavanjem srdžbe.

Ako petu zapovijed izrazim ovako:Ne ubij, nevini život nemoj uništiti-tada sam govorio samo o njenom niječnom dijelu, o onom dijelu sadržaja, koji zabranjuje i u toj točki smo još kako tako kršćani i još kako tako obdržavamo zakone Božje. Ali ako uzmemo na oko i pozitivni dio zapovijedi,onaj dio, koji zapovijeda, jao, odmah nas hvata strah, koliko griješimo protiv pete zapovijedi.

Gdje nalazimo pozitivni dio te zapovijedi? U riječima svetoga Pava, koje je napisao u poslanici Kološanima:"Podnosite jedan drugoga i opraštajte jedan drugome,ako tko ima kakvu tužbu protiv drugoga. Kao što je Gospod oprostio vama, tako i vi;" (Kol.III.13).

Mije to prisilno tumačenje, ako u zapovijedi"Ne ubij" otkrivamo i bratsku ljubav, dobrohotnost, snošljivost i kreposti praštanja. Ni izdaleka! Sam Gospod Isus proširio je petu zapovijed u tome smislu, kada je u gorskoj besjedi rekao:"Čuli ste, da je kazano starima:ne ubij, a tko ubije, bit će kriv sudu. A ja vam kažem, da će svaki onaj koji se ljuti na brata svoga, biti kriv sudu". (Mat.V.21). Za Gospoda Isusa već i samo neprijateljsko raspoloženje je isto tako veliki grijeh,kakav je prema zakonu Mojsiju ubojstvo. A Gospod još i dalje nastavlja:"Tko dakle reče bratu svome:budalo, kriv će biti geheni ognjenoj." (Mat.V.22). Tvrde riječi! Ozbiljne riječi! Opširna građa za razmatranje od pola sata!

I. Kako teško možemo mi jedan drugoga podnijeti i II.kako teško možemo mi jedan drugome oprostiti. To su eto dvije glavne misli, koje ćemo razviti u dvije propovijedi.

Kako teško možemo jedan drugoga podnijeti: 1. Draga braćo! Protiv pete zapovijedi griješi svatko, koji svojim vladanjem ogorčava, ozlojeđuje život svoga bližnjega.

Griješe ona odrasla djeca, koja ražaloščuju dušu roditelja svojim razuzdanim, lakoumnim životom i bezdušnim svojim ponašanjem. Griješe oni bračni drugovi, koji vječnom svojom osjetljivošću i jer se ne znaju međusobno podnositi ogorčavaju život jedan drugome. Griješe one prijateljice,koje nekom dobro proračunanom i na vrijeme rečenom opaskom tako zasijeku u dušu bližnjega, da rana boli još i nakon mnogo godina. Griješi svatko, tko se svađa, grdi drugoga, sumnjiči ga, mrzi ga i srdi se i nepomirljiv je.

Tko je nepomirljiv i zadržava srdžbu! Znate, da je Gospod Isus rekao,da ti neka i ne mole!"Ako prineseš dar svoj pred oltar, pa se sjetiš,da brat tvoj ima nešto na te, ostavi ondje

dar svoj i idi te se prije pomiri s bratom svojim pa onda dođi i prinesi dar svoj." (Mat.V.23.).

Samo ako poznate ovo strogo shvaćanje Gospodinovo, samo onda ćete razumjeti dobro, što je kasnije napisao najdraži učenik Njegov sveti Ivan: "Ako tko reče: ljubim Boga, a mrzi na brata svojega, laža je; jer tko ne ljubi brata svojega, kojega vidi, kako može ljubiti Boga, koga ne vidi". I ovu zapovijed imamo od njega: tko ljubi Boga, da ljubi i brata svojega." (I.Iv. IV.2o.). Znate, što to znači? Znači, da Gospod Isus uzima na sebe, što govorimo i o najzapuštenijem, najsiromašnijem i najjadnijem čovjeku i što smo njemu učinili, Gospod uzima kao da smo njemu samome učinili. Posvema jasno govori to i Gospod: "Zaista vam kažem, što ste god učinili jednomu, od ove moje najmanje braće, meni ste učinili." (Mat.XXV.4o.).

Gdje smo mi, današnji ljudi, od toga, draga braćo? Rado govorimo o zajedničkom našem nebeskom Ocu, rado govorimo o tome: da smo svi mi braća, pišemo o tome članke ali Gospode Bože gdje smo još od toga, da to bratstvo pokažemo i u svome životu, djelima i riječima.

One beskrajne svađe u tisućnjim pojavama današnjeg života, kod kuće, na ulici, na tramvaju, na tržnicama, radionicama, trgovinama!...Naš je rječnik pun bomba napunjenih eksplozivom i pun ručnih granata-pun nepromišljenih ispada neumjerene srdžbe. Otrovnim plinom napunjene su duše-podlim klevetanjem, koje prouzrokuje, da prosuze oči kao od plina.

2. Danas je svatko "živčano bolestan", svatko je osjetljiv, svatko se lahko uvrijedi. Nema govora o tome: svakome je čovjeku danas težak život, i zato je svatko postao pomalo živčano bolestan. Ali upravo zato budimo obzirni i mi s drugim, jer i mi sami tražimo obzir od drugih!

Dva se naša znanca posvadila. Želimo ih pomiriti. Ali jedan izpadne: "Ne ću se pomiriti. Molim te, ti nemaš pojma, kako je onaj drugi nesnosan! "Idemo onome drugome, a on jednako jadikuje: "Molim te, kad bi ti samo slutio, kako je onaj drugi nesnosan?" Tko je dakle od njih "nesnosan"? Braćo! Obadvojica! I stotinu njih! I svih njih dvije hiljade milijuna, koliko ima ljudi na zemlji! Svatko ima pogrešaka, samo to je zlo, da svatko dobro zna i priznaje i govori-o drugima, ali o sebi bi htio to zanijekati. Samo to je zlo, da onome, tko nas hvali, bez riječi dajemo pravo, a tko se usuđuje, da vidi u nama i pogreške, odmah nastaje "vječna srdžba"! Kako je učinila i ona kukavica u pripovijesti!

Prema basni, upita kukavicu jedna druga ptica:

-Čuješ li, što svijet govori o tebi? Da ti mećeš svoja jaja u gnijezda drugih ptica i tako daješ svoju djecu uzgajati od drugih ptica. Da li je to istina?

-Ali molim te, odgovori kukavica vrlo srdito, kako možeš slušati takve lude govore glupoga naroda.

-No, da li je istina, zapita ptica dalje, o čemu također svijet na daleko i široko govori, da si ti upravo čudovito nadarena proricalac i da svakome znadeš reći, koliko će još godina živjeti?

-Čudim se, odgovori kukavica uvrijeđeno, da to i pitaš. Ta znadeš, što cijeli narod tvrdi, da je to istina!

-Da, ako nas hvale, onda je istina, ali ako u nama vide pogrešku, onda postajemo osjetljivi i ljutimo se.

3. A ipak-braćo- kako je ponižna kršćanska misao kad i na sebi pogreške opažamo i priznajemo ih! Kad bismo naučili, kako bi se pred nama otvorio novi svijet!

Pripovijedat ću sada dva slučaja: u oba se govori o ljudima s pogreškama i grijesima, ali pripazite, kako se nerazboritim ili pametnim postupkom može rana pogoršati ili izliječiti.

Riječ je o dvije kuće.

Jedna je popravilište. Dva su gojenca napravili u njemu grdnu nepodobštinu. Ljutili su se na jednoga svoga nadziratelja, i u večernjem sumraku napeli su špagu preko hodnika...Nadzi-ratelj padne i slomi si nogu. Ravnatelj zavoda je uzbijesnio. Njegovi su ga poglavari i poznavali kao uzor strogo obdržavnja stege. "Počekajte samo, nitkovi!" to mu je bila prva pomisao. "Izbijte ih tako, da zapamte za cijeli život"-reče nadziratelji-ma. A ovi su to s veseljem i učinili. Jedan je dječak pao u nesvijest, a drugi je škripajući zubima mrmljao u sebi:"No, to ćete gorko okajati!"

Ravnatelj je cijeli dan bio izvan sebe od srdžbe. Navečer kod kuće kod večere djeca su mu malo preglasno govorila-pa su i ona primila pregršt batina. "Mislite li da nemam već dosta za danas? Pa morate još i vi!" Napokon je pošao na počinak, a ogorčene misli vrzle su mu se glavom, kako ga je nezahvalna zadaća zapala u životu...Već su u kući ugasli sve svjetiljke..zavladao je već grobni mir...ali mnogo njih nije još spavalo. Ravnatelj nije mogao zaspati od-bijesa. Dječak, koga su nemilosrdno istukli nije mogao zaspati od-boli. A onaj drugi od osvetničkih misli, koje su mu se vrzle po glavi. A ostali gojenci nisu spavali iz-ogorčenja i prkosa.

Eto, to se dogodilo u jednoj kući.

A sad čujte događaj, u drugoj kući, u samostanu časnih sestara. Jedna od novakinja učinila je vrlo teški prekršaj protiv poslušnosti i stege. Prijavili su stvar poglavarici. Blijeda saslušala je događaj do kraja, no ne progovori ni riječi, bez riječi otpustila je sestre, a sama pođe u kapelicu. Poslije podne sabere časne sestre i progovori im:"Danas ujutro saznala sam, što se jučer navečer dogodilo u ovoj kući. Kakva sam ja glavarica, da se za vrijeme moga poglavarstva moglo to dogoditi. Nikad se to među ovim svetim zidinama ne bi moglo dogoditi, da sam ja svoju dušu onoliko posvetila, kako to zahtijeva odgovornost, što je ja imam za vas. Tu je potrebna velika pokora. Već danas ću je započeti i mislim, da će mi uspjeti za vrijeme ovoga tjedna pokore za vas, postati veći potporanj a osobito da ću moći povesti Kristu onu mladu dušu, koja se ustručavala, da me slijedi pa je otkazala poslušnost. Mir Gospodnji neka bude s vama!" - reče i otpusti time sestre.

Veliko uzbuđenje obuzelo je časne sestre+ to nisu očekivale...A drugi dan navečer ganula se duša i sestre, koja je bila kriva, i sad joj je istom jasno i istinito sinulo, što je zapravo poslušnost i od tada počevši postala je najvjernije dijete svojoj poglavarici.

Eto, braćo, dvije vrste postupka prema bližnjemu, koji je pogriješio. Recite, koji je od toga kršćanski postupak: surovost ili finoća? Okrutnost ili ljubav? Srdžba ili oproštenje? Oproštenje! Oproštenje! Amen.

.....

"PODNOSITE JEDAN DRUGOGA I PRAŠTAJTE JEDAN DRUGOME"
(Kol.III.13.)

II.
KAKO TEŠKO ZNADU LJUDI OPRAŠTATI?

Draga kršćanska braćo!

1. No čekaj! To ćeš još okajati!. Takve prijetnje čuje čovjek na svakom koraku. I kad bi ih htio umiriti, odgovaraju: "Ali molim! Kad se je tako prostački ponio prema meni".

Brate! Ako je onaj drugi bio prost, da li je dopušteno i tebi da se sniziš na tu nisku razinu? Ako je on bio tako sitničav, nisi li ti trebao biti velik? I kad bi Gospod Bog tako postupao s nama svima, koji smo prema Njemu kada bili "prosti"?

Dva čovjeka žive "u vječnoj svađi". Htio bih ih pomiriti. Ne miču se. "Ne mogu. On je mene uvrijedio!"-kaže jedan. "Ja se ne mogu pomiriti. On je onaj, koji je mene uvrijedio!"-kaže drugi. Posvađe se muž i žena. Kakogod od njih zapitam, uvijek "drugi je počeo". Dva stara, dobra prijatelja postadoše krvni neprijatelji: "drugi je počeo". Obadvojica razlažu slučaj. I nema toga suca, koji bi znao riješiti, koji od njih ima pravo. I tako to ide do kraja kroz cijeli život.

O kad ne bismo neprestano naglašavali da "mi imamo pravo"! Imamo pravo-dobro. Ali imamo i grijeha!-nemojmo ni to zaboraviti. Uvrijedio nas je prijatelj-može biti. A mi smo stotinu puta uvrijedili Boga, i to je sigurno. Ja ne mogu oprostiti bližnjemu, jer "on je počeo" i "ja imam pravo", a usuđujem se očekivati od Boga, da oprosti, premda sam prema Njemu sigurno "ja počeo" i sigurno je, da ja nemam pravo!

Želio bih pristupiti jednom takvom nepomirljivom, koji se uvijek svađa i upitati ga: je si li ti kršćanin?

-Da, jesam.

-I ne ćeš se pomiriti?

-Ne! Do krvi me je uvrijedio! Napokon držim valjda nešto do svoga ponosa...

-Da, dakle si kršćanin! Sljedbenik Krista! Znadeš li, što je odgovorio Gospodin Isus Krist jednom zgodom, kada ga je sveti Petar zapitao, koliko puta na dan, da oprosti svome bližnjemu, koji ga je uvrijedio! "Sedam puta?" zapitao je Petar. A Gospodin odgovori: "Ne kažem, sedam puta, nego sedamdeset i sedam puta". (Mat.XVIII.22.).

Tu se moj čovo uzobilji: da, da, istina.. oprostio bih.. htio bih...ali ne mogu! Ne mogu zaboraviti, što je protiv mene sagriješio. Ne mogu prema njemu osjećati onako kao prije...

No to je već nešto drugo! Sve se tiče volje, a ne osjećaja. Zaboraviti?-sigurno to nije tako lako. Biti gospodar svojih osjećaja? ni to nije lako. Ali to niti nije bitno kod opraštanja. Nego: da izbacim mržnju iz srca i da sam spreman i hoću uvredu zaboraviti!

2. Jer - braćo - dolazi još i teži zahtjev Gospodina: da oprostimo ne samo onima, koji nas mole oproštenje nego i našim neprijateljima pače da ih i ljubimo.

"Čuli ste, da je kazano: ljubi bližnjega svoga i mrzi neprijatelja svoga. A ja vam kažem: ljubite neprijatelje svoje, činite dobro onima, koji na vas mrze i molite se za one, koji vas progone i kleveću. (Mat.V.43.).

Kada maljušan čovjek stoji na podnožju orijaških švicarskih brda pokritih snijegom i gleda gore prema onim bijelim vrhuncima, zapanji se. Upravo tako zapanjuje se čovjek vezan na sitničavi krug svakidanjeg života, kada čita ovu nečuvenu izjavu Gospodinovu. Ta možda bi bilo dosta, da ne mrzimo neprijatelje? Da se ne osvećujemo onima, koji su nas uvrijedili? Da ostanemo prema njima ravnodušni? Ne, ne! Gospodin zapovijeda i djelatnu ljubav.

Jao, zar se to može?

Isus je pokazao,da se može. Neprijatelji digli su kamen na njega i on im se uklonio - premda ih je mogao uništiti.Okrivili su ga, da stoji s đavlom u vezi i On i dalje ozdravljuje bolesnike. Svaku su mu riječ izvrtali-a On nije prestao da ih i dalje poučava. Hulili su na njega, na križ ga pribili, a On je-molio za njih.

Znam, braćo, da je o opraštanju, o obziru lakše propovijedati nego to provoditi. Znadem, da je ljudska narav takva, da dobra djela piše u pijesak, a uvrede, da uklesuje u kamen. Znadem,da život može stvoriti takav položaj, da si kao na glavu postavljen, da nas život može povezati sa svadljivim, nepodnošljivim ljudima, da se mogu u našoj okolini, u rodbinstvu nalaziti tako dvolični, neljubezni i nemili pojedinci te se protiv njih diže i buni svaki naš naravni osjećaj...Sve to znadem,ali sve to ne rješava one obveze, da oprostim i da budem obziran. Ne rješava me zato, jer upravo od kršćanina nešto više očekujem nego od čisto samo naravnog čovjeka. Čovjek kršćanin ne može se zadovoljiti samo time, što je sve Krist učinio za njega nego mora nastojati i upravo se prisiljavati, što će on sve učiniti za Krista i iz ljubavi prema Kristu. Da, ako sam samo čovjek, uzvratit ću udarac onome, koji me je udario, ali jer sam kršćanin, svladat ću svoje uzbuđenje. Ako sam samo čovjek, stisnut ću šaku i povikati onome, koji me je uvrijedio:"No čekaj, to ćeš još okajati!" Ali jer sam kršćanin, velim:"Oče, oprosti mu!"

Ne možeš oprostiti? Jednom riječi, ne ćeš dakle biti kršćanin?

Ali, hoću!-veliš. No, ako hoćeš, treba da to pokažeš životom svojim i svojim djelima.

"Dakle nije dosta, ako idem u crkvu?" Nije dosta! I pogani idu u svoje bogomolje i tamo se pobožno vladaju. "Dakle nije dosta, ako se molim?" Ne, nije dosta! I pogani se mole i to iskreno. "Zar nije dosta, ako činim dobra djela?" Nije dosta. I bezvjerci to čine.

Što je dakle ono,u čemu se kršćanin razlikuje od poganina, od bezvjerca? Što je ono, u čemu on sve i svakoga nadvisuje? Po čemu se najprije prepoznaje Kristova vjera? Po junačkom stupnju ljubavi prema bližnjemu. To je ona ljubav, koja ne zatvara ni pred kim toplinu svoje dobrohotnosti, to je ljubav, u kojoj se moramo vježbati i prema neprijatelju. Uvijek je lakše srditi se, nego svladati u sebi srdžbu, koja počinje buktiti.Pretrpljenu uvredu uzvratiti uvijek je lakše,nego zaboraviti. Zlu riječ zlom riječju uzvratiti uvijek je lakše, nego odgovoriti mirno i hladno. Mrgoditi se i ljutiti se i kuhati osvetu uvijek je lakše,nego moliti ili dati oproštenje. Ali dok za to nismo sposobni,dotle eto ne obdržavamo petu zapovijed Božju, dotle nismo ni kršćani. Lozinka kršćanina jest: držati sama sebe pod vlašću!

Kako je zanimiv ovaj izraz: "Držati sama sebe pod vlašću!" To je nešto tajanstvena: čovjek može pobijediti sama sebe, može biti jači od samoga sebe. Životinja ne može biti jača, jer slijepo slijedi svoje nagone, čovjek naprotiv može da ih pobijedi. Ima u nama neka sila, koja je sposobna zauzdati nagon. Tu silu razvijati, učiniti da ona dođe do izražaja, nju ojačavati-u tome se i sastoji kršćanski uzgoj.

Braćo! Pripazite samo na ovo stupnjevanje:dobro naplatiti zlim-to je đavolje svojstvo; zlo naplatiti zlim-to je svojstvo životinje; dobro naplatiti dobrom-to je svojstvo čovjeka; zlo naplatiti dobrim-to je junačka krepost, to je kršćanska krepost! I ako slobodno kažem, kako ja osjećam:za mene je upravo to dokaz, da Kristova vjera ima božanski, nadnaravni izvor, što ona traži od nas takovu junačku ljubav, takvu ljubav, koja daleko nadvisuje

naravne sklonosti. Ali je istina i to, da nikada nismo bliže prišli našemu Spasitelju, nego kada po Njegovom primjeru zlo naplaćujemo dobrim, mržnju ljubavlju, nezahvalnost uzvraćamo dobročinstvom, i neprijatelje svoje prigrljujemo s ljubavlju.

Braćo! Podnosimo jedan drugoga i opraštajmo jedan drugome. (Kol.III.13.)

Car Karlo V. bio je prebogatome banki Fuggeru dužan ogromnu svotu. I kada je jednom zgodom sam car došao tome svome vjerovniku da ga zamoli za odgodu plaćanja, Fugger uzme zadužnicu i velikodušnim kretom ruke baci je pred carem u vatru.

Dakle-braćo-ako ima tko ovdje među mojim slušateljima, koji je u svađi sa svojim bližnjim, ako ima tko ovdje, tko već godinama nije progovorio riječ s bratom svojim, ili dijete sa svojim roditeljima, ako je saslušao ovu moju propovijed netko, tko se posvadio sa svojim rođakom, prijateljem, znancem i odonda ogorčeno čuva zadužnicu srdžbe i uvrede-de, da mu kažem u ime Isusovo:

Brate, idi sada kući i naloži u peći jaku vatru i baci u nju velikodušnom gestom sve zadužnice:uspomene na srdžbu, ogorčenje, uvredu. I kad si opet dva čovjeka pruže ruke, koje su dosada bile zgrčene u šaku, i kada se dva para ljudskih očiju opet budu gledali s ljubavlju, oči, iz kojih je do sada izbijala srdžba-o, tada klekni i moli se....sada već u punoj istini i punim pouzdanjem:...."oprosti nam dugove naše, kako mi mi opraštamo dužnicima svojim. Amen.

.....

"JAO SVIJETU OD SABLAZNI!"
(Mat.XVIII.7.)

(I.RODITELJI)

I.

Draga braćo u Kristu!

Tek je samo nekoliko prvih desetljeća živio čovjek na zemlji, možda ni tih desetljeća ne bijaše još mnogo.... i jedan je od ljudi već postao ubojica, bratoubojica.

Eto tamo stoji Kain pokraj lješine ubijenog si brata i na jedan trenutak zgrozila mu se duša nakon strahovitoga čina.Što će biti sada? Hoće li strijela udariti iz neba? Hoće li se pod njim otvoriti zemlja? Takvo nešto mogao je očekivati u svojoj prestrašenoj savjesti. Sveto Pismo međutim govori nešto drugo.

Prolivena krv Abelova vikala je k nebu i mjesto groma došao je Kainu upit Boga, koji ga je pozivao na odgovornost:Gdje je tvoj brat? Kain međutim prkosno odvali ispriku, koju je od onda toliko griješnika ponovilo sliježući ramenima:"Ne znam. Zar sam ja čuvar brata svojega?" (I.Mojs.IV.9.).

Braćo! Strašno Kainovo djelo toliko se puta ponovilo u povijesti čovječanstva. Ponovilo se i doslovno, kada je čovjek ubio svoga bližnjega, brat brata, dijete svoga roditelja-to se međutim hvala Bogu i danas još smatra strahovitim zlodjelom i zakon to kažnjava. Ali ponavlja se hiljade puta, da čovjek jedan ubija dušu drugome, i to ne dolazi pod udar zakona i nitko se ne sablažnjava nad tim.

Hvala Bogu najveći dio ljudi ne pogađa peta zapovijed.u doslovnom smislu-prolivena ljudska krv ne kaplje nam iz ruku. Nisam ubio-može najviše ljudi o sebi reći. Ali može li isto to kazati o sebi u duševnom smislu? Jer čovjek nema samo tijelo nego i dušu. I može se ubiti ne samo tijelo nego i dušu. Pa ako je pred Bogom veliki grijeh ubiti tijelo, zar mislimo, da Bog

samo onako bez riječi uzima ubojstvo duše? Jer doista čuvari smo braće svoje! Odgovorni smo, ako im dajemo sablazan.

Bog je Baltazaru, kralju babilonskom izrekao sud i kralj je odmah izgubio kraljevstvo i život i to zato, jer je posuđe jeruzalemskog hrama upotrebio kod gozbe. Kakva sudbina čeka dakle one, koji ne mrtve hramske posude, nego žive hramove Božje, ljudske duše zavode na grijeh i osudu svojim sablažnjivim primjerima! "Jao svijetu od sablazni", kaže Gospodin. Jer je doduše potrebno, da budu sablazni, "ali jao onome čovjeku, preko koga dolazi sablazan". (Mat.XVIII.7.).

3. Govorim o grijesima roditelja i još uvijek nisam pri koncu.

I drugom jednom zgodom govorio je Krist Gospodin o osuđenju onih, koji gladnim ljudima, Kristovoj braći, ne daju jesti, kakva dakle sudbina čeka one, koji su duhovno ubili braću Kristovu! Gospod Isus veli o osuđenom Luciferu, da je "ubojica od početka" (Iv.VIII.44.). A on nije ubio nikoga, ali je na grijeh zaveo milijune! Ljude zavoditi na grijeh, davati im sablazan, duše uništavati, duše ubijati-to je strašno zanimanje, đavolji životni put!

I taj đavolji posao i danas ovdje svuda oko nas pustoši. Obiteljski i društveni naš život pun je tisućama takvih pojava, običaja, koji davaju sablazan, uništavaju, ubijaju ljudske duše. Duše, za koje je Gospod Isus dao svoj život.

Pogledajmo dakle u oči u nekoliko propovijedi kvariteljima duha. Kako mogu roditelji-nepromišljeni, slabi ali griješni roditelji-biti na propast duši svoga djeteta! To će biti gradivo za dvije propovijedi. A kako ubija duše jedna ili druga pojava društvenoga života i zli običaj- o tome ćemo opet govoriti iza toga u dvije propovijedi. Grijesni roditelji

Dakle o čemu ćemo danas govoriti? O djeci, koja su se pokvarila zbog nepromišljenih roditelja.

Nepromišljeni roditelji.

Braćo! Čovjek se zgrozi, kada promišljeno izreče ove riječi: "Djeca, pokvarena od roditelja!"

Zar je i to moguće? Dijete, koga su pokvarili roditelji! Roditelji, koji su mu dali život! Roditelji koji su danju i noću brižno njegovali njegovo zdravlje, razvoj, znanje i njegove sposobnosti! Roditelji, koji svojoj djeci žele najbolje! I ti roditelji ipak mogu pokvariti svoju djecu?

Nažalost život pokazuje, da ih mogu pokvariti. Mnoge i mnoge mogu pokvariti u prvom redu svojom nepromišljenošću.

1. Štedite svoju djecu već i time što pazite što govorite! Nemojte izgovoriti ni jednu jedinu riječ, koja bi mogla da povrijedi dušu djeteta. Nemojte govoriti: "Još je tako mali, ta i onako ne razumije!" Jedna jedina maljušna riječ, jedna nevaljala riječ izbačena onako samo bez promišljanja obuhvati djetetu pamet i ne zaboravlja je. Zadaću će zaboraviti, ono što bi trebao upamtiti, to će zaboraviti, ali onu riječ ne će zaboraviti.

Ako kod kuće neprestano govore o novcu, zar je čudo, da dijete raste u uvjerenju, da je jedini cilj života prigrabiti si što više novaca? Ako dijete kod kuće ne vidi ni traga vjerskog života, nego pače sluša gdje se lakoumno kritizira Crkva i njene uredbe, zar je čudo, da se u njemu počinje sušiti vjerski život? Ako kod kuće neprestano teku nevaljali razgovori, nepristojni govori, zar je čudo, da bjelinu dječje duše brzo pokrije mrtvačkam koprena nećudorednog života? Ako otac odilazi u kavanu, ali nikada u crkvu, zar je čudo, ako i dijete kasnije lakše nađe put onamo, nego ovamo?

A ipak je za zao primjer, koji je netko dao djetetu strašne odgovornosti. Gospodina Isusa Krista poznajemo svuda kao blagoga, mirnoga, onoga, koji oprašta, ali kada je izdao zakon o zaštiti dječje duše, oko mu je sijevalo poput munje, a glas mu je bio kao glas groma (Mat.XVIII.6.). Dijete je nešto sveto! Roditelji, štedite dječju dušu u svemu, o čemu međusobno razgovarate.

2. I štedite svoju djecu i time, kako se jedan predma drugome vladate!

I u najskladnijem obiteljskom životu dolazi do razmimoilaženja u shvaćanju. Napokon oba bračna druga su samo ljudi, a gdje ljudi dugo vremena zajedno žive nemoguće je, da se među njima ne pokaže razlika u mišljenju. Ima je i među roditeljima. Dogodi se, da otac umoran od posla i izmučen dođe kući kasno navečer i tada je tako razdražljiv. Dogodi se, da zbog mnogih kućnih briga popuste majci živci i tada dolazi do trvenja i razmimoilaženja. Samo-braćo-neka to ne bude pred djecom.

Jedna majka reče neurednom djetetu:

-Opet si neuredan? Znaš, da dobri Bog sve vidi. I on će se ljutiti, kad vidi, kako si zločest!

A mali sinčić odgovori:

-Istina, mamice? Dobri Bog sve vidi?

-Sigurno sve...

-No onda je zlo! Jer onda je on vidio i to, kako su jučer tata i mama bili grubi jedan prema drugome.

Da, braćo, vidio je i to! Zar je tako moguće uzgajati? Muž je dopustio, da ga na čas uhvati surovost prema ženi, slijedeći trenutak već je požalio i zaboravio, ali tamo u duši djeteta ostala je rana-kako će to dijete štovati toga oca? Majka opet potajno govori o ocu svako zlo pred djecom. Da: kad si izjadao bol, lakše ti je, ali žena pa kad bi i osjećala potrebu, da se izjada, nikada neka ne otkriva očeve pogrješke pred djecom.

Da, trzavice su moguće i među najboljim bračnim drugovima, ali-braćo-ali nemojte ih izravnavati pred djetetom! I ne vrijedi onda, ako počnemo govoriti drugim jezikom. Mala djetinja duša osjeća tragediju i iza nepoznatih riječi.

Dakle, što da činimo? pitate. Ono, što je jedna majka rekla svojoj prijateljici:

Znaš, draga moja, kada se između moga muža i mene dogodi kakav darmar, prije uvijek pošaljemo djecu malo na svježi zrak.

Da?-odgovori oštrojezična prijateljica-sada znadem, zašto tvoja djeca imaju tako dobru boju, kao da su neprestano na suncu.

Svejedno, braćo! Mati je imala pravo: nepromišljenost roditelja neka ne bude djetetu na zator. Amen.

.....

"JAO SVIJETU OD SABLAZNI!"
(Mat. XVIII.7.)

II.

1. SLABI RODITELJI. - 2. GRIJESI RODITELJA

1. Slabi roditelji

Draga kršćanska braćo!

Prošle smo nedjelje govorili o nepromišljenim roditeljima. Osim njih ima i slabih roditelja. Roditelja, koji nepravilno shvaćaju roditeljsku ljubav. Roditelji, koji bezgraničnom svojom slabošću i obzirima hrane samovolju svoje djece. Roditelji, koji u svojoj kratkovidnosti u pogrješkama djece otkrivaju neke

vrijedne vlastitosti i koja svojim nagenjem po kojemu djeci sve daju i sve dopuštaju, samo hrane u njima nagonske težnje.

Siromašna djeca! Siromašna razmažena djeca, natrpana darovima, neuzgojena za bilo kakvu stegu, djeca, kojih je duše pokvarila roditeljska slabost!

Pogledajte samo na trg, s kakvom oholom samosviješću i nadmoćnošću bacajući poglede desno i lijevo ulazi takva jedna osamgodišnja djevojčica, kćerka jedinica bogatih roditelja, u prodavaonicu igrački s majkom, da kupi darove za Božić. Pomoćnici su odmah osjetili bogatog kupca i počnu skakutati.

-Izvolite, milostiva gospođo?

-No, još ne znam...pokažite mi najnovije stvari.

Pomoćnici donose ovo i ono. Donose najljepše lutke. Kad ih se polegne zatvaraju oči, a kad ih se opet podigne otvaraju ih. Donose lutke odjevene u pravu svilu, nakovrčane kose i sa skupocjenim šeširićima..Redaju ih jednu do druge...no mala djevojčica dosadno tura sve na stranu...napokon reče:

-Ne! Ne ćemo lutke. Dar je za mene!

-Ah, Dakle za nju je!

Nato ju vode uz prebogate tezge. Uzduž bez kraja, da se zapanjiš od čuda:svakovrsne igračke, klovni što se prebacuju, brza električna željeznica, posudice za kuhanje, kocke od kojih djeca grade kućice, bijela soba...Ne i ne! Ništa od toga ne treba! Na jedan trenutak pokazala je već prstom neku novu slikovnicu...i mama je već veselo odahnula:to će biti ono! - ali ne, ona ide dalje.

Ova mala djevojčica s kiselim lišćem u skupocjenim cipelicama od antilopa prolazi dalje bez ikakvog zanimanja, bez ikakvog proživljavanja, bez radosti, bez izbora pokraj takovih stvari, na pogled kojih mi u našoj djetinjoj dobi ne bi od veselja danima mogli spavati! O, ti siromašna, rano precvala, rano ostarjela malena djevojčica jedinica!

Ali dječake se ipak drukčije odgaja! - reći ćeš možda.

Pogledajmo dakle jedan slučaj s dječakom.

Tata i mama pošli su na ovcću šetnju izvan grada. S njima je i jedino njihovo dijete,devetgodišnji Ivica. Odnosno on skakuće oko njih, čas je pred njima, čas iza njih, skače okolo na toplom svibanjskom suncu i vrti se poput gliste, kada je prigaze. Odjednom s velikim slavljem podigne nešto iz tratine i sav sretan metne u svoju torbicu, u kojoj je ponio doručak.

-Imam ga! Imam ga! Mama, gle, uhvatio sam ježa. Odnijet ću ga doma.

No, da! Samo to još treba mami! Sigurno će dragi Ivica dobiti od njega sušicu. Ne, to se ne može dozvoliti.

I odmah reče mužu:

-Reci,dušo, Ivici, da odmah baci tu odvratnu životinju!

Tati međutim nije baš po volji da nešto kaže, pričinja se kao da ne čuje.

Ali mama se zloguko nakašlje jedanput...još jedanput...i tata uvidi, da je bolje odmah krenuti na posao.

-Ivica! Daj tatici ovamo toga ježa.

-Ni govora! Nedam! Ti ćeš ga sigurno pustiti.

-Ne ću ga pustiti.

-Pa onda zašto da ti ga dam?

-Da ga pogladim.

-Ta to je nemoguće, jer je bodljikav.

-Zar ne voliš svoga taticu?-počinje tata novom taktikom.

-Volim,Ali samo onda, ako kod mene ostavi ježa-reče dijete i dobro daleko ctrči naprijed.

Muž se obrati ženi:

-Ne ide. Ta vidiš, da ne ide.

-Smiješno odgovori mama. Pred tobom dijete nema nikakvog respekta! Ivice, dođi ovamo! Poviče sada mama na dječaka. Ivica međutim ćuti zlo i stane malo podalje. Mama ljutito za njim...ali Ivica može brže trčati. Napokon gospođa zasopljena stane...u pristojnoj udaljenosti stane i sin.

-Ivica! Hoćeš li doći odmah ovamo?

-Ne ću! Ti ćeš mi uzeti ježa. A ja ću ga ponijeti doma. Da, ja ću ga ponijeti doma.

Tata zadovoljno reče mami:

-No, vidiš, da se s njime ne može izići na kraj! Od njega će postati čovjek jake volje!

-Nicht vor dem Kind...pomirljivo pripominje gospođa zluradom mužu pa i ona počinje novu taktiku.

-Slušaj, Ivica, tramvaj već zvoni na polazak...Ostavi ježa...Zakasnit ćemo na kola...

Svejedno. Ali obećaješ mi, da ne ćeš dirati ježa?

-Obećajem.

-Na časnu riječ?

-Na časnu riječ.

-Na veliku časnu riječ?

-Na veliku. (Čini se, da ima i "mala" časna riječ, koju ljudi uvijek ne običavaju držati!)

Mali nestaško pođe na to prema zadnjoj tramvajskoj stanici, ali još uvijek sa strahom škilji na roditelje. Čini se, da su i drugom već zgodom nešto obećali na časnu riječ, a onda nisu održali...Već su posvema blizu do tramvaja. Ne! Da mama ostane pobijeđena? To se ne smije dopustiti!

-Ivica! Ja ću od tebe kupiti ježa-reče mama pomirljivim glasom.

-Na to već dijete načuli uši.

-A koliko daješ za njega?

-Sto dinara.

-Malo. Daj dvije stotine.

Mama srdita izvadi dvije stotine dinara. Ivica otvori tašku i izbaci prestrašenu životinju.

Tata se nasmije iz sve duše:

-Od toga će dječaka postati čovjek sposoban za život!...

Da, postat će, braćo! Ali za kakav život: da li za čestit život, pun samostege, za život, koji će znati oduprijeti se kušnjama i odricati se-, to sudite sami!

2. Grijesi roditelja.

A sad dolazi još treća grupa onih roditelja, koji kvare dušu svoje djece. Izanepromišljenih i slabih roditelja dolaze grješni roditelji.

Grješni roditelji! Zadrhće čovjeku duša, kad to mora da kaže.

Na što u prvom redu mislim ovdje, draga braćo!?

1. Mislim u prvom redu na strašnu činjenicu nasljeđivanja i njegove posljedice: na strašnu odgovornost, kako je čovjek provodio život u mladenačkoj dobi!

Velike istine osjećalo je čovječanstvo već stoljećima prije, nego li ih je znalo izreći u znanstvenom obliku. I stari su iskusili, kako je između roditelja i djece upravo napadna sličnost i to ne samo izvana, u ustima, očima, licu, nego i u duševnim svojstvima. Stari su to ovako izražavali: "Jabuka ne pada daleko od stabla". Danas međutim govore ovako: "Moć tajanstvenih zakona nasljeđivanja".

Današnja je znanost u tome pitanju došla do činjenica, koje odgovornost roditelja čine još većom nego što su ljudi prije vjerovali. Prije su mislili, da odgovornost roditelja počinje od onih,

kada se dijete rodi:što da ga uče i kakav primjer da mu dadu. Ali danas već znademo,da roditeljska odgovornost počinje dobrano prije nego se dijete rodi: počinje već u mladenačkoj dobi roditelja, jer ako su prije ženidbe mladost svoju proveli u grijehu i čudorednoj razuzdanosti, tada će se i djeca roditi s jače razvijenim grješnim sklonostima i raspoloženjima.

Nauka o nasljeđivanju opravdala je na zapanjujući način riječi Svetoga Pisma pune prijetnje, da će grijehe otaca okajavati djeca i djeca od djece.

Kako je strašno i pomisliti samo,da roditelji mogu postati ubojice duha svoje djece,koja se još nisu ni rodila i to time, što će zbog razuzdano provedenog života u svojoj mladosti roditi djecu opterećenu, boležljivu, koja će se neprestano boriti s bolestima, djecu tjelesno na bolesti, a duševno na grijeh sklonu. Ne ubijaj, ne uništavaj duše! Snagu pete zapovijedi Božje treba protegnuti i na to.

2. Ali kada govorim o grijesima roditelja, mislim još i na nešto drugo. Mislim na one, koji se za svoju djecu ni od čega ne plaše, nego samo od Boga. Kako? Zar ima i takovih?

Čuo sam u jednom vrlo ozbiljnom društvu pripovijedati za jednu majku naobraženu gospođu-da je za svoju djecu tražila samo takvu školu, u kojoj gojenci ne trebaju učiti vjeronauk. Ta gospođa ima dvoje djece rekli su mi u društvu ali ne dozvoljava, da ih se podučava u vjeronauku. Na Radije će ih poslati nekamo u inozemstvo.

Neka ih samo pošalje van! Jer u nas-hvala Bogu-još se ne može ići u školu bez poučavanja u vjeronauku. Hvala Bogu, u nas država uviđa, da je prvi potporanj odgojnog rada škole pouka u vjeri. Država to vidi, ali ta majka nije to htjela uvidjeti. Pa čega se je bojala za svoju djecu pod satovima vjeronauka? Bojala se valjda, da će učiti:Budi poslušan svojim roditeljima, budi ljubazan prema njima, vrši uvijek svoju dužnost,poštuj svoje bližnje...i tako dalje! "Ne dopuštam, da idu u sumnjive kinematografe" - zar je to rekla ona majka? "Ne dopuštam, da se potucaju po korzu!" "Ne dopuštam, da čitaju nećudoredne knjige"! Zar je to rekla? Ne! Nego: ne dopuštam, da uče vjeronauk, Recite, braćo, nije li to ubijanje duše?

U četvrtoj knjizi kraljeva - U Svetom Pismu - čitamo, da je sin jedne žene dobio sunčanicu kod žetve i da se potužio ocu: "Boli me glava, boli me glava". (IV.Kralj.IV.19.). Otac na to reče jednome sluzi:"Uzmi ga i odnesi materi". Braćo! I u današnjoj školi postoji pogibelj, da se djetetu dade samo znanje i da mu se nakljuka razum, da se zaboravi odgoj njegovog značaja i čudorednosti. I naša se djeca često tuže iza pojedinog težeg sata:"Boli me glava". Kako je dakle dobro, ako ih barem pod satom vjeronauka možemo odvesti k majci, svetoj materi Crkvi, koja će im uz znanje dati značaj i volju i životnu mudrost.

Sada dolazi najstrašniji slučaj.

Starozavjetni narod imao j jednog pokvarenog kralja idolopoklonika, Manašiju, koji je toliko pretjerao u ludilu, da je vlastite sinove stavljao na vatrene mjedene ruke užarenog idola Moloha i tako ih znakom, koji je ostajao iza ožežene rane zapravo za uvijek "zavjerio" poganskome idolu. (II.Dnev. XXXIII.6.). Užasne li zloće! Ali još je strašnije, što tu i tamo još i danas čuje čovjek, da ima roditelja, koji nalaze veselje u grijesima svoje djece. Ima jednostavnih očeva na selu, koji s ponosom spominju, da im sinovi znadu već i kleti i još kako nacifrano! A ima školovanih, inteligentnih roditelja, koji vlastitu djecu odvode u sumnjive kinematografe, u zabavišta dvojbene vrijednosti i u zla i pokvarena društva, i ona ra-

na, koju će grijeh ulučiti u mladu dušu često puta će je za uvijek izručiti idolu nečudoređnosti. Za ove nemam druge riječi, nego gromovite riječi Gospodina: "A tko sablazni jednoga od ovih malenih, koji vjeruju u mene, bolje bi mu bilo, da mu se objesi mlinski kamen o vrat i da potone u dubini morskoj." (Mat.XVIII.6.).

Evo u dvije smo propovijedi govorili o sablazni.

Brate! Koji si dosta lakouman, da svojom nepromišljenošću, slabošću ili vlastitim grijesima sablažnjavaš svoju djecu, ne dolazi li ti na um strašan onaj prizor, što ga je evanđelje zapisalo o svetome Petru? A ipak on je htio dobro! On je ljubio Gospodina samo ga nije pravo ljubio: vrlo ga je boljelo, da će Gospodin trpjeti. Htio ga je dakle odgovoriti od muke. A Gospodin mu odgovori na to ovim tvrdim riječima: "Odlazi od mene, sotono, ti me hoćeš sablazniti." (Mat.XVI.23.) Dakle ako je Gospodin Petra nazvao sotonom, jer je iz krive ljubavi prema njemu htio zapriječiti Njegovu muku i otkupljenje, kako da nazovemo one roditelje, koji krivom ljubavlju "razaraju djelo Božje". (Rim.XIV.2o.) i u grijeh bacaju duše otkupljene Njegovom gorkom mukom!

Braćo! Još se nisam namjerio na roditelja, koji bi se pokajao kasnije, kad su mu djeca poodrasla, što je svoju djecu u mladenačkoj dobi uzgajao strogo, dosljedno i vjerski i što im je svojim životom u svemu davao primjer. Ali su gorke noći proplakali već oni roditelji, koji su sablažnjujućim svojim primjerom i preobazrivom svojom slabošću uništili duše svoje djece.

"Znajte, da će vas grijeh vaš stići" - veli Sveto Pismo. (IV.Mojs.XXXII.23.) I ta se riječ nigdje bolje ne obistinjuje, nego u kasnijem ponašanju djece spram roditelja. Roditelji, pazite! Grijesi vaši će vas stići!

A sada ću svršiti.

Reći ću: tako neka bude? Amen? Ne!

To pak ne mogu reći! Nego: da toga vi nikada ne iskusite, da vas ta gorčina nikad ne stigne, da nikada ne biste morali svoje grijehe oplakivati u svojoj djeci - na toču reći uz istinsku želju: Tako neka bude, to neka bude. Amen.

%§%§%§%
%§%§%
%§%
%

S A D R Ž A J:

Strana

PRVA ZAPOVIJED BOŽJA

I. "Ja sam Gospodin Bog tvoj"..... 1
II. "Ja sam Gospodin Bog tvoj"..... 3
I. "Nemaj drugih Bogova uz mene"..... 6
II. "Nemaj drugih Bogova uz mene"..... 9
I. "Gospodinu Bogu svomu klanjaj se!"..... 11
II. "Gospodinu Bogu svomu klanjaj se!"..... 13
I. Zašto ne moliš?..... 16
II. Zašto ne moliš?..... 18
I. Protiv praznovjerja..... 21
II. Protiv praznovjerja..... 24
I. O štovanju Marijinom..... 27
II. Zašto štujemo Majku Božju?..... 29
I. Da li je pravo štovati svece?..... 31
II. Što razumjevamo pod svetošću?..... 34
I. Zašto štujemo svece?..... 37
II. Zašto štujemo svece?..... 38
III. Štovanje svetaca daje snagu u životnoj borbi.. 40

DRUGA ZAPOVIJED BOŽJA

I. "Ne izusti imena Božjeg uzalud!"..... 42
II. "Ne izusti imena Božjeg uzalud!"..... 45
I. Poštuj ime Isusovo!..... 47
II. Poštuj ime Isusovo!..... 50
I. "Ne dajte svetinje psima"..... 52
II. "Ne dajte svetinje psima"..... 54
III. "Ne dajte svetinje psima"..... 56
I. Svjesno štovanje kršćanskog imena..... 58
II. Oni, u kojima živi kršćanska svijest..... 62

TREĆA ZAPOVIJED BOŽJA
"SPOMENI SE DA SVETKUJEŠ DAN GOSPODNJI"

I. Nedjeljni počinak..... 64
II. Što znači nedjeljni počinak u duhovnom pogledu? 67
I. Slušaj svetu misu u nedjelju!..... 69
II. Na što nas obavezuje nedjeljno slušanje sv.mise? 72
I. Blagoslov nedjelje..... 75
II. U nedjelju treba da probudimo svoje vjersko znanje..... 76
I. Zašto moramo ići u crkvu?..... 80
II. A što je sa Svetim Pismom?..... 82
III. Zašto moramo ići u crkvu?..... 83

ČETVRTA ZAPOVIJED BOŽJA

I. Dostojanstvo roditelja..... 86
II. Kako roditelji mogu obaliti svoj ugled..... 90
I. Djeco poštujte svoje roditelje..... 92
II. Kako moramo štovati svoje roditelje..... 95
I. Roditelji, cijenite svoju djecu!..... 98
II. Roditelji, cijenite svoju djecu!..... 101
III. Ljubite svoju djecu!..... 102
I. O poštivanju auktoriteta..... 104
II. O poštivanju auktoriteta..... 107

PETA ZAPOVIJED BOŽJA
NE UBIJ!

I. Zaštita tjelesnog života..... 110
(I. Ubojstvo, smrtna kazna, autanazija)
II. Što slijedi iz toga?..... 112

Strana

I. Zaštita tjelesnog života..... 116
(Rat, dvoboj)
II. Dvoboj..... 118
I. Više ljesova nego kolijevki..... 122
(I. Na obranu života djeteta)
II. Više ljesova nego kolijevki..... 125
(II. Na obranu života djeteta)
I. Grijeh ili junaštvo..... 129
(III. Na obranu života djeteta)
II. Grijeh ili junaštvo..... 132
(II. Zaštita života djeteta)
I. Ne ubij - samoubojstvo..... 135
II. Uzroci samoubojstva..... 136
III. Lijek protiv pošasti samoubojstva..... 138
I. Vrijednost i uživanje života..... 141
II. Vrijednost i uživanje života..... 145
Zar nas ne zabrinjuju današnja moderna nastojanja?
I. Njega tijela..... 147
II. Pogibli današnjeg pretjerivanja..... 150
I. Žara ili lijes?..... 153
II. Žara ili lijes?..... 156
Dokazi, koji vojuju za pokapanje
I. "Podnosite jedan drugoga i praštajte jedan drugome" 159
(Kol.III.13.)
II. "Podnosite jedan drugoga i praštajte jedan drugome" 162
(KOL.III.13.)
Kako teško znadu ljudi opraštati?
I. "Jao svijetu od sablazni!"..... 164
(Mat.XVIII.7.)
(I. Roditelji)
II. "Jao svijetu od sablazni!"..... 166
1. Slabi roditelji. - 2. Grijesi roditelja

§§§§§§§§§